

**ÇEVİRİMİÇİ SOSYAL AĞLARIN
YABANCI DİL EĞİTİMİNİ DESTEKLEME
POTANSİYELİ: FACEBOOK ÖRNEĞİ**

**Abdullah SAYKILI
(Yüksek Lisans Tezi)**

Eskişehir, 2014

ÇEVİRİMİÇİ SOSYAL AĞLARIN YABANCI DİL EĞİTİMİNİ DESTEKLEME
POTANSİYELİ: FACEBOOK ÖRNEĞİ

Abdullah SAYKILI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı

Danışman: Yard.Doç.Dr. Evrim GENÇ KUMTEPE

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temmuz, 2014

Jüri ve Enstitü Onayı

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Abdullah SAYKILI'nın, "Çevrimiçi Sosyal Ağların Yabancı Dil Eğitimi Destekleme Potansiyeli: Facebook Örneği" başlıklı tezi 05 Ağustos 2014 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, **Uzaktan Eğitim** Anabilim Dalında, **yüksek lisans tezi** olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd.Doç.Dr.Evrin GENÇ KUMTEPE
Üye : Prof.Dr.Deniz TAŞCI
Üye : Doç.Dr.Müjgan BOZKAYA
Üye : Doç.Dr.Belgin AYDIN
Üye : Yrd.Doç.Dr.İrem ERDEM AYDIN

Prof.Dr.B.Zafer ERDOĞAN
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yüksek Lisans Tez Özü

ÇEVİRİMİÇİ SOSYAL AĞLARIN YABANCI DİL EĞİTİMİNİ DESTEKLEME POTANSİYELİ: FACEBOOK ÖRNEĞİ

Abdullah SAYKILI

Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran 2014

Danışman: Yard.Doç.Dr. Evrim GENÇ KUMTEPE

Bu araştırmada sosyal ağ sitelerinin yabancı dil eğitimini destekleme potansiyelinin ortaya çıkartılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda araştırmacı tarafından dünyanın çeşitli bölgelerinden öğrenen, öğreten ve anadili hedef dil olan katılımcıların yer aldığı “FaceLearning” adlı çok uluslu bir Facebook grubu oluşturulmuştur. Bu grup bünyesinde öğrenen ve katılımcıların daha önceden belirlenen veya doğal ortaya çıkan konular çerçevesinde hedef dilde iletişim ve etkileşim kurlmaları sağlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik durum çalışmasının kullanıldığı bu araştırmada nitel anket ve görüşmelere ek olarak FaceLearning sayfası alıntılarında elde edilen verilerin söylem analizi, sosyal ağ sitelerinin, Facebook örneğinde, yabancı dil eğitimi sürecinde destek araç olarak kullanılmasının öğrenme üzerine olumlu ve olumsuz etkileri olduğunu göstermektedir. Potansiyel olumlu etkiler arasında öğrenme bağlamında yapılandırılmamış öğrenme fırsatları sağlama ve işbirlikli öğrenme olanakları sunma yer almaktadır. Yabancı dil eğitimi bağlamında ise olumlu etkiler yabancı dil öğrenimine karşı olumlu tutum geliştirmeye katkı sağlama, yabancı dil öğrenme motivasyonunu artırma, anlamlı dil etkinlikleri sağlama ve hedef dile maruz kalma fırsatları sunma yer almaktadır. Bunun yanı sıra, sosyal bağlamda öğrenme ortamına olumlu etkiler arasında ise öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten ilişkilerini geliştirme fırsatları sunma ve kültürel farkındalık gelişimine katkı sağlama yer almaktadır. Bunun yanı sıra, öğrenme üzerine olumsuz etkiler arasında aktif katılımın düşmesi, amaçtan sapma, siber zorbalığa maruz kalma, güvenlik ve gizlilik endişeleri ve son olarak teknik problemler gibi olumsuz etkilere rastlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Ağ Sitesi, Facebook, Yabancı Dil Eğitimi, Yabancı Dil Olarak İngilizce, Bağlantıcı Öğrenme Kuramı, İletişimsel Dil Öğretim Kuramı

Abstract

THE POTENTIAL OF SOCIAL NETWORKING SITES TO SUPPORT FOREIGN LANGUAGE EDUCATION: FACEBOOK SAMPLE

Abdullah SAYKILI

Distance Education

Anadolu University Graduate School of Social Sciences, June 2014

Advisor:Asst.Prof.Dr. Evrim GENÇ KUMTEPE

This study seeks to explore the potential of social networking sites to support foreign language learning and teaching process. A multi-cultural Facebook special-interest-group (SIG) entitled “FaceLearning” was created to support formal English as a Foreign Language (EFL) classes at a state university in Turkey. The members of the group were composed of learners, instructors and native speakers from various parts of the world communicated and interacted with one another through both pre-arranged and casual topic areas for a full academic year. A phenomenological case study as a qualitative research paradigm was employed in the study to explore both learner and instructor views and experiences for using a social networking site, Facebook in particular, to support EFL learning and teaching process. The discourse analysis of data gathered through qualitative surveys, interviews and the FaceLearning group postings revealed that Facebook has the potential to have both positive and negative impacts on learning a foreign language. The potential positive impacts on learning include providing informal and collaborative learning opportunities, improving learner motivation and attitude toward learning a foreign language, improving learner-learner and learner-instructor relations and finally, contributing to cross-cultural awareness. On the other hand, the potential negative impacts were found to be decrease in active participation, diversion from learning objectives, syber bullying, privacy and security issues and finally technical problems.

Keywords: Social Networking Site, Facebook, Foreign Language Education, EFL, ESL, Connectivism, Communicative Language Learning, Computer-Assisted Language Learning

Etik İlke ve Kurallara Uygunluk Beyannamesi

Etik İlke ve Kurallara Uygunluk Beyannamesi

Bu tez çalışmasının bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumunda bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Abdullah SAYKILI

Önsöz

Yüksek Lisans tezimin temellerinin ders sürecinde atılmasını sağlayan, hazırladığım pilot çalışmalar sayesinde uluslararası katılımlı bilimsel kongrelerde çeşitli bildiriler sunmama ve konu ile ilgili kitap bölümü kaleme almama katkıda bulunan, bana duyduğu daimi güven ve inançla bilimsel çalışmalarımda beni her zaman cesaretlendiren ve hep daha iyisini ve daha güzelini üretebilmemde kendi üretkenliği ve çalışkanlığı ile bana örnek olan, aynı zamanda tüm zorluklara rağmen yaydığı pozitif enerji ve hoş sohbetiyle bilim insanı değerlerimin yanında insani değerlerimin de gelişmesine olumlu katkılarda bulunan çok kıymetli tez danışmanım, hocam, engin bilim insanı Yard.Doç.Dr. Evrim GENÇ KUMTEPE'ye teşekkürlerimi ve minnetlerimi sunarım.

Uzaktan Eğitim alanında engin bilgisiyle bana rehberlik eden ve ulusal ve uluslararası düzeyde alan uzmanlarıyla çok değerli bağlantılar kurmanı sağlayan sayın hocam Prof.Dr. Cengiz Hakan Aydın'a çok teşekkür ederim.

Yüksek Lisans ders sürecinde kendilerinden ders aldığım bütün değerli hocalarıma çok teşekkür ederim.

Yaptığım çalışmaya mesafe tanımaksızın gönüllü olarak katılan hem öğrencilerimin hem de şahsımın kişisel, profesyonel ve kültürel gelişimine katkıda bulunan yurt dışından İngilizce öğretim elemanı meslektaşlarıma çok teşekkür ederim. Ayrıca, bu hocalarımdan öğrencileri de çalışmaya çok büyük katkılarda bulundular; onlara da teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak, bana maddi-manevi desteklerini hiç esirgemeyen, zor ve sıkıntılı günlerimde varlıklarıyla ve destekleriyle bana güç veren sevgili aileme sevgilerimi ve minnetlerimi sunarım. İyi ki varsınız; çok teşekkür ederim.

Özgeçmiş

Abdullah SAYKILI
Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Programı

Eğitim

Lisans 2004 Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi İngiliz Dili
Eğitimi Anabilim Dalı, İzmir
Lise 2000 Afyon Anadolu Öğretmen Lisesi, Afyonkarahisar

İş

2009- İngilizce Okutmanı. Afyon Kocatepe Üniversitesi Yabancı Diller
Yüksekokulu, Afyonkarahisar
2007-2009 İngilizce Okutmanı. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yabancı Diller
Bölümü, Eskişehir
2006-2007 Lisan Dershanesi İngilizce Öğretmeni. Kara Kuvvetleri Komutanlığı,
Ankara
2004-2006 İngilizce Öğretmeni. MEB Afyon Fatih Lisesi, Afyonkarahisar

Yayın

Saykili, A. (2010). Facebook: A potential to support foreign language teaching. *IODL&ICEM 2010 Joint Conferance and Media Days*. Eskişehir: Anadolu University, ss. 821-844.

Saykili, A. (2011). Perspectives on open education resources and quality control with examples from Turkey. *Old Meets New: Media in Education – Proceedings of the 61st International Council for Educational Media and the XIII International Symposium on Computers in Education (ICEM&SIIE'2011) Joint Conference*. Aveiro: University of Aveiro, ss. 1-18.

Saykili, A., ve Genç Kumtepe, E. (2014). Facebook's hidden potential: Facebook as an educational support tool in foreign language education. *The Social Classroom: Integrating Social Network Use in Education* (Ed. Ğ. Mallia). Hershey PA: IGI Global, ss. 120-146.

Saykili, A., Kocyigit, M., Erdem, C., Kale, G., ve Balkir, S. (2014). Developing a learner attitude scale towards using information and communication technologies in English as a foreign language classes. *International Symposium on Changes and New Trends in Education*. Konya: Necmettin Erbakan University, ss. 302-311.

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı: 20/09/1982 Denizli Cinsiyet: Erkek Yabancı dil: İngilizce

İçindekiler

	<u>Sayfa</u>
Jüri ve Enstitü Onayı.....	ii
Yüksek Lisans Tez Özü	iii
Abstract.....	iv
Önsöz.....	vi
Özgeçmiş	vii
Tablolar Listesi	xii
Şekiller Listesi	xiii
Kısaltmalar Listesi.....	xvi
1. Giriş	1
1.1 Sorun	3
1.2 Amaç.....	22
1.3 Önem	22
1.4 Sınırlılıklar.....	24
1.5 Tanımlar	25
2. İlgili Alanyazın	26
2.1 Web 2.0.....	26
2.2 Web 3.0.....	32
2.3 Sosyal Ağ.....	36
2.4 Sosyal Ağ Siteleri.....	42
2.5 Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitim Alanında Kullanımı	52
2.6 Facebook Sosyal Ağ Sitesi	58
2.6.1 Facebook tarihsel gelişimi ve bazı veriler	59
2.6.2 Çekirdek Facebook ürün ve uygulamaları.....	63
2.6.3 Facebook güvenlik ve gizlilik ayarları	71
2.6.3.1 Facebook güvenlik ayarları.....	72
2.6.3.2 Facebook gizlilik ayarları ve araçları	74
2.6.3.3 Zaman tüneli (profil sayfası) ve etiketleme ayarları.....	76
2.6.3.4 Kişi engelleme.....	77
2.6.3.5 Diğer güvenlik ve gizlilik ayarları	78
2.7 Facebook'un Eğitim Alanında Kullanımı.....	79

2.7.1	Öğrencilerin Facebook kullanım profilleri.....	80
2.7.1.1	Öğrencilerin Facebook kullanma nedenleri	80
2.7.1.2	Öğrencilerin Facebook'ta geçirdikleri zaman	82
2.7.1.3	Öğrencilerin Facebook arkadaş sayıları.....	83
2.7.1.4	Öğrencilerin Facebook'ta paylaştıkları kişisel bilgi türü ve miktarı.....	84
2.7.1.5	Öğrencilerin Facebook gizlilik ve güvenlik ayarları farkındalığı	85
2.7.2	Facebook'un eğitim ortamlarına olumlu etkileri.....	86
2.7.3	Facebook'un eğitim ortamlarında kullanımı ile ilgili sakıncalar	89
2.7.4	Türkiye bağlamında Facebook'un eğitim ortamlarında kullanımı ...	92
2.7.4.1	Türkiye'de ilk ve ortaöğretim bağlamında Facebook ile ilgili yapılan araştırmalar	94
2.7.4.2	Türkiye'de yükseköğretim bağlamında Facebook ile ilgili yapılan araştırmalar	102
2.7.4.2.1	Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin Facebook kullanım profilleri	103
2.7.4.2.2	Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili görüşleri.....	109
2.7.4.2.3	Türkiye'de yükseköğretim ortamlarında Facebook kullanımı ile ilgili uygulamaya dönük yapılan araştırmalar	112
2.7.4.2.4	Türkiye bağlamında eğitim alanında Facebook kullanımı ile ilgili belirtilen sakıncalar.....	117
2.7.5	Yabancı dil eğitiminde Facebook kullanımı ile ilgili yapılan araştırmalar	119
2.7.5.1	Yabancı dil eğitiminde Facebook kullanımının olumlu etkileri	119
2.7.5.2	Yabancı dil eğitiminde Facebook kullanımı ile ilgili belirtilen çekinceler	123
3.	Kuramsal Çerçeve.....	125
3.1	Bağlantıcı Öğrenme Kuramı (Connectivism).....	125
3.1.1	Bağlantıcı öğrenme kuramının geliştirilmesine neden olan temel etmenler.....	125
3.1.2	Bağlantıcı öğrenme kuramı öncesi öğrenme kuramları.....	130
3.1.3	Bağlantıcı Öğrenme Kuramı temel ilkeleri	133

3.2 İletişimsel Dil Öğretim Kuramı (Communicative Language Teaching)....	138
4. Yöntem	141
4.1 Araştırma Modeli.....	141
4.2 Araştırma Deseni.....	145
4.2.1 Araştırma ortamı	145
4.2.2 Katılımcılar.....	148
4.2.3 Veri toplama	149
4.2.4 Veri analizi.....	150
4.3 Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliliği	152
5. Bulgular ve Yorum.....	154
5.1 Öğrenenlerin İnternet Kullanım Profilleri.....	154
5.2 Öğrenenlerin Sosyal Ağ Siteleri ve Facebook Kullanım Profilleri.....	157
5.3 Öğrenenlerin FaceLearning Grup Sayfası Kullanım Profilleri.....	162
5.4 Öğretim Elemanı Katılımcıların Sosyal Ağ Siteleri, Facebook ve FaceLearning Grup Sayfası Kullanım Profilleri.....	168
5.5 Facebook Sosyal Ağ Sitesinin Yabancı Dil Eğitimi Destekleme Potansiyeli ile İlgili Çıkarılan Temalar	173
5.5.1 Öğrenme üzerine olumlu etkiler.....	175
5.5.1.1 Yapılandırılmamış öğrenme fırsatları sağlama	175
5.5.1.2 İşbirlikli öğrenme olanakları sunma.....	186
5.5.1.3 Yabancı dil öğrenimine karşı olumlu tutum geliştirmeye katkı sağlama ve yabancı dil öğrenme motivasyonunu artırma	191
5.5.1.4 Anlamli dil etkinlikleri sağlama ve hedef dile maruz kalma fırsatları sunma	193
5.5.1.5 Öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten ilişkilerini geliştirme fırsatları sunma	196
5.5.1.6 Kültürel farkındalık gelişimine katkı sağlama	200
5.5.2 Öğrenme üzerine olumsuz etkiler	206
5.5.2.1 Aktif katılımın düşmesi	206
5.5.2.2 Amaçtan sapma.....	210
5.5.2.3 Siber zorbalığa maruz kalma.....	213
5.5.2.4 Gizlilik ve güvenlik endişeleri.....	215
5.5.2.5 Teknik problemler	217

6. Sonuç ve neriler	219
6.1 Sonuç	219
6.2 neriler	226
Ekler Listesi.....	232
Kaynakça	244

Tablolar Listesi

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Dünya Geneline İnternet Kullanıcı İstatistikleri	4
Tablo 2. Türkiye’de İnternet Kullanım İstatistikleri (2012).....	4
Tablo 3. Dünya Çapında İnternet’te Geçirilen Zaman İstatistikleri	5
Tablo 4. Dünya Çapında İnternet’te Geçirilen Zamana Yönelik İstatistikler (Ağustos 2011)	5
Tablo 5: Dünya Çapında Sosyal Ağ Siteleri Kullanan Çevrimiçi Kullanıcı Yüzdeleri (%)	11
Tablo 6. Dünya Geneline En Fazla Facebook Kullanıcısına Sahip İlk 10 Ülke....	16
Tablo 7. Türkiye’de En Çok Ziyaret Edilen İlk 10 Web Sitesi (Ağustos 2011 Verileri).....	17
Tablo 8. Eğitim Alanında Facebook ile İlgili Yapılan Çalışmalar	19
Tablo 9. Web 1.0’dan Web 2.0’a geçiş	28
Tablo 10. Bazı Önemli Web Sitelerinin Web 2.0 Özelliklerine Sahip Olma Dereceleri.....	31
Tablo 11: Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanım Profili ile İlgili Yapılan Araştırmalar	105
Tablo 12: Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanma Nedenleri.....	107
Tablo 13: Öğrenme/Öğretme Yaklaşımlarında Gözlemlenen Değişimler.....	132
Tablo 14: Epistemolojik Çerçeve ve Öğrenme Kuramları Denklığı.....	133
Tablo 15: Bağlantıcı Öğrenme Kuramı İlkeleri ve Çıkarılan Temalar	135
Tablo 16: Karşılaştırmalı Öğrenme Kuramları.....	136
Tablo 17: İletişimsel Dil Öğrenme Kuramı ve Çıkarılan Temalar	139
Tablo 18: Öğrenenlerin Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süreleri	154
Tablo 19: Öğrenenlerin İnternet Etkinlikleri	155
Tablo 20: Öğrenenlerin Eğitim Amaçlı İnternet Kullanımı	157
Tablo 21: Öğretim Elemanı Katılımcuların Sosyal ve İş Yaşamlarında Kullandıkları Sosyal Ağ Siteleri	168

Şekiller Listesi

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. Önemli sosyal ağ sitelerinin kurulma tarihleri.....	9
Şekil 2. Sosyal ağ kullanıcı sayısındaki artış Mart 2007 – Ekim 2011	10
Şekil 3. İnternette Geçirilen Zaman (Mart 2007 – Ekim 2011).....	10
Şekil 4: Çevrimiçi Sosyal Ağ Üzerinde En Fazla Zaman Geçiren 10 Ülkenin Ekim 2011 Verileri	12
Şekil 5: Dünya genelinde yaş gruplarında sosyal ağ kullanımı dağılım oranları ...	12
Şekil 6: İçerik Kategorisine Göre Yaş Grubu Bazında Ortalama Geçirilen Zaman (Temmuz 2010 - Ekim 2011 Karşılaştırması).....	13
Şekil 7: Arkadaşlıkları Görselleştirmek.	15
Şekil 8: Facebook'un Son Yıllardaki Kullanım Eğilimi (Ocak 2010 – Ekim 2011 Verileri).....	15
Şekil 9. Türkiye'deki Facebook Kullanıcıları Yaş Dağılımı.	17
Şekil 10. Web 2.0 Kalıtım Haritası.....	27
Şekil 11: Web'in Evrimleşmesi.	33
Şekil 12: Sekiz düğümden ve on bağlantıdan oluşan bir ağ örneği.....	37
Şekil 13: Düğümler arası ilişkiler	38
Şekil 14: Aracı içeren ağ.....	38
Şekil 15: Üç düğümden oluşan sosyogram/çizge. Bu ağda düğümler arası ilişki karşılıklıdır.	39
Şekil 16: Sosyal ağ ile ilgili sosyal bilimler atf indeksinde yer alan yayın sayıları	41
Şekil 17: Sosyal ağ sitelerinde oluşturulabilen gezinilebilir arkadaşlık ağ çizgesi .	44
Şekil 18: Küresel sosyal ağ siteleri kullanıcı sayıları ve aktif kullanım oranları....	59
Şekil 19: Sosyal ağ siteleri dünya haritası (2009-2013 kıyaslaması)	61
Şekil 20: Facebook'un tarihsel gelişimi.....	62
Şekil 21: Facebook haber kaynağı.....	63
Şekil 22: Facebook Zaman Tüneli.....	64
Şekil 23: Facebook Sohbet/Mesajlar	65
Şekil 24: FaceLearning Grup sayfasında paylaşılan bir fotoğraf	65
Şekil 25: FaceLearning grup sayfasında paylaşılan bir video	66
Şekil 26: Facebook grup sayfası (Connectivism and Connective Knowledge 2011)	67
Şekil 27: Facebook Sayfalar	68

Şekil 28: Örnek bir Facebook Etkinlik sayfası	69
Şekil 29: Android mobil cihazlar için Facebook Ev (Home) uygulaması.....	70
Şekil 30: Facebook Güvenlik Ayarları Sayfası.....	71
Şekil 31: Facebook giriş onayları	72
Şekil 32: Facebook Mobil Kodmatik.....	73
Şekil 33: Facebook Aktif Oturumlar Güvenlik Sekmesi.....	74
Şekil 34: Facebook Gizlilik Ayarları ve Araçları.....	75
Şekil 35: Facebook “başkasının gözünden gör” seçeneği.....	76
Şekil 36: Facebook Engellemeler Sayfası.....	78
Şekil 37: 9-16 yaş aralığındaki çocukların kullandıkları sosyal ağ siteleri	96
Şekil 38: Öğrencilerin günlük hayatta ve derslerinde kullandıkları ile derslerinde kullanmak istedikleri teknoloji uygulamalarının yüzde değerleri	100
Şekil 39: Ortaöğretim öğrencileri sosyal ağ sitesi kullanım oranları (%).....	101
Şekil 40: Türkiye’de yükseköğretim öğrencileri arasında sosyal ağ sitesi kullanım oranları (%)......	104
Şekil 41: Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin eğitim amaçlı Facebook kullanımı ile ilgili görüşler (%)......	110
Şekil 42: MEB'e bağlı okullardan Facebook vb. engelli sitelere erişim.....	119
Şekil 43: İnsan örgütlerinin evrimi.	127
Şekil 44: İşletmelerin örgütlenme evrimi.....	127
Şekil 45. Bilgisayar ağlarının evrimi.	128
Şekil 46. Öğrenmenin evrimi.	128
Şekil 47: Bağlantıcı Öğrenme: Öğrenme ağ oluşturma etkinliğidir.	136
Şekil 48: Bağlantıcı öğrenme ve öğrenme ekolojisi.....	137
Şekil 49: FaceLearning Ana Sayfa	146
Şekil 50: FaceLearning'te paylaşılan kültürel temalı örnek bir fotoğraf.....	147
Şekil 51: Nitel araştırmada veri analizi.	150
Şekil 52: Öğrenen katılımcıların kullandıkları sosyal ağ siteleri (%).....	158
Şekil 53: Öğrenen katılımcıların günde ortalama Facebook üzerinde geçirdikleri süre (saat).....	159
Şekil 54: Öğrenen katılımcıların Facebook hesabı açma nedenleri (%)	160
Şekil 55: Öğrenen katılımcıların Facebook üzerinde yaptıkları etkinlikler (%)..	161

Şekil 56: Öğrenen katılımcıların FaceLearning grup sayfasında geçirdikleri ortalama süre (dakika)	163
Şekil 57: Öğrenen katılımcıların FaceLearning grup sayfasında geçirdikleri sürede değişim	163
Şekil 58: Öğrenen katılımcıların FaceLearning grup sayfasında geçirdikleri sürenin azalmasının nedenleri	164
Şekil 59: Öğrenen katılımcıların FaceLearning grup sayfası etkinlikleri (%)	167
Şekil 60: Öğretim elemanı katılımcıların internet, Facebook ve FaceLearning grup sayfasında geçirdikleri süre (saat).....	169
Şekil 61: Öğretim elemanı katılımcıların internet/Facebook ve Facebook/ FaceLearning sayfasında geçirdikleri sürelerin kıyaslamalı oranları (%)	170
Şekil 62: Facebook sosyal ağ sitesinin öğrenme üzerine olumlu etkileri	174
Şekil 63: Facebook sosyal ağ sitesinin öğrenme üzerine olumsuz etkileri	175
Şekil 64: Uygulamanın öğrenenlerin eleştirel düşünme becerilerine katkı sağladığını gösteren FaceLearning sayfası alıntısı.....	180
Şekil 65: Uygulamanın yapılandırılmamış öğrenme fırsatları sağladığını destekleyen FaceLearning sayfası alıntısı -1	182
Şekil 66: Uygulamanın yapılandırılmamış öğrenme fırsatları sağladığını destekleyen FaceLearning sayfası alıntısı -2	183
Şekil 67: FaceLearning grubunda gerçekleşen işbirlikli öğrenme örneği.....	189
Şekil 68: FaceLearning'in anlamlı dil etkinlikleri sağlama ve hedef dile maruz kalma fırsatları sunma potansiyeli -1.....	195
Şekil 69: FaceLearning'in anlamlı dil etkinlikleri sağlama ve hedef dile maruz kalma fırsatları sunma potansiyeli -2.....	196
Şekil 70: FaceLearning'te kültürel temalı bir ileti örneği -1	205
Şekil 71: FaceLearning'te kültürel temalı bir paylaşım örneği -2.....	206
Şekil 72: FaceLearning'te sosyal destek.....	210
Şekil 73: Yoğun duygu içerikli bir FaceLearning iletisi.....	211
Şekil 74: FaceLearning sayfasında Türkçe kullanımı	212
Şekil 75: Akademik dışı FaceLearning kullanımına ilişkin Chi'nin dile getirdiği düşünceler	213

Kısaltmalar Listesi

SAS: Sosyal Ağ Sitesi

CERN: Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi

UPA: Uygulama programlama arayüzü

API: Application programming interface (uygulama programlama arayüzü)

XML: Extensible markup language (genişletilebilir biçimlendirme dili)

RDF: Resource description framework (kaynak tanımlama çerçevesi)

URI: Universal resource identifier (evrensel kaynak tanımlayıcı)

BHI: Beverly Hills İnternet

Apps: Applications (uygulamalar)

TİB: Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı

BÖTE: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

DYS: Ders yönetim sistemi

ADSL: Asymmetric digital subscriber line (asimetrik sayısal abone hattı)

BİT: Bilgi ve iletişim teknolojileri

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

YÖK: Yükseköğretim Kurumu

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

Yy.: Yüzyıl

bknz: Bakınız

BÖ: Bağlantıcı Öğrenme

İDÖ: İletişimsel Dil Öğrenme Kuramı

1. Giriş

Web teknolojilerinin ve özellikle çevrimiçi sosyal ağ araçlarının gelişmesi ile birlikte artan iletişim ve etkileşim olanakları toplumsal ve sosyal hayat için değişim baskılarını da beraberinde getirmektedir. Bu yönüyle web teknolojilerinin ve çevrimiçi sosyal ağ araçlarının eğitim üzerinde de değişim baskılarına yol açması kaçınılmaz görünmekte ve bu değişim beraberinde eğitim için yeni fırsatlar ortaya çıkarmaktadır. Öğrenme, Web 2.0 ve sosyal ağ yaklaşımlarının etkisiyle, geleneksel derslik modelinden eşzamanlı/eşzamansız, etkileşimli ve de işbirlikli öğrenme modeline doğru evrimleşmiştir. Ancak, eğitim alanında bu teknolojilerin kullanımı ile ilgili kuramsal çerçevenin gelişimi bu teknolojilerde gözlemlenen gelişmelere ayak uyduramamaktadır (Gunawardena vd., 2009: 4). Günümüzdeki teknolojik ve eğitsel araçlar, değişen öğrenen ihtiyaç ve beklentileri ve bunlara ek olarak 21. yüzyılda öğrenen nitelikleri eğitimcileri daha etkileşimli ve ilgi çekici eğitim etkinlikleri tasarlamaya yönlendirmektedir (Oblinger, 2008: 20). Gunawardena vd. göre (2009: 5) Web 2.0 teknolojilerinin olanak tanıdığı öğrenme şekli var olan öğrenme kuramlarını zorlamaktadır, çünkü bu kuramlar farklı kültürlerden, konumlardan ve görüşlerden gelen insanlar arasında geniş kapsamlı çevrimiçi iletişimin mümkün olmadığı bir dönemde geliştirilmiştir. Tüm bunlara ek olarak, yeni nesil öğrenen profili, gelişmekte olan teknolojiler ve artan bilgi birikimi gibi toplumsal değişimler eğitim alanına da yansımakta ve öğrenen ihtiyaçlarını karşılayacak güncel araç ve eğitim yaklaşımları ile ilgili araştırma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Siemens, 2008: 7).

Siemens (2008: 3) teknoloji ve sosyal medyada görülen gelişmelerin eğitim üzerine etkilerine vurgu yapmaktadır. Siemens'e (2008: 3) göre bu teknolojiler öğrenenlerin bilgiye erişim yöntemlerini, birbirleri ve öğretici ile etkileşim şekillerini önemli ölçüde etkilemekte ve akademik kaynaklara daha fazla erişim sağlamaktadır. Sosyal medya öğrenenlere daha gelişmiş bilgi üretme, bilgi hakkında diyalog kurma ve bilgi paylaşma fırsatları sunmaktadır (Siemens, 2008: 3). Özellikle çevrimiçi sosyal ağ uygulamalarının, katılımcıların sosyal etkileşim ve keşif yoluyla bilgi yapılandıkları etkin ve ilgi çekici öğrenmeyi desteklediği belirtilmektedir (Boulos ve Wheeler, 2007: 21). Bununla birlikte, Gunawardena, vd. (2009: 11) göre sosyal ağ teknolojileri öğrenenlere kendi fikirlerini değerlendirmelerine, kaynaklarını düzenlemelerine, diğer

öğrenenlere değerlendirmeler içeren geri bildirimler vermelerine ve bilgi toplulukları oluşturmalarına olanak tanımaktadır. Çevrimiçi sosyal ağ teknolojilerinin eğitim alanında kullanılması ile ilgili değişik görüşler olmasına rağmen bu konuda alanyazın yeni oluşmaktadır (Gunawardena, vd., 2009: 6). Gelişmekte olan web teknolojileri çeşitli alanlarda kültür değişimine zemin hazırlayan çevrimiçi sosyal ağ sistemlerinin ortaya çıkmasına yol açmasıyla birlikte, eğitim alanına bu sistemlerin nasıl uyarlanabileceği ve yakın gelecekte özellikle hangi sistemlerin, kaynakların veya teknolojilerin daha çok yararı olacağı hakkında derinlemesine araştırma yapılmasına ihtiyaç görülmektedir (Cych, 2006: 40).

Facebook, Google+, Twitter ve MySpace gibi çevrimiçi sosyal ağ araçları dünya çapında milyonlarca insan tarafından iletişim ve etkileşim için kullanılmaktadır. Bu sosyal ağ araçlarının kullanıcı sayıları;

- Facebook: 1 milyar 190 milyon (Facebook, 2014a)
- Google+: 540 milyon (Google, 2013),
- Twitter: 255 milyon (Twitter, 2014),
- MySpace: 36 milyon (McHugh, 2013)

Yukarıda bahsi geçen sosyal ağ sitelerinin dünya çapında eriştikleri kullanıcı sayıları ve kollektif bilgi üretimine destek veren zengin iletişim olanakları eğitimcilerin dikkatini çekmektedir. Bu platformların yapılandırılmamış, işbirlikli öğrenme ortamları olarak hizmet verebileceği ve bu yönleriyle geleneksel sınıf eğitimi zenginleştirme potansiyeline sahip oldukları gerçeğine işaret edilmektedir (Greenhow vd., 2009). Bunun yanı sıra, çevrimiçi sosyal ağ uygulamalarının artan popüleritesi ve her geçen gün daha fazla insanın bu teknolojilerin etkileşim ve iletişim olanaklarından faydalanmayı tercih etmesi bu araçların dil öğrenimi için potansiyel oluşturabileceklerini göstermektedir (Godwin-Jones, 2008: 7). Yukarıdaki verilerde görüldüğü üzere bu sosyal ağ araçlarının içinde en fazla aktif kullanıcıya sahip web sitesinin Facebook olduğu göze çarpmaktadır. Bu durum, dünyanın çeşitli bölgelerinden milyonlarca insanı bir araya getiren Facebook'un eğitimi, özellikle de yabancı dil eğitimi, destekleme amacıyla kullanılabilme potansiyeli olduğunu göstermektedir. Nitekim Blattner ve Fiori (2009: 25) Fransız dili öğreniminde Facebook kullanımı ile ilgili yaptıkları çalışmada Facebook'un gerçekçi dil etkileşimi, bağlam içersinde dil

kullanımı, insan ilişkileri geliştirme ve gözlem ve deneyim yoluyla dil farkındalığı yaratma gibi olanaklar sunduğu sonucuna ulaşmıştır. Buna ek olarak, Kabilan vd. (2010: 4-5) İngilizce öğreniminde destek kaynak olarak Facebook kullanımı hakkında üniversite öğrencilerinin görüşlerini araştırdıkları araştırmada öğrencilerin Facebook'un yabancı dil becerilerini geliştirmeye, motivasyonun ve kendine güvenin artırılmasına ve dile karşı olumlu tutum gelişmesine yardımcı olacağını düşündüklerini saptamışlardır. Ancak, Facebook'un yabancı dil eğitimi açısından sahip olabileceği potansiyelin ve daha etkili bir yabancı dil eğitimi için bu ağdan nasıl faydalanılabileceği ile ilgili daha derinlemesine bir çalışma yapılmasına gerek duyulmaktadır (Blattner ve Fiori, 2009: 25; Kabilan vd., 2010: 7).

1.1 Sorun

Haziran 2012 verilerine göre dünyadaki internet kullanıcı sayısı son 12 yılda %566,4 artarak 2,4 milyarı aşmış ve tüm dünya nüfusunun %34,3'ü internet kullanıcısı haline gelmiştir (Internet World Stats, 2012a). Türkiye'de ise 2000 yılında 2 milyon olan internet kullanıcı sayısı 2012 yılına gelindiğinde 36 milyonu aşmış ve Türkiye nüfusunun %45,7'si internet kullanıcısı haline gelmiştir (Internet World Stats, 2012a). İnternet kullanımı ile ilgili istatistikler incelendiğinde artışın sadece kullanıcı sayısında sınırlı kalmadığı aynı zamanda internet üzerinde geçirilen zamanın da arttığı gözlenmektedir. İnternette geçirilen zaman dünya genelinde 2010 yılı Aralık ayında kullanıcı başına ortalama 23,1 saatken, bu süre 2011 yılı Aralık ayında 24,4'e yükselmiştir (Duong, 2012). 2011 yılının Ekim ayında yayınlanan bir başka araştırma, aynı yılın Ağustos ayında Türkiye'deki internet kullanıcılarının bu ortamda harcadıkları ortalama zaman ve ziyaret ettikleri ortalama internet sayfası sayısının dünya ortalamasının üstünde olduğunu ortaya koymaktadır (Block, 2011).

Tablo 1, 2, 3 ve 4'te sunulan istatistikler hem dünyada hem de Türkiye'de internetin hızla geliştiğini ve daha büyük kitlelere kısa zamanda eriştiğini göstermektedir. Dolayısıyla, internetin büyük kitleleri etkilemesi ve insanların yaşam tarzlarında köklü değişikliklere neden olması kaçınılmaz olmaktadır. Görüldüğü üzere, bilim insanları arasında veri ve yazılım paylaşım ağı olarak kurulduğu ilk günlerden bu yana internetin kullanım alanı bilim dünyasının dışına taşmış ve günlük yaşamda olağan hale gelmiştir (Bell, 2011: 99). İşle ilgili nedenlerden kişisel nedenlere kadar günlük yaşamın her

alanında iletişim ve etkileşim için internet teknolojilerinin kullanımında son 10 yılda büyük artış gözlenmiş, blogların, e-postaların, Tweeter mesajlarının sayısı sıfırdan milyarlara sadece birkaç yıl içinde erişmiştir (Williams vd., 2011: 40). Küresel bir platform olarak yükselen internet, hem yerel hem de uluslararası diyalog olanaklarını artırmış ve aynı zamanda dil ve sosyo-kültürel sınırlılıkları olan kaynakların paylaşımını mümkün hale getirmiştir (Bell, 2011: 99). Bununla birlikte, kullanım sıklığı, süresi ve alanı artan internet teknolojileri (Bell, 2010: 526) insanların içerik oluşturma ve paylaşma şekilleri ile birlikte iletişim ve etkileşim yollarını yeniden şekillendirmiştir (Siemens ve Conole, 2011: i).

Tablo 1. Dünya Geneline İnternet Kullanıcı İstatistikleri

Bölge	Nüfus (2012 Tahmini)	Kullanıcı Sayısı (31 Aralık 2000)	Kullanıcı Sayısı (30 Haziran 2012)	Kullanım Oranı (Nüfus'a göre Yüzdesi) (%)	Büyüme (2000-2012) (%)	Dünya Yüzdesi (%)
Afrika	1.073.380.925	4.514.400	167.335.676	15,6	3.606,7	7,0
Asya	3.922.066.987	114.304.000	1.076.681.059	27,5	841,9	44,8
Avrupa	820.918.446	105.096.093	518.512.109	63,2	393,4	21,5
Orta Doğu	223.608.203	3.284.800	90.000.455	40,2	2.639,9	3,7
Kuzey Ameika	348.280.154	108.096.800	273.785.413	78,6	153,3	11,4
Latin Amerika / Karayipler	593.688.638	18.068.919	254.915.745	42,9	1.310,8	10,6
Okyanusya /Avustralya	35.903.569	7.620.480	24.287.919	67,6	218,7	1,0
TOPLAM (Dünya)	7.017.846.922	360.985.492	2.405.518.376	34,3	566,4	100,0

Kaynak: Internet World Stats, 2012a

Tablo 2. Türkiye'de İnternet Kullanım İstatistikleri (2012)

Yıl	Kullanıcı Sayısı	Nüfus	Kullanım Oranı (Nüfus'a göre Yüzdesi) (%)
2000	2.000.000	70.140.900	2,9
2004	5.500.000	73.556.173	7,5
2006	10.220.000	74.709.412	13,9
2012	36.455.000	79.749.461	45,7

Kaynak: Internet World Stats, 2012b

Tablo 3. Dünya Çapında İnternet'te Geçirilen Zaman İstatistikleri (Aralık 2010 ve Aralık 2011)

Toplam Ziyaretçi (000)		Ortalama Saat/Ziyaretçi		Ortalama Sayfa Sayısı/Ziyaretçi		Ortalama Ziyaret Sayısı/Ziyaretçi	
Aralık 2010	Aralık 2011	Aralık 2010	Aralık 2011	Aralık 2010	Aralık 2011	Aralık 2010	Aralık 2011
1,314,031	1.438.302	23,1	24,4	2.133	2.370	53,0	56,0

Kaynak: Duong, 2012

Tablo 4. Dünya Çapında İnternet'te Geçirilen Zamana Yönelik İstatistikler (Ağustos 2011)¹

Yer	Toplam Ziyaretçi Sayısı (000)	Ortalama Saat/Ziyaretçi	Ortalama Sayfa Sayısı/Ziyaretçi
Dünya	1.411.178	23,6	2.211
Avrupa	372.066	25,4	2.659
Almanya	50.410	24,5	2.710
Rus Federasyonu	49.991	21,7	2.332
Fransa	42.441	24,7	2.484
Birleşik Krallık	37.254	34,7	3.205
İtalya	23.613	15,8	1.647
Türkiye	23.100	32,7	3.706
İspanya	20.930	23,9	2.029
Polonya	18.193	24,1	2.794
Hollanda	11.977	32,8	3.181
İsveç	6.196	24,0	2.406
Belçika	6.006	19,9	2.116
İsviçre	4.712	18,3	1.882
Avusturya	4.710	13,8	1.513
Portekiz	4.216	20,4	2.021
Danimarka	3.665	21,2	2.172
Finlandiya	3.368	24,1	2.312
Norveç	3.249	26,1	2.327
İrlanda	2.337	21,0	2.035

Kaynak: Block, 2011

Web 1.0'ın evrimleşmesi ve Web 2.0'a geçiş, insanların etkileşim ve iletişim yöntemlerinde gözlemlenen radikal değişikliklere yeni bir ivme kazanmıştır. Web 2.0 kavramının 2004 yılında bir konferansta O'Reilly ve MediaLive International arasındaki beyin fırtınası sonucu ortaya atılmasından bu yana (O'Reilly, 2005a), internet teknolojileri için yeni bir dönem başlamıştır. Bu yeni dönemde kullanıcılar pasif

¹ 2011 Ağustos ayına ait Avrupa'da ev ve iş ortamlarında 15 Yaş ve üzeri, İnternet kullanıcı verileri

çevrimiçi içerik tüketici rolünden, aktif içerik üretici rolüne geçmişlerdir. Web 2.0 araçları kullanıcılar için etkileşim, işbirliği ve katılım olanakları sağlamaktadır. Bu araçların temel özelliklerinden biri kullanıcıların ortak aklını yansıtan bilgi paylaşımına olanak tanınmasıdır. Başka bir deyişle, kolektif bilgi yapıları, bilgiyi birlikte oluşturma, düzenleme ve yapılandırma gibi fırsatlara olanak tanıyan, özlüce kullanıcı tarafından oluşturulan içeriktir (Gunawardena vd., 2009: 5). Daha zengin kullanıcı yaşantıları sunan bu yeni nesil Web'in (O'Reilly, 2007: 17) olanak tanıdığı ortak akıl ve işbirliği potansiyelinin önemine vurgu yapan Times dergisi 2006 yılı Yılın Adamı (Person of the Year) olarak "Sen"i seçmiş ve kapağında "Evet, sen. Bilgi Çağını sen kontrol ediyorsun. Kendi dünyana hoş geldin" ifadelerine yer vermiştir (Times, 2006). Buradaki "Sen" Web 2.0 teknolojilerinden güç alarak çoğu geleneksel süreci kontrol etme yöntemlerine sahip olan kullanıcılarıdır (Collis ve Moonen, 2008: 94). Ayrıca, sanki dört yıl sonra Arap Baharı ayaklanmalarında Web 2.0 teknolojilerinin oynayacağı etkin rolü tahmin edercesine (Beaumont, 2011), Times dergisi makalesinde;

"2006 yılına farklı bir lensle baktığınızda, farklı bir hikaye göreceksiniz...bu hikaye kitlelerin, gücü birkaç kişinin tekelinden kurtarması, birbirimize karşılıksız yardım etme ve bu durumun sadece dünyayı nasıl değiştireceği değil, dünyanın değişme şeklini değiştirmesi ile ilgilidir" diye yazmıştır (Grossman, 2006).

Cych'a göre (2006: 40) web bağlantısı su gibi, elektrik gibi "hep var olan" bir hizmet olacak ve bu teknolojileri eğitim ortamlarında görmezden gelmek imkansız hale gelecektir. Bununla birlikte, World Wide Web'in (www) Web 1.0'dan Web 2.0'a geçişi insanların bilgiye erişme, birbirleri ile iletişime geçme ve birbirlerinden öğrenme şeklinde fark edilmesi güç ama derin değişikliklere neden olmaktadır (Gunawardena, vd., 2009: 4). Bu noktada üzerinde durulması gereken konu insanlar için vazgeçilmez bir ihtiyaç haline gelmekte olan Web'in ve Web 2.0 teknolojilerinin, insanların iletişim ve birbirlerinden öğrenme fırsatları üzerinde etkisinin eğitime yansımalarının nasıl olduğu ve gelecekte bu teknolojilerin eğitimi nasıl şekillendirmeye devam edeceğidir. İstifçi vd. (2011) Web 2.0 araçlarının daha esnek ve etkili öğrenme ortamları oluşturulabilmesi için yeni fırsatlar sunduğunu savunmaktadır. Web 2.0 teknolojilerinin sunduğu esneklik ve kolaylığın bilincinde olan öğrenenler, eğitim kurumları daha bu teknolojilerin kullanımını teşvik etmesine gerek kalmadan, bu araçları hem öğrenim hayatlarında hem

de günlük yaşamlarında sıkça ve ustaca kullanılmaktadırlar (Collis ve Moonen, 2008: 95). Collis ve Moonen (2008: 104) örgün eğitim gereksinimleri dışında çeşitli seviye ve yaşlarda öğrenenler tarafından kullanılmakta olan ve Web 2.0 olarak adlandırılan farklı iletişim, temsil ve işbirliği araçlarının daha fazla tercih edilme nedenleri arasında bu araçların insanların daha etkili bir şekilde kendilerini ifade etme, diğer insanlarla bağlantı kurma, bilgiye ulaşma ve paylaşımlarına ve bir kimlik oluşturmalarına olanak tanınması olarak göstermektedir.

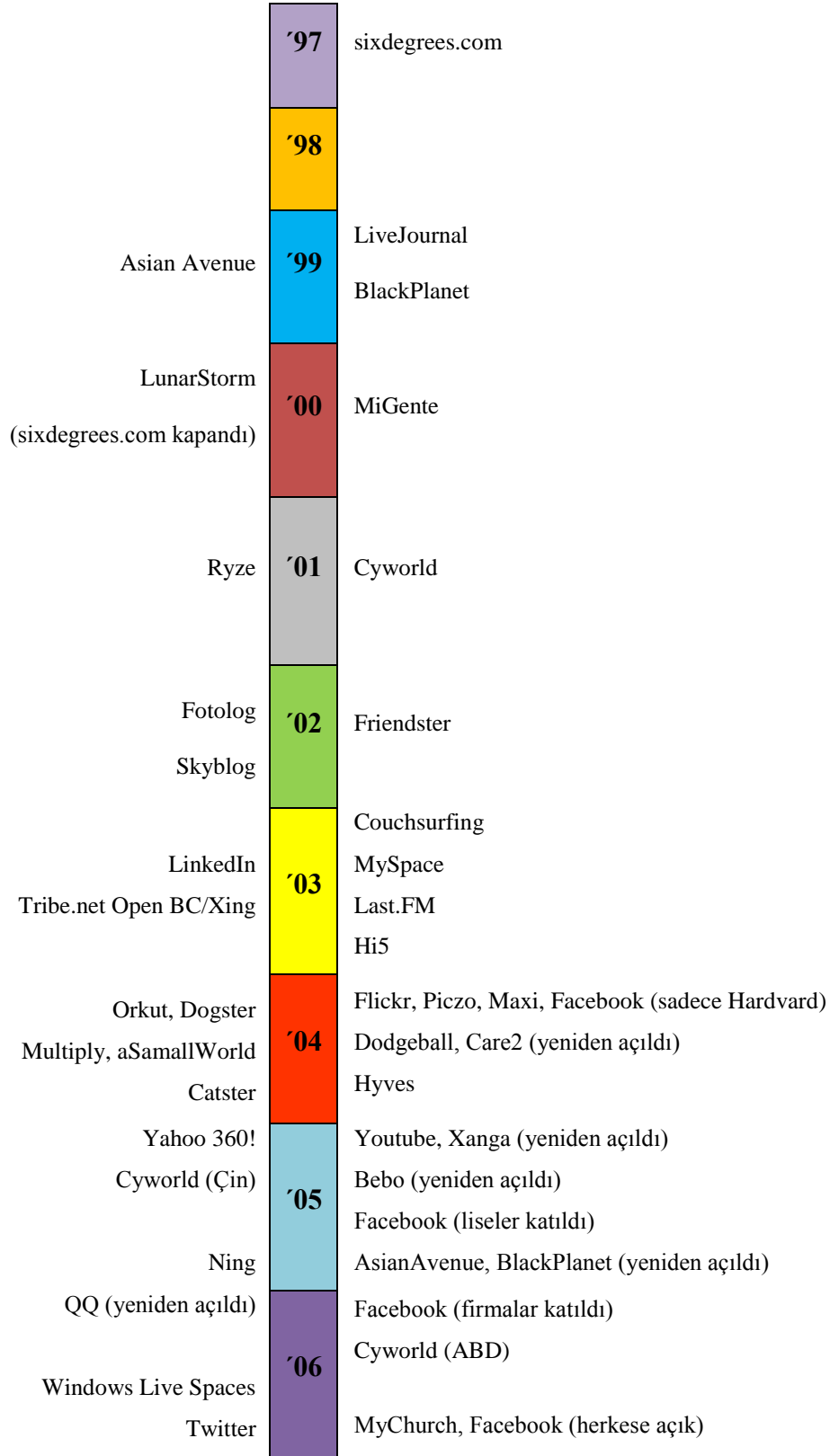
Web 2.0 teknolojilerinin insanların hayatında sahip olduğu etki ve neden olduğu değişim yadsınamaz bir gerçektir ve bu teknolojilerin eğitimcilerin dikkatini çekmeleri de dolayısıyla kaçınılmaz olmuştur. Yeni özellikler eklenmesine rağmen görece daha eski Web 2.0 teknolojileri olan bloglar, wikiler, çoklu ortam paylaşım araçları, içerik sendikasyonu, podcasting ve içerik etiketleme gibi araçlar uzun zamandır kullanımda ve eğitim amaçlı olarak da yararlanılmaktadır (Anderson, 2007: 7). Mason ve Rennie (2008: VII) her geçen gün daha fazla öğrencinin Web 2.0 teknolojilerini daha etkin bir biçimde kullanma becerisine sahip olarak yükseköğretime başladıklarını ve öğrencilerin öğrenim hayatlarının bir parçası olarak bu teknolojileri görmek istediklerini ifade etmektedirler. Conole vd. (2006: 5) yükseköğretim öğrencileri üzerinde yaptıkları bir araştırmanın sonucunda öğrencilerin kendi kişisel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde bilgi ve iletişim teknolojileri araçlarını ve kaynaklarını okulun kaynak ve araçları ile birleştirdikleri sonucuna varmışlardır ki bu sonuç Mason ve Rennie'nin (2008: VII) iddialarını kanıtlar niteliktedir. Öte yandan, öğrenim süreçlerinde okulları tarafından desteklenen teknoloji uygulamalarında bu araçların doğru kullanılmaması veya hiç kullanılmamasının öğrencileri olumsuz yönde etkilediği ifade edilmektedir (Conole vd., 2006: 90). Eğitimcilerin bakış açısından incelendiğinde ise Tu vd. (2008) Web 2.0 ortamlarının öğrenmeyi destekleyip desteklemediği, destekliyorsa nasıl desteklediği konusunda eğitimciler arasında belirsizlik olduğunu ve dolayısıyla eğitimcilerin bu teknolojileri örgün eğitim ortamlarına entegre etmede çekimser kaldıklarını belirtmiştir. Drexler vd. (2008: 271) ise iletişim, işbirliği, kendini ifade etme, araştırma ve okuma-yazma gibi eğitim ortamlarında karşımıza çıkan uygulamalar için yeni nesil web'in benzersiz fırsatlar sunmasına rağmen, bu yeni teknolojileri benimsemekte okulların çok yavaş kaldığını ifade etmektedir. Dolayısıyla, öğrencilerin günlük yaşamlarının bir parçası haline gelmiş olan ve öğrenim hayatlarında daha fazla bilgiye daha hızlı erişim

sağlayan, arkadaşları, öğretmenleri hatta konu uzmanları ile daha esnek ve kolay iletişim ve işbirliği olanakları tanıyan Web 2.0 araçlarının örgün eğitim ortamlarına sistemli bir şekilde dahil edilmesi ile ilgili daha fazla araştırma yapılmasına ihtiyaç olduğu gözlenmektedir.

Yukarıda söz edilen araçların yanı sıra Web 2.0 araçları arasında gösterilen sosyal ağ ortamları (Anderson, 2007:13) kullanıcıların yarı açık veya tam açık bir profil oluşturmalarına, ortak bir bağlantı noktasına sahip oldukları diğer kullanıcıları ekleme ve kendi bağlantılarını sistemdeki diğer kullanıcıların görmesini sağlayıp, paylaşabildikleri web tabanlı uygulamalar olarak tanımlanmaktadır (Boyd ve Ellison, 2008: 211). Boyd ve Ellison'a (2008: 219) göre Sosyal Ağ Sitelerinin (SAS) ortak ilgileri olan insanları bir araya getiren diğer sitelerden farkı, ilgi alanlarını değil "insanı" merkezine alması, başka bir deyişle, "özne-merkezli" olmalarıdır. SAS'da konu ya da tema hiyerarşisinden çok bireyi merkeze alan kişisel bağlantılar vardır ve bu da gerçek yaşamdaki sosyal yapıyı yansıtmaktadır.

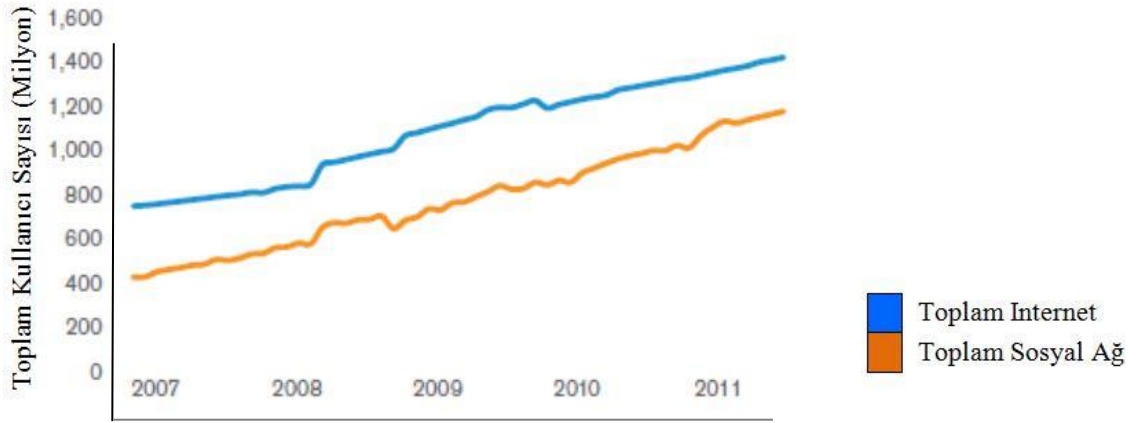
1997 yılında SAS'ın ilki olarak kabul edilen sixdegrees.com'un başarılı olamamasının ve 2000 yılında kapanmasının nedenleri olarak bu sitenin zamanın ötesinde olması, yeterli sayıda kişinin internet erişiminin olmaması ve arkadaşlık isteklerinin kabul ettikten sonra yapacak bir şey olmaması gösterilmektedir (Boyd ve Ellison, 2008: 214). Ancak, SAS olarak büyük bir başarı yakalayan Facebook önceki sitelerden farklı bir yol izlemiş ve kullanıcıların modüller (uygulamalar) yüklemelerine ve böylece profillerini zenginleştirmelerine olanak tanımıştır (Boyd ve Ellison, 2008: 213). Ayrıca, sixdegrees.com sitesinin açıldığı yıl olan 1997 yılında dünyadaki internet kullanıcı sayısı 70 milyon iken, Facebook'un tüm dünyaya açıldığı yıl olan 2006 yılında ise kullanıcı sayısı 1 milyarı geçmiştir (Internet World Stats, 2012c).

Sosyal ağ siteleri dünya nüfusunun %82'sine erişmiş durumdadır (ComScore Inc., 2011: 3). Bu, dünyada toplam 1,2 milyardan fazla kullanıcı anlamına gelmektedir. SAS'ın kullanıcı sayısı internet kullanıcı sayısının artması ile doğru orantılı olarak artmıştır. Başka bir deyişle, daha fazla kişi internete bağlandıkça, daha çok kişi birbiriyle bağlantı kurmayı tercih etmiştir (ComScore, 2011: 3). Bu da SAS'ın bu denli popüler ve başarılı bir olgu haline gelmesinin ardında yatan neden olarak gösterilebilir.

Şekil 1. Önemli Sosyal Ağ Sitelerinin Kurulma Tarihleri

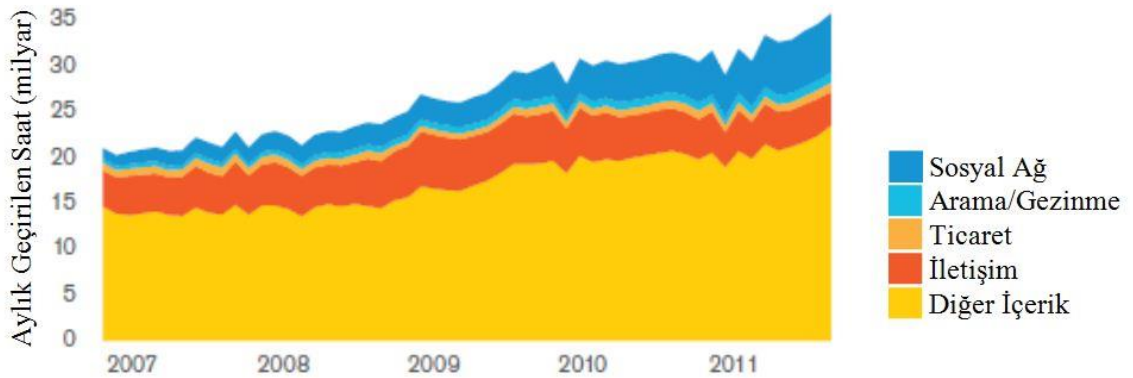
Kaynak: Boyd ve Ellison, 2008: 212

Şekil 2. Sosyal Ağ Kullanıcı Sayısındaki Artış Mart 2007 – Ekim 2011

Kaynak: ComScore, 2011: 3

SAS'ın kullanıcı sayılarında görülen artışın yanı sıra, kullanıcıların bu sitelerde geçirdiği zaman da son birkaç yıl içinde artış göstermiştir. 2007 yılının Mart ayında kullanıcıların internet etkinliklerinin %6'sını SAS oluştururken, 2011 yılının Ekim ayında bu oran %19'a yükselmiştir. Bu, internet ortamında geçirilen her 5 dakikadan birinin SAS'da geçirildiği anlamına gelmektedir (ComScore, 2011: 3). ComScore şirketinin yayınladığı rapora göre (2011: 3) küresel çevrimiçi davranışların bir parçası haline gelen sosyal ağ etkinlikleri pek çok yönüyle sosyal yaşamı simüle etmekte ve daha zengin sosyal bağlar kurulmasına imkan tanımaktadır.

Şekil 3. İnternette Geçirilen Zaman (Mart 2007 – Ekim 2011)².

Kaynak: ComScore, 2011: 3

² İletişim için geçirilen zaman e-posta ve anlık mesajlaşma etkinliklerini içermektedir.

Dünya genelinde internet ile ilgili yönetim, altyapı, erişim olanakları ve kültürel uygulamalar önemli farklılıklar göstermesine rağmen, sosyal ağ olgusu her ülkede popülerleşmektedir. Toplumun açık veya kapalı toplum olmasından bağımsız olarak, yerel çevrimiçi nüfusun yarısından fazlası çevrimiçi sosyal ağ etkinliklerine katılmaktadır (ComScore, 2011: 4).

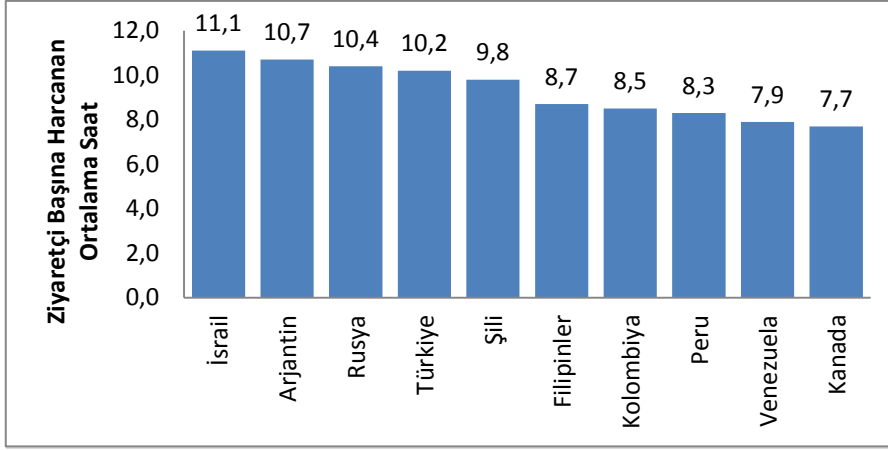
Tablo 5’te sunulan veriler incelendiğinde çevrimiçi sosyal ağ kullanım yüzdeleri verilen 43 ülkeden sadece yedisinde çevrimiçi kullanıcıların sosyal ağ kullanma oranlarının %90’ın altında olduğu görülmektedir. Çevrimiçi kullanıcıların neredeyse tamamının SAS kullandığı gözlemlenen Türkiye ise kullanım yüzdesinde %96’lık oranla Avrupa’da üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 5: Dünya Çapında Sosyal Ağ Siteleri Kullanan Çevrimiçi Kullanıcı Yüzdeleri (%)

Kuzey Amerika	Latin Amerika	Avrupa	Ortadoğu ve Asya	Pasifik Asya					
Birleşik Devletler	98	Brezilya	97	İspanya	98	İsrail	94	Avusturalya	96
Kanada	94	Arjantin	96	Birleşik Krallık	98	Güney Afrika	88	Hindistan	95
		Kolombiya	96	Portekiz	96			Yeni Zelanda	95
		Meksika	96	Türkiye	96			Endonezya	94
		Peru	96	İrlanda	95			Malezya	94
		Venezuela	96	Polonya	95			Filipinler	94
		Şili	94	Danimarka	94			Singapur	94
		Porto Riko	90	Hollanda	94			Tayvan	94
				Belçika	93			Hong Kong	93
				İtalya	93			Güney Kore	87
				İsveç	93			Vietnam	85
				Finlandiya	91			Japonya	58
				Fransa	91			Çin	53
				Almanya	90				
				İsviçre	90				
				Norveç	89				
				Rusya	88				
				Avusturya	86				

Kaynak: ComScore, 2011: 4

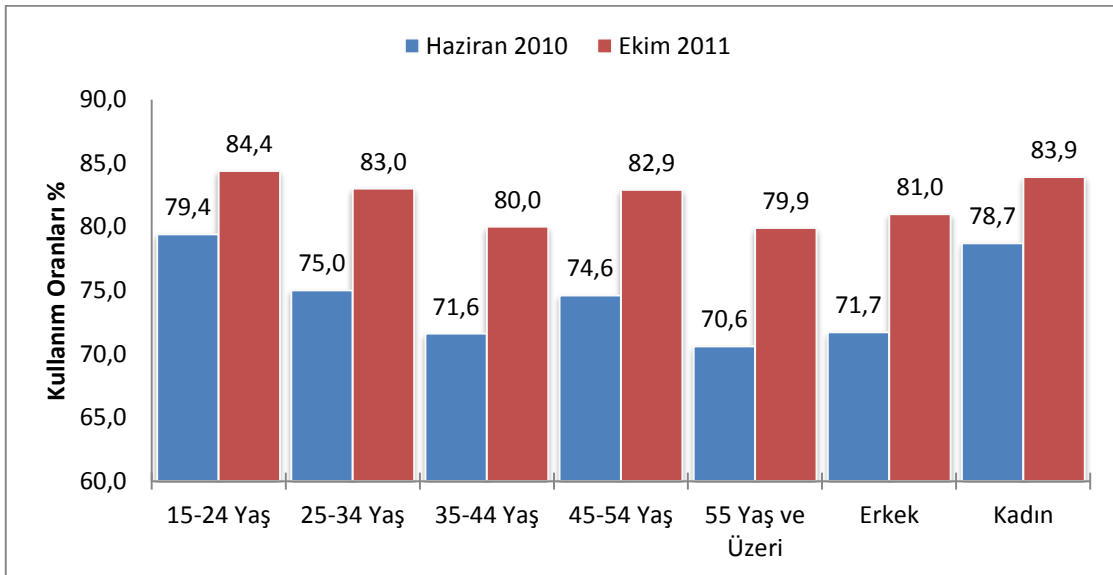
Aynı zamanda, ComScore şirketinin yayınladığı rapora göre (ComScore, 2011: 5), 2011 yılı Ekim ayında dünya genelinde sosyal ağ üzerinde geçirilen zaman dikkate alındığında Türkiye 10,2 saat ile Rusya’nın ardından dördüncü sırada yer almıştır.

Şekil 4: Çevrimiçi Sosyal Ağ Üzerinde En Fazla Zaman Geçiren 10 Ülkenin Ekim 2011 Verileri

Kaynak: ComScore, 2011: 5

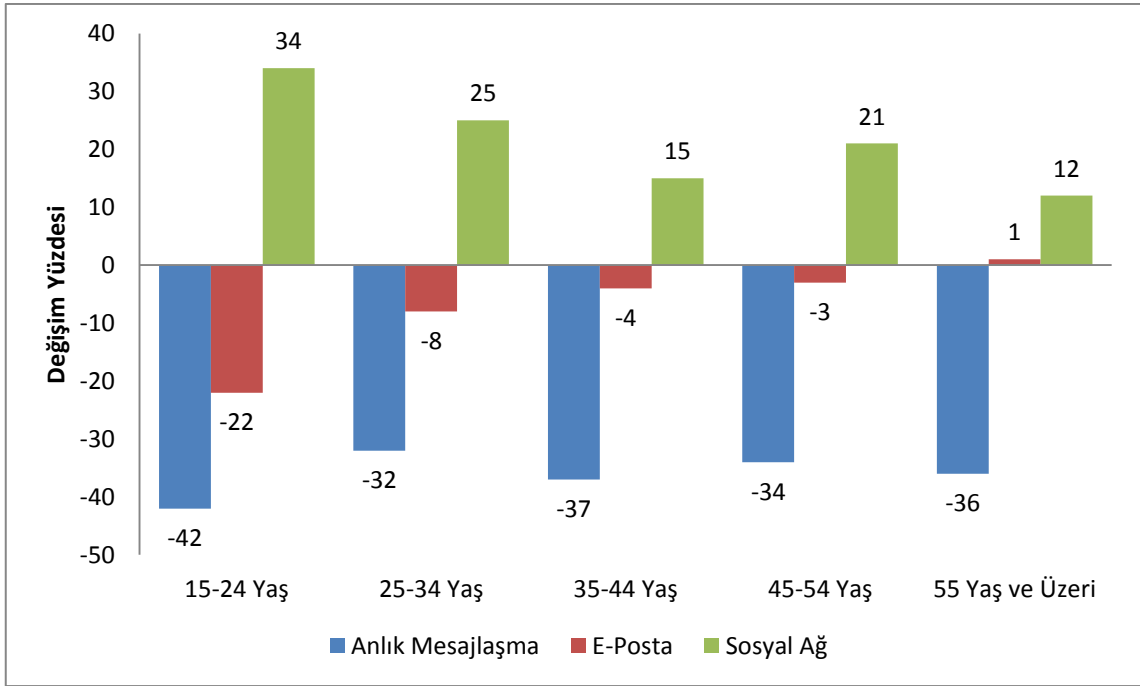
Şekil 4’te sunulan veriler hem dünya genelinde hem de Türkiye’de çevrimiçi sosyal ağ kullanımının oldukça popüler hale geldiğini ve kişilerin zamanlarının önemli bir bölümünü bu sitelerde geçirdiklerini göstermektedir. Bununla birlikte ComScore şirketinin raporunda (ComScore, 2011: 11), SAS kullanımının sadece 15–24 yaş genç nüfus ile sınırlı kalmadığı vurgulanmaktadır. Ancak, sosyal ağ siteleri kullanım oranının yükseköğretim çağında olan 15–24 yaş grubu arasında en yüksek olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 5).

Şekil 5: Dünya Genelinde Yaş Gruplarında Sosyal Ağ Kullanımı Dağılım Oranları

Kaynak: ComScore, 2011: 11

Bilgisayar, internet ve dijital medya ile doğan ve büyüyen ve “dijital yerliler” adı verilen 15-24 yaş grubundaki günümüz genç yetişkinlerinin iletişim alışkanlıklarının incelenmesi gelecekte insanların nasıl iletişim kuracakları hakkında öngörülerde bulunmaya yardımcı olabilir (ComScore, 2011: 13). Tüm yaş grupları arasında SAS kullanımında belirgin bir artış gözlemlenmekle beraber en büyük artışın %34 ile 15-24 yaş grubu kullanıcılar arasında olduğu gözlenmektedir (Şekil 6). Bu durum, 15-24 yaş grubu aralığındaki insanların iletişimlerinin çoğunun çevrimiçi sosyal ağ araçları yoluyla gerçekleştiği, bu yaş grubu kullanıcıların yaşları ilerledikçe sosyal ağ üzerinden iletişim kurma alışkanlıklarını geleceğe taşıyacakları ve dolayısıyla tüm yaş grupları arasında bu araçlarının en önemli iletişim formu haline geleceği sonucuna varılabilir (ComScore, 2011: 13).

Şekil 6: İçerik Kategorisine Göre Yaş Grubu Bazında Ortalama Geçirilen Zaman (Temmuz 2010 - Ekim 2011 Karşılaştırması)

Kaynak: ComScore, 2011: 13

SAS kullanımında görülen artış ve özellikle yükseköğretim çağındaki dijital yerliler olarak adlandırılan genç yetişkin grubunun çevrimiçi sosyal ağ iletişimine gösterdiği ilgi ve bu araçlar üzerinde harcadıkları zaman düşünülecek olursa, öğrencilerin SAS kullanım alışkanlıklarının eğitim ortamlarında bir avantaj haline dönüştürülmesi ve değerlendirilmesi önemli bir girişim olacaktır (Drexler vd., 2008: 272). Daha önceki

nesillere göre medya ile farklı etkileşim ve iletişim kuran günümüz öğrencilerine hizmet eden eğitim kurumları sosyal ağ özellikli Web 2.0 çağında öğrencilerin ihtiyaç duyacakları işbirliği ve bağlantı (ağ) kurma becerilerini öğretmeli, geliştirmeli ve bu becerilerden faydalanmalıdır (Jenkins vd., 2009: 32). Öte yandan, bir öğrenme aracı olmaktan çok, sosyalleşme ve eğlence aracı olarak görülen bu araçlarının eğitimi desteklemek için kullanılmasına yönelik öğrencilerin algılarının ve düşüncelerinin araştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

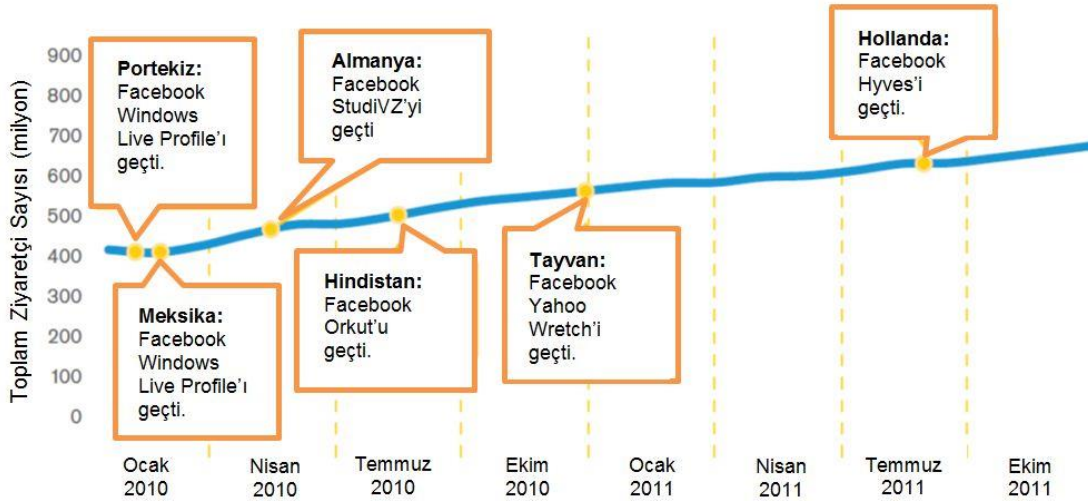
Çevrimiçi sosyal ağ olgusunun anlaşılabilmesi için bu sitelerin içinde en çok tercih edilen olan Facebook'un söz konusu alandaki davranış biçimlerini bir bütün olarak nasıl şekillendirdiğini anlamak gerekir (ComScore, 2011: 7). 2011 yılı Ekim ayı verilerine göre Facebook, tüm dünyadaki kullanıcı sayısının yarısından fazlasına (%55'ine) ulaşmıştır ve sosyal ağ sitelerinde geçirilen her 4 dakikadan 3'ü ve internette geçirilen her 7 dakikadan 1'i Facebook üzerinde geçirilmiştir (ComScore, 2011: 7). 2004 yılı Şubat ayında Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD), Massachusetts eyaletinin, Cambridge şehrinde küçük bir üniversite topluluğu olarak başladığından bu yana Facebook, on yıl içerisinde 1 milyar 190 milyon kullanıcıya ulaşarak büyük bir küresel hizmet haline gelmiş ve insanların dünya ile kolay bir şekilde bağlantıya geçmelerine hizmet etmiştir (Ugander, 2012). Facebook veri altyapısı ve mühendisliği bölümünde stajyer olan Butler (2010)'ın hazırladığı "Arkadaşlıkları Görselleştirmek" adlı, Facebook üzerindeki 500 milyon kişinin "sosyal ağ grafiğini" içeren görüntü dünya genelindeki bireyler arasındaki bağları görselleştirmekle kalmamış, aynı zamanda sınır ve hatta okyanus ötesindeki insanlarla bağlantı kurmanın ortaya çıkardığı etkiyi de yansıtmaktadır (Şekil 7).

Şekil 7: Arkadaşlıkları Görselleştirmek.

Kaynak: Butler, 2010

Facebook sosyal ağ araçları arasında büyümesi durma eğilimi göstermeyen baskın bir küresel güç olduğunu kanıtlamış ve yerel SAS ile kıyaslandığında, Facebook sadece yedi ülkede (Brezilya, Çin, Japonya, Polonya, Rusya, Güney Kore ve Vietnam) ilk sırayı alamamıştır (ComScore, 2011: 7). Kullanıcı sayısındaki eğilim göz önüne alınırsa, Brezilya ve Polonya'da da yakın zamanda lider konuma geleceği tahmin edilmektedir (ComScore, 2011: 7).

Şekil 8: Facebook'un Son Yıllardaki Kullanım Eğilimi (Ocak 2010 – Ekim 2011 Verileri)

Kaynak: ComScore, 2011: 7

Ülke bazında Facebook kullanım istatistiklerine bakıldığında, 31 milyondan daha fazla Facebook kullanıcı sayısı ile Türkiye dünya genelinde yedinci sırada yer almaktadır (Tablo 6). Ayrıca, Türkiye’de Facebook toplam nüfusun %40’a yakınına ve toplam internet kullanıcılarının %88,90’ına erişmiş durumdadır (socialbakers, 2012).

Tablo 6. Dünya Genelinde En Fazla Facebook Kullanıcısına Sahip İlk 10 Ülke (2012 Ağustos Verileri)

Sıra	Ülke	Kullanıcı Sayısı	Erişim Yüzdesi (%)
1.	Amerika Birleşik Devletleri	155.981.300	50,28
2.	Brezilya	54.282.300	26,99
3.	Hindistan	51.431.600	4,38
4.	Endonezya	42.654.140	17,56
5.	Meksika	36.226.540	32,21
6.	Birleşik Krallık	35.275.120	56,58
7.	Türkiye	31.115.200	39,99
8.	Filipinler	28.845.060	28,87
9.	Fransa	24.124.600	37,25
10.	Almanya	23.730.420	28,84

Kaynak: socialbakers, 2012

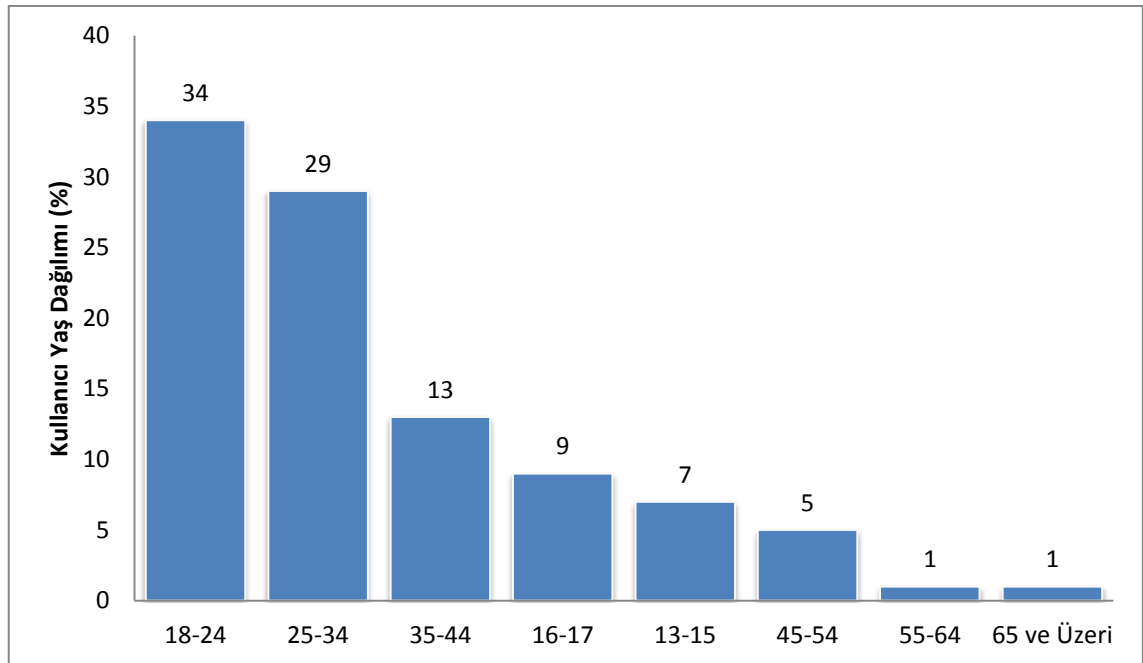
2011 yılının Ağustos ayında Türkiye’deki kullanıcıların internet üzerinde harcadığı 45,3 milyon dakikanın ortalama 13,1 milyon dakikası Facebook üzerinde geçirilmiştir - ki bu da bu ay içinde internet üzerinde geçirilen toplam zamanın %28,8’ine karşılık gelmektedir (Tablo 7). Bu yönüyle Facebook Türkiye’de internet kullanıcılarının en fazla zaman geçirdikleri web sitesi konumuna gelmiştir (Block, 2011).

Tablo 7. Türkiye’de En Çok Ziyaret Edilen İlk 10 Web Sitesi (Ağustos 2011 Verileri)

Websitesi	Harcanan Dakika Toplam (milyon)
İnternet Toplam	45.282
Facebook.com	13.056
Microsoft Sites	4.014
Google Sites	3.872
Mynet A.S.	1.360
Aksoy Group	991
DK Gazetecilik	973
Hürriyet İnternet Group	519
Dogan Gazetecilik	263
Dogan Online	240
Turkuvaz Yayın	237

Kaynak: Block, 2011

Türkiye’deki Facebook kullanıcılarının yaş demografisine bakıldığında, Facebook’un dünya genelinde kullanımı ile paralellik gösterdiği ve en büyük kullanıcı grubunun %34 ile 18-24 yaş grubu aralığında olduğu görülmektedir (Şekil 9).

Şekil 9. Türkiye’deki Facebook Kullanıcıları Yaş Dağılımı.

Kaynak: socialbakers, 2012

SAS içinde en çok aktif kullanıcı sayısına sahip olan ve dünya genelinde en çok ziyaret edilen ikinci web sitesi³ olma özelliği taşıyan Facebook'un (Alexa Internet, Inc., 2012) benzer şekilde Türkiye'deki genç nüfus arasındaki belirgin popülaritesi, kullanıcı sayısı, artan erişim oranları ve Facebook üzerinde geçirilen zaman gibi istatistikler dikkate alındığında, insanların iletişim, etkileşim ve bilgiye erişim şekillerini dramatik olarak değiştirmekte olduğunu söylemek mümkün olabilir. Kanun koruyucular suçluları yakalamak (Ahmed, 2009; BBC, 2011a; Lockton, 2011; Schulz, 2012; Shaughnessy, 2007; Wait, 2012) ve insanlarla daha iyi iletişim kurabilmek için Facebook'tan faydalanıyorlar (BBC, 2011b; Canny, 2011; Fries, 2012; Lopez, 2011). Diğer sosyal ağ araçları ile birlikte Facebook'un Arap Baharında önemli bir role sahip olduğu iddia edilmekte (Attia vd., 2011; Barrons, 2012; Beaumont, 2011; Dixon, 2011; Else, 2012; Mourtada ve Salem, 2011; Stepanova, 2011; Sutter, 2011; Sabadello, 2012). Halkla ilişkiler uzmanları hedef kitleye ulaşmak ve belirli bir hedef ve iletişim stratejileri geliştirmek için Facebook'u kullanmakta (Curtis, vd., 2010; Waters vd., 2009), işletmeler eleman alımı karar sürecinde (Malita vd., 2010; Smith ve Kidder, 2010; Sunshine, 2011), ürün veya hizmetleri hakkında geri bildirim almak için (Mullaney, 2012, Robinson, 2012) ve geliştirmekte oldukları ürün veya hizmet ile ilgili tüketicilerden fikir almak için (Raman, 2012) Facebook'tan faydalanmaktalar. Politikacılar seçmenlerle iletişime geçmek ve politikalarını anlatmak için Facebook'dan yararlanmaktalar (Mishkin, 2012; U.S. Politics on Facebook, 2012; Schlesinger, 2010; Warren, 2009). Elbette, Facebook'un insanlara ve bilgiye erişme potansiyelinden faydalanan gruplar sadece bunlarla sınırlı değil. Özünde, bu çalışmada merak edilen temel soru, toplumun çeşitli kesimlerinde iletişim ve etkileşim biçiminde ve işleyişinde bu denli değişime neden olan çevrimiçi sosyal ağ sitesi Facebook'un, eğitim-öğretim ortamlarını nasıl etkilediğidir.

Çevrimiçi sosyal ağlar, özellikle Facebook, son bir-kaç yıldır eğitimcilerin ve araştırmacıların ilgisini çekmeyi başarmış gibi görünmektedir. Ancak, Facebook'un artan popülaritesi kişileri ve kurumları Facebook'un eğitimdeki rolünü düşünmeye çağırmasına rağmen (Karl ve Peluchette, 2011: 214) mevcut alanyazında SAS'ın eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmakta ve konu hakkında farklı görüşlerle karşılaşılmaktadır (Towner ve Munoz, 2011: 33). Eğitim bağlamında

³ Alexa Internet, Inc. Haziran 2012 – Ağustos 2012 tarihleri arası verilere dayanmaktadır.

Facebook ile ilgili yapılan çeşitli çalışmalar Tablo 8’de konuları esas alınarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 8. Eğitim Alanında Facebook ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Konu	Araştırmacılar
Facebook’u eğitim ortamlarında etkili kullanma yolları	Cain ve Policastri, 2011; Goodband vd., 2011; Isacson ve Gretzel, 2011; Keleş ve Demirel, 2011; Lampe vd., 2011; Tınmaz, 2011; Balçıkanlı, 2010; Mazman, 2009; Li ve Pitts, 2009; Pan vd., 2009; Chu ve Meulemans, 2008
Öğrencilerin eğitimle bağlantılı Facebook kullanımı	Dahlstrom vd., 2011; Smith ve Caruso, 2010; Smith vd., 2009; Selwyn, 2009; Salaway vd., 2008
Facebook’un eğitim amaçlı kullanılması ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri	Grosbeck vd., 2011; Towner ve Munoz, 2011; Sezgin vd., 2011; Roblyer vd., 2010; Ophus ve Abbitt, 2009
Öğrencilerin Facebook’u kullanma amaçları ve eğitim ortamlarında kullanılmasına yönelik öneriler	Deniz, 2012; Doğruer vd., 2011; Liu, 2010; Uzun, 2012
Öğrencilerin Facebook’un rolü, yararı ve değerine yönelik görüşleri	Cohen, 2011; Eteokleous vd., 2012
Facebook’ta yer alan öğrenci-öğretmen etkileşiminin eğitim ortamına etkisi	Aydın, 2014; Cummins, 2011; Bosch, 2009; Mendez vd., 2009
Facebook’ta öğrenci-öğretmen etkileşimi hakkında öğrenci görüşleri	Teclehaimanot ve Hickman, 2011
Öğretmenin Facebook’ta kendi hakkındaki bilgileri öğrencilerle paylaşmasının öğrenciler üzerindeki etkisi	DiVerniero ve Hosek, 2011; Heacock, 2010; Aubry, 2009; Mazer vd., 2009; Mazer vd., 2007
Öğrencilerin arkadaş çevreleri dışında, öğretmenlerinden, uzmanlardan ve ailelerinden gelen Facebook arkadaşı olma isteklerine yönelik tepkileri	Karl ve Peluchette, 2011; West vd., 2009
Öğrencilerin Facebook kullanımı ve akademik performansları arasındaki ilişki	Junco, 2012a; Junco, 2012b; Paul vd., 2012; Kirschner ve Karpinski, 2010
Facebook’un yükseköğretime entegrasyonu ve etkileri	Madge vd., 2009; DeAndrea vd., 2012

Öğrencilerin Facebook'ta iş bulma
olanaklarını olumlu veya olumsuz etkileyecek Peluchette ve Karl, 2009
bilgiyi paylaşma nedenleri

Öğrencilerin Facebook'ta kendilerini tanıtmaya
biçimleri Birnbaum, 2008

Öğrencilerin Facebook kullanmaktan çekinme
nedenleri Kokoç ve Çiçek, 2011

Yukarıda sözü edilen çalışmalar eğitim-öğretim bağlamında Facebook kullanımı hakkında eğitimcilere yol gösterici önemli bulgular sunmaktadır. Ancak, bu araştırmalar aynı kültürden gelen katılımcılar bağlamında yapılmıştır. Çok kültürlü eğitim ortamı bağlamında Facebook kullanımı ile ilgili sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Bunlar;

- Isacson ve Gretzel'in (2011) ABD ve Finlandiya'da üniversite öğrencileri ile Turizm ve Konaklama eğitimi alanında Facebook kullanımı
- Dixon'ın (2012) İngilizce'yi ana dili olarak konuşan ve İngilizce'yi yabancı dil olarak konuşan öğrenciler arasında Facebook'ta yazılı iletişimin, İngilizce yazma başarısına etkisi
- Medley'nin (2009) ABD'de üniversite öğrencileri arasında İngilizce'yi ana dil ve yabancı dil olarak konuşanlar arasında Facebook üzerindeki yazılı iletişimlerinin incelediği çalışmalar olarak sıralanabilir.

Gunawardena ve McIsaac'e (1996: 386) göre çevrimiçi öğrenmenin sosyo-kültürel bağlamını daha iyi anlamak için kültürel faktörleri inceleyen güvenilir ve özenli araştırmalar yapılmalıdır. Bununla birlikte Gunawardena ve McIsaac (1996: 364) kültürün iletişime ve uzaktan eğitim sürecine etkisinin incelendiği çalışmaların gelecekte yapılacak araştırmalara yön vereceğini ve bu alanda yapılacak niteliksel özellikle de etnografik araştırmaların kuram oluşturmada katkı sağlayacağını savunmaktadır. Dolayısıyla, çok kültürlü eğitim ortamı olarak Facebook kullanımı ile ilgili yapılacak çalışmaların alanyazındaki bu eksikliğin giderilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sosyal ağ sitelerinin yabancı dil öğrenimi için güçlü bir bağlam oluşturabileceği, uygulama topluluklarına öğrencilerin erişimine olanak tanıyabileceği ve gerçek

hayattaki gibi kültürel etkileşim fırsatları sağlayabileceği ifade edilmektedir (Kelley, 2012: iii). Nitekim, Chen (2012) sosyal ağ sitelerinin yabancı dil eğitiminde kullanılması ile ilgili yaptığı araştırmada farklı kültürden gelen katılımcıların farklı sosyal medya kullanımı sergiledikleri ve teknoloji algısında kültürün etkili olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca Chen (2012) SAS'ın yabancı dil öğrenenlerinin yeni kimlikler oluşturmalarına ve yazım türleri hakkında farkındalık oluşturmaya yardımcı olduğu sonucuna varmıştır. Buna ek olarak Kelley (2012) Çinli katılımcılarla MySpace üzerinde gerçekleştirdiği yabancı dil eğitiminde çevrimiçi sosyal ağ kullanımını incelediği araştırmasında, kültürel etkileşimin iki yönlü gerçekleştiği ve çevrimiçi sosyal kullanımının öğrenen motivasyonunu artırdığı sonucuna varmıştır. Özlüce, yabancı dil öğretiminde farklı kültürlerden gelen katılımcıların oluşturduğu çok kültürlü bir sosyal ağ ortamında öğrencilerin sosyo-kültürel etkileşiminin araştırılması, bu araçların eğitim tabanlı kullanılma potansiyelini değerlendirmede alanyazına önemli bir katkı sağlayacaktır.

Facebook'un yabancı dil eğitimi için bir potansiyel oluşturup oluşturmadığı ve varsa nasıl bir etkiye sahip olduğu ile ilgili yürütülen çalışmaların birinde; Kabilan vd. (2010) yükseköğretim öğrencilerinin Facebook'un yabancı dil öğrenimini desteklemesine yönelik görüşlerini araştırmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin Facebook üzerinden yabancı dil öğrenmelerinin mümkün olduğunu ve Facebook'un öğrencilerin anlamlı dil etkinliklerine katılımlarına yardımcı olduğu sonucuna varmıştır. Buna ek olarak, Saykili (2010) yabancı dil eğitimi sürecinde Facebook kullanımının etkisi araştırdığı tamamı Türk katılımcılardan oluşan çalışmada, yabancı dil öğrenimi sürecinde Facebook'un eğitimci açısından öğrenme sürecini izleme, eşzamanlı ve eşzamansız geri bildirim sağlama, bireysel ihtiyaç ve ilgileri belirleme ve samimi ve kişisel bir ifade tarzı sağlama potansiyeline sahip olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca alanyazında, Facebook'un yabancı dil ortamlarını desteklemek amacıyla kullanılmasının öğrenci motivasyonunu olumlu etkilediği sonucuna varan çalışmalar da bulunmaktadır (Aubry, 2009; Donmus, 2010; Promnitz-Hayashi, 2011; Saykili, 2010; Shih, 2011; Yunus vd., 2012). Medley (2009) geleneksel akademik öğretim ortamının dışında öğrencilerin yabancı dil yeterliliklerini tartışmak konusunda daha açık, istekli ve farkında oldukları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Medley, uluslararası toplulukta gerçekleşen bu iletişimin kültür ve dil farklılıkları arasında köprü görevi gördüğü sonucuna da varmıştır. Bunlara

ek olarak Blattner ve Fiori (2009) Facebook'un yabancı dil öğretiminde topluluk bilinci oluşturulmasına ve öğrencilerin sosyo-pragmatik yeterliliklerinin geliştirilmesine olanak tanıdığını ifade etmektedir. Facebook'un yabancı dil eğitimini olumlu etkilediğini ifade eden bu çalışmalara rağmen, Dixon (2012) yabancı dil yazma derslerinde Facebook kullanımının başarıyı olumlu ya da olumsuz etkilemediği belirtilmiştir. Görüleceği gibi, Facebook'un sosyal ağ aracı olarak dünya çapındaki bu yaygın etkisi yabancı dil öğretimi alanındaki uzmanların da ilgisini çekmiş olmasına rağmen, Facebook ile ilgili bu alanda yapılan çalışmaların sayısının bu sosyal ağ sitesi ile ilgili derinlemesine ve çok yönlü bir anlayış geliştirilmesi için yeterli olduğu söylenemez.

Aydemir (2009) yabancı dil öğrenme kültürünün geleneksel yöntemlerden yeni iletişim teknolojileri destekli geleneksel modellere doğru ilerlediği ve yakın gelecekte ise tamamen iletişim teknolojileri destekli bir değişim gösterebileceği öngörüsünde bulunmaktadır. Dolayısıyla, kişisel iletişim tercihleri ve bilgiye erişme biçimlerinde köklü değişikliklere yol açan çevrimiçi sosyal ağ sitelerinden biri olan Facebook'un çok kültürlü bir ortamda yabancı dil eğitimini destekleme potansiyeline yönelik bu çalışmanın, eğitim ve özellikle yabancı dil eğitimi alanındaki paydaşlara yol göstereceğine inanılmaktadır.

1.2 Amaç

Bu çalışmanın amacı çevrimiçi sosyal ağ sitelerinin yabancı dil eğitimini destekleme potansiyelinin araştırılmasıdır. Bu doğrultuda araştırmacı tarafından oluşturulan ve FaceLearning adı verilen Facebook grubunda yer alan öğrenen ve öğreticilerin sosyal ağların yabancı dil eğitimini destekleme potansiyeline ilişkin görüşleri nitel araştırma yöntemiyle analiz edilmiştir.

1.3 Önem

Yeni iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte bireylerin geleneksel eğitim ortamlarından çağdaş öğrenme ortamlarına doğru bir yönlendirme içine girmeleri kaçınılmaz görünmektedir (Aydemir, 2009: 5). Mason ve Rennie (2008: vii) öğrencilerin çevrimiçi sosyal ağlar ve dijital öğrenme kaynakları ile etkileşiminin günümüzde eğitim için önemli etmenlerden olduğunu ifade etmektedir. Mason ve Rennie'ye göre her geçen gün daha fazla birey kişisel yaşamında çevrimiçi sosyal

paylaşım araçlarını kullanmada uzmanlaşmış bir şekilde yükseköğretim öğrencisi topluluğuna katılmaktadır. Ayrıca bu öğrencilerin belirli bir bölümü bu teknolojik araçlardan eğitimlerinin bir parçası olarak yararlanmak istemektedir. Bu nedenle yapılandırılmış ve yapılandırılmamış öğrenme ortamlarında daha fazla yararlanılmaya başlanan ağ teknolojileri eğitim kurumlarını artan öğrenci nüfusunun ilgileri ve dijital okur-yazarlık becerilerine uyumlu bir şekilde eğitim modellerini uygulamaya zorlamaktadır (Siemens, 2008: 7).

Günümüzde yapılandırılmış, esnek olmayan öğrenme modelinden yapılandırılmamış, bağlantı tabanlı ve ağ oluşturmaya öğrenme modeline geçiş gözlenmektedir (Siemens, 2005: 16). Siemens (2006a: 2) sosyal medyanın, diğer insanlarla bağlantıya geçmeyi, sosyal ağlar ve “sosyal” kavramlarının yeni uygulamaları, örgütsel tasarımı ve öğrenmeyi tanımlamak için kullanılmaya başlandığını belirtmiştir. Ayrıca Siemens, öğrenme ortamlarının bireyin ötesine geçip sosyal ve teknolojik destekli ortamlara taşınması gerektiğini vurgulamaktadır. Siemens (2006a: 3) endüstriyel dönemi yansıtan öğrenme modellerinin hızla değişen öğrenme ortamlarının ortaya çıkardığı fırsatları kapsamadığını ifade etmekte ve öğrenmenin, genellikle öğrenme yönetim sistemleri yoluyla çevrimiçi veya geleneksel olarak yüz yüze verilen yapılandırılmış derslerle eş tutulmasının yeterli bir yaklaşım olmadığını iddia etmektedir. Siemens öğrenmenin çoğu ders dışında, topluluklar içinde, yapılandırılmamış etkileşimlerle, kişisel araştırma, yansıtma ve diğer ağ oluşturma etkinlikleri ile topluluk içerisinde gerçekleştiğini savunmaktadır. Downes (2006: 23-24) özünde öğrenme etkinliğinin öğrenen ve topluluk üyeleri arasında gerçekleşen “diyalogdan” köken aldığını ve bu diyalogun, Web 2.0 çağında sadece kelimelerden değil aynı zamanda metin, resim, video, ses gibi çoklu ortam sistemlerinden ve daha fazlasından meydana geldiğini ifade etmektedir. Downes (2006: 23-24) bu diyalogun sadece uzmanlar tarafından değil öğrenenler dahil topluluğun tüm üyelerince oluşturulan dinamik ve birbiri ile bağlantılı zengin bir içerik havuzunu oluşturduğunu belirtmektedir.

Çoklu ortam desteği sağlayan, öğrenen profilinin hem tüketici hem de üretici rollerini üstlendiği Web 2.0 teknolojilerinin her geçen gün daha etkin bir biçimde kullanabilmesi öğrenme yaklaşımlarında ağ tabanlı, sosyal ve teknoloji destekli ortamlara geçilmesini gerektirmektedir (Siemens, 2008). Bunlara ek olarak, öğrenmenin topluluk içinde ve

yapılandırılmamış etkileşimlerle meydana gelen sosyal bir olgu olduğu fikri gibi nedenler eğitim-öğretim etkinliklerinin gözden geçirilmesine yol açmaktadır (Siemens, 2008). Doalysıyla, değişen öğrenen ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, yukarıda bahsi geçen faktörlerin etkisiyle değişmekte olan öğrenme ve öğretim ortamlarına uygulanabilecek eğitim yaklaşımları ve araçlarıyla ilgili araştırmalar yapılmasını gerektirmektedir (Siemens, 2008).

Yukarıda sözü edilen Web 2.0 teknolojilerinin etkisiyle ortaya çıkan yeni eğitim-öğretim yaklaşımlarına ait kuramsal çerçevelerinin uygulamalar ile desteklenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırmadan elde edilen bulgu ve sonuçlar çevrimiçi sosyal ağ teknolojilerinin öğrenme ortamlarına etkili bir biçimde entegre edilmesi konusunda eğitimciler ve öğretim tasarımcılarına fikir sağlayacaktır. Ayrıca, eğitim kurumlarının öğrencilerin çevrimiçi teknolojileri öğrenmelerinin bir parçası olarak görme taleplerine nasıl cevap verebileceği konusunda yol gösterecektir. Bununla birlikte bu araştırma, çevrimiçi çok kültürlü öğretim ortamlarında öğrenme etkinlikleri oluşturulurken dikkat edilmesi gereken hususlar konusunda bilgi sağlayacaktır. Son olarak fakat bununla sınırlı kalmayarak, uzaktan veya yüz yüze dil eğitimi veren kurumlar için bu çalışmanın sonuçları, çevrimiçi sosyal ağların yabancı dil öğrenimini destekleme potansiyelini ve benzer uygulamalarda ortaya çıkabilecek sorun ve dikkat edilmesi gereken noktaları sergileyerek bu kurumlara yol gösterecektir.

1.4 Sınırlılıklar

Bu çalışmanın temel sınırlılıkları aşağıda verilmiştir. Bu çalışmada;

- 1- Yabancı dil olarak İngilizce ele alınmıştır.
- 2- Çevrimiçi sosyal ağ olarak Facebook incelenmiştir.
- 3- Türkiye, ABD, Hindistan, Güney Kore, Endonezya ve Tayvan'dan katılımcılar yer almaktadır.
- 4- Çoğu kez nitel araştırma yöntemleri nicel yöntemlere kıyasla daha az sayıda birey ile ilgili detaylı ve zengin bilgi sunmasına rağmen, bu durum elde edilen sonuçların genelleştirilme olanağını azaltmaktadır (Patton, 2002: 14). Ancak, nitel araştırma yöntemlerinin temel amacı evren hakkında genellemelerde bulunmak değil, incelenen olgunun derinlemesine araştırılması olduğunu ifade

etmek gerekir (Creswell, 2012: 206). Dolayısıyla, bu çalışmada elde edilen verilerin ve sonuçların genelleştirilmesine çekince ile yaklaşılmalıdır.

1.5 Tanımlar

Web 2.0: Web 2.0 bireylerin çevrimiçi olarak bilgiyi birlikte oluşturmalarına ve paylaşmalarına olanak tanıyan ikinci nesil web uygulamalarına verilen isimdir. Web 2.0 durağan HTML web sayfalarından web uygulamalarının kullanıcıların katılımına açıldığı daha dinamik web'e geçişi ifade etmektedir. İyileştirilmiş Web 2.0 işlevleri arasında web tabanlı kullanıcı toplulukları arasında daha açık iletişim ve bilgi paylaşımı özellikleri yer almaktadır. Bloglar (örn., blogger) wikiler (örn., wikipedia), sosyal ağ siteleri (örn., Facebook), sosyal yer işaretleme siteleri (social bookmarking - örn., delicious), video paylaşım siteleri (örn., youtube) gibi uygulamalar Web 2.0 araçları arasında gösterilmektedir (Webopedia, 2013).

Sosyal Ağ Sitesi (SAS): Sosyal Ağ Sitesi (SAS) kullanıcıların yarı açık veya tam açık kişisel bir profil oluşturmalarına, ortak bir bağlantı noktasına sahip oldukları diğer kullanıcıları ekleme ve kendi bağlantılarını sistemdeki diğer kullanıcıların görmesini sağlayabildikleri ve bu bağlantıları paylaşabildikleri web tabanlı uygulamalara verilen isimdir. Facebook, MySpace, Google Plus gibi web uygulamaları SAS arasında gösterilmektedir (Boyd ve Ellison, 2008: 211).

Facebook: Facebook kullanıcılarının yarı açık veya tam açık kişisel bir profil oluşturmalarına ve insanlardan oluşan bir ağ bir araya getirmesine olanak tanıyan ücretsiz bir SAS'tır. Kullanıcılar ağlarına dahil ettikleri kişilerle veya açık bir şekilde tüm kullanıcılarla mesajlaşabilir, fotoğraf ve video paylaşabilir, özel ilgi sayfaları veya grupları kurabilir veya başkaları tarafından oluşturulan sayfalara ve gruplara üye olabilirler. Kullanıcılar Facebook'u arkadaşları, aile üyeleri veya tüm dünya ile iletişim halinde olmak için, dünyada olup bitenler hakkında bilgi edinmek için ve kendileri için önemli olan şeyleri paylaşmak veya bu konularda görüş bildirmek için kullanırlar (Facebook, 2013a).

2. İlgili Alanyazın

Bu bölümde öncelikli olarak araştırmanın teknik/teknolojik çerçevesini oluşturan sosyal ağ sitelerinin (SAS) temellendiği Web 2.0 ve Web 3.0 teknolojisi ve sosyal ağ kavramı üzerine durulmaktadır. Daha sonra, SAS ve bu sitelerin eğitim alanında kullanımına yer verilmektedir. Bir sonraki aşamada, bu çalışmada incelenen SAS olan Facebook'un tarihsel gelişimi ve temel özellikleri ile birlikte dünya genelinde ve Türkiye bağlamında eğitim alanında kullanımı ele alınmaktadır. Sonrasında, Facebook'un yabancı dil eğitiminde kullanımına ilişkin alanyazın sunulmaktadır.

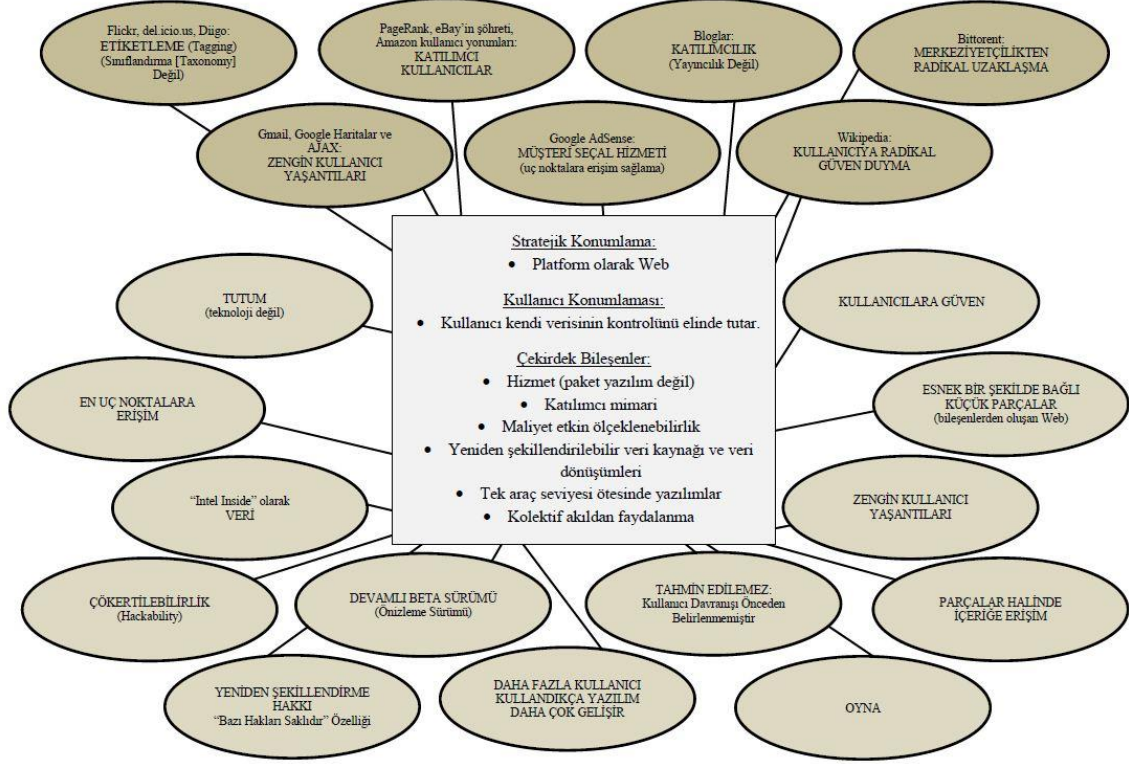
2.1 Web 2.0

Web 2.0 kavramı Tim O'Reilly tarafından 2005 yılında ortaya atıldığından bu yana (O'Reilly, 2005a) Web 2.0 araçlarının hem çeşitliliğinde hem de sayısında hızlı bir artış gözlenmiştir (Conole vd., 2011: 120). Bu süreçte Web 2.0 araçlarının kullanılma yöntemleri, kullanıcı davranışları ve kullanıcıların birbirleri arasındaki etkileşim hakkında çok sayıda veri oluşmuştur (Conole vd., 2011: 120). Ancak, Web 2.0'nin tanımının ne olması gerektiği ve hangi web araçlarının Web 2.0 araçları arasında gösterilebileceği konusunda uzmanlar bir fikir birliğine varmakta zorlanmaktadır (Anderson, 2007: 2; Cormode ve Krishnamurthy, 2008; O'Reilly, 2005b; Strickland, 2008).

O'Reilly (2005c) Web 2.0'ı tüm bağlı araçları kapsayan ağ platformu; Web 2.0 araçlarını ise bu platformun kendine özgü tüm özelliklerini en iyi şekilde kullanan araçlar olarak tanımlamaktadır. O'Reilly'nin (2005c) sözünü ettiği bu özellikler;

- artan kullanıcı sayısı ile birlikte daha da gelişen ve aynı zamanda sürekli güncellenen bir yazılımın varlığı ve bu yazılımın bir hizmet olarak sunulması,
- bireysel kullanıcılar dahil çeşitli kaynaklardan sağlanan verinin tüketilmesi ve yeniden şekillendirilmesi,
- kullanıcıların kendi verilerini ve hizmetlerini sunarken bu verilerin ve hizmetlerin diğer kullanıcılar tarafından yeniden şekillendirilmesine olanak sağlayacak biçimde sunulabilmesi,
- "katılımcı platform mimarisi" sayesinde ağ etkisinin oluşturulması, bir başka deyişle ağdaki bir üyenin, hizmetin veya verinin diğerlerini etkilemesi,

- Web 1.0'in sahip olduğu sayfa yapısı mimarisinin ötesine geçip, zengin kullanıcı yaşantıları sunulmasıdır.

Şekil 10. Web 2.0 Kalıtım Haritası

Kaynak: O'Reilly, 2005a

O'Reilly'nin (2005a) ifade ettiği gibi Web 1.0'dan Web 2.0'a geçiş sadece bir teknolojik değişimi değil aynı zamanda bir paradigma değişimini de içermektedir (Şekil 10). Web 1.0 kullanıcıların web sitelerinde yer alan bilgileri değiştirme veya bu bilgilere ek bilgiler eklemelerine olanak tanımıyordu ve kullanıcılar sadece bu web sitelerini bilgi toplama amaçlı kullanabiliyorlardı. Web 2.0 araçları ise kullanıcıların mevcut web içeriğini değiştirmelerine, bu içeriğe katkı yapmalarına ve bu web sitelerindeki diğer kullanıcılarla etkileşime geçmelerine olanak tanımaktadır (Science Channel, 2011). Şekil 10'da de görülebileceği üzere, Web 1.0 çağında kullanıcılar sadece içerik tüketiciler olarak konumlanmışken bu durum Web 2.0 çağıyla birlikte değişime uğramış, artık kullanıcılar hem içerik tüketen hem de üreten kullanıcılar konumuna gelmişlerdir. Bir başka deyişle, kullanıcılar daha katılımcı ve aktif bir rol üstlenerek tarihte daha önce görülmediği kadar yoğun bir oranda kolektif akıla katkı yapma fırsatı elde etmişlerdir. Kullanıcıların kolektif akıla katkı yapabildikleri en güzel

örneklerden birisi Jimmy Wales ve Larry Sanger tarafından 2001 yılında kurulan vikipedi (wikipedia) internet ansiklopedisidir (Wikipedia, 2013a). Bu internet ansiklopedisinde yer alan bilgilerin güvenilirliği tartışılmasına rağmen, vikipedi kullanıcıların içerik oluşturmaya duyulan güveni yansıması açısından Web 2.0 araçlarının önemli özelliklerinden birine ve dolayısıyla web kavramındaki radikal değişime ayna tutmaktadır.

Tablo 9. Web 1.0'dan Web 2.0'a geçiş

Web 1.0		Web 2.0
DoubleClick	⇒	Google AdSense
Ofoto	⇒	Flickr
Akamai	⇒	BitTorrent
Mp3.com	⇒	Napster
Britannica Online	⇒	Vikipedi
Kişisel websiteleri	⇒	Bloglar
Evite	⇒	Upcoming.org ve EVDB
Domain adı spekülasyonu	⇒	Arama motoru optimizasyonu
Sayfa görüntülenme sayısı	⇒	Tıklanma başına maliyet
Ekran tarama	⇒	Web hizmetleri
Yayınlama	⇒	Katılım
İçerik yönetim sistemleri	⇒	Vikiler
Dosyalama (Sınıflandırma)	⇒	Etiketleme
Yapışma	⇒	Dağıtım

Kaynak: O'Reilly, 2005a

Tablo 9, Web 1.0 çağından Web 2.0 çağına geçişle birlikte, dönüşüme uğrayan web teknolojilerini göstermektedir. Bu yeni nesil web araçları web felsefesinin evrimleşmesinde itici güç haline gelmiştir. Web 2.0 araçlarının beraberinde getirdiği katılımcı mimari; şeffaflık, açıklık ve kolektif akıl felsefelerinin yerleşmesine etkili olmuştur (O'Reilly ve Battelle, 2009: 10). Kullanıcıların çoğunluğunun içerik tüketicisi olduğu ve içerik üreten kullanıcıların sayısının az olduğu Web 1.0 çağından Web 2.0 çağına geçişte çok sayıda teknolojik araç her kullanıcının içerik üretebilmesine olanak tanımış ve içerik üretiminin üst düzeylere çıkartılmasında yardımcı olmuştur (Cormode ve Krishnamurthy, 2008). Web 2.0 felsefesi ile birlikte gelişen daha demokratik web

kavramı özel sosyal ağların oluşturulabilmesini de içermektedir. Web 2.0 araçlarının beraberinde getirdiği bir diğer yenilik ise bu sosyal ağlarda yer alan bireylerin her hangi bir tür içeriği (metin, ses, video, fotoğraf, vb.) paylaşabilmesi, etiketleyebilmesi, içerik hakkında yorum yapabilmesi ve grup içi, gruplar arası ve grup dışı sayfalara bağlantı verebilmesidir (Cormode ve Krishnamurthy, 2008). Cormode ve Krishnamurthy (2008) Web 2.0 araçlarının üç boyutlu bir dönüşüm sağladığını ifade etmektedir. Bu boyutlar;

- a. teknolojik dönüşüm: kullanıcıların etkileşime geçmesine olanak tanıyan kodlama ve sunum teknolojilerinin gelişmesi
- b. yapısal dönüşüm: web sitesinin görünümünün ve amacının değişmesi
- c. sosyolojik dönüşüm: arkadaş ve grup kavramlarının gelişmesi

Dolayısıyla, bir web sitesinin Web 2.0 araçları arasında gösterilip gösterilemeyeceğine veya ne oranda Web 2.0 aracı özelliği taşıdığına bu üç boyut perspektifinden bakılabilir. Bir başka deyişle, bir web sitesi kullanıcılarının etkileşime geçmesine olanak tanıyan kodlama ve sunum teknolojilerine sahip olma derecesine göre, web sitesi görünümünün ve amacının sayfa tabanlı merkezî bir felsefe yerine demokratik ve katılımcı bir görünüm ve amaca hizmet etme derecesine göre ve kullanıcıların sosyal ağ ve gruplar oluşturabilmelerine ve bu ağlar üzerinde çeşitli etkileşim olanaklarını sunma derecesine göre Web 2.0 aracı özelliği taşıma oranı tartışılabilir.

Daha somut bilgiler sunmak gerekirse, Web 2.0 sitelerinde yer alan önemli özellikler aşağıda verilmiştir:

- kullanıcılar ön planda yer alır ve yaş, cinsiyet, konum, diğer kullanıcı yorumları gibi bilgileri içeren bir kullanıcı profili vardır
- kullanıcıların “arkadaş” oldukları diğer kullanıcılarla bağlantıya geçebilme, çeşitli gruplar oluşturma ve/veya gruplara katılabilme ve diğer kullanıcıların durum güncellemelerini takip edebilmelerine fırsat tanıyan üyelikler veya RSS beslemesine kayıt olma olanağı vardır
- fotoğraf, blog, video, ses, metin gibi çeşitli formatlarda içerik paylaşabilmeye olanak tanır ve diğer kullanıcıların paylaştığı içeriğe yorum yapma, derecelendirme, etiketleme, paylaşım ve gizlilik ayarlarını kontrol edebilme özelliğini taşır

- üçüncü şahısların mevcut araç teknolojisini geliştirmesine olanak tanıyan halka açık Uygulama Programlama Arayüzü (UPA [API]) ve karşım (mash-up) teknolojileri, çeşitli zengin içerik biçimlerinin (örneğin Flash videolarının) yerleştirilebilmesi ve kullanıcılar arasında e-posta veya hızlı mesajlaşma teknolojileri ile iletişime olanak tanıyan diğer bazı teknik özelliklere sahiptir (Cormode ve Krishnamurthy, 2008).

Tablo 10 yukarıda sözü geçen kriterler göz önüne alınarak değerlendirilen web araçlarının Web 2.0 aracı olma özelliklerini taşıma oranlarını yansıtmaktadır. Tablo 10 incelendiğinde farklı web araçlarının değişik amaçlara hizmet etmelerine rağmen, ortak pek çok özelliğe sahip oldukları görülmektedir. Öte yandan, bu araçlar çeşitli Web 2.0 özelliklerini sergilerken değişik bazı özellikleri ön planda tutmaktadırlar. Örneğin, Facebook'ta ön plandaki öğeler haber kaynağı özelliği ile durum paylaşımı iken, YouTube'da video oluşturma/paylaşma ön plandadır. Tablo 10'da dikkat çeken diğer bir nokta ise belirtilen araçlar arasında en fazla Web 2.0 özellikleri taşıyan aracın Facebook olmasıdır.

Tablo 10'da özellikleri listelenen Web 2.0 çağında oldukça yaygın olarak kullanılmakta olan araçların hepsinin ortak özelliğinin bir çeşit sosyal bağlantı aracı olarak da hizmet etmesi gösterilebilir. Bu yönleriyle söz konusu web siteleri, Web 2.0 araçlarının neden bu denli büyük bir etkiye neden olduklarına ışık tutmaktadır (Anderson, 2007: 4). Web 2.0 küresel bilgi platformu olmanın daha ötesine geçmiş ve bu platforma daha gelişmiş bir sosyal açı kazandırmıştır. İşbirliği, katılım ve topluluk kavramları Web 2.0 çağında odak noktası haline gelmiş ve yeni bir sosyal çatı ortaya çıkmıştır (Anderson, 2007: 4).

Tablo 10. Bazı Önemli Web Sitelerinin Web 2.0 Özelliklerine Sahip Olma Dereceleri

Kategori	Özellik	Facebook	Twitter	YouTube	Flickr	LiveJournal	MySpace	Digg	Friendster	Amazon	eBay
Profil Detayları	Yaş	✓		✓		✓	✓		✓		
	Konum	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Cinsiyet	✓					✓		✓		
	Yorum	✓		✓	✓		✓		✓		✓
	Diğer Bilgi	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Bağlantılar	Arkadaşlar	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
	Üyelik/Takip	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
	Gruplar	✓	✓***		✓	✓	✓		✓		
İçerik	Ana İçerik	Profil + Haber Kaynağı	Tweet	Video	Fotoğraf	Blog	Profil, Blog, Video	Bağlantı	Profil	Ürün	Ürün
	Diğer İçerik	Fotoğraf, Video, Etkinlikler, Uygulamalar	Fotoğraf	-	-	Fotoğraf	Fotoğraf	-	Fotoğraf	Fotoğraf	Fotoğraf
	Etiketleme	✓	✓	✓*	✓	✓*				✓	
	Paylaşım Ayarı	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
	Yorumlar	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
	Düzenlenebilir İçerik	✓		✓						✓	
	Derecelendirme			✓	✓			✓		✓	✓
Görüntüleme İstatistiği	✓**		✓	✓			✓			✓	
Teknik Özellikler	Halka açık UPA	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Yerleştirme (embedding)	✓	✓			✓	✓				
	RSS Besleme			✓	✓	✓	✓	✓			
	Özel Mesajlaşma	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		

* İçeriği sadece oluşturan kullanıcı etiketleyebilir.

** Sadece Facebook Grup sayfalarında görüntüleme sayısı görülebilir.

*** Listeler yaratma ve listelere üye olma özelliği grup özelliği yerine tasarlanmıştır.

Kaynak: Cormode ve Krishnamurthy'den (2008) uyarlanmıştır.

Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi'nde (CERN) bilim insanları arasında işbirliği ve bilgi paylaşımı amacı ile kurulduğundan bu yana web, bir milyardan daha fazla insanın kullandığı küresel bir bilgi platformuna dönüşmüştür (Anderson, 2007: 46). Günümüzde ise Web 2.0 teknolojisinin sahip olduğu anahtar özellikler;

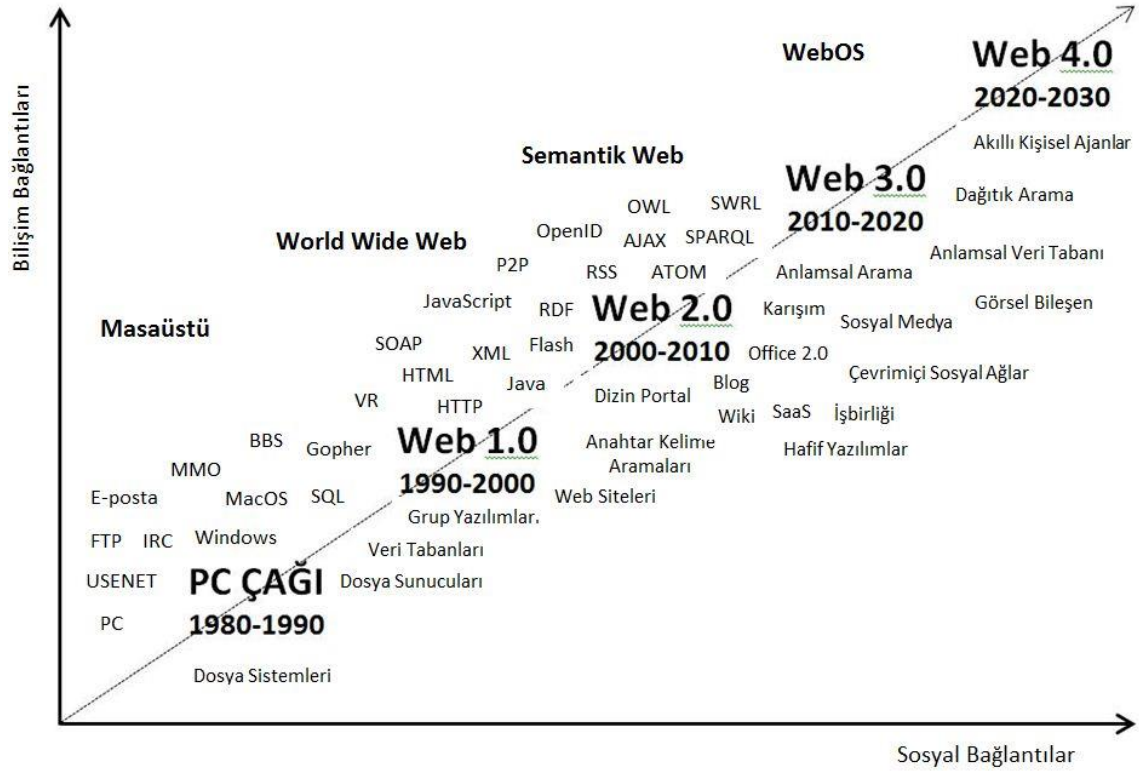
- a) bireylerin bilgi üretebilmesi ve kullanıcıların içerik üretimine katkı yapabilmesi,
- b) çoğunluğun gücünden faydalanılabilmesi,
- c) devasa veri oranlarını barındırabilmesi,
- d) katılımcı mimariye sahip olması,
- e) ağ etkisi prensiplerinin geçerli olması,
- f) dijital içeriğe erişim, kontrol ve sahiplik konularında açıklık felsefesine destek vermesi olarak gösterilmektedir (Anderson, 2007: 14).

Yukarıda ortaya konan özellikler ile birlikte web daha paylaşımcı, sosyal ve topluluk tabanlı bir platform olarak evrimleşmiştir (Anderson, 2007: 46). Web teknolojilerinde gözlemlenen evrimleşme devam etmektedir ve Web 2.0 ötesindeki Web'in ne tür özelliklere sahip olacağı konusunda çeşitli fikirler ortaya atılmaktadır (McClure, 2011; Newitz, 2008). Bir sonraki bölümde Web 3.0 veya Semantik (Anlamsal) Web adı verilen Web teknolojileri ile ilgili gelecekteki eğilimler ve ön görüler tartışılacaktır.

2.2 Web 3.0

Teknoloji uzmanı Spivack (Spivack, 2006) Web'in evrimini on yıllık evrelere göre ayırmaktadır. Web 1.0 olarak da adlandırılan Web'in ilk on yılında odak noktası teknoloji üzerindedir, bir başka deyişle, web altyapısı ön planda olmuştur. Bu ilk evrede programcılar web sayfaları oluşturmakta kullanılan protokolleri ve kodlama dillerini ortaya çıkarmıştır ve bu evrede web kullanıcılarının büyük bir çoğunluğu içerik tüketici rolünü üstlenmek durumundadır. Web'in ikinci on yılında ise, odak noktası altyapıdan son kullanıcıya kaymıştır. Web 2.0 çağı da denilen bu evrede kullanıcılar web sayfalarını diğer uygulamalar için bir platform olarak kullanmaya başlamış ve çeşitli uygulamalar arasında karışımlar (mashup) yaparak Web yaşantılarını daha zengin ve etkileşimli bir hale getirme yolları keşfetmeye başlamışlardır. Bu yolla, Web 2.0 evresinde kullanıcılar içerik üretimine büyük oranlarda katkı yapmaya başlamışlardır. Spivack'a (2006) göre Web 2.0 çağının sonuna gelmiş bulunmaktayız. Bir sonraki evre

ise Web 3.0 çağıdır. Bu evrede de odak noktası tekrar altyapıya geçiş yapacak ve programcılar internet altyapısını Web 3.0 ağ tarayıcılarının ileri düzey özelliklerini destekleyecek bir biçimde yeniden şekillendirecektir (Spivack, 2006).

Şekil 11: Web'in Evrimleşmesi.

Kaynak: Spivack, 2007

Web 2.0 kullanıcılar arasında bağlantı kurmak için kullanılmaktayken, Web 3.0 bilgiler arası bağlantı kurmak için kullanılmaktadır. Bu yönüyle Web 3.0 büyük bir veri tabanına benzetilmektedir. Web 2.0 çağında bilgiyi anlamlandırmak bireylerin rolü iken Web 3.0 çağında web hizmeti sunan uygulamalar Web'de bulunan bilgiyi anlamlandıracaktır (Strickland, 2008). Örneğin, tatile gitmeyi planlıyorsunuz ve gideceğiniz yerin sıcak ve tropikal bir iklime sahip olmasını istiyorsunuz ve belirli bir bütçeniz var. Kalacağınız yerin güzel bir yer olmasını istiyorsunuz ancak bütçenizin büyük bir bölümünü bu kalacak yere harcamak istemiyorsunuz ve en iyi uçak bileti kampanyalarını da yakalamak istiyorsunuz. Aynı zamanda gittiğiniz yerde nereleri görmelisiniz ve nerelerde yemek yemelisiniz araştırmak istiyorsunuz. Günümüz web teknolojisi ile bu araştırmaları yapmak saatlerinizi alacaktır. Oysa, Web 3.0 teknolojileri ile tüm bunları bir çatı altında toplamak mümkün olacak ve daha önceki arama

geçmişiniz, beğenme tercihleriniz ve benzeri kişisel verilerinize dayalı olarak web sizin için akıllı filtrelemeler yaparak en iyi seçenekleri listeleyecektir. Başka bir örnek vermek gerekirse; günümüz web teknolojisiyle Google gibi arama motorları araştırmak istenen kavramın ne anlama geldiğini anlamadan aranan kavramla ilgili anahtar kelimeleri içeren web sitelerini listelemektedir çünkü arama motoru listelediği araştırma sonuçlarının araştırılan kavramla ilgili olup olmadığını ayırmasını yapamamaktadır. Söz gelimi, Saturn kelimesini aratıldığında, gezegen Saturn, araç üreticisi Saturn ve elektronik eşya mağazası Saturn sonuçları listelenmektedir. Öte yandan, bir Web 3.0 tabanlı bir araştırma motoru sadece araştırmanızdaki anahtar kelimeleri bulmakla kalmayacak aynı zamanda araştırdığınız kavramın bağlamını da yorumlayabilecektir.

Web 3.0 ile ilgili ön görülen önemli noktalardan biri her web kullanıcısının kendi gezinti geçmişine dayalı özgün bir internet kullanıcı profiline sahip olacak olmasıdır. Web 3.0 her kullanıcının web gezinti yaşantısını kullanıcıya özgü olarak uyarlamak için bu profilden faydalanacaktır (Strickland, 2008). Dolayısıyla, yukarıda örneği verilen tatil veya Saturn web aramaları yapıldığında her kullanıcı için farklı ancak o kullanıcının yaşantıları ile bağıntılı arama sonuçlarına erişilmesi anlamına gelebilecektir. Özgün kullanıcı profilini özelliğinin yanı sıra, Web 3.0 temel mimarisinde UPA'ların (API) yer alacağı iddia edilmektedir. UPA, geliştiricilerin belirli kaynaklardan faydalanan uygulamaları oluşturmalarına olanak tanıyan bir arayüzdür. Örneğin Facebook UPA'sı geliştiricilerin oyun, ürün değerlendirmeleri, testler, eğitim uygulamaları vb. araçları geliştirmek için Facebook'u platform olarak kullanmalarına olanak tanımaktadır. Web 3.0'ın gelişmesine katkıda bulunacak bir diğer Web 2.0 teknolojisinin ise iki ya da daha fazla uygulamayı tek bir uygulamada toplayan karışım (mashup) teknolojisi olacağı vurgulanmaktadır. Örneğin, kullanıcıların Google Haritalar üzerinden restoran derecelendirmesine olanak tanıyan bir uygulama geliştirilebilir böylelikle bu yeni karışım uygulama, restoran derecelendirmelerini göstermekle kalmayıp kullanıcıların buldukları konumdan bu restorana nasıl gidebileceklerini alternatif rotalarla gösterebilir. Web 3.0 çağında karışım uygulamalar yaratmanın oldukça kolay olacağı ve çoğu kullanıcının karışım uygulamalar üretebileceği iddia edilmektedir (Strickland, 2008).

World Wide Web'in (www) yaratıcısı olarak bilinen Tim Berners-Lee (Gruber, 2008) benzer bir gelecek nesil web kavramı olan Semantik Web kavramını ortaya atmıştır (Berners-Lee vd., 2001). Semantik Web günümüzdeki web'in bir uzantısıdır ve bu yeni nesil web üzerinde yer alan bilgi insanların ve bilgisayarların daha iyi işbirliği yapmasına olanak tanımaktadır (Berners-Lee vd., 2001). Bu işbirliğinde Semantik Web uygulamalarına düşen görev web üzerinde yer alan verinin anlamlandırılması olacaktır. Dolayısıyla, bu özelliği ile yeni nesil web insanların anlaması için tasarlanmış günümüzdeki web'in ötesine geçmiş olacak ve Semantik Web'de yer alan bilgi makinalar tarafından da anlamlandırılabilir olacaktır.

Semantik Web sahip olduğu iki önemli teknolojiye bahsedilmektedir (Berners-Lee vd., 2001; Kurilovas vd., 2014). Bunlardan birincisi Genişletilebilir Biçimlendirme Dilidir (Extensible Markup Language [XML]). XML kullanıcıların kendi etiketlerini ve/veya web sayfaları ya da belirli bir web sayfası üzerindeki metin için açıklayıcı notlar oluşturmalarına olanak tanır. XML kullanıcıların dokümanlarına yapılar eklemesini sağlar ancak bu yapıların anlamı hakkında hiçbir şey sunmaz. Semantik Web için önemli diğer teknoloji ise, Kaynak Tanımlama Çerçevesidir (Resource Description Framework [RDF]). RDF, "üçleme" adı verilen bir kavramla çalışır, bunlardan birincisi bir cümlede olduğu gibi özne, ikincisi yüklem ve sonuncusu nesnedir. RDF belirli şeylerin (insan, web sayfası, vs.) belirli değerler ile birlikte (başka bir insan, başka bir web sitesi, vs.) belirli niteliklere (...nın kız kardeşi, ...nın yazarı, vs.) sahip olduğu varsayımına göre hareket eder. Özne ve nesnelere her biri bir Evrensel Kaynak Tanımlayıcı (Universal Resource Identifier [URI]) ile tanımlanır. Aynı zamanda yüklem de URI ile tanımlanmaktadır. Bu da kullanıcıların yeni bir kavramı, bir yüklemi tanımlamalarına olanak tanır (Berners-Lee vd., 2001).

Semantik Web'in sahip olduğu önemli bir özellik ise ontolojilerdir. Yapay Zeka ve Web araştırmacılarına göre ontoloji; terimler arasındaki ilişkileri tanımlayan bir doküman veya dosyadır. Tipik bir Web ontolojisi sınıflandırma ve çıkartım yapma kuralları içermektedir (Berners-Lee vd., 2001). İyi tanımlanmış web ontolojilerinin kullanılması makinaların veriyi anlamlı bir biçimde işlemelerine olanak tanır çünkü kullanılan kavramlar ve bu kavramlar arasındaki ilişki ile ilgili ortak bir anlayış söz konusudur (Mohan ve Brooks, 2003). Ontolojiler en basit anlamda arama motorları ile daha doğru

sonuçlara erişmede yardımcı olurlar. Arama motoru belirsiz anahtar kelimeyi içeren tüm web sayfalarını taramak yerine belirli kesin bir kavramı içeren web sayfalarını tarayabilecektir.

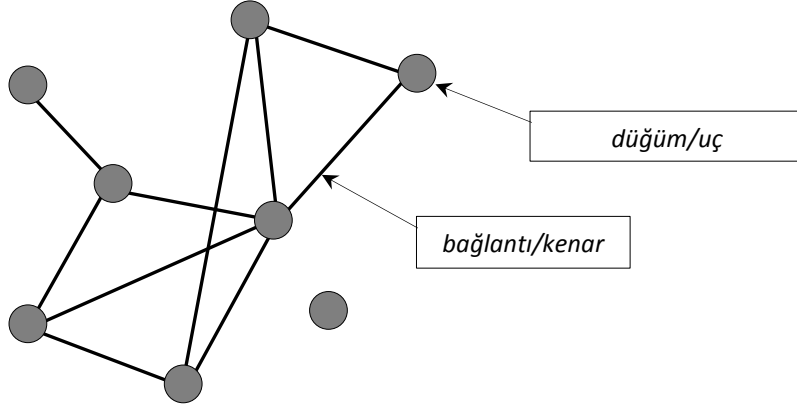
Web 3.0 veya Semantik Web olarak adlandırılan gelecek nesil web ile ilgili farklı senaryolar ortaya atılmaktadır ve gelecek nesil web teknolojisinin tam olarak hangi istikamete doğru ilerleyeceği konusunda bir karmaşa söz konusudur (Anderson, 2007: 47).

2.3 Sosyal Ağ

İnternet ve telekomünikasyon ağlarından, ekonomi ağlarına; küresel şirket ağlarından, salgın hastalık, hatta terör ağlarına kadar modern toplum ağlarla donatılmış durumdadır (Newman ve Barabási, 2006: xi). Matematik ve pozitif bilimlerde ağlarla ilgili çalışmaların tarihi matematikçi Leonard Euler'in 1736 tarihinde yaptığı çalışmalara kadar dayanmaktadır (Barabási, 2002: 11). Euler'in çalışmalarından günümüze gelindiğinde ise internet ağı, sosyal ağlar, biyolojik ağlar, teknolojik ve bilgi ağları gibi ağlar son yıllarda bilimsel araştırmalara konu olmaktadır. Fizikten bilgisayar bilimlerine, biyolojiden sosyal bilimlere araştırmacılar çok çeşitli sistemlerin ağlarla ifade edilebileceğini ve bu ağların da incelenerek ilgili alanlarda bilgi birikiminin artırılabilirliği gerçeğine varmıştır. Örneğin, web ağı üzerine yapılan çalışmalar kendilerinden önce gelen arama motorlarının performanslarını çok daha ileriye götürebilen yeni ve güçlü arama motorlarının geliştirilmesine ışık tutmuştur. Sosyal ağların incelenmesi, salgın hastalıkların yayılması ve bunları kontrol altına alma yolları ile ilgili konularda araştırmacılara öngörüler sağlamıştır. Metabolik ağların incelenmesi ise gen dizilimi gibi yeni tekniklerle elde edilen çok sayıda biyomedikal verinin analize olanak tanıyarak yaşamın temel yapı birimleri hakkında bilim insanlarının bilgi birikimlerini ilerletmelerine katkıda bulunmuştur (Newman ve Barabási, 2006: xi).

“Ağ” kavramı en basit ifadesiyle nesnelere arasındaki ilişkiler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Kadushin, 2012: 3). Bu nesnelere beyin hücreleri, elektrik transformatörleri, web siteleri, insanlar, örgütler veya uluslar olabilir. “Ağ” bir dizi bağımsız öge (uç [vertices]/düğüm [nodes]/aktör [actor]) ve bu ögeleri genellikle ikili

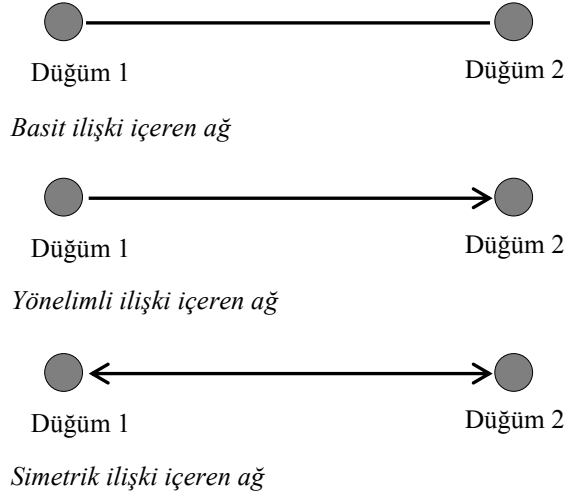
olarak bağlayan bir dizi bağlantı/kenardan (links/edges) meydana gelmektedir (Newman ve Barabási, 2006: 2). Bu öge ve bağlantılar; insanlar ve arkadaşlık bağı (Rapoport ve Horrath, 1961), bilgisayar ve iletişim ağları (Faloutsos vd., 1999), kimyasallar ve reaksiyonlar (Wagner ve Fell, 2001), bilimsel makaleler ve alıntılar ağı (Redner, 1998)

Şekil 12: Sekiz Düğümden ve On Bağlantıdan Oluşan Bir Ağ Örneği

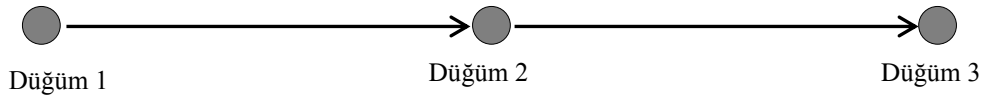
gibi çok çeşitli öge ve bağlantılar olabilir. Ağ kavramını matematiksel terimlerle ifade etmek gerekirse “ağ”, bir dizi “düğüm/uç” (nodes/vertices) ve bu düğümler arası bağlantı/kenarın (links/edges) “haritasını” veya “betimini” içermektedir (Kadushin, 2012: 3).

En temel ağ iki düğümden (düğüm 1 ve düğüm 2) ve onları bağlayan bir ilişkiden meydana gelmektedir (Kadushin, 2012: 14). Örneğin, düğüm 1 ve 2 insanlar, onları bağlayan ilişki de aynı odada yer olmak olabilir. Bu durumda aralarındaki ilişki yönelimli (directional) değildir. Düğüm 1’in Düğüm 2’den hoşlanması yönelimli ilişkiye örnek olarak verilebilir. Düğüm 1 ve düğüm 2 birbirinden hoşlanıyorsa, bir başka deyişle bu hoşlanma karşılıklı ise, aralarındaki ilişki simetrik bir ilişkidir. Öte yandan baba-oğul veya işçi-patron arasındaki ilişki ise asimetric bir ilişkidir. Ayrıca düğüm 1 ve 2 arasında birden fazla ilişkiden de söz etmek mümkün olabilir. Örneğin, düğüm 1 ve 2 aynı odada olabilirler ve birbirlerinden hoşlanıyor olabilirler. Bunun gibi düğümler arasında birden fazla ilişki söz konusu olan ilişkilere çok kanallı (multiplex) ilişki adı verilmektedir.

Şekil 13: Dğümler Arası İlişkiler

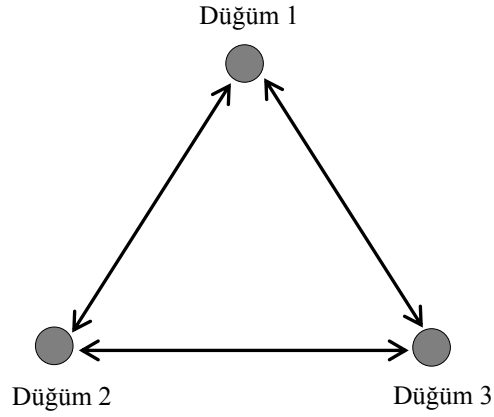
Aynı odada bulunma, birbirinden hoşlanma gibi yönelim niteliklerine sahip olmanın yanı sıra ilişkilerde hediye verme gibi bir dğümden diğesine gerçekleşen bir “akımdan” (flow) ya da alış-verişten (exchange) söz edilebilir. Akım ve alış-veriş ağ ile ilgili önemli kavramlardır. Ayrıca, dğümler arası bağlantının başka bir dğüm vasıtasıyla sağlandığı ağlardan da bahsetmek mümkündür. Bu ağlarda ilişki bir “aracı” (intermediary) dğüm ile sağlanmaktadır. Aşağıdaki Şekil 14’te gösterilen aracı yoluyla kurulan ilişki örneğinde ilişkiler yönelimli ancak karşılıklı değildir. Bu ilişkiler geçişli (transitive) veya geçişsiz (intransitive) olabilir. Örneğin dğüm 1, dğüm 2’ye bir mesaj verir ve dğüm 2 bu mesajı dğüm 3’e iletir. Bu geçişli bir ilişkiye örnektir. Dğümler arası uzaklık adım (step) veya bağlantı (link) sayısı ile ifade edilir. Örneğin Şekil 14’te görüleceği üzere dğüm 1 ve dğüm 2 arasında 1 adım; ancak dğüm 1 ve dğüm 3 arasında 2 adım vardır.

Şekil 14: Aracı İçeren Ağ

Öte yandan, bir ağda bulunan her 3 dğümün aralarındaki ilişki karşılıklı (mutual) ve geçişli (transitive) olabilir. Örneğin ağdaki her 3 dğüm de birbirinden hoşlanıyorsa bu durumda aralarındaki ilişki karşılıklı (mutual) ve geçişlidir (transitive). Bu ağdaki 3

düğümün de yönelimli olarak birbirleriyle bağlantılı olduklarını söylemek mümkündür. Şekil 15'te verilen bu ağ örneğine sosyogram (sociogram) (Moreno, 1953; Nooy vd., 2005; Rapoport ve Horrath, 1961: 279) veya matematik bilimindeki tabiriyle çizge (graph) (Barabási, 2002; Newman ve Barabási, 2006; Nooy vd., 2005) adı verilmektedir.

Şekil 15: Üç Düğümden Oluşan Sosyogram/Çizge. Bu Ağda Düğümler Arası İlişki Karşılıklıdır.

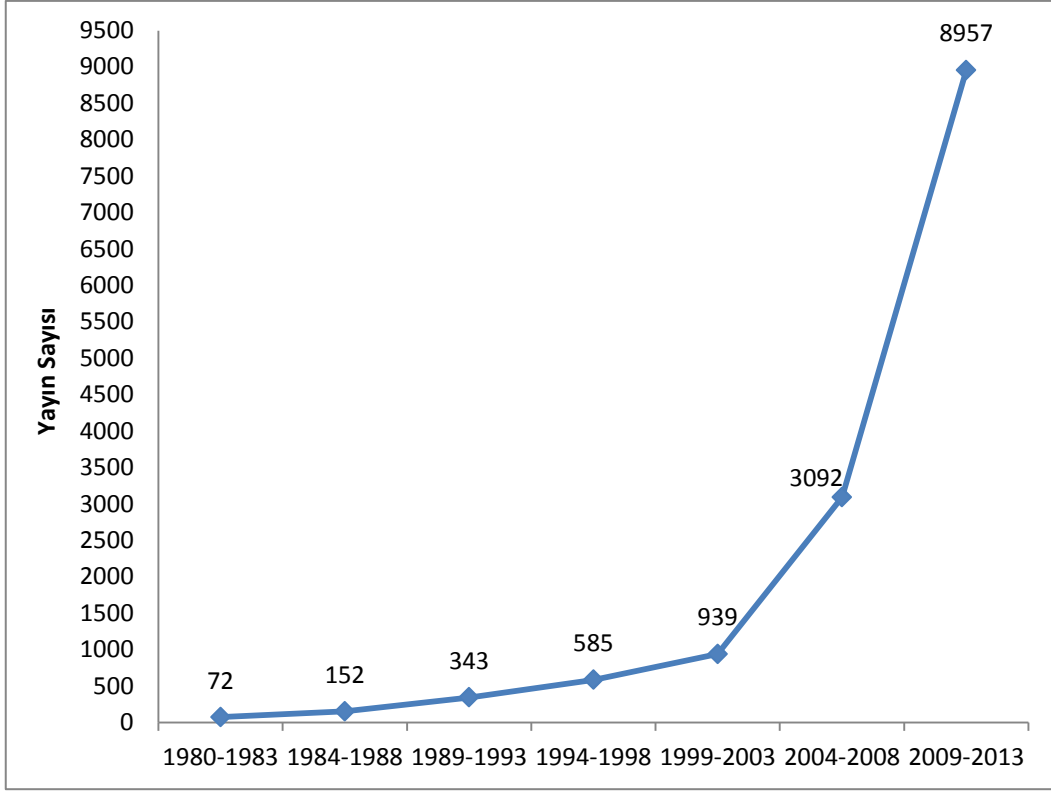
Euler'in 18. yy.'da yayınladığı "Königsberg'in yedi köprüsü" (Seven Bridges of Königsberg) adlı makalesiyle çizge kuramının (graph theory) temellerini attığı kabul edilmektedir (Barabási, 2002; Newman ve Barabási, 2006). Yaklaşık üç asır önce ortaya atıldığından bu yana çizge kuramı matematik biliminin dışına çıkmış, bu kuramdan diğer bilim alanlarında da faydalanılmıştır. Sosyoloji ve antropoloji alanlarında 1950'li yıllarda başlayan nicel yöntemlere eğilim etnografik çalışmalarda verilerin anlamlandırılmasına yardımcı olması amacıyla araştırmacıları çizge kuramına yönlendirmiştir (Newman ve Barabási, 2006). Aktör merkezitesi (actor centrality), yol uzunluğu (path length), sosyal grup/zümre (clique), bağlı ögeler (connected components), vb. gibi sosyal ağ analizinde kullanılan pek çok terminoloji sosyal ağlardaki statü, nüfuz, sosyal rol ve kimlik kavramlarını ele almak üzere çizge kuramından olduğu gibi alınmış veya uyarlamıştır (Newman ve Barabási, 2006: 3).

Sosyal ağlar en eski çağlardan beri insan topluluklarının çekirdeğini oluşturmuşlardır. İnsanlar, ilişkilerinden veya bağımlılıklarından dolayı birbirleriyle bağlantı kurmuşlardır. Eski çağlardaki sosyal ağlar akrabalık bağı veya yakın çevrede yaşama ilkelerine dayalı iken, ulaşım araçları ve telefonun icadı gibi teknolojik yenilikler

coğrafi olarak farklı bölgelerde yaşayan insanlarla da bağlantı kurmayı kolaylaştırmıştır. Günümüzde ise insanların sosyal ağlarının hatırı sayılır bir bölümünü fiziksel olarak yakın çevrelerinde yer alan arkadaşları, komşuları, akrabaları veya iş arkadaşlarının oluşturmasına rağmen, sosyal ağların yeni nesil internet tabanlı medya ile daha geniş ufuklara erişmesi olanaklı olmaktadır. Bu noktada internet tabanlı teknolojilerin eski usul sosyal ağ oluşum yöntemlerinin yerini almasından ziyade, bu teknolojilerin sosyal ağ oluşum evrelerini desteklemesinden, daha geniş sosyal ağların geliştirilebilmesi için yeni bir araç olarak ortaya çıkmalarından, bir başka deyişle, eski usul sosyal ağ oluşturma yöntemlerine yeni bir itici gücün sessiz ve derinden entegrasyonundan söz edilebilir (Kadushin, 2012).

Son on yılda sosyal ağ kavramı ile ilgili yapılan araştırma ve yayımlanan makale sayısı göz önünde tutulacak olursa, sosyal bilimlerle ilgilenen bilim insanlarının dikkatlerini ve ilgilerini sosyal ağ kavramı üzerine yoğunlaştırmakta olduklarını söylemek mümkün olacaktır. Şekil 16 incelendiğinde, Sosyal Bilimler Atıf İndeksinde (Social Sciences Citation Index) yer alan sosyal ağ ile ilintili yapılan yayın sayısının her geçen yıl katlanarak artmakta olduğu görülecektir. 1980-1983 yılları arasında sadece 72 olan yayın sayısı 2009-2013 yılları arasında 9 bine yaklaşmış ve 1980-2013 yılları arasında yayımlanan toplam yayın sayısı 14 bin 468'i bulmuştur⁴. Bununla birlikte, sosyal ağ kavramı bilgisayar bilimlerinden orman bilimlerine, dilbilimden iletişim bilimlerine, sağlık bilimlerinden eğitim bilimlerine kadar pek çok farklı bilim dalının araştırma konuları arasında yer almaktadır. Pek çok araştırmacı sosyal bilimlere konu olan standart araştırma konularına “ağ” bakış açısıyla bakmanın politik, ekonomik veya sosyal yapısal çevreyle ilgili net tanımlamalar sağlamakta faydalı olabileceğinin farkına varmışlardır (Kadushin, 2012: 3).

⁴ Sosyal Bilimler Atıf İndeksi'ne 29.12.2013 tarihinde <http://thomsonreuters.com/social-sciences-citation-index/> adresinden erişilmiştir.

Şekil 16: Sosyal Ağ İle İlgili Sosyal Bilimler Atıf İndeksinde Yer Alan Yayın Sayıları

Sosyal ağlarla ilgili yapılan araştırma sayılarındaki bu dramatik artışın nedenleri arasında sosyal örgütlerin temelini oluşturan yapının ağlardan oluştuğu ve 21. yy.'da yaşamın hem gerçek hem sanal ağlara dayalı olarak ilerlediği gerçeğinin farkına varılmış olması gösterilebilir (Castells, 2005: 16). Ağların, özellikle de sosyal ağların, çağımızın en önemli örgütsel yapısını oluşturduklarını savunan bilim insanlarına göre ağ perspektifi ile dünyaya bakış açımız ve dünyayı anlamlandırma yöntemlerimiz kökten değişmektedir (Owen vd., 2006). Bu nedenle, ağ kullanım ve iletişim kurallarını, amaçlarını ve hedeflerini belirleyen protokollere ek olarak, bu ağları inşa etme ve anlama becerileri önem kazanmaktadır (Owen vd., 2006).

Ağ toplumu olmanın beraberinde getirdikleri çağımızda “eğitimli” olmanın gerekliliklerinin de sorgulanmasına yol açmaktadır. Bu ağlarda var olabilmek ve iş yapabilmek için ne tür yeni bilgi ve becerilere ve ne tür yeni çalışma ve öğrenme stratejilerine ihtiyaç duyulduğu soruları ön plana çıkmaktadır (Castells, 2005: 16). Bu bağlamda bilginin ve becerinin bireysel olarak edinilmesi felsefesine dayalı olan eğitim sistemlerinin ağ ortamlarında geliştirilmesi gerekli yeterlilikleri ne oranda destekleyebildiği sorusu değerlendirilmesi gerekli bir zorunluluk olarak ortaya

çıkmaktadır (Owen vd., 2006). Eğitim alanında Web 2.0 teknolojilerinden faydalanılması öğrenenlerin 21. yy.'da ağ toplumunda geliştirilmesi gerekli bu yeterliliklerin ele alınması açısından önemli bir adımdır (Mason ve Rennie, 2008). Bloglar, wikiler, e-portfolyolar ve sosyal ağ siteleri öğrenenlerin kavramları netleştirebilmeleri, anlamlı bağlantılar ve ilişkiler kurabilmeleri ve kendi zihinsel modellerini test edebilmeleri için önemli araçlardır. Bununla birlikte, bu sosyal araçlar kavram oluşturma, iyileştirme, uygulama ve gözden geçirme gibi süreçlerin diğer öğrenenlere ve öğreticiye açık olduğu bir işbirlikli forum özellikleri de göstermektedir (Boettcher, 2007). Bu nedenle bir sonraki bölümde ağ toplumunda öğrenen olmanın gerektirdiği becerilerin geliştirilmesinde faydalı olduğu düşünülen (Mason ve Rennie, 2008) ve sosyal ağ oluşumuna yeni bir soluk getiren sosyal ağ siteleri olgusu ve bu sitelerin eğitim alanında kullanımı tartışılacaktır.

2.4 Sosyal Ağ Siteleri

İcat edildiğinden bu yana e-posta, listserv ve bilgisayar üzerinden telekonferans gibi özellikleriyle web, her zaman bir çeşit sosyal etkileşimi desteklemiştir (Mason ve Rennie, 2008: 3). Bilgisayarlar yoluyla oluşturulan ağların çeşitli yeni sosyal etkileşim yöntemlerini destekleme potansiyeli ise yıllar öncesinden öngörülmüştür (Hiltz ve Turoff, 1978). Web üzerinden desteklenen bu sosyal etkileşim fırsatları ve çeşitliliği sosyal ağ sitelerinin geliştirilmesi ile yeni bir evreye girmiştir.

Sosyal ağ sitelerinin tarihçesine geçmeden önce sosyal ağ sitesi tanımı ve sosyal ağ sitesi özelliklerinin ele alınmasında fayda görülmektedir. Sözlük terim anlamıyla sosyal ağ sitesi aşağıda verildiği gibi tanımlanmaktadır:

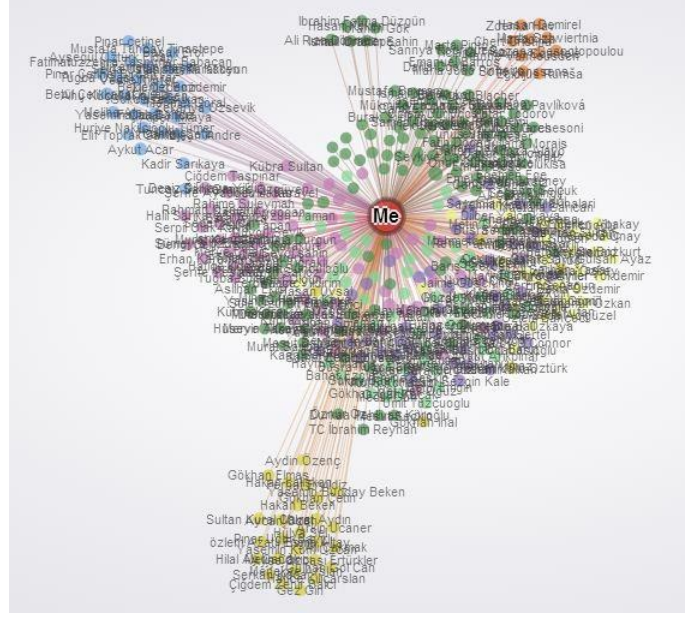
“insanların iletişim kurmaları ve bir grup ile bilgi, fotoğraf vb. paylaşımları için tasarlanmış web sitesi” (Cambridge Dictionaries, 2013).

Ancak, Cambridge Dictionaries sözlüğünün sağladığı bu tanım yetersiz kalmaktadır. Boyd ve Ellison'un (2008: 211) yaptığı kapsamlı tanıma göre sosyal ağ siteleri:

“Kullanıcıların (1) belirli bir sistem içerisinde tam veya yarı görünür bir profil oluşturmalarına, (2) herhangi bir bağlantıları olan diğer kullanıcılardan oluşan bir bağlantı listesi oluşturmalarına ve (3) kendilerinin ve sistemde yer alan diğer kullanıcıların bağlantı listelerini görüntülemelerine ve dolaşmalarına olanak tanıyan web tabanlı hizmetlerdir” (Boyd ve Ellison, 2008: 211).

Sosyal ağ sitelerinin sahip üç ana özellikten bahsedilmektedir (Boyd, 2006):

- 1. Kullanıcı profili:** Kullanıcının adı veya takma adından (mahlas) oluşur. Kullanıcı hakkında demografik bazı bilgiler de içerebilir, örneğin yaş, cinsiyet, konum, ilgiler vb. gibi. Profil kullanıcının fotoğrafını ve siteyi son ziyaret etme zamanını da gösterebilir. Kullanıcı profillerinin özgün bir web bağlantısı vardır ve profil bu bağlantı ile doğrudan ziyaret edilebilir ve güncellenebilir.
- 2. Açıkça bir araya getirilen, gezinilebilir sosyal ağ:** Diğer kullanıcı profillerini “arkadaş”, “bağlantı” gibi ifadeler kullanarak listeleme olanağı kullanıcılara verilmiştir. Bu ilişkiden yönelimli veya yönelimsiz bir sosyal ağ çizgesi ortaya çıkar. Bu arkadaş/bağlantı listesi diğer site üyelerinin de görmesi için kullanıcıların profillerinde sergilenir. Ağdaki her düğüm, tıklandığında kullanıcının profiline giden bir bağlantı içerir, böylelikle kullanıcılar arkadaşlarının arkadaşlarının arkadaşları üzerinden bu ağda gezinebilirler (bknz; Şekil 17).
- 3. Herkese açık yorumlar:** Kullanıcılar diğer kullanıcıların profillerine yorumlar/mesajlar yazabilir. Ters kronolojik sırayla sergilenen bu yorumlar zamanla yok olabilir veya kullanıcı tarafından kaldırılabilir. Bu yorumlarla kullanıcı profili başkalarının kullanıcı hakkında söyledikleri ve kullanıcının kendi hakkında söylediklerinin bir birleşiminden oluşmaktadır.

Şekil 17: Sosyal Ağ Sitelerinde Oluşturulabilen Gezinilebilir Arkadaşlık Ağ Çizgesi

Geleneksel web sayfaları içerik odaklı iken, sosyal ağ siteleri kullanıcı odaklıdır. Kullanıcılar bir ağa katılır, profillerini yayımlar, içerik oluştururlar ve herhangi bir ilişki paylaştıkları kullanıcılarla bağlantılar kurarlar. Ortaya çıkan sosyal ağ, benzer ilgileri olan kullanıcılarla etkileşime geçmek, diğer kullanıcıların oluşturduğu veya paylaştığı içerik ya da bilgiye erişmek ve sosyal ilişkiler kurmak veya muhafaza etmek için bir temel oluşturur (Mislove vd., 2007, s. 1). Bir sosyal ağ sitesinin geleneksel bir web sitesinden ayıran temel beş özellikten söz edilmektedir (Dube, 2014). Bunlar;

1. **Kullanıcı Odaklılık:** Web sitelerindeki içeriğin az sayıda kullanıcı tarafından oluşturulup güncellendiği Web 1.0 çağından Web 2.0'a geçişle beraber kullanıcılar, içerik tüketicisi konumundan içerik üreticisi veya düzenleyicisi konumuna geçmiştir. Sosyal ağ sitelerinin gelişmesiyle birlikte ise tek yönlü olan bilgi akışının kullanıcıların bizzat kendileri tarafından yönlendirilmesinin yolu açılmıştır çünkü çevrimiçi sosyal ağlar kullanıcıların bizzat kendileri tarafından oluşturulmakta ve yönetilmektedir. Kullanıcılar diyalog ve içerikleriyle bu ağlarda yer alırlar. Dolayısıyla, içeriğin yönelimi diyaloga veya içeriğe katkıda bulunan herhangi bir kullanıcı tarafından belirlenebilir.
2. **Etkileşim:** Günümüzdeki sosyal ağ siteleri sadece sohbet odaları veya forum sayfalarından oluşmamaktadır. Barındırdıkları oyun, eğitim, müzik, fotoğraf, gezi

vb. gibi sosyal uygulamalarla sosyal ağ siteleri kullanıcıların çeşitli mecralarda bağlantı kurmalarına ve birbirleriyle etkileşime geçmelerine olanak tanımaktadır.

- 3. Topluluk:** Sosyal ağlar topluluk kavramına dayalı olarak kurulur ve bu kavramdan güç alırlar. Bir topluluğun veya sosyal grubun üyelerinin bir araya gelmesini sağlayan ortak değerler, inançlar, hobiler ve ilgiler gibi kavramlar sosyal ağlar için de geçerlidir. Günümüzdeki çoğu çevrimiçi sosyal ağlarda aynı okuldan mezun olma veya aynı bisiklet topluluğuna üye olma gibi benzer özelliklere sahip insanlardan oluşan alt topluluklar görülmektedir. İnsanlar çevrimiçi bu topluluklarda yeni arkadaşlar edinmenin yanı sıra yıllar önce bağlantıların koptuğu eski arkadaşlarıyla yeniden bağlantıya geçme şansını da elde etmektedir.
- 4. Bağlantılar:** Geleneksel web sitelerinin aksine sosyal ağ siteleri bağlantılardan güç almaktadır. Bir kullanıcının ağ içerisinde ne kadar çok bağlantısı varsa bu kullanıcı ağın merkezine o kadar yakın konumlanmıştır. Dolayısıyla, bu kullanıcıda görülen değişim veya bu kullanıcının ağda paylaştığı içerik ağın uçlarında bulunan bir kullanıcıya kıyasla ağda daha hızlı yayılacak ve ağı daha çabuk etkileyebilecektir. Buna ek olarak, bir kullanıcının ağda paylaştığı içerik ağdaki alt bağlantılar sayesinde bu kullanıcının kendi sosyal ağının dışına çıkarak daha geniş bir mecralara taşınabilir.
- 5. Duygu:** Sosyal ağlara özgü diğer bir özellik ise duygudur. Geleneksel web siteleri ziyaretçilerine bilgi akışı sağlamaya odaklanmışken, sosyal ağ siteleri günlük yaşamda olduğu gibi arkadaşlar arasında duygu paylaşımının yaşanabileceği platformlar olabilmektedir (Dube, 2014).

İnternet teknolojisinin desteklemesi ile birlikte ilk çevrimiçi sosyal ağların ortaya çıkması 1970'li yıllara dayanmaktadır (Encyclopaedia Britannica, 2014). Bilgisayar üzerinden sosyal etkileşimi destekleyen ilk araçlardan olan e-posta ve sohbet (chat) programları 1970'li yılların başlarında ortaya çıkmasına rağmen, çevrimiçi toplulukların oluşturulabilmesi ancak 1979 yılında öncelikli olarak Duke Üniversitesi ve North Carolina Üniversitesi arasında mesajlaşma sistemi olarak kurulan ve daha sonraları diğer Amerikan üniversitelerinin kullanımına da açılan USENET⁵'in kurulması ile ancak mümkün olmuştur (Wikipedia, 2014a). USENET, kullanıcıların haber grupları

⁵ **User's Network**'ün kısaltılmışıdır. News diye de anılır. 1979 senesinden beri kullanılmaya olan USENET dünyanın en eski yaygın ve heterojen grup iletişim sistemlerinden biridir (Wikipedia, 2014a).

(newsgroups) içinde mesaj alıp vermelerine olanak tanımaktaydı. USENET ve diğer tartışma forumları o dönemde kullanıcıların kapalı bir sistem içerisinde de olsa bir tür çevrimiçi sosyal ağ bünyesinde etkileşim kurmalarını sağlamaktaydı (Encyclopaedia Britannica, 2014). 1994 yılında ilk web tarayıcısı Mosaic Netscape kullanıcıların web sayfalarında tek tıkla dolaşabilmelerine imkan tanımış (Connolly, 2000) ve daha hızlı internet bağlantısı sayesinde kullanıcılar metin ağırlıklı haber gruplarına kıyasla daha fazla çoklu ortam içeriğine erişim sağlamışlardır (Encyclopaedia Britannica, 2014).

1990'lı yıllarda ilk geliştirilen sosyal ağ siteleri genel çevrimiçi topluluklar oluşturmayı hedeflemiştir (Wikipedia, 2014b). Sosyal ağ sitelerinin öncülerinden biri olduğu kabul edilen 1994 yılında o zamanki adıyla Beverly Hills Internet (BHI) olarak kurulan GeoCities sanal mahallelerden oluşan bir çevrimiçi platform hizmeti vermekteydi. Kullanıcılar istedikleri sanal mahallede ücretsiz olarak kendi kişisel web sayfalarını oluşturma fırsatına sahipti (The Free Library, 1995). Kullanıcıların kendi içeriklerini oluşturmalarına olanak tanınmasının web tarihi açısından önemli bir milat olduğu düşünülmektedir. GeoCities'e ilerleyen yıllarda sohbet (chat), haber bültenleri (bulletin boards) ve diğer topluluk öğelerinin eklenmesi sitenin hızla büyümesine yol açmış ve aylık ziyaretçi sayısı 6 milyona erişmiştir (Wikipedia, 2014c). 1995 yılında kurulan ve çevrimiçi topluluklar oluşturmayı amaçlayan başka bir web sitesi olan tripod.com, üniversite öğrencilerini hedef kitle olarak belirlemiştir (Wikipedia, 2013b). Aynı yılda kurulan theglobe.com kullanıcıların kendi içeriklerini oluşturmalarına ve benzer ilgilere sahip diğer kullanıcılarla iletişime geçmelerine olanak tanıyarak sosyal ağ sitelerinin temellerinin atılmasında etkili olmuştur (theglobe.com, 2009). Çevrimiçi ağ topluluklarının oluşumunda öncü olan bu web sitelerinin çoğu insanların birbirleriyle sohbet odaları yoluyla etkileşime girmelerini temel almış ve sağladıkları kullanıcıyı kolay yayımlama araçları ile ücretsiz veya düşük maliyetli web alanlarında kullanıcıların kişisel bilgilerini paylaşmaları konusunda destekleyici olmuşlardır. Öte yandan, sosyal ağ sitelerinde görülen önemli bir özellik olan profil oluşturma özelliği çoğu çöpçatanlık ve topluluk sitelerinde de mevcuttu ancak AIM ve ICQ gibi anlık mesajlaşma araçları arkadaşlık listeleri tutulmasını desteklemesine rağmen bu listeler halka açık olma özelliği taşımamaktaydı (Boyd, 2006). Mezun lise ve üniversite arkadaşlarını sanal ortamda bir araya getirmeyi hedefleyen classmates.com ise (kuruluş yılı 1995) kullanıcı profili ve arkadaşlık listeleri oluşturulmasına imkân tanımıyordu

(Goble, 2012). Ancak, bu web sitesine profil oluşturma ve arkadaş listesi toplama özelliği ilerleyen yıllarda kazandırılmıştır ve bu açık arkadaş listeleri sayesinde kullanıcılar birlikte mezun oldukları arkadaşlarını bulmak için arkadaşlık ağlarında gezinti yapabilmektedir (Boyd, 2006).

Yukarıda konusu geçen evrimii sosyal ağların evriminde önemli yer tutan araçlar ve web siteleri kısmen de olsa sosyal ağ sitesi özellikleri taşımalarına rağmen, gerçek anlamda kullanıcıların profil yaratmalarına ve arkadaş listeleri oluşturmalarına olanak tanıyan ilk sosyal ağ sitesi 1997 yılında kurulan SixDegrees.com'dur (Boyd, 2006). İlk gerçek sosyal ağ sitesi olarak kabul edilen SixDegrees.com kullanıcıların profil yaratmalarına, arkadaş listesi oluşturmalarına ve diğer kullanıcılarla özel mesajlaşma sistemi ile etkileşime geçmelerine olanak tanımaktaydı (Encyclopaedia Britannica, 2014). SixDegrees.com sitesi dünyadaki tüm insanların (ağ terminolojisiyle ifade etmek gerekirse) birbirinden altı adım uzakta olduğu kuramına (Barabási, 2002) dayanmaktadır, bu nedenle site kullanıcılardan öncelikli olarak tanıdıkları altı arkadaş veya akrabadan oluşan kendi kişisel topluluklarını oluşturmalarını istemekteydi. Böylelikle bu arkadaş ve akrabalar daha sonra birbirleri ile bağlı topluluklar oluşturabilecekti (Walker, 1999). SixDegrees.com'un genel müdürü Bein (1999) kullanıcıların gerçek yaşamda tanıdığı insanlardan kendilerine bir ağ kurmaları nedeniyle bu web sitesindeki toplulukların sanal toplulukların ötesinde gerçek bir topluluk olduğunu ifade etmektedir. Ancak bu noktadan sonra kullanıcılar benzer ilgileri olan diğer kişilerle ağ oluşurmaya başlamaktadırlar (Bein, 1999). Bein'in (1999) kendi ifadesiyle SixDegrees.com;

“Sixdegrees yelerine giderek büyüyen kendi kişisel ağ topluluklarındaki bağlantılarına anlık erişim olanağı sağlayan etkileşimli bir araçtır. Üyeler; arkadaşları, arkadaşlarının arkadaşları ve sixdegrees topluluğundaki herhangi bir diğer üyeden oluşan kişisel bağlantı vreleriyle doğrudan iletişim ve etkileşime geçmek için bu siteyi kullanabilirler” (Bein, 1999).

SixDegrees.com'un önemli iki temel ögesi vardır. Birinci zellik olan “bağlantı kur” (connect me) zelliği ile ye sisteme bir isim girer ve site diğer kullanıcılar üzerinden üyenin bu kişiyle ilişki haritası çıkarmaktadır. İkinci zellik olan “bağlantı bul”

(network me) özelliği sayesinde kullanıcılar aradıkları belirli niteliklere sahip (örneğin Scarsdale'de satranç oynamayı seven bir doktor) diğer üyeleri keşfedip onlarla bağlantıya geçebilmektedir (Kirkpatrick, 2010: 68). SixDegrees.com sosyal ağ sitesi 1999 yılında toplam 3,5 milyon kullanıcı sayısına erişmiştir (Kirkpatrick, 2010: 69). Kurucusu Erik Weinreich ifadesiyle SixDegrees.com zamanının ötesinde bir sosyal ağ sitesidir (Boyd, 2006) ve site yayın hayatına devam ettiği yıllarda üyelerinin çevrimiçi olan arkadaş sayılarının fazla olmaması, çoğu kullanıcının yabancılarla çevrimiçi tanışmaktan çekinmesi, arkadaşlık isteğini kabul ettikten sonra sitede yapılacak çok fazla bir şeyin olmaması (Boyd, 2006) ve internet kullanıcılarının hala yavaş olan çevirmeli (dial-up) modem ile internete bağlanmaları gibi kısıtlamalar yüzünden site 2000 yılında kapatılmıştır (Kirkpatrick, 2010: 69). İnternet kullanım istatistikleri Winreich'i doğrular niteliktedir. Nitekim, internet kullanıcı sayısı SixDegrees.com'un kuruluş yılı olan 1997 yılında dünya çapında 70 milyon iken bu rakam popüler sosyal ağ sitesi Facebook'un kuruluş yılı olan 2004 yılında 817 milyona erişmiştir (All About Market Research, 2013).

1997 ile 2001 yılları arasında bir dizi çevrimiçi topluluk sitesi, kullanıcı profili ve herkes tarafından görülebilen açık arkadaş listesi oluşturma ve sergileme özelliklerini desteklemeye başlamıştır (Boyd, 2006). 1999 yılında iki etnik odaklı site, BlackPlanet ve Asian Avenue, sosyal ağ özellikleri ile hizmet vermeye başlamıştır (Kirkpatrick, 2010). Yine aynı yılda LiveJournal sitesi kullanıcı sayfalarında tek yönlü ilişkileri listeleme özelliği ile ortaya çıkmıştır (Boyd, 2006). 2000 yılında hedef kitlesi ergen yaşlardaki gençler olan İsveçli sosyal ağ sitesi LunarStorm kurulmuştur. 2001 yılında ise Kore'de oldukça popüler olan Cyworld sitesi sosyal ağ özellikleriyle donatılmıştır (Kirkpatrick, 2010). İkinci dalga sosyal ağ siteleri 2001 yılında Ryze.com'un kurulmasıyla başlamıştır (Boyd, 2006). İş dünyası için tasarlanmış olan bu sitedeki kullanıcı profili iş başarılarına odaklanmaktadır ve üyeler kendi iş arkadaşlarıyla bağlantı kurarak veya yeni iş bağlantıları oluşturarak kişisel iş ağlarını geliştirebilmektedir (Kirkpatrick, 2010: 70). Ryze.com geniş kitlelere ulaşmakta başarısız olmasına rağmen (Boyd, 2006), 2003 yılında hizmet vermeye başlayan iş bağlantıları için tasarlanmış bir diğer sosyal ağ sitesi olan LinkedIn dünya çapında 200 ülke ve bölgede 250 milyon üye sayısına ulaşarak (LinkedIn, 2014) güçlü bir profesyonel ağ sitesi haline gelmiştir. 2002 yılında Ryze.com'un sosyal ayağını

tamamlamak üzere kurulan Friendster (Boyd, 2006) üç ay gibi kısa bir sürede üç milyon kayıtlı kullanıcı sayısına erişerek sosyal ağ siteleri tarihinde bir ilki gerçekleştirmiştir (Rivlin, 2006). Başlangıçta Match.com çöpçatanlık sitesine rakip olarak kurulan Friendster (Kirkpatrick, 2010), kullanıcıların resimlerini, ilgilerini ve diğer demografik bilgilerini içeren bir profil oluşturmalarına ve arkadaşları hakkında yorumlar yazmalarına olanak tanımıştır (Boyd, 2004). Kullanıcıların herkese açık bir sosyal ağ oluşturmalarına olanak tanıyan sitenin arkasında yatan mantık, “arkadaşların arkadaşları hiç tanınmayan yabancılardan daha iyi romantik ilişki adayı olabilir” mantığıdır (Boyd, 2006). Çöpçatanlık amaçları dışında kullanıcılar, siteyi aynı zamanda etkinlikler, müzik grupları ve hobiler keşfetmek için kullanabilir ve video, fotoğraf paylaşabilir, kullanıcı profili veya kendi ağları üzerinden diğer kullanıcılara mesaj atabilir veya yorumlar yazabilirlerdi (Roeder, 2008). Kullanıcı sayısının hızla artmasıyla beraber sitenin sunucuları artan talebe cevap vermekte yetersiz kalmış ve diğer teknik ve sosyal kısıtlamalar nedeniyle site hızla kullanıcı kaybetmeye başlamıştır (Boyd, 2006). Site öncelikle Asya’daki kullanıcıları hedef kitle olarak belirlemiş ancak sonunda Facebook gibi sosyal ağ siteleri ile rekabet edememiş ve 2011 yılında sosyal ağ sitesi özelliklerini bırakıp sosyal oyun sitesine dönüşmüştür (Mamuaya, 2011). Site halen sosyal oyun sitesi olarak hizmet vermeye devam etmektedir.

2001 yılının Kasım ayında üniversite öğrencilerine yönelik ilk sosyal ağ sitesi bilgisayar bilimleri alanında doktora öğrencisi olan Orkut Büyükoğuz tarafından Stanford Üniversitesi bünyesinde buradaki öğrencilerin sosyal yaşamının geliştirilmesi için Club Nexus adıyla kurulmuştur (Kirkpatrick, 2010: 77). Site kullanıcıların gerçek adlarını kullanarak bir profil oluşturmalarına ve üniversitedeki “buddy” (dost) adı verilen en iyi arkadaşlarını listelemelerine olanak tanıyordu. Sadece Stanford Üniversitesi e-posta adresine sahip olan öğrenciler hesap oluşturabiliyordu. Üyelerin arkadaş listelerine ekledikleri kişiler siteye üye değillerse otomatik bir e-posta davetiyesi gönderilir ve bu e-posta doğrulaması ile gerçek kişilerin hesap oluşturmaları sağlanırdı. Kullanıcılar sitede sohbet edebilir, arkadaşlarını etkinliklere davet edebilir, ilanlar bölümünde reklamlar veya ilanlar verebilir, blog benzeri köşe yazıları yazabilir ve gelişmiş arama özelliği ile benzer ilgilere sahip kişileri bulabilirdi. Öğrenciler siteyi ders çalışma arkadaşları, birlikte etkinlik yapacak arkadaşlar veya kız/erkek arkadaş bulmak için kullanmaktaydı (Kirkpatrick, 2010: 78). 2002 yılında Stanford Üniversitesinden mezun

olduktan sonra Orkut Büyükkökten ve arkadaşı Tyler Ziemann üniversite mezunlarını hedefleyen sosyal ağ sitesi inCircle'ı kurdular. 2005 yılında inCircle 35 üniversiteyi kapsayacak şekilde büyüdü (Kirkpatrick, 2010: 78). Üniversite mezunları arasındaki bağı geliştirmek için kurulan ilk sosyal ağ sitesi olma özelliğine sahip inCircle'a üye olabilmek için kayıtlı bir üyeden davet alma ve site tarafından onaylı bir yükseköğretim kurumu ile ilişki olma şartları aranmaktadır (inCircle, 2014). Club Nexus ve inCircle, Facebook'tan önce kurulmuş olmaları ve üniversite öğrencileri ve mezunları arasında çevrimiçi sosyal ağlar oluşturmayı hedefleyen ilk sosyal ağ siteleri olmaları nedeniyle sosyal ağ sitelerinin evriminin tam manasıyla anlaşılabilmesi açısından önemli web hizmetleri arasında yer almaktadır.

2003 yılından itibaren Friendster'ın başarısından esinlenen, belirli demografik özelliklere sahip kullanıcıları hedefleyen ve kullanıcı profilini merkeze alan pek çok yeni sosyal ağ sitesi kurulmuştur (Boyd, 2006). LinkedIn, Visible Path ve Xing gibi iş dünyasına yönelik sosyal ağ sitelerinin yanı sıra dogster.com ve catster.com gibi ilgi alanları odaklı sosyal ağ siteleri benzer ilgileri olan insanları bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Care2 aktivistlerin bir araya geldiği, Couchsurfing gezginlerin tanışmasına ve kalacak yer bulmalarına yardım eden, MyChurch Hristiyan kiliselerini ve üyelerini bir araya getiren diğer ilgi odaklı sosyal ağ sitelerine örnek verilebilir (Boyd, 2006). Bununla birlikte, sosyal medya ve kullanıcıların içerik üretme olguları hız kazanınca, fotoğraf paylaşım sitesi Flickr, müzik dinleme odaklı Last.FM ve video paylaşım sitesi YouTube gibi siteler sosyal ağ özellikleri entegre ederek, sosyal ağ sitelerine dönüşmüşlerdir (Boyd, 2006). Friendster'dan ayrılan kullanıcı potansiyelini gören ve bu siteye alternatif olarak ortaya çıkan MySpace, müzik odaklı bir site olmamasına rağmen, özellikle müzik gruplarının Friendster'dan buraya geçiş yapmasıyla popülerlik kazanmaya başlamıştır (Boyd, 2006). MySpace'in diğer sosyal ağ sitelerinden farkı kullanıcı taleplerini dikkate alarak sürekli yeni özellikler eklenmesi, insanların istediği profilleri (sahte, gerçek, kurgu karakterler veya kurumsal profiller) oluşturabilmesine olanak tanınması ve reşit olmayan küçük yaştaki kullanıcıları da kabul eden bir politika gütmesidir (Boyd, 2006). Sosyal ağ siteleri arasında eriştiği kullanıcı sayıları ile rekor rakamlara erişmeyi başaran site 2006 yılında 66 milyon 401 bin kullanıcı sayısına erişmiş, bu rakam bir yıl sonra 2007 yılında %72 artarak 114 milyon 147 bine ulaşmıştır (Lipsman, 2007). 2009 yılında 130 milyon kullanıcı sayısına

erişen MySpace (Shelter ve Arango, 2009) kimi uzmanlara göre (Chmielewski ve Sarno, 2009; Whitworth, 2011) ağırlıklı olarak eğlence ve müzik portalı haline gelmesi ve pazarın yeni aktörleri Facebook ve Twitter'ın kullanıcıların sosyal ağ tecrübelerini iyileştirici yenilikler üretmeleri nedeniyle üye sayılarını yitirmeye başlamıştır. Öyle ki; 2010 yılında 73 milyona gerileyen kullanıcı sayısı, 2011 yılında 63 milyona kadar düşerek sosyal ağ sitesi liderliğini Facebook'a kaptırmıştır (Barnett, 2011). 2013 yılı Haziran ayında MySpace yeni bir formata geçmiş (Burman, 2013), yeni site müzisyenler, tasarımcılar, yazarlar ve fotoğrafçılar gibi sanat odaklı bireylerin bulunduğu ve 53 milyon şarkı ve müzik videosuyla dünyanın en büyük dijital müzik kütüphanesini içeren bir çevrimiçi sosyal ağa dönüşmüştür (MySpace, 2012).

2004 yılında Club Nexus ve inCircle'ın kurucusu Orkut Büyükkökten Google şirketi bünyesinde herkese açık bir sosyal ağ sitesi olan Orkut'u kurmuştur (Kirkpatrick, 2010: 79). Orkut, merkezinin yer aldığı ABD'de beklenen başarıyı gösterememesine rağmen, Brezilyalı kullanıcılardan büyük ilgi görmüş ve adeta Brezilya'nın milli sosyal ağ sitesine dönüşmüştür (Boyd, 2006). 2014 verilerine göre Orkut kullanıcıların %50,60'ı Brezilya, %20,24'ü Hindistan ve %17,78'i ABD vatandaşıdır (orkut, 2014). Brezilya ve Hindistan'da belirli bir bilinirlik kazanan Orkut gibi, belirli bölgelerde belirli bazı sosyal ağ siteleri diğerlerine göre daha fazla popülerlik kazanmıştır. Örneğin, Japonya'da Maxi, İsveç'te LunarStorm, Hollanda'da Hyves, Polonya'da Grono, Latin Amerika ve Avrupa'da Hi5, Birleşik Krallık, Yeni Zelanda ve Avustralya'da Bebo, Fransa'da Skyrock, Meksika, İtalya ve İspanya'da Windows Live Spaces bölge temelli popüler sosyal ağ sitelerindedir (Boyd, 2006). Çin'de anlık mesajlaşma hizmeti veren QQ ve Kore'de forum sitesi Cyworld sosyal ağ sitesi özellikleriyle donatılınca popüler sosyal ağ sitelerine dönüşmüşlerdir (Boyd, 2006). Xanga, LiveJournal ve Vox gibi sosyal ağ sitesi özelliklerini bünyelerinde barındıran blog siteleri ABD'de geniş kitlelere erişmeyi başaran sitelerdir (Boyd, 2006).

540 milyon aktif kullanıcı sayısı ile (McGee, 2013) ikinci en popüler sosyal ağ sitesi konumundaki Google Plus, 2011 yılında hizmet vermeye başlamıştır. Facebook'un sektördeki hâkimiyetini engellemek için Google şirketinin yeni bir atağı olarak değerlendirilen bu yeni Google hizmetinin (Miller, 2011) şirket yetkilileri tarafından bir sosyal ağ sitesinden daha fazlasını sunduğu iddia edilmektedir. Şirket yetkililerine göre

Google Plus hali hazırda Google şirketinin sunduğu hizmetlere eklenen bir sosyal katman ve webdeki içeriği yaratıcısı ile ilişkilendiren bir kimlik ve web yazarlık hizmetidir (Olanoff, 2012; Schmidt, 2011).

2004 yılında önceleri sadece Harvard Üniversitesi öğrencilerinin kullanımına açılan, daha sonra ilk olarak diğer Amerikan üniversitelerini ve liselerini de içerek şekilde kapsamı genişletilen ve son olarak 2006 yılında herkese açık hale getirilen 1 milyardan fazla kullanıcı sayısı ile dünya genelinde en popüler sosyal ağ sitesi haline gelerek rakiplerini geride bırakan Facebook (Facebook, 2014b) ilerleyen bölümlerde ele alınacaktır.

2.5 Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitim Alanında Kullanımı

Eğitim teknolojileri alanında iki anahtar yönelimin günümüz eğitim düşüncesini ve öğrenme ortamlarını etkilediği düşünülmektedir (Owen vd., 2006). İlk olarak, öğrenenlerin yaşam boyu öğrenmelerini destekleyen, sosyal ve teknolojik gelişmelerle başa çıkmalarında yardımcı kaynak ve yetenekleri öğrenenlerin oluşturmaları gerektiği düşüncesi önem kazanmaktadır (Owen vd., 2006). Bu durum, “ne için eğitim sorusuna” yeni cevaplar ortaya çıkmasına ve bu cevaplar doğrultusunda eğitim felsefesinde ve öğretim ortamlarında yeni yapılanmalara yol açmaktadır. İkinci anahtar yönelim teknoloji arenasında gözlenmektedir. Bireylerin bir araya gelip öğrendikleri, işbirliği yaparak bilgi inşa ettikleri toplulukları ve kaynakları destekleyen sosyal medya teknolojilerinin hızla çoğaldığı görülmektedir (Owen vd., 2006). Bu teknolojik yönelim ise “hangi araçlarla eğitim” sorusuna yeni cevaplar üretilmesine yol açmaktadır. Yukarıda sözü edilen bu iki yönelim arasındaki ilişki eğitim alanında yeni yaklaşımlar geliştirilmesi için önemli potansiyeller barındırmaktadır.

Teknolojik arenadaki yönelimin bir sonucu olarak ortaya çıkan sosyal ağ sitelerinde kullanıcının paylaştığı içerik kadar kullanıcının kendisi de anahtar konumdadır (Cormode ve Krishnamurthy, 2008). Günümüzdeki çevrimiçi sosyal ağlar bilgi erişim aracı olmanın ötesinde yeni bir boyut daha kazanmıştır. Bu boyut kullanıcıların ağda kurdukları bağlantılardır. Bu bağlantılar sayesinde sosyal ağlar bilginin sadece aktarıldığı değil anlamlandırıldığı platformlar haline gelmiştir. Bu yönüyle bağlantılar paylaşılan bilgidan daha değerli hale gelmektedir (Siemens ve Tittenberger, 2009: 31). Sosyal ağ sitelerinin özünde ise kullanıcıların içerik üretmesi ve katılım olgusu

yatmaktadır (Mason ve Rennie, 2008: 4). Sosyal ağ sitelerinde yer alan anahtar konumdaki kullanıcı, kurulan bağlantılar, içerik üretimi ve katılım gibi olgular eğitim alanı için önemli bir potansiyele işaret etmektedir. Ancak, sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanımı henüz yeni gelişmektedir ve eğitim alanında sosyal medyanın yaygınlaşması ve daha etkili kullanımı için politikalar ve uygulamalar geliştirme konusunda adımlar atılması gerekli görülmektedir (Owen vd., 2006: 4).

Pek çok öğrenen sosyal ağ sitelerinin beraberinde getirdiği dijital dünyayı benimsemiş görünmektedir (Barnes ve Tynan, 2007). Sosyal ağ sitelerinin popüleritesi, yaygın kullanımı ve özellikle genç bireylerin bu sitelerde geçirdikleri zaman eğitimcileri bu sitelerin eğitim ortamlarına etkisi hakkında araştırmalar yapmaya ve öğrenenler arasında çeşitli iletişim ve işbirliği fırsatları sunan bu sitelerin eğitim amaçlı kullanılmasına yönelik çalışmalar yapmaya teşvik etmiştir (Saykili ve Genç Kumtepe, 2014: 122). Sosyal ağ teknolojilerinin etkileşimli diyaloga katılma fırsatları sunmasının yanı sıra öğrenme yönetimi için araç olabilecekleri de ifade edilmektedir (Boulos ve Wheeler, 2007). Siemens ve Tittenberger (2009: 48) yeni bilgi üretme ve paylaşma yolları ortaya çıkaran ve aynı zamanda insanların birbirleri ile iletişimini ve sosyalleşme yöntemlerini etkileyen bu yeni teknolojilerin eğitim alanında da kullanılmasının faydalı olacağından söz etmektedir. Owen vd. (2006: 12) sosyal medyanın eğitimle bağlantılı ve eğitim alanında faydalanılabilecek anahtar özelliklerini şöyle sıralamaktadır;

- **Sosyal medya gruplar arası iletişim sağlar.** Sosyal medya ilgi gruplarının elektronik ortamda bir araya gelmelerini sağlayacak açık mekanizmalara sahiptir. Bu mekanizmalar sayesinde bireyler birbirlerinin neler yaptığı hakkında bilgi sahibi olabilir, birbirlerinin eylemlerini gözden geçirebilir ve bu eylemlerden topluluğun her bir bireyinin faydalanması sağlanabilir.
- **Sosyal medya çok sayıda birey arasında iletişim sağlar.** Çalışmanın sahibi isterse çalışmasını tüm dijital dünya ile paylaşabilir. Dolayısıyla, çalışma hem uzman hem de alanda yeni bireylerle paylaşılabilir. Sosyal medya, uzmanların ve alanın yenilerinin birlikte çalışabilecekleri fırsatlar sunabilir.
- **Sosyal medya kaynak toplama ve paylaşımına olanak tanır.** Sosyal medya, materyal toplama ve paylaşma araçları sağlar. Örneğin; devam etmekte olan bir

çalışmayı paylaşmak diğer bireyleri çalışmadan haberdar etmenin yanı sıra çalışma sahibinin hızlı geri bildirim almasını sağlayabilir.

- **Sosyal medya bilginin işbirlikli olarak toplanmasını ve dizinlenmesini sağlar.** Sosyal medya bireyin ve aynı ilgiyi paylaştığı grubun ilgisini çeken bilgi öbeklerini keşfetmek ve düzenlemek için yeni yollar sunmaktadır. Bilgi artık kronolojik olarak oluşturulmuş müfredatla kısıtlı değildir.
- **Sosyal medya bilgi sendikasyonuna olanak tanır ve önceliklerin kişiselleştirilmesine yardımcı olur.** Birey ne tür bir bilgi akışından haberdar olmak istediğine karar verebilir ve bireyin gidip onu aramasından ziyade bu bilgi bireye ulaşır. Bu, bireyin alandaki diğer çalışanların çevrimiçi etkinlikleri ve kendilerinin öncelik verdikleri bilgi akışları hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar.
- **Sosyal medya bilgi toplamak ve üretmek için yeni araçlar barındırmaktadır.** MP3 çalarlar veya İpad gibi tablet bilgisayarların büyük bellek potansiyeli materyalin pek çok kaynaktan toplanması ve kişisel olarak kullanılmasına geçişte önemli bir göstergedir. Ayrıca içerik üzerinde değişiklik yapmaya ve yeni bir düzenlemeyle bir araya getirilmesine olanak tanıyan karışım (mash-up) araçları da önemli araçlar olarak değerlendirilebilir.
- **Sosyal medya içerik bağlamına, üretici ve tüketicisine uygun çeşitli platformlarda işlevseldir.** Sosyal medya araçları kullanıcıları yaşamın masaüstü bilgisayarlarla sınırlı olmadığını farkındırlar ve çeşitli mobil araçlardan faydalanırlar; cep telefonları, tablet bilgisayarlar, MP3 çalarlar, oyun konsolları vb. gibi. Bu bireyler yaşamlarının dijital bölümünün buldukları bağlama entegre edilmesini beklemekteler (Owen vd., 2006: 12).

Kitabın kütüphane kavramının ortaya çıkmasına neden olması ya da bilginin öğretmenlerin tekelinde bulunması felsefesinin dersliklerin ortaya çıkmasına yol açması gibi, ağ tabanlı ve sosyal internet fikri de eğitim, öğretim ve öğrenme kavramları üzerinde derin etkilere neden olmaktadır (Siemens ve Conole, 2011: i). Sosyal medya araçları daha fazla seçenek, daha fazla bilgi üretimi ve erişiminin yanı sıra, işbirliği tabanlı bir öğrenme yaklaşımına yol açmaktadır. Bu da Siemens ve Conola'nın (2011:i) sözünü ettiği ağ tabanlı ve sosyal internetin eğitim, öğretim ve öğrenme üzerindeki etkisinin sosyal medya felsefesiyle örtüştüğünü göstermektedir.

MacArthur Vakfının 2008 yılında yayımladığı Dijital Medya ve Öğrenme adlı rapor Owen vd. (2006: 46)'nin çalışmalarını destekler niteliktedir. Rapor, genç bireylerin bağlantıların hâkim olduğu bu dijital dünyadaki varlıklarının ve katılımlarının eğitimin rolünün yeniden değerlendirilmesini gerektirdiğine işaret etmektedir (Ito vd., 2008: 10). Akademisyenler, sosyal ağ sitelerinin kimlik inşası ve kimlik ifadesindeki rolü (Boyd ve Heer, 2006), sosyal sermaye inşası ve yönetimi (Ellison vd., 2007) ve sosyal ağ sitelerinde mahremiyet (gizlilik) (Gross ve Acquisti, 2005) gibi çeşitli konularda sosyal ağ siteleri ile ilgili araştırmalar yapmışlardır. Sosyal ağ sitelerinin bilimin ve bilginin gereklerine uygun olarak tasarlandığında eğitim alanında devrim niteliğinde değişikliklere neden olacağı iddia edilmektedir (Zaidieh, 2012). Ractham ve Firpo (2011) sosyal ağ sitelerinin eğitim alanında başarılı bir biçimde kullanılmasının hem öğrenen hem de öğretmenler için faydalı olacağını rapor etmektedir. Öğrenenler açısından bu siteler yapılandırılmamış (informal) iletişim yoluyla yapılandırılmamış öğrenmeye yol açma, işbirliği desteği, zaman ve fiziksel mekândan bağımsız yardımlaşma ve geri bildirim sağlama gibi avantajlar sunmaktadır. Öğretmenler açısından ise; öğrenenlerden geri bildirim alma ve onlarla sürekli iletişim halinde olma, öğretim teknolojilerinin etkili kullanımına yardımcı olma gibi avantajlar sağlamaktadır. Bu yönleriyle sosyal ağ teknolojileri öğrenen ve öğretmenler arasında zengin bir öğrenme kültürü inşa etmek için etkili olarak kullanılabilir (Ractham ve Firpo, 2011). Ayrıca, öğrenen ve öğretici arasında etkili bir iletişim aracı haline gelen sosyal ağ sitelerinin etkin öğrenme fırsatlarını artırdığı gözlenmiştir (Jiang ve Tang, 2010). Araştırmalar sosyal ağ sitelerinin çok sayıda birey ve topluluğa doğrudan erişime imkân tanıdığını, ders materyali hakkında yardımlaşma ve münazaraya olanak tanıdığını, yazılı, işitsel ve görsel içerik üretilmesi ve paylaşımını desteklediğini ortaya koymaktadır (Rosen, 2010). Barnes vd., (2007) yukarıda sözü geçen özelliklerle birlikte sosyal ağ sitelerinin barındırdığı çeşitli medya seçeneklerinin yakınlık (immediacy), ortak yansıtma (collective reflection) ve değişim ortamlarından beslenen günümüz öğrenen profiliyle (Rosen, 2011) daha etkili bağ kurulmasına yardımcı olacağı çıkarımında bulunmaktadır.

Sosyal ağ siteleri zengin çoklu ortam yoluyla sunulabilen bilgi alış-verişi, kolay özümsenebilecek büyüklükte mikro-içerik, eşzamanlı ve eşzamansız iletişim, sosyal etkileşim ve kişiselleştirme gibi fırsatlar sunmaktadır (Rosen, 2010). Öte yandan, bilim

insanları bu platformların yapılandırılmamış, işbirlikli öğrenme ortamları olarak hizmet verebileceği ve bu yönleriyle geleneksel sınıf eğitimini ileriye götürme potansiyeline sahip oldukları gerçeğine işaret etmektedir (Greenhow vd., 2009). Yukarıda sözü edilen fırsatların ve avantajların yanı sıra, bu yapılandırılmamış öğrenme ortamları, okulları müfredat bilgisi veren kurum konumundan bir tür öğrenme merkezi (learning hub) konumuna getirmektedir (Luckin vd., 2009: 102). Öğrenme merkezi konumunda hem öğrenenler hem eğitmenler sürekli öğrenen konumuna geçerken öğrenenler artık bilgi gezgini, içerik üreticisi, yapımcısı ve yayımlayıcısı rollerini üstlenmektedir (Luckin vd., 2009: 103). Araştırmacılar sosyal ağ teknolojilerinin desteğiyle yardımlaşarak oluşturulan ve işbirliğiyle üretilen bilginin edinimi olgusunun günümüz öğrenenlerinin etkileşim, ilgi ve motivasyonlarını artırma potansiyeline sahip olduğunu ifade etmekte (Eberhardt, 2007; Mills, 2011; Thorne vd., 2009; Ziegler, 2007). Bununla birlikte, sosyal yönleri eksik olduğu öne sürülen uzaktan eğitim sistemlerine (Kolowich, 2010) sosyal ağ sitelerinin entegre edilmesinin bu eksikliğin giderilmesi konusunda önemli katkılarda bulunabileceği de dile getirilmektedir (Zaidieh, 2012).

Araştırmalar, çevrimiçi sosyal ağ araçlarının yabancı dilde sosyalleşme ve etkileşimi destekleme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir (Mills, 2011). Çevrimiçi tartışmaların yabancı dilde sosyalleşmeye ek olarak, bilginin işbirlikli inşası ve hedef dilde bağlam içerisinde etkileşim sağlama potansiyeline sahip olduğuna vurgu yapılmaktadır (Mills, 2011; Murphy ve Loveless, 2005). Sosyal ağ araçlarının anlamlı iletişim uygulamaları, içerik alış-verişi ve işbirliği yoluyla yabancı dil öğrenenlerin dikkatini çekme, etkileşime geçirme ve motive etme gücüne sahip olduğu savunulmaktadır (Greenhow vd., 2009; Mills, 2011; Ziegler, 2007). Yabancı dil öğrenenler için dilbilgisi odaklı öğrenmenin gerekli olduğu konusunda fikir birliği olduğu halde (Loewen, 2005; Russell ve Spada, 2006), çevrimiçi ortamlarda yabancı dil öğrenenler arasında gerçekleşen tartışmalar ve anlam odaklı etkileşim ve iletişim dil edimine yardımcı olma potansiyeline sahiptir (Mills, 2011; Saykili, 2010).

Bilgisayar tabanlı iletişimin yabancı dil öğrenimine etkisini araştıran araştırmacılar bilgisayar tabanlı iletişimin hedef dilde üretim becerilerini geliştirdiği, hedef dil kullanımını teşvik ettiği, öğrenenlerin iletişim kurma istekliliğini artırdığı, öğretici baskınlığını ve öğrenen kaygısını azalttığı sonucuna varmıştır (Beauvois, 1998; Gilbert

vd., 1998). Lam (2004) çevrimiçi ortamlarda öğrenenlerin çeşitli iletişim kanalları yoluyla etkileşime geçtiklerini ve bunun da hedef dil kullanarak yeni kimlikler edinilmesine yol açtığını ifade etmektedir. Yabancı dil sınıfının dışında gerçekleşen çevrimiçi münazaralar genellikle hedef dili benimseme ve bu dilde sosyalleşme için daha geniş zaman sunmakta ve canlı iletişim örnekleri sergileyen yaratıcı dil çıktılarının ortaya çıkmasına destek olmaktadır (Thorne vd., 2009: 815). Sosyal ağ siteleri anlık sohbet, yorumlar, günlükler, fotoğraf, video vb. gibi destekledikleri türlü çoklu ortam kanalları sayesinde öğrenenlere çeşitli bilgisayar tabanlı iletişim olanakları sunmaktadır.

Sosyal ağ sitelerinin eğitim alanında sağladığı yukarıda sözü edilen faydalar ve avantajların yanı sıra, bu sitelerin beraberinde getirdiği bazı sakıncalardan da söz edilmektedir (Grove, 2014; Gutiérrez vd., 2009; Kisekka vd., 2013). Bahsi geçen sakıncalardan belki de en önemlisi ve yaygın olanı gizlilik ile ilgili çekincelerdir. Bu sitelerde yer alabilecek gizlilik ile ilgili bir kusur nedeniyle bilgisayar korsanlarının söz konusu hesaplara erişmesi mümkün olabilmektedir (Ngak, 2013). Araştırmalar kullanıcıların kişisel bilgiler hakkında güçlü gizlilik algıları olmasına rağmen, bu kişisel bilgilerin gizliliklerini korumak için yeterince ihtiyatlı davranmadıklarını göstermektedir (Dwyer vd., 2007; Zaidieh, 2012).

Sosyal ağ sitelerinin eğitim ortamlarında kullanımı ile ilgili yapılan araştırmalarda da gizlilik önde gelen çekinceler arasında yer almaktadır (Bryer ve Chen, 2010; Chen ve Marcus, 2012; Sahinoglu vd., 2012). Ayrıca, öğrencilerin sosyal ağ sitelerinde çok fazla zaman geçirdikleri (Zaidieh, 2012; MailOnline, 2014), bu sitelerin öğrencilerin dikkatini dağıttığı ve onları ders çalışmaktan alıkoymaya iddia edilmektedir (McCoy, 2013; Templeton, 2010). Öte yandan, ABD’de bir okulda çalışan bir öğretmenin öğrencisine sosyal ağ sitesi üzerinden uygunsuz mesaj attığı iddiasıyla mahkemeye verildiği haber edilmiştir (USA Today, 2013). Genellikle sosyal ağ sitelerinde veri doğrulama sistemleri olmadığı için, bu sitelerde verilen kişisel bilgilerin ve oluşturulan hesapların güvenilirlikleri sorgulanmaktadır (Zaidieh, 2012). Ayrıca, bu sitelerde iletişim büyük oranda yazılı olarak gerçekleştiği için vücut dili, tonlama ve vurgulama gibi fiziksel göstergelerin eksikliği yanlış anlaşılmalara yol açabilmektedir (Zaidieh, 2012). Yukarıda belirtilen ve benzeri nedenlerle bazı eğitim kurumları sosyal ağ sitesi kullanımını yasaklama yoluna gitmiştir (Chapman vd., 2012; Conlin, 2011; Iyer, 2013;

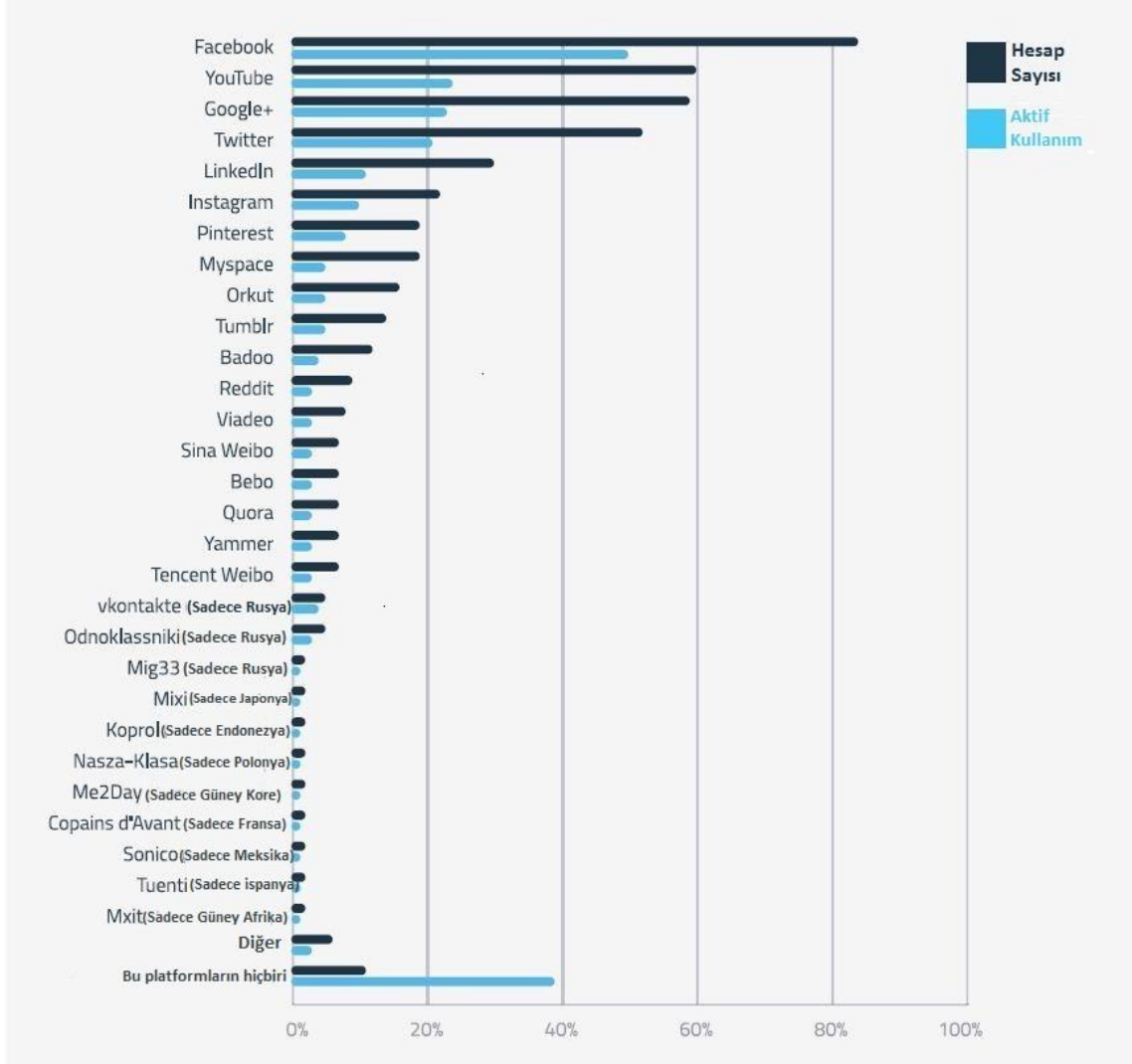
Khadaroo, 2014; Milliyet, 2014). Bazı eğitim kurumları ise öğrencilerle öğretmenlerin sosyal ağ sitelerinde arkadaşlık etmelerini yasaklayarak öğretmen-öğrenci arasında istenmeyen iletişim senaryolarına önlem almayı tercih etmiştir (Popkin, 2011; Protalinski, 2012).

Sosyal medyanın özellikle genç insanlar arasında yaygınlaşması ve genç insanların bu medyaları kullanmada sergiledikleri istek eğitimcileri bu medyadan eğitim alanında da yararlanmaya yönlendirmiştir (Mason ve Rennie, 2008: 1). Ancak, eğitimcilerin sosyal ağ sitelerinin eğitim alanında kullanımı ile ilgili fikir birliğine vardıklarını söylemek doğru olmayacaktır (Associated Press, 2012; Heussner, 2010). Sosyal ağ sitelerinin eğitim ortamlarında kullanımı ile ilgili yapılan araştırmalar genellikle öğrencilerin sosyal ağ sitesi kullanım alışkanlıkları ve algılarına odaklanmakta ve sosyal ağ sitelerinin eğitim ortamlarındaki rolü ile ilgili az sayıda ampirik çalışma bulunmaktadır (Towner ve Munoz, 2011). Araştırmacılar ve uzmanlar tarafından ortaya konan avantajlar ve sakıncalara rağmen, öğrenenlerin sosyal ağ topluluklarına katılım dinamiklerinin eğitim ortamlarına etkisinin (Mills, 2011) ve özellikle de yabancı dil eğitimini destekleme potansiyelinin ampirik (görgül) çalışmalarla derinlemesine incelenmesine ihtiyaç duyulmaktadır (Saykili ve Genç Kumtepe, 2014).

2.6 Facebook Sosyal Ağ Sitesi

4 Şubat 2004 tarihinde öncelikli olarak Harvard Üniversitesi öğrencilerinin kullanımına açık olarak kurulduğundan bu yana Facebook 1 milyar 190 milyon aktif kullanıcı sayısına erişerek⁶ (Facebook, 2014a) dünya çapında en popüler sosyal ağ sitesi haline gelmiştir. Facebook toplam sosyal ağ siteleri kullanıcılarının %83'ünü elinde bulundurmakla kalmamış, aynı zamanda %49'luk aktif kullanım oranı ve üyelerinin %56'sının her gün siteye giriş yapmasıyla en aktif sosyal ağ sitesi olma özelliğini de ele geçirmiş durumdadır (Mander, 2014). Facebook'u hergün aktif olarak ziyaret eden kullanıcı sayısının 600 milyondan fazla olduğu hesaplanmaktadır (CNN.com, 2014). Sosyal ağ siteleri kullanıcı sayıları ve aktif kullanım oranları Şekil 18'de verilmiştir.

⁶ 30 Eylül 2013 tarihi itibarıyla

Şekil 18: Küresel Sosyal Ağ Siteleri Kullanıcı Sayıları Ve Aktif Kullanım Oranları⁷
Kaynak: Mander, 2014: 3

2.6.1 Facebook tarihsel gelişimi ve bazı veriler

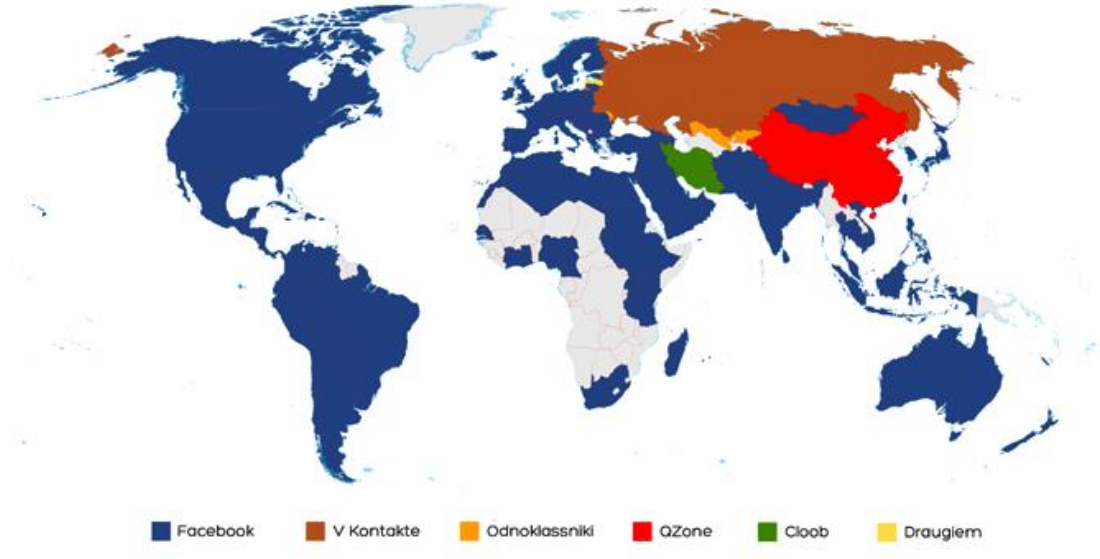
Kuruluşundan bir ay sonra Facebook 2004 yılının Mart ayında ABD'deki Stanford, Columbia ve Yale Üniversitelerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. 2005 yılında ise önce Amerikan liseleri dâhil olmuş ve daha sonra Facebook uluslararası okul ağlarını da içerecek şekilde genişletilmiştir. 2006 yılına gelindiğinde ise iş ağları Facebook'a dahil olmuş ve sonunda 26 Eylül 2006 tarihinde tüm dünyaya açık hale gelerek aynı yılın Aralık ayında toplam 12 milyon kullanıcı sayısına erişmiştir (Facebook, 2014b). Tüm dünyaya açıldığı gündeki kullanıcı sayısı ile son veriler kıyaslandığında kullanıcı sayısının yedi yılda nerdeyse 100 kat arttığı görülmektedir.

⁷ 2013 yılı 4. çeyrek rakamlarına göre

Her gün Facebook'a giren kullanıcı sayısı ise 727 milyona erişmiştir (Facebook, 2014a). Aylık 874 milyon kullanıcı Facebook'a mobil araçlardan erişmektedir (Facebook, 2014a). Günlük aktif kullanıcıların %80'i Kuzey Amerika dışından gelmektedir (Facebook, 2014a). Statistic Brain websitesinde yayınlanan verilere göre; Facebook'ta kullanıcılar aylık toplamda 640 milyon dakika geçirmektedir. Kullanıcılar her Facebook ziyaretlerinde sitede ortalama 18 dakika geçirmektedir. Toplam Facebook sayfa sayısı 54 milyar 200 milyondur. 18-34 yaş aralığındaki kullanıcıların %48'i uyanır uyanmaz Facebook hesaplarına girmektedir. Bir kullanıcı ortalama 130 Facebook arkadaşına sahiptir ve ortalama 80 etkinlik, grup ve sayfaya bağlantısı vardır. Facebook'a yüklenen günlük ortalama fotoğraf sayısı 205, uygulama sayısı 20 milyon ve Facebook entegrasyonu yapan web sayfası/uygulama sayısı 7 milyondur. Her 20 dakikada paylaşılan bağlantı sayısı 1 milyon, gönderilen arkadaşlık isteği 2 milyon ve mesaj sayısı 3 milyondur (Statistic Brain, 2014). Facebook'un tarihsel gelişimi ve kullanıcı sayılarındaki artış oranları Şekil 20'de verilmiştir. Facebook dünya çapında toplam internet kullanıcısının yaklaşık %42'sine ve toplam dünya nüfusunun yaklaşık %17'sine erişmiş durumdadır.

Türkiye'de ise Facebook toplam internet kullanıcılarının yaklaşık %91'ine, toplam nüfusun ise %40'ına erişmiş durumdadır (Internet World Stats, 2014). ComScore şirketinin yayımladığı Avrupa'nın Dijital Geleceği raporuna göre (ComScore, 2013) Türkiye'de 2012 yılının Aralık ayında 23 milyon 917 bin internet kullanıcısının %91,6'sı (21 milyon 914 kullanıcı) Facebook'a giriş yapmış, bu kullanıcılar kişi başına ortalama 537,2 dakika Facebook'ta zaman geçirmiş ve Facebook üzerinde 1.017 sayfada gezinti yapmışlardır. Yukarıda sunulan rakamlar ve Şekil 19'da verilen sosyal ağ siteleri dünya haritası incelendiğinde Facebook'un dünya çapında ve özellikle de Türkiye'de ne kadar büyük bir olgu haline geldiği görülmektedir.

Aralık 2013

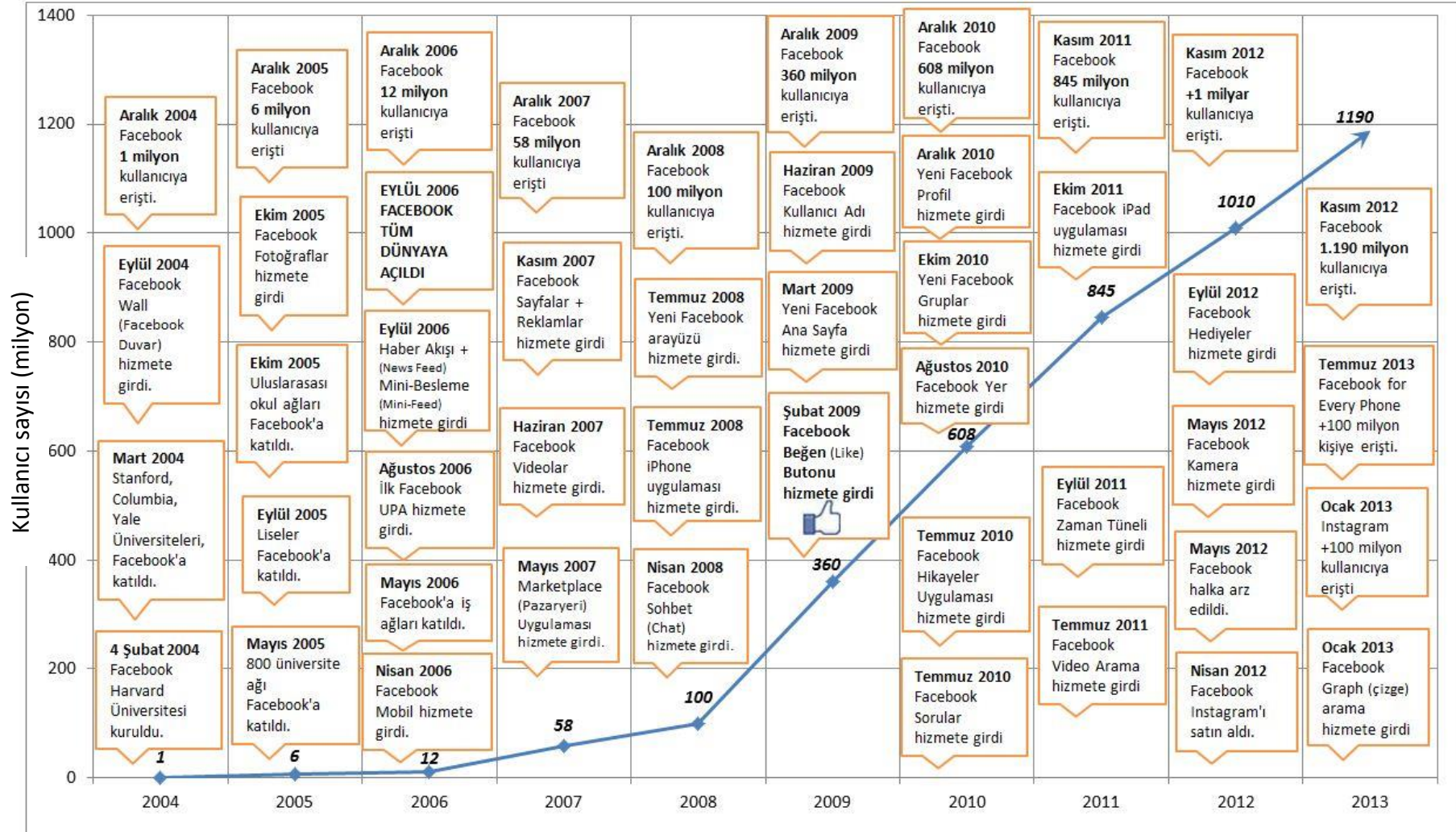

Haziran 2009

Şekil 19: Sosyal Ağ Siteleri Dünya Haritası (2009-2013 kıyaslaması)

Kaynak: Cosenza, 2013

Şekil 20: Facebook'un Tarihsel Gelişimi

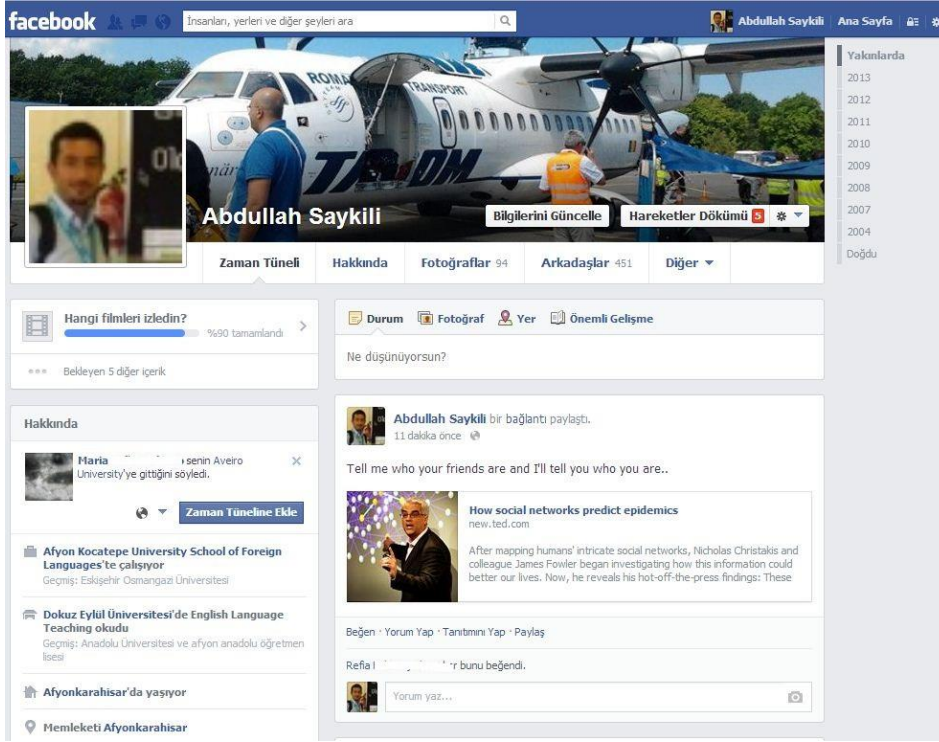
Web siteleri küresel sıralamasında ikinci en çok ziyaret edilen site olan (Alexa, 2014) Facebook'un misyonu; *“insanlara paylaşma gücü vermek ve dünyayı daha açık ve bağlantılı hale getirmektir. İnsanlar Facebook’u aile üyeleri ve arkadaşlarla bağlantı kurmak, dünyada olan bitenden haberdar olmak ve kendileri için önemli olan konuları paylaşıp görüş bildirmek için kullanırlar”* (Facebook, 2014a). Bu misyonu gerçekleştirmek için kullanıcıların oluşturduğu etkileşimli profil sayfasına (Facebook’taki adıyla zaman tüneli) ek olarak, site üzerinde hizmete sunulan çeşitli ürünleri barındıran, geliştiricilerin sosyal uygulamalar, web siteleri ve Facebook’la entegre olabilen araçlar geliştirmelerine olanak tanıyan bir platform üzerinde Facebook işlev görmektedir. Facebook üzerinde yer alan çekirdek hizmetler aşağıda verilmiştir.

2.6.2 Çekirdek Facebook ürün ve uygulamaları

Haber Kaynağı (News Feed): Kullanıcının arkadaşları, üye olduğu veya beğendiği sayfalar, gruplar veya etkinlikler gibi diğer bağlantılardan gelen ve düzenli olarak güncellenen bir dizi hikâyeden (haber) oluşur. Her bir kullanıcının haber akışı kendi ilgileri ve arkadaşlarının paylaşma etkinliğine dayalı olarak kişiselleştirilmiştir. Hizmete giriş tarihi: Eylül 2006.

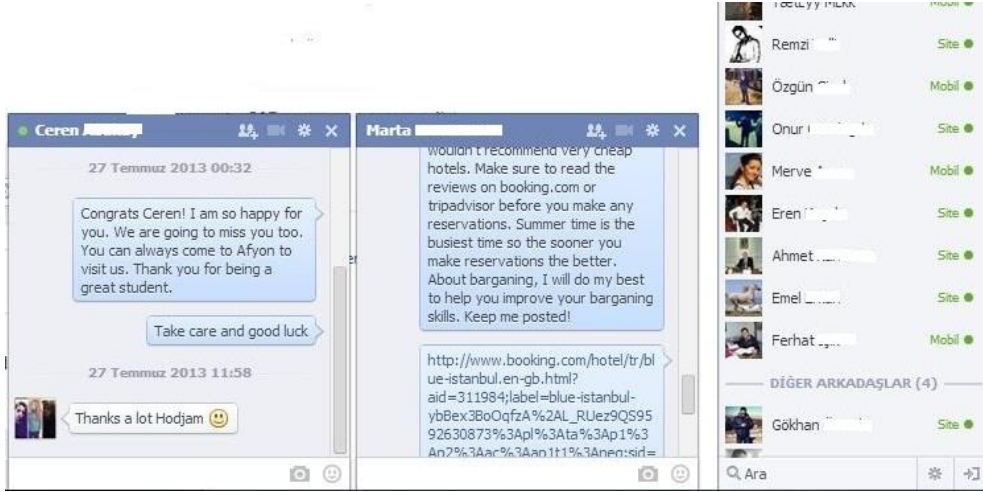
Şekil 21: Facebook Haber Kaynağı

Zaman Tüneli (Timeline): Kullanıcıların kendileri için önemli olayları ve etkinlikleri ön plana çıkarabildikleri ve düzenleyebildikleri yeni bir tür profil sayfasıdır. Kullanıcılar ilgileri, fotoğraflar ve iş tecrübeleri gibi zaman tünellerinde paylaşmak istedikleri bilgiyi seçebilirler. Ayrıca, bu bilgileri kimlerin görebileceğini de kullanıcılar belirleyebilir. Hizmete giriş tarihi: Eylül 2011.

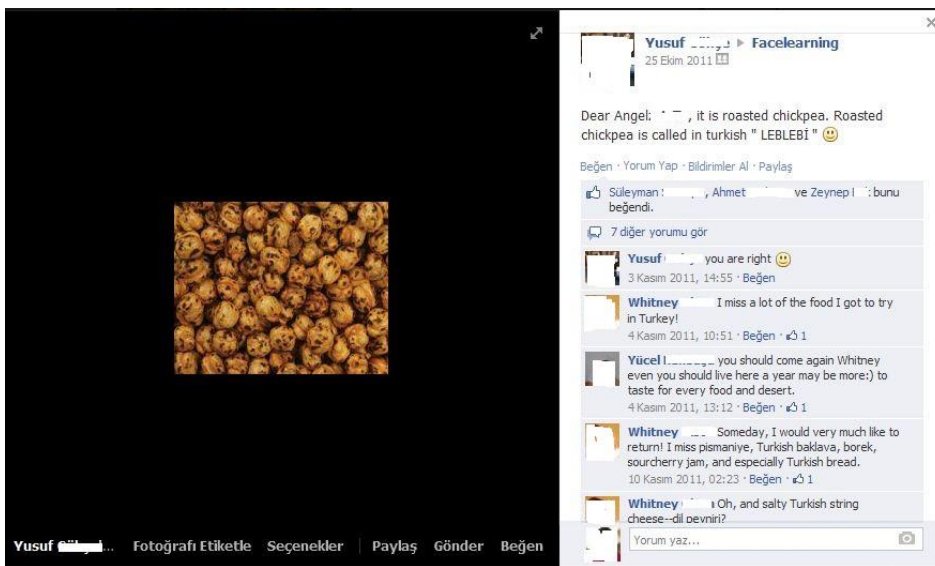
Şekil 22: Facebook Zaman Tüneli

Sohbet/Mesajlar (Messages): Facebook sohbet tüm mesaj, eposta, sohbet ve sms mesajlarını tek bir sohbet penceresinde toplar. Bu, Facebook'a erişmek için kullanılan araçtan bağımsız olarak, ister Facebook web sitesi üzerinde sohbet ediyor olsunlar ister mobil araçlarından mesaj atıyor olsunlar, kullanıcıların daha kolay iletişime geçmelerini sağlar. Mesajlar arkadaşlar veya arkadaş grupları arasında geçen sohbete göre düzenlenir. Akıllı filtreleme (smart filtering) sayesinde insanlar ilk önce arkadaşları ve arkadaşlarının arkadaşlarından gelen mesajları görürler. Hizmete giriş tarihi: Şubat 2004 (Görüntülü sohbet özelliğinin hizmete giriş tarihi Temmuz 2011'dir).

Şekil 23: Facebook Sohbet/Mesajlar

Fotoğraf ve Video (Photos and Video): Kullanıcılar sınırsız sayıda fotoğraf ve video ekleyebilir, albümler oluşturabilir ve arkadaşları veya istedikleri herhangi bir hedef kitle ile bunları paylaşabilir. Fotoğraf veya video bilgileri, konum ve etiket gibi bilgiler eklenebilir. Etiketleme kullanıcıların fotoğraf veya videodaki arkadaşlarını belirtmelerine ve böylelikle bu kişilerle daha kolay paylaşabilmelerine olanak tanır. Paylaşılan fotoğraf veya video etiketlenen kişinin haber kaynağında ve zaman tüneline otomatik olarak gösterilerek kişi haberdar edilir. Etiketlenen kişi isterse bu etiketi kaldırabilir. Her gün yüklenen 350 milyondan fazla fotoğraf ile Facebook webdeki en popüler fotoğraf paylaşma platformudur (Facebook, 2014a). Hizmete giriş tarihi: Ekim 2005.

Şekil 24: FaceLearning Grup Sayfasında Paylaşılan Bir Fotoğraf

Şekil 25: FaceLearning Grup Sayfasında Paylaşılan Bir Video

Gruplar (Groups): Gruplar kullanıcıların Facebook üzerinde ortak ilgilerini paylaşabildikleri özel alanlardır. Kullanıcılar aile, sınıf arkadaşları, hobi arkadaşları gibi insanlardan oluşan gruplar kurabilir. Grup içindeki insanlar grup sayfasında güncel haberler, fotoğraflar, videolar paylaşabilir, grup üyeleriyle sohbet edebilir ve mesajlar gönderebilir. Grup sayfaları için üç tür gizlilik ayarı mevcuttur 1) Açık: Grubu, üyelerini ve üyelerin gönderilerini herkes görebilir, 2) Kapalı: Grubu ve üyelerini herkes görebilir ancak gönderileri sadece üyeler görebilir, 3) Gizli: Grubu, grupta kimlerin olduğunu ve üyelerin gönderilerini sadece üyeler görebilir. Ayrıca üyeler grup sayfasında yönetici olabilir ve grup sayfası ayarlarını düzenleyebilirler. Hizmete giriş tarihi: Eylül 2004.

Şekil 26: Facebook Grup Sayfası (Connectivism and Connective Knowledge 2011)

Sayfalar (Pages): Sanatçıların, işletmelerin, markaların, örgütlerin, eğitim kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının vs. bir profil yaratarak Facebook topluluğuyla bağlantılar kurmalarını sağlayan kamusal profil sayfalarıdır. Kullanıcı bir sayfayı beğendiğinde, bu sayfaya ait güncellemeler kullanıcının haber kaynağında sergilenecektir. Kullanıcı bir sayfadaki iletiyi (post) beğenir veya yorum yaparsa bu, arkadaşları ile paylaşılabilir. Böylece, söz konusu sayfanın erişim gücü ve yaygınlığı artırılmış olur. Hizmete giriş tarihi: Kasım 2007.

The image shows a screenshot of a Facebook page. The top navigation bar is dark blue with the Facebook logo and a search bar. The user's profile is 'Abdullah Saykili' with a profile picture and a 'Profil Düzenle' button. The left sidebar contains navigation options: 'SİK KULLANILANLAR' (Frequently Used) with 'Haber Kaynağı', 'Mesajlar', 'Etkinlikler' (2), and 'Fotoğraflar'; 'Blended Learning 2012'; 'GRUPLAR' (Groups) with 'AFYON PAB BİSİKLE...', 'Anadolu University, Distan...', 'AFYON_ELT' (5), 'ENLight', 'Eskişehir Osmangazi ...' (4), 'FUN CLUB AKUSFL', 'ErasmusGH-G1' (9), 'TUİÇ Akademi Dergisi' (20+), and 'English Language Teaching ...'; 'SAYFALAR' (Pages) with 'Bir Sayfa Oluştur...', 'Sayfalar Akışı', and 'Sayfaları Beğen' (20+); 'ARKADAŞLAR' (Friends) with 'Aile' and 'afyon anadolu öğret...' (20+); and 'UYGULAMALAR' (Apps) with 'Oyunlar' (5) and 'Oyun Haberleri' (20+).

The main content area shows two posts. The first post is from 'Sayfalar' (Pages) and is titled 'Technology in English language teaching'. It includes a blue-tinted image of a dandelion seed head and text: 'This is a good collection of links to articles about MOOCs.' Below the image is a link to 'The Spectrum of Opinion About MOOCs | Learning ...' from scoop.it, with a preview text: 'It's been interesting to see the incredibly wide variety of opinions about the hot topic of MOOCs the past two years. As part of a presentation last week at a faculty development conference, I compiled some articles on MOOCs and'. The post has 1 like and was posted 'Dün, 10:21'.

The second post is from 'AMERICAN ENGLISH' and is titled 'American English at State'. It includes a logo with 'A E ENGLISH' and text: 'Why would anyone ever want to go to prison?!'. Below the text is a link to 'Read "The Cop and the Anthem," a story about Soapy, a homeless man who tries to get into prison to get free food and keep warm during the winter. Now with classroom activities and answer key!http://1.usa.gov/1dYSVHv'. Below the link is a link to 'The Gift of the Magi and Other Stories | American English' from americanenglish.state.gov, with a preview text: 'This collection of short stories by O. Henry gives the reader a wonderful selection of characters from the United States of 100 years ago.' The post has 7 likes and was posted '6 saat önce'.

Şekil 27: Facebook Sayfalar

Etkinlikler (Activities): Etkinlikler uygulamasıyla kullanıcılar toplantılar düzenleyebilir, bir etkinlik için davetiyeler gönderebilir, etkinlikle ilgili arkadaşlarına hatırlatmalar ve bilgilendirme mesajları gönderebilirler. Etkinlikler uygulamasıyla kullanıcılar yemek etkinliklerinden tutun da sosyal bağış toplama etkinliğine kadar pek çok etkinliğe arkadaşlarını davet edebilirler. Facebook'ta aylık 16 milyondan daha fazla etkinlik oluşturulmaktadır.

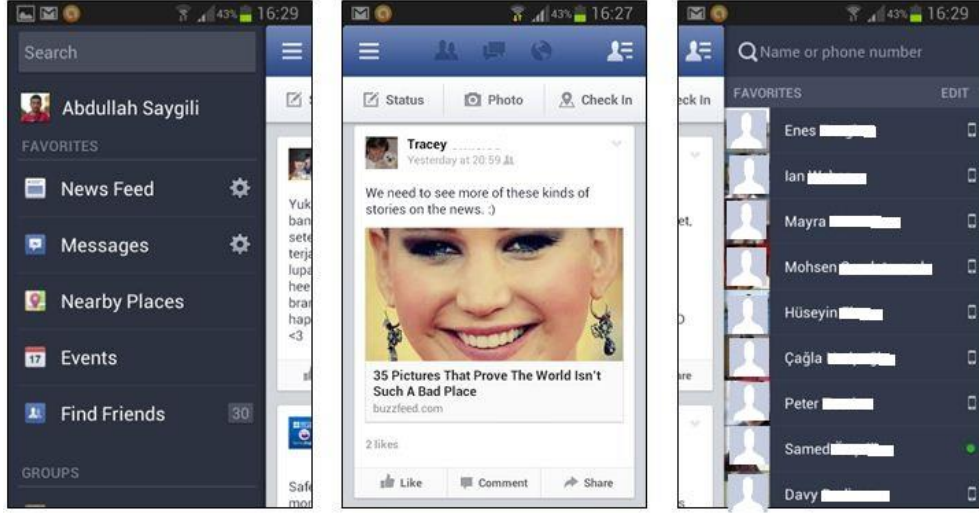
The image shows a Facebook event page. At the top, there's a blue header with the Facebook logo and a search bar. Below that, a large banner image shows a turkey in front of the Turkish flag. The event title is "Turkey, in Turkey, Puns, Etc." and it's categorized as "Etkinlikler". The page shows the event date as "29 Kasım 2013 Cuma". The main text of the event post reads: "Seeing as this holiday is an ideal opportunity for two things, namely Fulbright reunions and jokes made about turkeys in Turkey, the Ladies of Afyon would like to invite you all to a makeshift Thanksgiving celebration in our little city! We'll do our best to recreate the homes we all might miss come holiday time, and eat to perfect excess. All are welcome!" Below the text is a small disclaimer: "[Small disclaimer: we have a cat, and adorable as he is, anyone with allergy concerns should be warned!]" and a map showing the location of Afyonkarahisar in Turkey. The left sidebar shows a list of organizers: Didem, Madeline (Organizator), Ruby (Seni Davet Etti), Mia (Organizator), and Kristin T (Organizator). It also shows "Yakınılardaki konuklar (12 yeni)", "Belki (6)", and "Davetliler (26)".

Şekil 28: Örnek Bir Facebook Etkinlik Sayfası

Çizge (Graph) Arama: Kullanıcıların “arkadaşlarımın Paris’te çekilmiş fotoğrafları” gibi basit ifadeleri kullanarak insanları, yerleri, fotoğrafları veya diğer bilgileri aramasına olanak tanıyan bir arama aracıdır. Bu hizmet şimdilik sadece Birleşik Krallık ve ABD’de kullanılabilir durumdadır. Uluslararası kitleye genişletilebilmesi için çalışmalar devam etmektedir.

Hediyeler (Gifts): Facebook Hediyeleri kullanarak Facebook’taki kişilere gerçek hediye ve hediye çekleri gönderilebilir. Bu hizmet şu an için sadece ABD’de kullanılabilir durumdadır. Hizmete giriş tarihi: Eylül 2012.

Facebook Ev (Home): Android işletim sistemli mobil cihazlar için tasarlanmış bir uygulamadır. Haber kaynağı ekranı dolduracak şekilde oluşturulmuştur. Messenger ve sohbet uygulaması kullanıcılar farklı uygulamaları kullanırken de sohbet etmelerine olanak tanır. Hizmete giriş tarihi: Nisan 2013.

Şekil 29: Android Mobil Cihazlar İçin Facebook Ev (Home) Uygulaması

Sosyal Eklentiler (Social Plugins): Sosyal etkinlikler kullanıcıların paylaşmak istedikleri diğer web sayfalarındaki içeriği kolayca Facebook arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlar. Paylaşılan içerik Haber Kaynağında görüntülenir. Web sayfası geliştiricileri ve yayımcıları basit bir kodla bu eklentileri web sayfalarına ekleyebilirler. Bu sosyal eklentilerde bazıları şunlardır:

- Beğen (Like) Butonu:* Kullanıcılar bir web sayfasını veya web sayfasındaki içeriği beğen butonu ile arkadaşlarıyla paylaşabilirler.
- Paylaş (Share) Butonu:* Kullanıcıların içeriği kendi zaman tünellerinde, belirli bir arkadaşının zaman tüneline veya bu arkadaşla mesaj olarak, bir grup sayfasında, yönettikleri bir Facebook sayfasında paylaşmalarını sağlar.
- Yorumlar (Comments):* Web sayfasındaki herhangi bir içeriğe kullanıcıların Facebook hesapları yoluyla yorum yapmalarına olanak tanır.
- Takip Et (Follow) Butonu:* Kullanıcıların Facebook'taki herhangi bir kullanıcının herkese açık güncellemelerini takip etmelerini sağlar.
- Giriş/Kayıt Eklentisi:* Kullanıcıların kayıt gerektiren herhangi bir web sitesine Facebook hesaplarını kullanarak söz konusu site için yeniden hesap oluşturmaya gerek duymadan kayıt ve giriş yapmalarına olanak tanır.

Uygulamalar (Apps): Geliştiriciler ve girişimciler oyun oynamak, film izlemek, beğendikleri bir restorandı paylaşmak veya müzik dinlemek gibi etkinlikler yoluyla kullanıcıların arkadaşları ve aileleriyle bağlantı kurmalarına yarayan sosyal uygulamalar

geliştirebilirler. Örneğin Candy Crush gibi oyun uygulamaları, Flixster gibi film uygulamaları veya Khan Academy gibi eğitim uygulamaları.

Ödemeler (Payments): Facebook üzerinden kullanıcılar oyun veya film gibi dijital ve sanal ürünler satın alabilir.

Sosyal ağ sitesi Facebook'a belki de en fazla yönetilen eleştirilerden biri de kullanıcı güvenliği ve kişisel bilgilerin gizliliği konusundaki açıkları olduğu yönünde dile getirilen eleştirilerdir (Bryer ve Chen, 2010; Chen ve Marcus, 2012; Grove, 2014; Gutiérrez vd., 2009; Kisekka vd., 2013; Sahinoglu vd., 2012). Ancak, Facebook geliştiricileri kullanıcıların güvenlik ve gizlilik ayarlarını yönetmelerini sağlayan ve bu yolla kullanıcıların Facebook tecrübelerini daha güvenli hale getirmeye olanak tanıyan bir dizi ayarlar geliştirmişlerdir.

2.6.3 Facebook güvenlik ve gizlilik ayarları

Facebook kullanıcılarının güvenlik ve kişisel bilgilerinin gizliliğini sağlamak üzere bir dizi önlemler geliştirmiştir. Facebook geliştirilen bu önlemler sayesinde kullanıcıların bilgilerinin üçüncü şahıslar tarafından ele geçirilmesi ve sanal zorbalık (cyber bullying) tehditleri vb. istenmeyen tehlikelere karşı kullanıcıları korumayı hedeflemektedir⁸.

Ayar	Geçerli Durum	Eylem
Güvenli Gezinme	Güvenli gezinme şu anda açık.	Düzenle
Giriş Bildirimleri	Giriş bildirimleri kapalı.	Düzenle
Giriş Onayları	Hesabına başka insanların giriş yapmasını önlemek için telefonunu ilave bir güvenlik önlemi olarak kullan.	Düzenle
Kodmatik	Kodmatik açık.	Düzenle
Uygulama Şifreleri	Henüz bir uygulama şifresi oluşturmadın.	Düzenle
Güvenilir Kişiler	Güvenilir kişiler belirlemedin.	Düzenle
Tanınan Cihazlar	2 tanınan cihazın var.	Düzenle
Aktif Oturumlar	Ankara, 06, TR'dan ve 1 diğer konumdan giriş yapıldı.	Düzenle

Hesabını dondur.

Şekil 30: Facebook Güvenlik Ayarları Sayfası

⁸ Bu çalışmada listelenen Facebook güvenlik ve gizlilik ayarları 30.01.2014 tarihinde uygulamada olan ayarlardır.

2.6.3.1 Facebook güvenlik ayarları

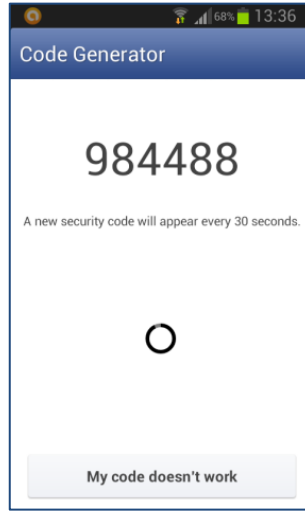
Facebook kullanıcı hesaplarının güvenliğini sağlamak için aşağıda verilen ayarları kullanıcıların hizmetine sunmaktadır.

- Güvenli Gezinme (https):** Mümkün oldukça kullanıcıların daha güvenli olan “https” üzerinden bağlanmasını sağlar
- Giriş Bildirimleri:** Daha önce kullanılmayan bir bilgisayardan veya mobil cihazdan hesabına erişildiğinde kullanıcıya bildirim gönderilmesini sağlar. Kullanıcı tercih ederse farklı bir cihazdan hesabına erişildiğinde e-posta adresine veya kısa mesaj olarak cep telefonuna uyarı gönderilir.
- Giriş Onayları:** Daha önce kullanılmayan bir tarayıcıdan (bilgisayar veya mobil cihaz) kullanıcı hesabına erişilmesi için güvenlik kodunun sorulmasını sağlar. Bu güvenlik kodu girildikten sonra tanınmayan yeni tarayıcıdan hesaba erişilebilir.

Şekil 31: Facebook Giriş Onayları

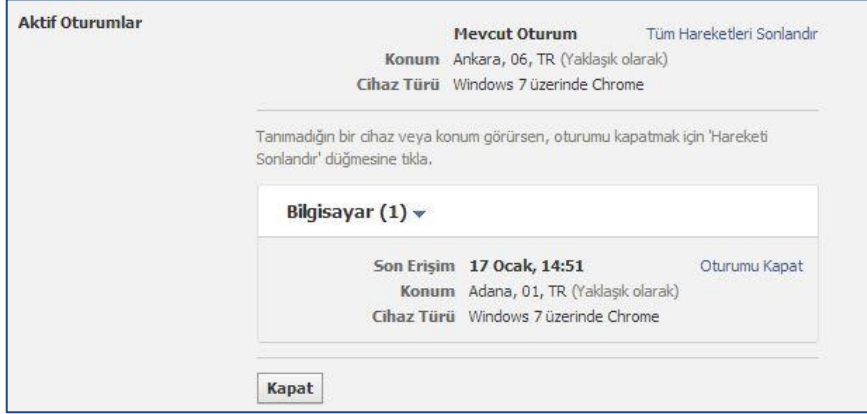
- d) *Kodmatik (Code Generator)*: Mobil araçlar düzeyinde güvenlik onayları ile birlikte çalışan bir güvenlik seçeneğidir. Giriş onaylarını açık olduğunda, kullanıcı giriş kodunuzu içeren kısa mesajı beklemektense, Kodmatik uygulamasını kullanarak hesabına güvenli bir biçimde erişebilir. Mobil cihazlardaki Facebook uygulamasında yer almaktadır.

Şekil 32: Facebook Mobil Kodmatik

- e) *Uygulama Şifreleri*: Kullanıcıların uygulamalara girmek için kullanabilecekleri tek kullanımlık şifrelerdir ve Facebook şifrenizi korumaya yardımcı olur. Giriş onayları açıksa, bir uygulama şifresi kullanıldığında kod almak için beklemeden giriş onaylarını atlayarak kullanıcının hesabına giriş yapabilmesini sağlar.
- f) *Güvenilir kişiler*: Kullanıcının hesabına erişmekte güçlük çekmesi durumunda güvenli bir şekilde yardımcı olabileceği arkadaşlardır. Facebook üzerinde güvenilen arkadaşlar belirlendikten sonra kullanıcı bu kişilerle iletişime geçip hesabına tekrar erişebilmesi için yardım alabilir. Bu kişilere kullanıcının hesabına erişebilmesi için güvenlik kodu ve erişim talimatları gönderilir. Kullanıcı güvenilir arkadaşından edindiği bu kodu kullanarak hesabına tekrar erişebilir.
- g) *Tanınan Cihazlar*: Kullanıcının Facebook hesabına erişmek için daha önceden güvenli bir şekilde kullandığı cihazlardır. Bu sekmede kullanılan cihazın türü ve hangi tarihte güvenli cihaz olarak eklendiği bilgileri yer almaktadır. Kullanıcı isterse cihazı tanınan cihazlar listesinden kaldırabilir.
- h) *Aktif Oturumlar*: Bu sekmede kullanıcının hesabına erişilen yaklaşık konum ve cihazların listesi yer alır. Kullanıcı dilerse buradan açılmış olan oturumları

kapatabilir. Türkiye’de konum bilgisinin yakın sonuçlar içermediği göz önünde tutulmalıdır. Örneğin; aşağıda verilen Şekil 33’te kullanıcı hesabına Afyonkarahisar merkezden erişmektedir ancak erişim noktası olarak Ankara veya Adana ili gösterilmektedir.

Şekil 33: Facebook Aktif Oturumlar Güvenlik Sekmesi

2.6.3.2 Facebook gizlilik ayarları ve araçları

Facebook gizlilik ayarları ve araçları kullanıcının istediği bilgileri yalnızca istediği bireylerle paylaşmasına, görülmesini istemediği bilgi ve içeriği istediği kişilerden gizlemesine olanak tanıyacak şekilde tasarlanmıştır. Kullanıcılar Facebook gizlilik ayarları ve araçlarını kullanarak;

- paylaştıklarını kimin görebileceğini,
- kullanıcı ile kimin iletişim kurabileceğini ve
- Facebook ve web aramasında kullanıcıyı kimlerin bulabileceğini yönetebilmektedir.

Şekil 34: Facebook Gizlilik Ayarları ve Araçları

- a) *Paylaştıklarımı kimler görebilir?* Kullanıcı bu seçenek altında 1) ileride paylaşacağı bildirimleri kimin görebileceğini düzenleyebilir, 2) tüm gönderilerini ve etiketlenmiş olduğu şeyleri (fotoğraf, video, bildiri vs.) gözden geçirebilir ve buradan “Hareket Dökümünü” kullanarak etiketlendiği içerikten etiketini silebilir ve gerekirse bu içeriği şikayet/spam olarak bildirebilir, 3) arkadaşların arkadaşları veya herkese açık paylaşılan gönderilerin hedef kitlerini (örn; sadece arkadaşlar) sınırlayabilir.
- b) *Benimle kimler iletişim kurabilir?* Kullanıcı bu seçenek altında 1) kendine kimlerin arkadaşlık isteği gönderebileceğini (herkes veya arkadaşlarının arkadaşları) yönetebilir, 2) kimlerin mesajlarının Gelen Kutusunda görünmesini istediğini düzenleyebilir. Bu seçenekte iki tür filtreleme söz konusudur i) ağırlıklı olarak kullanıcının arkadaşları veya tanıyabilir olduğu kişilerden gelen mesajlar için “*Temel Filtreleme*” ve ii) çoğunlukla arkadaşlarının mesajlarının gelen kutusuna düştüğü ve diğer kişilerin mesajlarının ise “diğer” klasörüne gönderildiği “*Mutlak Filtreleme*”.
- c) *Aramada beni kimler bulabilir?* Kullanıcı bu seçenek altında 1) Facebook'ta kayıtlı e-posta adresi ile onu kimlerin bulabileceğini (herkes, arkadaşlarının arkadaşları, arkadaşları), 2) Facebook'ta kayıtlı telefon varsa bunu kullanarak onu kimlerin bulabileceğini (herkes, arkadaşlarının arkadaşları, arkadaşları), 3) diğer arama motorlarının zaman tüneline bağlantı vermesini engelleme ve izin verme seçeneklerini yönetebilir.

2.6.3.3 Zaman tüneli (profil sayfası) ve etiketleme ayarları

Facebook geliştiricilerin yukarıda verilen güvenlik ve gizlilik ayarlarına ek olarak oluşturdukları, kullanıcı sosyal ağ yaşantısını geliştiren ayarlarından bir diğeri ise zaman tüneli (profil sayfası) ve etiketleme ayarlarıdır. Bu ayarlar kullanıcılara Facebook hesapları üzerinde daha ileri ve detaylı kontrol imkânı sunmaktadır. Bu sayfada güvenlik ve gizlilik üç ana başlıkta toplanmıştır.

- a) *Zaman tüneline kimler bir şey ekleyebilir?* kullanıcı zaman tüneline kimlerin paylaşımında bulunabileceğini (arkadaşlar, sadece ben) ve arkadaşlarının etiketlediği gönderilerin zaman tüneline gözükmeden önce kullanıcı onayına sunulmasını isteme/istememe seçeneğini yönetebilir. Kullanıcı onayına sunulan bir gönderi olduğunda, iletinin kullanıcının profil sayfasında görüntülenebilmesi için Zaman Tüneli Onayı verilmesi gerekmektedir.
- b) *Zaman tüneline kimler görebilir?* Kullanıcılar bu sekme altında 1) diğer insanların zaman tüneline neleri gördüğünü “başkasının gözünden gör” bağlantısı ile isterse herkesin gözünden isterse belirli bir arkadaşın gözünden zaman tüneline neler görülebildiğini kontrol edebilir, 2) etiketlendiği gönderileri zaman tüneline kimlerin görebileceğini ve 3) başkalarının zaman tüneline paylaştığı gönderileri kimlerin görebileceğini yönetebilir.

Şekil 35: Facebook “Başkasının Gözünden Gör” Seçeneği

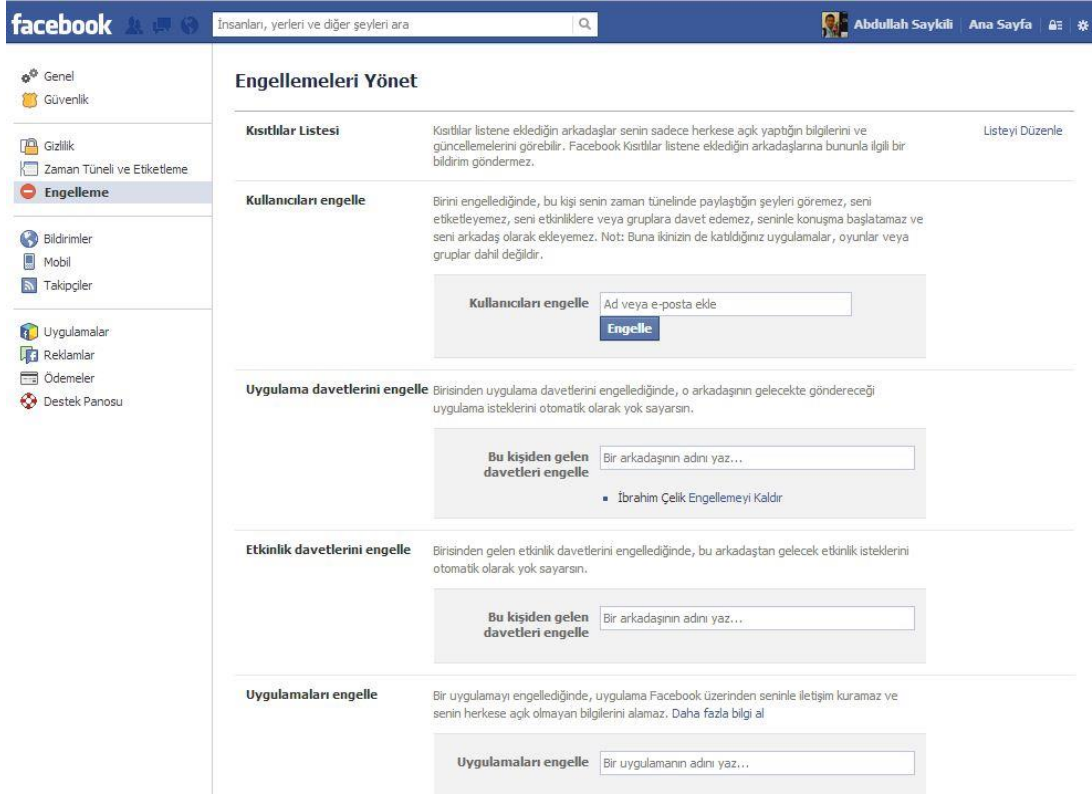
c) *İnsanların eklediği etiketleri ve etiketleme önerilerini nasıl yönetebilirim?* Bu sekme altında kullanıcı 1) arkadaşlarının eklediği etiketleri Facebook'ta yayınlanmadan önce gözden geçirmek ve onaylamak için Etiket Onayı'nı açabilir. Arkadaşı olmayan kullanıcıların gönderilerine eklediği etiketler her zaman kullanıcı onayına sunulmaktadır. 2) kullanıcı bir gönderide etiketlendiğinde, hedef kitlede olmayan kimleri (arkadaşlar, sadece ben, veya özel biri) hedef kitleye eklemek istediğini belirleyebilir, 3) kullanıcıya benzeyen fotoğraflar yüklendiğinde, kimlere (arkadaşlar veya hiçkimse) onu etiketlemesi önerileceğine kullanıcı karar verebilir. Kullanıcıya benzeyen bir fotoğraf yüklendiğinde, fotoğrafın sahibine kullanıcının etiketlemesi Facebook tarafından önerilir. Böylece özellikle de tek bir etkinlikten pek çok fotoğraf etiketlenirken fotoğrafların daha çabuk etiketlenmesi mümkün olur. Öneriler her zaman yok sayılabilir ve hiç kimse otomatik olarak etiketlenmez.

2.6.3.4 Kişi engelleme

Facebook kullanıcıların belirli kişiler veya Facebook arkadaşları ile ilgili çeşitli kısıtlamalar getirmesine olanak tanımaktadır.

- a) *Kısıtlılar Listesi:* Kullanıcı isterse bir “*Kısıtlılar Listesi*” oluşturabilir. Kısıtlılar listene eklenen Facebook arkadaşları kullanıcının sadece herkese açık yaptığı bilgilerini ve güncellemelerini görebilir. Facebook kısıtlılar listene eklenen bireylere bununla ilgili bir bildirim göndermez.
- b) *Engelleme:* Kullanıcı dilerse kendini rahatsız eden bir kişiye maruz kalırsa bu kişiyi “*Engelleme*” yoluna gidebilir. Kullanıcı birini engellediğinde, bu kişi zaman tüneline paylaşılan şeyleri göremez, onu etiketleyemez, etkinliklere veya gruplara davet edemez, onunla konuşma başlatamaz ve onu arkadaş olarak ekleyemez.
- c) *Uygulama davetlerini engelle:* Kullanıcı birisinden uygulama davetlerini engellediğinde, o arkadaşının gelecekte göndereceği uygulama isteklerini otomatik olarak yok sayar.
- d) *Etkinlik davetlerini engelle:* Kullanıcı birisinden gelen etkinlik davetlerini engellediğinde, bu arkadaşın gelecek etkinlik isteklerini otomatik olarak yok sayar.

- e) *Uygulamaları engelle*: Kullanıcı bir uygulamayı engellediğinde, uygulama Facebook üzerinden kullanıcıyla iletişim kuramaz ve onun herkese açık olmayan bilgilerini alamaz.

Şekil 36: Facebook Engellemeler Sayfası

2.6.3.5 Diğer güvenlik ve gizlilik ayarları

Yukarıda verilen güvenlik ve gizlilik ayarlarına ek olarak Facebook kullanıcılara a) bildirim ayarları, b) mobil cihaz ayarları, c) takipçilerle ilgili ayarlar, d) uygulama ayarları, e) reklam ayarları, f) ödeme ayarları gibi çeşitli ek ayarlar sağlayarak kullanıcının Facebook hesabı üzerinde tam kontrol yeteneğine sahip olmasını sağlamaktadır. Yukarıdaki bölümlerde ayrıntılı bir verilen temel gizlilik ve güvenlik ayarları kritik öneme sahip olduğu değerlendirilen ayarlardır. Bu nedenle, diğer güvenlik ve gizlilik ayarları başlığı altında verilen ayarlar burada ayrıntılı olarak açıklanmayacaktır⁹.

⁹ Bu ayarlarla ilgili detaylı bilgi almak için Facebook ana sayfasının sağ üst kısmında bulunan kilit düğmesine tıklanmalıdır.

Yukarıda ayrıntılarıyla açıklanan gizlilik ve güvenlik ayarları karmaşık görünmesine rağmen, bu ayarların bir kez düzenlenmesi kullanıcıları ileride yaşayabilecekleri muhtemel güvenlik riskleri ve gizlilik problemlerine karşı koruyacaktır. Özellikle Facebook'un eğitim amaçlı kullanılması hedeflendiği durumlarda öğretim elemanı ve öğrenenlerin bu ayarlar konusunda bilgilendirmesi ve olası tehditlere karşı alınabilecek eylem planının gözden geçirilmesi daha etkili ve kaygıdan uzak bir öğrenme tecrübesinin yaşanmasına katkıda bulunacaktır.

Her geçen gün popülerliği artan bir Web 2.0 aracı olan Facebook önceki bölümlerde de bahsi edilen çok çeşitli hizmetler, ürünler ve uygulamaları da bünyesinde barındıracak şekilde gelişmiş ve dünyanın büyük bir bölümünü birbirleriyle dijital ortamda bağlantılı hale getirmiştir. Dolayısıyla, sağladığı çeşitlilik ve bağlantı kurma potansiyeli nedeniyle eğitim amaçlı etkinlikler için de yararlanılabilecek bir ortam vadettiği ifade edilmektedir (Saykili, 2010). Bir sonraki bölümde yukarıda sözü edilen niteliklerinden dolayı eğitimcilerin de dikkatini çeken Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı konusu ele alınacaktır.

2.7 Facebook'un Eğitim Alanında Kullanımı

Facebook gibi her geçen gün kullanıcı ihtiyaçları ve çağın gerekliliklerine uygun olarak evrimleşmekte olan sosyal ağ araçları araştırmacılar için ilgi çekici yeni araştırma sahaları ve konuları ortaya çıkarmaktadır (Lewis vd., 2008). Facebook'un dünya çapındaki popülaritesi, internet kullanıcılarına ve toplam dünya nüfusuna erişim oranları, dünyanın her bir noktasına dağılmış 1 milyardan daha fazla kullanıcının büyük bir oranının aktif kullanıcılardan oluşması, bu kullanıcıların Facebook üzerinde geçirdikleri zaman miktarının büyüklüğü ve etkileşime girdikleri Facebook ürün ve uygulamalarının milyarlarla ifade edilen sayısı bu sosyal ağ sitesinin insanların iletişim ve etkileşim yöntemlerini derinden etkilediğinin bir göstergesidir.

Bu durum Facebook'un daha önceki bölümlerde bahsedilen çeşitli alanlarda kullanımı ile sonuçlanmıştır. Öyle ki; kamu güvenliği, işletme, politika, medya vb. toplumsal alanların yanı sıra Facebook eğitim alanında da araştırmacıların dikkatini çekmektedir (Saykili ve Genç Kumtepe, 2014). Facebook'un eğitim ortamlarında neden olduğu olumsuz durumlar hakkında haberler yapılmasına rağmen (Newcomb, 2013; O'Toole,

2010; USA Today, 2013), her geçen gün artan sayıda eğitimci Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı hakkında araştırmalara yönelmektedir. Facebook ve benzeri sosyal ağ siteleri öğrenciler, öğretmenler ve eğitim kurumlarındaki araştırmacılar tarafından büyük oranlarda benimsenmektedir. Eğitim paydaşlarının yaşantıları bu araçların sadece sosyalleşme aracı olmadıklarını, aynı zamanda yeni nesil öğrenenlerin öğrenme ile etkileşimini artıracak güçlü araçlar olabileceğini göstermektedir (Madhusudhan, 2012).

Aşağıda sunulan bölümlerde öncelikli olarak öğrencilerin Facebook kullanma profilleri, Facebook'un öğrenme ortamlarında kullanımının olumlu etkileri ve ortaya çıkan çekinceler dünya genelinde yapılan araştırmalar bağlamında ele alınmaktadır. Sonraki aşamada, Türkiye bağlamında Facebook'un eğitim alanında kullanımına yönelik yapılan çalışmalar sunulmakta ve son olarak, yabancı dil eğitimi bağlamında Facebook kullanımına yönelik yapılan çalışmalara yer verilmektedir.

2.7.1 Öğrencilerin Facebook kullanım profilleri

Araştırmalar öğrencilerin Facebook kullanma nedenlerini, Facebook'ta geçirdikleri zaman, arkadaş sayıları, paylaştıkları bilgi, gizlilik seçenekleri gibi Facebook kullanım profillerine odaklanmaktadır.

2.7.1.1 Öğrencilerin Facebook kullanma nedenleri

Araştırmalar öğrencilerin aşağıda belirtilen nedenlerle Facebook kullanmayı tercih ettiklerini ortaya koymaktadır.

- a) Gerçekte tanıdıkları bireylerle ilişkilerini sürdürmek için:** Öğrencilerin gerçek yaşamda hali hazırda tanıdıkları bireyleri Facebook'ta arkadaş olarak eklemeyi tercih ettikleri saptanmıştır. Bir başka deyişle, öğrenciler gerçek yaşamdaki ilişkilerini sanal yaşama taşımaktadırlar (Bicen ve Cavus, 2011; Bosch, 2009; Hew, 2011; Ellison vd., 2007; Joinson, 2008; Lampe vd., 2006; Lewis vd., 2008; Liu, 2010; Masrom ve Usat, 2013; Pempek vd., 2009; Roblyer vd., 2010; Selwyn, 2009; 2007; Sheldon, 2008a; Sponcil ve Gitimu, 2013).
- b) Kendini tanıtmak/ ifade etmek için:** Öğrenciler yaş, konum, memleket, favori müzik, film veya kitap gibi kişisel bilgiler yoluyla kendilerini tanıtmak ve durum güncellemeleri yoluyla da kendilerini ifade etmek için Facebook kullanmaktadır

(Joinson, 2008; Pempek vd., 2009; Lampe vd., 2006). Ayrıca araştırmalar, öğrencilerin Facebook üzerinde verdikleri kişisel bilgilerin gerçek yaşamla örtüştüğünü saptamışlardır (Deniz, 2012; Hew, 2011; Pempek vd., 2009; Lampe vd., 2006).

- c) ***Yabancılarla tanışmak için:*** Araştırmalar oranları az da olsa öğrencilerin Facebook üzerinde yabancılarla tanışabildiklerini (Ellison vd., 2007; Hew, 2011; Lampe vd., 2006; Sheldon, 2008b; Urista vd., 2009; Zhao vd., 2008) ve gerçek yaşamda tanımadıkları insanlar hakkında bilgi edinmek, romantik veya cinsel arkadaş bulmak için Facebook kullandıklarını göstermektedir (Lampe vd., 2006). Bununla birlikte, araştırmalar göstermektedir ki; öğrenciler gerçek yaşamda tanımadıkları insanlarla Facebook üzerinde arkadaşlık kurmaktan çekinmektedir ve bu siteyi yeni arkadaşlar edinmek için kullanmayı tercih etmemektedir (Lampe vd., 2006; Pempek vd., 2009; Selwyn, 2007). Öte yandan Lampe vd. (2006) anket uyguladıkları öğrencilerin %69'unun kendi üniversitelerinden tanımadıkları kişileri arkadaş olarak eklemekte sakınca görmediklerini bulmuştur. Ancak, öğrencilerin öğretim elemanlarını veya akademik personeli Facebook üzerinden arkadaş olarak eklemeyi tercih etmedikleri saptanmıştır (Lampe vd., 2006; Lampe vd., 2011; Madge vd., 2009; Ophus ve Abbitt, 2009).
- d) ***Akademik amaçlar için:*** Öğrencilerin Facebook'u sadece sosyalleşme aracı olarak gördüklerini ve akademik alanla Facebook'u bir arada görmek istemediklerini belirten araştırmaların yanı sıra (Connell, 2009; Madge vd., 2009), bir takım araştırmalar sosyalleşme amaçlarına ek olarak öğrencilerin Facebook'u akademik çalışmalarını için de kullandıklarını saptamışlardır (Bosch, 2009; Bostancı, 2010; Hew, 2011; Mendez vd., 2009; Roblyer vd., 2010; Selwyn, 2009). Öğrenciler ders ile ilgili yer, saat vb. gibi pratik bilgilerin yanı sıra, verilen ödevler ile ilgili detaylı bilgi almak için, ders projeleri ile ilgili görüş alış-verişi yapmak için, ders notlarını paylaşmak ve öğretim elemanı ile ders ile ilgili sorular ve önerileri için iletişime geçmek amaçlı Facebook kullanmaktadır (Bosch, 2009). Öte yandan, öğrencilerin Facebook üzerinde gerçekleşen etkileşimlerini inceleyen araştırmalar ise bu etkileşimlerin çok küçük bir oranının eğitim amaçlı olduğu sonucunu göstermektedir (Kolek ve Saunders, 2008; Madge vd., 2009; Mazer vd., 2009; Pempek vd., 2009; Selwyn, 2009).

- e) **Organizasyon amaçları için:** Öğrenciler e-posta adresleri, doğum tarihleri, telefon numaraları gibi iletişim bilgilerini ve fotoğraf, video albümlerini kaydetmek ve düzenlemek için Facebook'u kullanmaktalar (Gross ve Acquisti, 2005). Buna ek olarak, etkinlikler düzenlemek ve çevrelerinde gerçekleşen etkinlikler (partiler, toplantılar vs.) hakkında bilgi sahibi olmak için Facebook'tan faydalanmaktadır (Hew, 2011; Lampe vd., 2006).
- f) **Vakit geçirmek için:** Öğrenciler oyun oynamak, video izlemek, fotoğraflara bakmak, çeşitli uygulamalar kullanmak, sohbet etmek, vb. zaman geçirme etkinlikleri için Facebook kullanmaktadır (Belin ve Yıldız, 2011; Hew, 2011; Joinson, 2008; Pempek vd., 2009; Sheldon, 2008a; Kalaman, 2011; Karal ve Kokoc, 2013).
- g) **Aktivist amaçlar için:** Öğrenciler sosyal olaylar doğrultusunda görüşlerini paylaşmak, kendilerini ifade etmek, etkinlikler düzenlemek gibi sosyal aktivizm amaçlarıyla Facebook kullanmaktalar (Bosch, 2009; Essig, 2014; Hew, 2011). Örneğin, Cape Town Üniversitesi öğrencileri seçimler öncesi arkadaşlarının oy vermeleri konusunda farkındalık yaratmak için Facebook'tan faydalandıklarını ifade etmektedir (Bosch, 2009).
- h) **Popüler olmak için:** Öğrenciler sahip oldukları Facebook arkadaşı sayısı, paylaştıkları fotoğraflara ve mesajlara yapılan yorum sayısı gibi Facebook etkinliklerinin popülerlik göstergesi olarak aldıldığını ifade etmektedirler. Bu nedenle Facebook popülerlik artırmak için bir araç olarak algılanmaktadır (Hew, 2011; Urista vd., 2009).
- i) **Havalı/eğlenceli olduğu için:** Araştırmalar ayrıca öğrencilerin havalı veya eğlenceli buldukları için Facebook kullanmayı tercih ettiklerini göstermektedir (Hew, 2011; Lewis ve West, 2009; Pempek vd., 2009; Sheldon, 2008a).

2.7.1.2 Öğrencilerin Facebook'ta geçirdikleri zaman

Araştırmalar öğrencilerin ortalama olarak günde 10 ila 60 dakika arasında bir süre zarfında Facebook'ta vakit geçirdiklerini ortaya koymaktadır (Christofides vd., 2009; Joinson, 2008; Lampe vd., 2006; Pempek vd., 2009; Sheldon, 2008a; Ross vd., 2009; Stern ve Taylor, 2007; Valenzuela vd., 2009). Ayrıca araştırmalar kız öğrencilerin erkeklere (Muisse vd., 2009) ve daha genç öğrencilerin daha yaşlı olanlara kıyasla

(Joinson, 2008; Kolek ve Saunders, 2008; Pempek vd., 2009) Facebook'ta daha fazla zaman geçirdiklerini göstermektedir. Öğrenciler bilgisayar başında olmadıkları hafta sonu daha az Facebook kullandıklarını söylemektedirler (Golder vd., 2007). Araştırmalar bu öğrenciler için Facebook'un boş zamanlarını değerlendirme etkinliği değil de dersle ilgili çalışmaları veya bilgisayar başındaki işleri ile paralellik gösteren bir etkinlik olduğunu ortaya koymaktadır (Golder vd., 2007).

2.7.1.3 Öğrencilerin Facebook arkadaş sayıları

Araştırmalar öğrencilerin genellikle ortalama olarak 150 ila 350 arasında Facebook arkadaşına sahip olduklarını göstermektedir (Christofides vd., 2010; Ellison vd., 2007; Golder vd., 2007; Lewis ve West, 2009; Muise vd., 2009). Facebook arkadaş kavramı öğrencilerin gerçek yaşamda tanıdıkları bireylerle olan arkadaşlıklarının sanal ortama taşınması anlamına gelmekle beraber, zayıf bağları bulunan oldukça yüzeysel ilişkileri de ifade edebilmektedir çünkü çok az tanınan veya arkadaşının arkadaş gibi bireyler de Facebook'ta arkadaş olarak eklenebilir (Boyd, 2006). Araştırmalar öğrencilerin öncelikli olarak gerçek yaşamdaki arkadaşlarını ekledikleri ancak ebeveynlerini aile üyeleri eklemekte çekinceli davrandıkları sonucuna varmaktadır (Bosch, 2009; Lampe vd., 2006; West vd., 2009). Öğrencilerin ebeveynleri ve diğer aile bireylerini Facebook arkadaş olarak eklemekten çekinmelerinin sebepleri arasında utangaçlık, sosyal normlar ve kendini açığa vermeyi istememe gibi nedenlerin yattığı rapor edilmektedir (West vd., 2009). Ayrıca, Güney Afrika'daki Cape Town üniversitesinde yapılan bir araştırmaya göre öğrencilerin farklı ırklardan Facebook arkadaşları olmasına rağmen, çoğu öğrencinin kendi ırkıyla benzerlik gösteren bireyleri arkadaş olarak eklediklerini saptamıştır (Bosch, 2009). Boyd ve Ellison'a (2008) göre benzer kültür ve dil özelliklerine sahip bireyler sosyal ağ sitelerinde bir arada bulunma eğilimi göstermektedirler. Bu bağlamda bu iki çalışmanın bulguları birbirini destekler niteliktedir. Bununla birlikte çalışmalar, öğrencilerin gelecekte kendilerine yararı dokunabileceklerini düşündükleri diğer öğrencileri (örn; İstatistik dersi için faydalı olabilecek bir Matematik öğrencisini) Facebook'ta arkadaş olarak ekleme yönelimi gösterdiklerini ifade etmektedir (Ellison vd., 2007).

Facebook arkadaş sayısı ile kişilik özelliklerini karşılaştıran araştırmalar birbirleriyle çelişen sonuçlara ulaşmışlardır (Hew, 2011). Ross vd. (2009) dışa dönük bireyler ile

Facebook arkadaşı sayısında bir ilişki bulamazken, Acar (2008) dışa dönük öğrencilerin hem daha fazla Facebook arkadaşları olduğunu hem de Facebook'ta daha fazla zaman geçirdiklerini saptamıştır. Öte yandan Tong vd. (2008) aşırı derecede fazla Facebook arkadaşına sahip bireylerin bu sayıyı dışa dönük karakter özelliği ile değil, farklı bir nedenden (örn; popülerlik yarışı) dolayı toplamış olabilecekleri sonucuna varmıştır. Bununla birlikte, utangaçlık karakter özelliği ile Facebook arkadaş sayısının negatif korelasyona sahip olduğu belirtilmektedir (Orr vd., 2009). Ayrıca yüz yüze iletişimde daha tedirgin olduklarını ifade eden öğrencilerin daha az Facebook arkadaşına sahip olduğu belirlenmiştir (Sheldon, 2008b).

Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla anlamlı bir şekilde daha fazla Facebook arkadaşına sahip oldukları saptanmıştır (Pempek vd., 2009). Bunun nedeni olarak, erkek öğrencilerin özellikle kız öğrencilerle Facebook arkadaşı olma eğilimi gösterirken kız öğrencilerin herhangi bir cinsiyet ayrımı yapmadan hem kız hem de erkek öğrencilerle arkadaşlık kurmayı tercih etmesi gösterilmektedir (Hew, 2011; Wang vd., 2010). Araştırmalar ayrıca profil sayfalarının daha fazla kişisel bilgi (memleket, lise, okunan bölüm vb. gibi) giren öğrencilerin görece daha fazla Facebook arkadaşı olduğuna işaret etmektedir (Lampe vd., 2007). Facebook'ta kişisel bilgilerin doldurulması benzer özelliklere sahip kullanıcılarla (örn; aynı lisede okumuş olma, aynı bölüm öğrencisi olma vb.) daha kolay bağlantıya geçilmesini sağlamaktadır çünkü Facebook girilen kişisel bilgilere dayalı olarak kullanıcının tanıma ihtimali olan bireyleri arkadaş olarak eklemeyi önerme sistemine sahiptir.

2.7.1.4 Öğrencilerin Facebook'ta paylaştıkları kişisel bilgi türü ve miktarı

Öğrencilerin Facebook üzerinde normalde diğer iletişim platformlarında olduğundan daha fazla kişisel bilgi paylaştıklarını düşündükleri ifade edilmektedir (Christofides vd., 2010). Bu durum öğrencileri potansiyel gizlilik risklerine açık hale getirmektedir (Hew, 2011). Öğrencilerin Facebook üzerinde paylaştıkları kişisel bilgilerin gerçek yaşamla örtüştüğü, bir başka deyişle, öğrencilerin bu platformda kendileri ile ilgili doğru bilgiler sağladıkları saptanmıştır (Deniz, 2012; Lampe vd., 2006; Pempek vd., 2009; Stern ve Taylor, 2007; Young ve Quan-Haase, 2009). Öğrencilerin verecekleri yanlış bilgilerin tanıdıkları arkadaşları tarafından sorgulanacağından çekindikleri için gerçek bilgiler sağlama eğiliminde oldukları belirtilmektedir (Young ve Quan-Haase, 2009).

Araştırmalar öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Facebook'ta gerçek ad ve soyadlarıyla var olduklarını saptamıştır (Young ve Quan-Haase, 2009). Öğrencilerin genellikle paylaştıkları kişisel bilgiler arasında öne çıkanlar:

- doğum tarihi,
- e-posta adresi,
- memleket,
- yaşadığı yer,
- ilişki durumu,
- ilgiler
- okul bilgileri yer almaktadır (Christofides vd., 2010; Young ve Quan-Haase, 2009).

Öte yandan öğrencilerin paylaşmakta çekindikleri kişisel bilgiler arasında ev/cep telefon numarası ve posta/ev adresleri yer almaktadır (Christofides vd., 2010; Ellison vd., 2007; Young ve Quan-Haase, 2009; Zhao vd., 2008).

Facebook kullanma sıklığı ile Facebook'ta paylaşılan bilgi arasında bir ilişki bulunmamasına rağmen (Young ve Quan-Haase, 2009), öğrencinin sahip olduğu kişisel sosyal ağın büyüklüğü ile paylaşılan kişisel bilgi miktarı arasında pozitif bir korelasyon saptanmıştır (Young ve Quan-Haase, 2009). Bunun yanı sıra, daha popüler olma arzusu öğrencilerin daha fazla bilgi paylaşmasına yol açmaktadır (Christofides vd., 2010).

2.7.1.5 Öğrencilerin Facebook gizlilik ve güvenlik ayarları farkındalığı

Öğrenciler önceki bölümlerde ayrıntılı olarak ele alınan Facebook güvenlik ve gizlilik ayarlarını (bkz; bölüm 2.6.3) kullanarak kendileri için daha güvenli ve özel bir çevrimiçi sosyal ağ yaşantısına sahip olabilirler. Daha önce de belirtildiği üzere öğrenciler bu ayarlar sayesinde Facebook profilleri, kişisel bilgileri, paylaştıkları diğer içerik ve kullandıkları uygulamalar üzerinde tam olarak kontrolü ellerinde tutabilirler. Ancak, öğrencilerin Facebook'taki güvenlik ve gizlilik ayarlarını kullanımı ile ilgili araştırmalar farklı sonuçlara işaret etmektedir (Hew, 2011). Kolek ve Saunders'ın (2008) yaptığı araştırmada öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%89) profillerinin görünürlüğünü kısıtlama yolunu tercih etmedikleri saptanmıştır. Pempek vd. (2009) ise

öğrencilerin çoğunluğunun (yaklaşık %62) profillerini kendi ağlarındaki herkese ve tüm arkadaşlarına açık tuttuklarını belirtmektedir. Öte yandan, bazı araştırmalar öğrencilerin bilinçli olarak gizlilik ayarlarını düzenlediklerini ve kişisel bilgilerinin görünürlüğüne kısıtlamalar getirdiklerini ortaya çıkarmıştır (Joinson, 2008; Young ve Quan-Haase, 2009). Bununla birlikte, araştırmalar kız öğrencilerin erkeklere kıyasla gizlilik ayarlarına daha çok dikkat ettiklerini ve daha gizli bir kullanıcı hesabı yönetmeyi tercih ettiklerini göstermektedir (Joinson, 2008; Lewis vd., 2008; Madhusudhan, 2012; Smith ve Caruso, 2010; Wang vd., 2010).

2.7.2 Facebook'un eğitim ortamlarına olumlu etkileri

Araştırmalar aşağıda listelenen konularda Facebook'un eğitim ortamlarında olumlu faydaları olabileceğini göstermektedir.

a) Yapılandırılmamış öğrenme ortamı sağlama: Araştırmalar Facebook'un sosyalleşme aracı olarak kullanılmasının yanı sıra öğrenciler için yapılandırılmamış öğrenme ortamı sağladığı gerçeğine ulaşmışlardır (Cain ve Policastri, 2011; Grosbeck vd., 2011; Lampe vd., 2011; Madge vd., 2009; Towner ve Munoz, 2011). Öğrenciler üniversite yaşamına daha fazla girdikçe, dersle ilgili proje çalışmaları organize etme, ders materyalini gözden geçirme ve dersle ilgili tartışmalar yapma yoluyla Facebook'tan yapılandırılmamış öğrenme aracı olarak daha fazla yararlanmaya başlamaktadır (Madge vd., 2009). Bu yönüyle Facebook, öğrenciler için artık sosyalleşme aracı olmanın yanı sıra, öğrenme aracı olarak da hizmet etmektedir. Güncel konuların tartışılması ve herhangi bir eğitim kurumu ile bağlantıları olan veya olmayan konu uzmanı kişilerle iletişim potansiyeli sayesinde Facebook'un yapılandırılmamış öğrenme ortamı haline dönüşebileceği belirtilmektedir (Cain ve Policastri, 2011). Facebook'un konu uzmanı kişilerle etkileşim ve fikir alış-verişi için kullanılması öğrencilerin gerçek yaşam konularına maruz kalmalarını sağlamaktadır (Cain ve Policastri, 2011; Towner ve Munoz, 2011). Öğrencilerin bu informal öğrenme etkinliklerinden hoşnut kaldıkları ve Facebook'un samimi yapısının öğrenme etkinliklerinde başarıya etki eden önemli öğelerden biri olduğu ifade edilmektedir (Cain ve Policastri, 2011; Isacson ve Gretzel, 2011; Towner ve Munoz, 2011).

- b) İşbirlikli öğrenme fırsatları sağlama:** Araştırmalar Facebook'un işbirlikli öğrenme fırsatları sağlama potansiyeline sahip olduğu sonucuna varmaktadır (Goodband vd., 2011; Isacson ve Gretzel, 2011; Lampe vd., 2011; Muñoz ve Towner, 2011; 2009; Smith ve Caruso, 2010). Araştırmalar öğrencilerin Facebook kullanım oranlarının bu siteyi bir öğrenme topluluğu olarak görme ve bu Facebook öğrenme topluluğundan akademik çalışmalarında faydalanma olasılıklarını artırdığı vurgulamaktadır (Lampe vd, 2011). Facebook üzerinde geçirilen zaman ve sahip olunan Facebook arkadaşlarının daha fazla işbirliği fırsatları ortaya çıkarma potansiyeline sahip olduğunun altı çizilmektedir. Ayrıca, öğrencinin ve öğretim elemanının gelişen Facebook kullanım yeteneklerinin bu platformun sosyalleşme aracı olarak algılanmasının ötesine geçilip işbirlikli öğrenme potansiyelini ortaya çıkarabileceği ifade edilmektedir (Lampe vd., 2011; Muñoz ve Towner, 2011).
- c) Öğretmen-öğrenci ilişkilerini geliştirme:** Araştırmalar Facebook'un öğrenci-öğretmen ilişkilerini geliştirici bir role sahip olduğunu ifade etmektedir (Bosch, 2009; Chu ve Meulemans, 2008; Dahlstrom vd., 2011; Madge vd., 2009; Mazer vd., 2009; Muñoz ve Towner vd., 2009; Li ve Pitts, 2009; Towner ve Munoz, 2011). Öğrencilerin öğretim elemanlarıyla Facebook üzerinden iletişim kurduktan sonra onlara yüz yüze yüzedaha rahat iletişim kurabildikleri saptanmıştır (Bosch, 2009). Buna bağlı olarak Bosch (2009) Facebook'un ne öğrenci ne de öğretim elemanı tarafından kontrol edilen tarafsız bir alan olarak algılanabileceğini, dolayısıyla da bu durumun öğretmen ve öğrenci arasındaki geleneksel güç hiyerarşisini yıkabileceğini ifade etmektedir. Bununla birlikte çalışmalar, öğretmenin Facebook üzerinden öğrencileriyle kendisi ile ilgili kişisel bilgi paylaşmasının öğrenci gözünde öğretmene duyulan güveni ve inanırlığı artırdığını saptamıştır (Mazer vd., 2009). Facebook üzerinden oluşturulan sanal ofis ziyaret saatleri öğrenci-öğretmen ilişkisini ders saatlerinin ilerisine taşınmasını sağlamış ve özellikle örgün öğretim dışında kalan öğrenenlerin bu esneklikten memnun kaldıkları saptanmıştır (Li ve Pitts, 2009) . Araştırmalar, ayrıca öğrencilerin öğretim elemanının öğretim tarzı, öğrenme çıktıları veya not verme stratejileri gibi pedagojik karakteristiklerini daha iyi tanımak için Facebook üzerinden öğretim elemanı hakkında bilgi edindiklerini çıkartımında bulunmaktadır (Lampe vd., 2011). Sonuç olarak, öğrencilerin daha rahat ve gayri resmi olan bu platformda öğretim elemanı

ile iletişime geçmelerinin öğrenme ortamını olumlu bir şekilde etkilediği gözlenmektedir.

- d) Öğrenciler arası ilişkileri geliştirme:** Araştırmalar Facebook'un eğitim amaçlı kullanımının öğrenciler arasındaki bağları güçlendirdiği ve dolayısıyla öğrenci ilişkileri geliştirdiğini ortaya koymaktadır (Dahlstrom vd., 2011; Goodband vd., 2011; Muñoz ve Towner, 2009). Öğrencilerin Facebook üzerinde oluşturdukları dersle ilgili topluluklar sayesinde birbirlerine yardım ve destek sağlayabilecekleri ifade edilmektedir (Muñoz ve Towner, 2009). Bununla birlikte, geleneksel çevrimiçi iletişim araçlarının (örn. e-posta) aksine Facebook profili, öğrencilerin sosyal bulunuşluk (social presence) derecelerinin artırılmasına olanak tanıyarak bireylerin çevrimiçi platformda gerçek bireyler olarak algılanmasına katkıda bulunmaktadır. Bu, çevrimiçi eğitim araçlarının ötesinde daha kişiselleştirilmiş öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen etkileşimine olanak tanımaktadır (Muñoz ve Towner, 2011).
- e) Akranlardan geri-bildirim alma:** Araştırmalar, Facebook'un öğrencilerin birbirleri ile iletişime geçme olanaklarını artırdığının ve dolayısıyla öğrenciler Facebook üzerinden gerçekleştirdikleri sosyal bağlantılar yoluyla arkadaşlarından dersle ilgili geri-bildirim ve destek alma konusunda Facebook'un faydalı olabileceğinin altını çizmektedir (Bosch, 2009; Goodband vd., 2011; Selwyn, 2009). Öğrencilerin akademik amaçlı Facebook kullanımını inceleyen araştırmalar, öğrencilerin birbirlerine ders ve ödevler hakkında yönlendirme ve rehberlik yaptıklarını belirtmektedir (Goodband vd., 2011; Selwyn, 2009).
- f) Dersle ilgili bilgi toplama:** Öğrenciler, Facebook yoluyla arkadaşlarından ders materyalleri, dersin yeri ve zamanı, verilen ödevin detayları ve ders notları gibi lojistik bazı ders ile ilgili bilgileri topladıklarını belirtmektedir (Bosch, 2009; Chu ve Meulemans, 2008; Grosseck vd., 2011; Lampe vd., 2011; Towner ve Munoz, 2011; Roblyer vd., 2010; Selwyn, 2009; Smith ve Caruso, 2010). Ayrıca, yapılan araştırmalar öğrencilerin tatillerde de projeleri hakkında bilgi alış-verişi yapmak için Facebook'u kullandıklarını ifade etmektedir (Bosch, 2009).
- g) Akademik hayata ve kampüs yaşamına uyumu kolaylaştırma:** Facebook, öğrenciler için üniversite yaşamına uyum sürecini kolaylaştıran ve sosyal anlamda onları bir arada tutan bir güç haline gelmiştir (Madge vd., 2009). Öğrenciler, çeşitli Facebook gruplarına üye olmalarının sosyal paylaşım açısından oldukça önemli

olduğunu ifade etmektedir. Öğrencilerin akranlarından destek almak ve kampüste topluluklar oluşturmak amacıyla Facebook kullanımlarının akademik hayata ve kampüs yaşamına uyum süreçlerine olumlu bir katkı yaptığı belirtilmektedir (Bosch, 2009; Pan vd., 2009; Selwyn, 2009).

2.7.3 Facebook'un eğitim ortamlarında kullanımı ile ilgili sakıncalar

Facebook'un eğitim alanında kullanımı ile ilgili araştırmalar çeşitli sakıncalara vurgu yapmaktadır. Bunların en başında gizlilik ve güvenlik ile ilgili çekinceler yer almaktadır. Gizlilik ve güvenlik başlığı altında çekinceleri artıran önemli problemlerden biri olarak sanal zorbalık ve sanal sapıklık gösterilmektedir. Bunlara ek olarak, bazı eğitim kurumlarının Facebook kullanımını yasaklanmasıyla sonuçlanan yönetsel endişeler, Facebook'un öğrencilerin dikkatini dağıtması (akademik çalışmalardan uzaklaştırması), profesyonel sınırların aşılması ve oranların yüksek olmasına rağmen Facebook benimsenme oranının öğrenci popülasyonunun tamamına erişememesi ve öğrencilerin bilgisayar okur-yazarlık seviyeleri gibi endişeler Facebook'un eğitim alanında kullanımı ile ilgili soru işaretleri oluşmasına neden olmaktadır.

a) Gizlilik ve güvenlik endişeleri: Facebook kullanıcı profili kötü niyetli kişilerin eline geçtiğinde kullanıcı için zararlı sonuçlar doğurabilecek çok fazla kişisel bilgi içermektedir (Towner ve Munoz, 2011). Öte yandan, daha önce de belirtildiği gibi, öğrencilerin profil sayfalarında kendileri ile ilgili gerçek bilgiler verdikleri saptanmıştır (Lampe vd., 2006; Pempek vd., 2009; Stern ve Taylor, 2007; Young ve Quan-Haase, 2009). Dolayısıyla, sosyal ağ sitelerinde kişisel bilgilerin açıktan açığa paylaşılması, iletişim kolaylığı da buna eklenince, öğrencileri siber zorbalık ve siber sapıklık tehlikelerine karşı savunmasız bırakmaktadır (Gross ve Acquisti, 2005; Madhusudhan, 2012). Gizlilik ile ilgili gözlemlenen diğer bir sorun ise alkol veya uyuşturucu kullanımı veya öğretmenleri ya da okul yönetimi ile ilgili uygunsuz yorumlar gibi öğrencilere karşı disiplin önlemlerinin uygulamaya konmasına neden olabilecek fotoğraf, video veya içeriğin Facebook hesaplarında herkese açık bir biçimde öğrenciler tarafından paylaşılmasıdır. (Muñoz ve Towner, 2011). Öğrenciler paylaştıkları bu sakıncalı içerik nedeniyle okuldan uzaklaştırma, hatta atılma gibi disiplin cezalarına maruz kalabilmektedir (Friedman, 2008; Protalinski,

2011; Reilly, 2013; Smith ve Blanchard, 2008; WLS, 2010). Öte yandan araştırmalar öğrencilerin her geçen gün sanal ortamlarda gizlilik ve güvenlik konusunun önemini daha fazla kavradıklarını belirtmektedir (Muñoz ve Towner, 2011). Araştırmalar öğrencilerin büyük bir oranının Facebook gizlilik ve güvenlik ayarlarından haberdar olduklarını ve bu önlemleri uygulamaya koyarak profillerinde sergilenen kişisel bilgileri kısıtlama yolunu tercih ettiklerini göstermektedir (Salaway vd., 2008; Smith ve Caruso, 2010).

b) Yönetimsel endişeler: Virüs, spam tehditleri, gizli bilgilerin yayımlanması, çalışma zamanının Facebook'ta geçirilmesi, öğrenciler için dikkat kaybına neden olması ve kurum internet bağlantısına aşırı yüklenilmesi vb. gibi nedenlerle bazı eğitim kurumları kurum bünyesinden Facebook'a erişimi kısıtlamayı veya tamamen yasaklamayı tercih etmişlerdir (Bosch, 2009; Chapman vd., 2014; Conlin, 2011; Iyer, 2013; Madhusudhan, 2012; Milliyet, 2014). Bazı eğitim kurumları ise öğrencilerle öğretmenlerin sosyal ağ sitelerinde arkadaşlık etmelerini yasaklayarak öğretmen-öğrenci arasında istenmeyen iletişim senaryolarına önlem almayı tercih etmiştir (Milliyet, 2010; Protalinski, 2012; Popkin, 2011). Öte yandan, az sayıda eğitim kurumunun kurum bünyesinden Facebook'a veya diğer sosyal ağ sitelerine erişim ile ilgili politikalar geliştirdiği gözlenmektedir (Muñoz ve Towner, 2011). Facebook ve diğer sosyal ağ sitelerinin eğitim kurumları bünyesinde eğitim veya başka amaçlarla kullanımı ile ilgili yönerge ve politika geliştiren kurum sayısı az olmasına rağmen bu yönde bir farkındalık gelişmekte olduğu ve artan sayıda eğitim kurumunun ilgili yönerge ve politikalar geliştirmeye başladıkları belirtilmektedir (Junco, 2011; Muñoz ve Towner, 2011). Ayrıca Facebook, iKeepSafe ve the American School Counselor Association gibi çeşitli sivil toplum örgütleriyle işbirliği yaparak eğitim kurumları, aileler, öğrenci ve öğretmenlere yönelik geliştirilebilecek politikalar ve olası tehditlere karşı alınabilecek önleyici tedbirler ve eğitim ortamlarında daha etkin eğitim amaçlı çevrimiçi sosyal ağ tecrübesi geliştirilebilmesi hakkında rehberler yayımlamaktadır (Facebook, 2013b¹⁰; iKeepSafe/ASCA, 2013¹¹).

¹⁰ İlgili rehber <https://www.facebook.com/FBforEducators> bağlantısından erişilebilir.

¹¹ İlgili rehber <http://www.ikeepsafe.org/educators/facebook/> bağlantısından erişilebilir.

- c) **Öğrencilerin dikkatinin dağılması:** Yapılandırılmış öğrenme etkinlikleri için platform sağlamamanın yanı sıra Facebook'un, dikkatin derslerden ve akademik çalışmalardan kaymasına neden olarak öğrencilerin akademik yaşamları için zararlı etkiye neden olabileceği de belirtilmektedir (Ergenç, 2011; Madge vd., 2009; Madhusudhan, 2012). Facebook üzerinde sosyalleşme amacıyla geçirilen zamanın öğrencilerin akademik çalışmaları için zararlı olabileceği (Madge vd., 2009), bu sürede öğrencilerin daha verimli olabilecekleri akademik zamanlarını kayb ettikleri (Madhusudhan, 2012) ve Facebook'ta gereğinden fazla zaman harcıyıp günlük rutin işlerini aksattıkları (Ergenç, 2011) ifade edilmektedir.
- d) **Profesyonel sınırların aşılması:** Facebook üzerinde kişisel bilgilerin ve bireysel fikirlerin büyük kitlelerle rahatlıkla paylaşılabilmesinin eğitim ortamlarında ilişkilerin profesyonel sınırların aşılmasına yol açabileceği uyarısı yapılmaktadır (Muñoz ve Towner, 2011). Sosyal ağ sitelerinde herhangi bir bilginin istenmeyen bir kitle ile yanlışlıkla paylaşılması riski vardır. Yönetimsel endişeler başlığı altında da ele alındığı üzere öğrenciler Facebook üzerinde paylaştıkları profesyonel olmayan veya yasadışı etkinlikler nedeniyle disiplin cezalarına maruz kalmışlardır (CNNTurk, 2010; Lipka, 2007; Sarrio ve Bazar, 2010). Bununla birlikte, eğitimciler de öğrenciler, eğitim kurumu veya meslektaşları hakkında Facebook üzerinde paylaştıkları profesyonel olmayan olumsuz yorumlar veya paylaşımlar nedeniyle benzer sonuçlara katlanmak zorunda kalmışlardır (Young, 2009). Eğitimcilerin karşılaştığı bir diğer sorun ise öğrencilerini Facebook arkadaşı olarak ekleyip eklememe sorunudur (Muñoz ve Towner, 2011). Facebook arkadaşlığının geçek arkadaşlık kavramından farklı olmasına rağmen, öğrencilerle eğitimcilerin Facebook arkadaşı olmalarının profesyonel sınırların aşılması anlamına gelme riski vardır. Bu sınırın aşılması ve öğrenci-öğretmen arasında istenmedik etkileşimin gerçekteşmesi riskine karşı eğitim kurumları önlemler almak zorunda kalmışlardır (Popkin, 2011; Protalinski, 2012).
- e) **Facebook'un öğrenciler tarafından benimsenme oranının %100 olmaması ve bilgisayar okur-yazarlık seviyeleri:** Araştırmalar Facebook kullanımının öğrenciler arasında oldukça yaygın olduğunu ve öğrencilerin büyük bir bölümünün Facebook kullanmakta olduklarını göstermesine rağmen, öğrenciler arasında Facebook benimsenme oranı %100'e erişmiş değildir (Bicen ve Cavus, 2011; Bosch, 2009;

Ellison vd., 2007; Hew, 2011; Joinson, 2008; Lampe vd., 2006; Lewis vd., 2008; Liu, 2010; Masrom ve Usat, 2013; Pempek vd., 2009; Selwyn, 2009; 2007; Sheldon, 2008a; Sponcil ve Gitimu, 2013; Roblyer vd., 2010). Çeşitli kişisel nedenler veya yukarıda sözü edilen endişeler nedeniyle öğrenciler Facebook'tan uzak durmayı tercih edebilmektedir (Cain ve Policastri, 2011). Dolayısıyla, Facebook kullanımı içeren herhangi bir öğretim stratejisi bu öğrenciler için bir dezavantaj olarak ortaya çıkabilir. Özellikle yapılması istenen öğrenme etkinliği ölçme ve değerlendirme sisteminin bir parçası olarak zorunlu tutulduğu takdirde öğrenciler, özellikle de kişisel mahremiyet endişeleri olanlar, bu öğrenme etkinliğinden hoşnut kalmayabilir ve erişilmesi istenen pedagojik amaçlar zarar görebilir (Cain ve Policastri, 2011). Bununla birlikte, bazı araştırmalar öğrencilerin bilgisayar okur-yazarlıklarının düşük seviyelerde olabileceği ve bu durumun eğitim ortamlarında Facebook kullanımını olumsuz etkileyebileceği endişesini dile getirmektedir (Bosch, 2009). Bu nedenle Facebook kullanımını içeren herhangi bir eğitim strateji hayata geçirilmeden önce öğrenci profili iyi irdelenmeli, öğrencilerin bilgisayar okur-yazarlık seviyeleri, Facebook kullanımına yönelik öğrenci tutumları belirlenmeli ve hedef kitleye uygun öğrenme stratejileri seçenekleriyle birlikte sunulmalıdır. Bu süreçlerde öğrencileri de karar alma mekanizmasına dahil etmenin etkili bir eğitimsel çevrimiçi sosyal ağ tecrübesi yaşanmasına katkı yapacağı değerlendirilmektedir.

2.7.4 Türkiye bağlamında Facebook'un eğitim ortamlarında kullanımı

Avrupa'nın Dijital Geleceği raporuna göre (ComScore, 2013) Türkiye'de 2012 yılının Aralık ayında 23 milyon 917 bin internet kullanıcısının %91,6'sı (21 milyon 914 kullanıcı) Facebook'a giriş yapmış, bu kullanıcılar kişi başına ortalama 537,2 dakika Facebook'ta zaman geçirmiş ve Facebook'ta binin üzerinde (1.017) sayfada gezinti yapmışlardır. Bu veriler Türkiye'de Facebook'un oldukça popüler bir sosyal ağ sitesi haline geldiğini göstermektedir. Facebook'un Türkiye'de internet kullanıcı kitlesinin neredeyse tamamı tarafından benimsenmesinde Türkiye'den ünlü kişilerin Facebook'ta hesap açmaları, eski okul arkadaşlarını yeniden bulmak amacıyla bireylerin etiketlenmiş fotoğraf albümlerinin yüklenmesi, Türkiye'deki kullanıcılara özgü bir takım özel uygulamaların geliştirilmesi, gündemdeki olaylarla ilişkili görüş bildiren grupların kurulması ve görsel-işitsel malzeme paylaşımı gibi etkinliklerin etkili olduğu

belirtilmektedir (Toprak vd., 2009: 292). Mazman (2009) yarar, kullanım kolaylığı, sosyal etki, kolaylaştırıcı faktörler ve topluluk kimliği gibi etmenlerin de Facebook'un Türkiye'de benimsenmesinde etkili olduğu sonucuna varmaktadır. Yukarıda sözü edilen etmenler Facebook'un Türkiye'deki yeni medya okuryazar nüfusun neredeyse dörtte birinin bu ortamda temsil edilmesi ile sonuçlandığına işaret etmektedir (Toprak vd., 2009: 292).

Facebook'un Türkiye'deki kullanıcıları üzerinde büyük bir yer edindiği ve hergün günlük rutin ihtiyaçlar gibi kullanıcıların Facebook'u ziyaret etme alışkanlığı geliştirdiklerinin altı çizilmektedir (Ergenç, 2011). Türkiye bağlamında yapılan araştırmalar bireylerin devamlı olarak görüştükları tanıdıklarıyla Facebook üzerinden iletişim kurmaya devam ettiklerini göstermektedir (Acır, 2008). Dünya genelinde en çok ziyaret edilen ikinci Web sitesi olma özelliği taşıyan Facebook'un (Alexa, 2014) benzer şekilde Türkiye'deki genç nüfus arasındaki belirgin popülaritesi, kullanıcı sayısı, artan erişim oranları ve Facebook üzerinde geçirilen zaman gibi istatistikler dikkate alındığında, Türkiye'deki bireylerin iletişim, etkileşim ve bilgiye erişim şekillerini dramatik olarak değiştirmekte olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Türkiye'de hem yükseköğretim hem de ilk ve ortaöğretim kurumlarında yapılan araştırmalar çok sayıda öğrencinin başta Facebook olmak üzere sosyal ağ sitelerini kolaylıkla kullandıklarını ve bu sitede oldukça fazla zaman geçirdiklerini saptamıştır (Atal, 2010; Belin ve Yıldız, 2011; Bicen ve Cavus, 2011; Deniz, 2012; Ergenç, 2011; TİB, 2011; Uçun, 2012; Vural ve Bat, 2010). Türkiye'de öğrencilerin çoğunluğunun Facebook'u benimsemeleri ve bu sitede oldukça fazla vakit geçirmeleri eğitimcilerin gözünden kaçmamış ve Facebook'un eğitim ortamlarında kullanımı ile ilgili sınırlı sayıda da olsa çeşitli araştırmalar Türkiye bağlamında da yapılmıştır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) ulusal tez merkezi veritabanındaki Facebook ile ilgili yayımlanan toplam 107 tezin 27'si (%25,2) eğitim bağlamında yapılmıştır¹². Bu 27 tezden 4'ü doktora (%14,8) ve 23'ü ise yüksek lisans tezidir (%85,2). Araştırmaların 5'i (%18,5) ilk ve ortaöğretim bağlamında, 22'si (% 81,5) yükseköğretim bağlamında

¹² YÖK Ulusal Tez Merkezi Veritabanına 11.02.2014 tarihinde <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden erişilmiştir.

yapılmıştır. Facebook ile ilgili yayımlanan toplam 27 tez çalışmasının sadece 3'ünün (%11) yabancı dil eğitimi ile ilgili olduğu saptanmıştır.

2.7.4.1 Türkiye’de ilk ve ortaöğretim bağlamında Facebook ile ilgili yapılan araştırmalar

Facebook ile ilgili Türkiye’de ilk ve ortaöğretim düzeylerinde yapılan araştırmalar incelendiğinde bu araştırmaların genellikle öğrencilerin sosyal ağ siteleri (özellikle Facebook) kullanım alışkanlıklarına ve tutumlarına odaklandığı görülmektedir (Aksüt vd., 2012; Atal, 2010; Balaman ve Karataş, 2012; Deniz, 2012; Seferoğlu ve Yıldız, 2014; TİB, 2011). İlk ve ortaöğretim seviyesinde Facebook’un eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili ampirik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bunun nedenin Milli Eğitim Bakanlığı’na (MEB) bağlı devlet ve bazı özel okullarda Facebook dahil sosyal ağ sitelerinin filtrelenerek erişime kapatılması, bir başka deyişle, yasaklanması gösterilebilir. Zamanın Milli Eğitim Bakanının yasak ile ilgili açıklaması okul bünyesinde Facebook’un eğitim amaçlı dahi olsa kullanımından öğrenci ve öğretmenlerin uzak durmalarına yol açmış olabileceği değerlendirilmektedir:

“Bakanlığımıza bağlı okul/kurumların kullanmakta olduğu ADSL hatlarından Facebook, Twitter gibi sosyal paylaşım sitelerine erişim, barındırdıkları içerikler üzerinde herhangi bir denetim bulunmadığından ve öğrencilerin eğitime ayırmaları gereken zamanı eğitim dışı konularda harcamalarına sebep olacağından dolayı engellenmektedir. Öğrencilerimizin pedagojik ve ruhsal gelişimlerini olumsuz etkileyebilecek içeriklerden korunabilmesi için okullarımızda kullanılan MEB ADSL hatlarından internet sitelerine erişimde filtre uygulanmaktadır.” Milli Eğitim Eski Bakanı, Ömer Dinçer (Milliyet, 2012).

MEB’in Facebook ve benzeri sosyal ağ sitelerinin “öğrencilerin ruhsal ve pedagojik gelişimlerini olumsuz etkileyebilecek içerikten koruma” tedbirinin MEB okullarında Facebook’a ilişkin yapılan bilimsel çalışmaların “alışkanlıklar ve tutumlarla” sınırlı kalmasına neden olduğu düşünülmektedir.

MEB okulları bünyesinde yapılan sınırlı sayıda araştırmanın bulgularına göre Facebook, öğrencilerin büyük bir oranının (bazı çalışmalarda neredeyse tamamının) günlük yaşamlarında en çok tercih ettikleri ve yoğun bir biçimde kullandıkları sosyal ağ sitesi

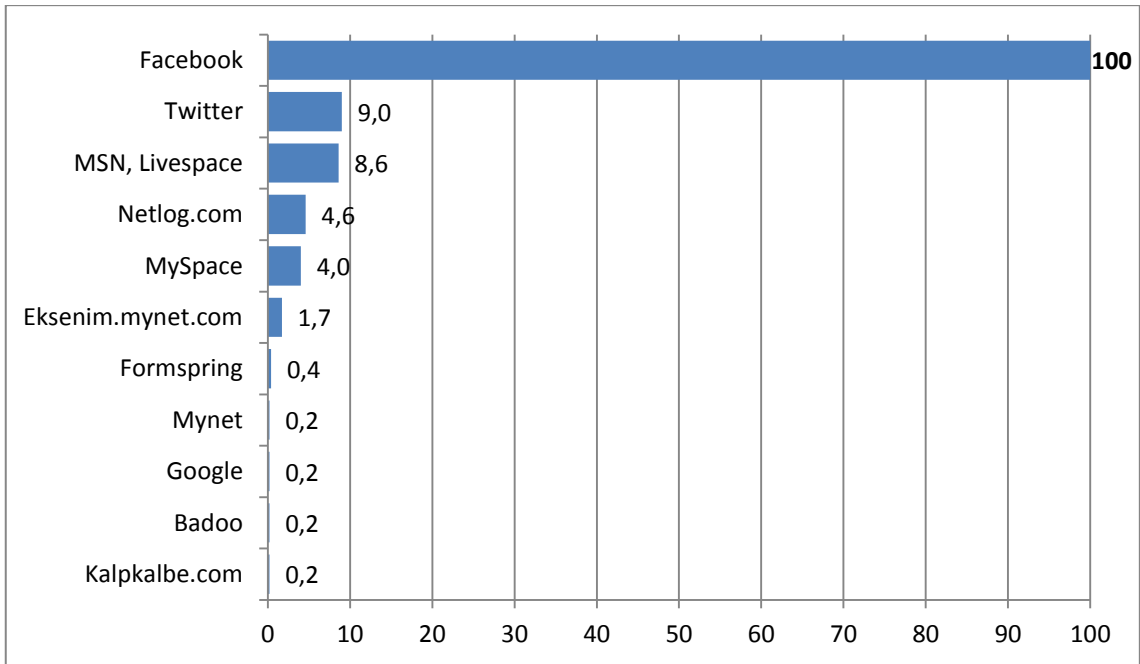
olma özelliği taşımaktadır (Atal, 2010; Balaman ve Karataş, 2012; Deniz, 2012; Impraim, 2012; Seferoğlu ve Yıldız, 2014; TİB, 2011). Araştırmalar ilk ve ortaöğretim seviyesindeki öğrencilerin günde ortalama 1-2 saat Facebook'ta zaman geçirdiklerini saptamıştır (Balaman ve Karataş, 2012; Impraim, 2012; TİB, 2011). Öğrencilerin ortalama 102 Facebook arkadaşı vardır (TİB, 2011) ve ortaöğretimdeki öğrencilerin arkadaş sayıları ilköğretim öğrencilerine kıyasla daha fazladır (Aksüt vd., 2012).

Öğrencilerin Facebook kullanma nedenleri incelendiğinde bulgular Türkiye dışında yapılan araştırmalarla paralellik göstermektedir. Öğrenciler öncelikli olarak arkadaşlarıyla iletişime geçmek için Facebook kullanmaktadırlar (Atal, 2010; Deniz, 2012; TİB, 2011). Öte yandan Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili araştırmalar farklı sonuçlara işaret etmektedir. Bazı araştırmalar çok az sayıda öğrencinin akademik amaçlarla Facebook kullandığını (TİB, 2011) ve öğrencilerin büyük bir oranının Facebook'un okul derslerine bir katkısı olmadığını düşündüklerini (Balaman ve Karataş, 2012) ifade ederken, diğer araştırmalar öğrencilerin derslerinde kullanılmasını bekledikleri bir numaralı teknolojik aracın Facebook olduğunu (Atal, 2010) ve eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütülmesinde Facebook sitesinin daha aktif olarak kullanılması gerektiği (Deniz, 2012: 100) bulgularına erişmiştir. Atal (2010) ilköğretim bağlamında Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar sunmaktadır. Atal (2010) Facebook ve benzeri uygulamalar ile öğrencilerin iletişim, etkileşim ve paylaşımların kolay olduğunu, kendilerini rahat hissettikleri, bu uygulamaların kullanımı ile görsel ve işitsel materyallerle derslere destek sağlayabilecekleri sonucuna varmıştır. Öte yandan Atal (2010) sınırlılıklara da vurgu yapmaktadır. Facebook'un eğitim amaçlı kullanılmasıyla ilgili sınırlılıkların;

- öğrencilerin bu ortamı eğlence amaçlı görmeleri,
- dikkat dağınıklığının görülme sıklığının artması,
- başkalarının yazdıkları yorumlardan olumsuz etkilenme olduğu belirtilmektedir (Atal, 2010: 104)

Facebook ile ilgili Türkiye'de ilk ve ortaöğretim düzeylerinde yapılan araştırmaların detayları aşağıda verilmiştir.

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) tarafından 2011 yılında yapılan araştırmada, Türkiye'nin üç büyük ilinde 9-16 yaş arası ilk ve ortaöğretim çağındaki 524 çocuk ile hanelerde yüz yüze görüşmeler yapılarak çocukların sosyal ağ sitelerini kullanma alışkanlıklarının ortaya çıkartılmıştır (TİB, 2011). Araştırma sonuçlarına göre çocukların yaklaşık %70'i günde en az bir kere internet kullanırken, %66'sı günde en az bir kere çevrimiçi sosyal ağları kullanmakta ve burada ortalama 72 dakika zaman harcamaktadırlar. Araştırmaya katılan bireylerin hepsi Facebook kullanmakla beraber; Facebook %99'luk kullanım oranı ile en fazla kullanılan sosyal ağ sitesi durumundadır (TİB, 2011: 1). Bu veriler çocukların internette harcadıkları zamanlarının büyük çoğunluğunu sosyal ağ sitelerinde, özellikle de Facebook'ta, geçirdiklerini göstermektedir. Şekil 37'de bu araştırmaya katılan bireylerin kullandıkları sosyal ağ siteleri ve kullanım yüzdeleri verilmiştir.

Şekil 37: 9-16 Yaş Aralığındaki Çocukların Kullandıkları Sosyal Ağ Siteleri

Kaynak: TİB, 2011

TİB'in yaptığı araştırma (TİB, 2011) çocukların büyük bir oranının (%84) sosyal ağ sitelerine üye olma nedeninin “şimdiki arkadaşlarıyla iletişim kurmak” olduğunu ortaya koymaktadır. Sosyal ağ sitelerine üye olma nedenleri arasında sırasıyla “sosyal paylaşım sitesinde neler olduğunu görmek” (%32), “eski arkadaşlarını bulmak” (%31), “arkadaşlarının ve diğer kişilerin neler yaptığını öğrenmek” (%28) yer almaktadır. Bununla birlikte “havalı görünmek” (%6,9), “özel hayatımı herkesle paylaşmak”

(%6,3), “çevre edinmek” (%1,0), oyun oynamak (%0,8) ve “yakınlarımla görüşmek” (%0,2) diğer nedenler arasında yer almaktadır (TİB, 2011: 9). Araştırmaya katılan bireylerin sadece %0,4’ünün ders çalışmak için sosyal ağ sitelerine üye oldukları dikkate alınması gereken bir veridir.

Araştırmaya göre katılımcıların %43,1’i hergün bir kez; %23,7’si hergün bir kezden fazla ve %24’ü haftada bir kereden fazla sosyal ağ sitelerine giriş yapmaktadır. Araştırmada katılımcıların sosyal ağ sitesine her girdiklerinde ortalama olarak 72,19 dakika zaman geçirdikleri ve yaş ilerledikçe bu sitelerde harcanan sürenin arttığı saptanmıştır (TİB, 2011: 9-10). Katılımcıların %70’i “Gönderilerini”, %50’si “Profil Fotoğrafını”, %43’ü “Durumunu”, %41’i “Doğum Tarihini”, %39’u “Gönderilerine Yorum Yapma İznini” herkesle paylaştığını belirtmiştir. Katılımcıların %75’i “Ev Adresini”, %71’i “Cep veya Ev Telefon Numaralarını”, %49’u da “Aile Bireylerinin Adını” hiç kimseyle paylaşmamaktadır. Öte yandan katılımcıların %3,6’sı “Ev Adresini”, %4,4’ü “Cep veya Ev Telefon Numaralarını”, %10,1’i de “Aile Bireylerinin Adını” herkesle paylaşmaktadır (TİB, 2011: 14). Araştırmaya katılan katılımcıların %44’ü kişisel bilgilerin sosyal ağ sitesinde paylaşılmasını güvenli bulurken, %40’ı ise güvensiz bulmaktadır (TİB, 2011: 15). Sosyal ağ sitelerindeki kişisel bilgilerin gizliliğini korumaya yönelik kurallar çocukların %47’si tarafından bilinmez iken, çocukların %16’sı ise bu kuralları okuyup anlamadığını belirtmektedir. %37’lik bir kesim ise kuralları okuyup anladığını belirtmiştir (TİB, 2011: 16). Bu durum 9-16 yaş aralığındaki çocukların sosyal ağ siteleri üzerinde güvenlik ve gizlilik risklerine açık olduklarını göstermektedir.

2011 yılında 180 ilköğretim ve 177 ortaöğretim öğrencisiyle yapılan “İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerine İlişkin Tutumları (Facebook Örneği)” başlıklı çalışmada öğrencilerin öncelikli olarak “yeni çevre edinme” (ilköğretim %42,22 – ortaöğretim %36,72), ve sonra sırasıyla kendini tanıtmak (ilköğretim %2,22 – ortaöğretim %11,30), merak (ilköğretim %46,67 – ortaöğretim %32,20), bilgi edinme (ilköğretim %8,89 – ortaöğretim %19,77) amacıyla Facebook kullandıkları belirlenmiştir (Aksüt vd., 2012: 5). Hiçbir ilköğretim öğrencisinin hergün Facebook’a girmediği öte yandan ortaöğretim öğrencilerinin %44,63’ünün hergün Facebook’a girdikleri saptanmıştır. İlköğretim öğrencileri en fazla (%46,67) haftada

birkaç kez Facebook'a girdikleri saptanmıştır (Aksüt vd., 2012: 6). Bununla birlikte öğrenciler Facebook'taki paylaşımların sayfa sahibinin popülerliğinin göstergesi olduğuna inanmaktadırlar. Facebook kullanımında ilköğretim öğrencileri açısından görsellik ön plana çıkarılırken, ortaöğretim öğrencilerinde güvenlik ve internete kolay bağlanabilme önemsendiği görülmektedir. İlköğretim öğrencilerinin ana babaların kontrolü konusunda gönülsüz oldukları görülürken, ortaöğretim öğrencilerinin oyun oynama ve özel resimleri paylaşmayı tercih etmedikleri belirlenmiştir (Aksüt vd., 2012: 7).

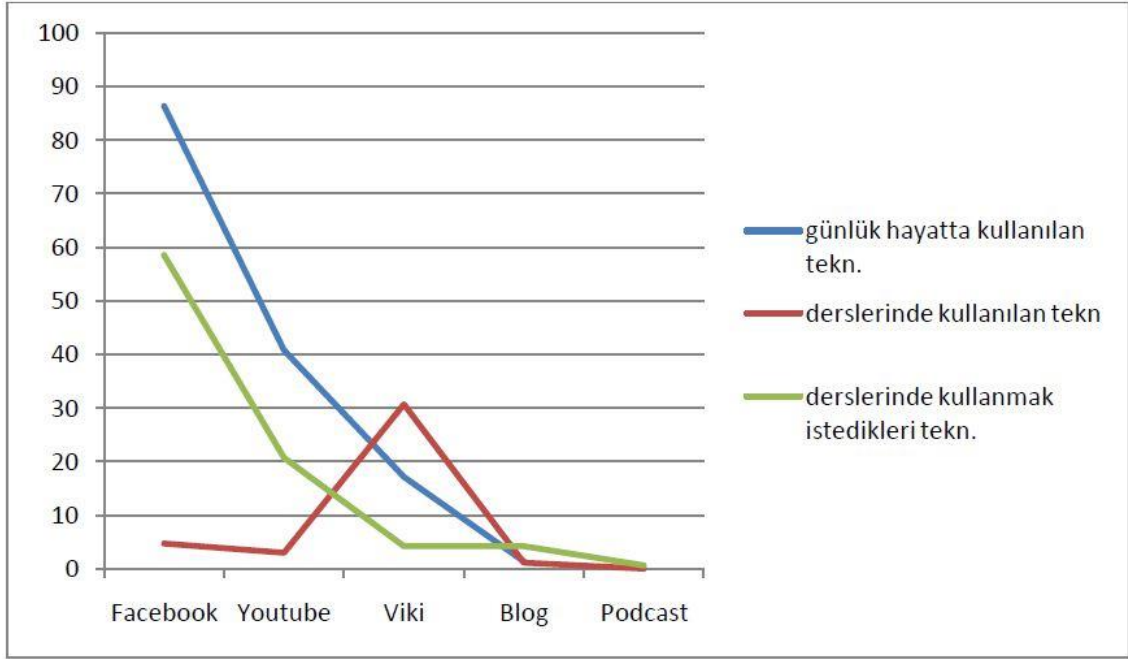
2012 yılında İstanbul'daki iki farklı lisede 15-17 yaş aralığındaki 370 öğrenciyle yapılan internet bağımlılığı, Facebook kullanımı ve akademik performans arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada öğrencilerin büyük bir oranının (%86,2) Facebook kullandığı; %55,7'sinin bir saatten daha az, %21,1'inin 1-3 saat, %6,55'inin 4-6 saat ve %3'ünün 7 saatten fazla Facebook'ta zaman geçirdikleri saptanmıştır (Impraim, 2012: 37). Araştırmanın bulgularına göre internet bağımlılığı seviyesi ve akademik performans arasında bir ilişkiye rastlanmamasına rağmen Facebook'ta harcanan zaman arasında pozitif ilişki bulunmuştur (Impraim, 2012). Ancak, bu araştırmanın önemli bir bulgusu ise Facebook kullanımı ve akademik performans arasında herhangi bir ilişkinin bulunamamasıdır (Impraim, 2012: 40). Akademik başarı düzeyinin Facebook kullanımından bağımsız olduğu, bir başka deyişle, öğrencilerin akademik başarılarında gözlenen değişimin Facebook kullanımıyla açıklanamadığı sonucuna varılmaktadır.

2012 yılında Adıyaman ilinde 177 ortaöğretim öğrencisi ile yapılan lise öğrencilerinin sosyal ağ kullanım amaçlarını ortaya çıkarmayı hedefleyen çalışmada öğrencilerin %87'sinin sosyal ağ sitesi kullandıkları ve kullanılan tek sosyal ağ sitesinin Facebook olduğu saptanmıştır (Balaman ve Karataş, 2012). Araştırma öğrencilerin %23,4'ünün hergün 0-1 saat arası, %22,1'inin de her hafta 1-2 saat Facebook kullandıklarını belirlemiştir (Balaman ve Karataş, 2012: 501). Bu çalışmaya göre öğrenciler Facebook'ta sırasıyla gönderilere yorum yapma (%21,4), eski arkadaşları bulma (%18,2), paylaşımda bulunma (%16,9), resimlere bakma (%12,3), oyun oynama (%11) ve video izleme (%9,1) etkinlikleri ile ilgilenmektedirler. Öğrencilerin %55,9'u sosyal ağ sitelerinin özel hayatı ihlal etmediği düşüncesini taşımaktadır. Bununla birlikte, bu

araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%94,9) Facebook'un okul derslerine bir katkısı olmadığını düşünmektedir (Balaman ve Karataş, 2012: 503).

2013-2014 öğretim yılında Ankara, Eskişehir, Diyarbakır, Van ve Trabzon illerinde MEB'e bağlı okulların 5. ve 6. sınıflarında okuyan toplam 351 ilköğretim öğrencisi ile yapılan bir araştırmada öğrencilerin Facebook kullanım durumları saptanmıştır (Seferoğlu ve Yıldız, 2014). Bu araştırmada öğrencilerin en çok tercih ettikleri sosyal ağ sitesinin Facebook olduğu ve % 74.4'ünün Facebook hesabının olduğu saptanmıştır. Facebook kullanma sıklıklarına bakıldığında katılımcıların en yüksek oranla (% 46.7) günde birkaç kez Facebook'a bağlandığı belirtilmektedir. Bununla birlikte, Facebook kullanımı ile internet bağımlılığı puanlarındaki farklılaşmalarına bakıldığında ise; Facebook hesabı olanların internet bağımlılığı ortalamalarının Facebook hesabı olmayanlarınkine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bir başka deyişle, öğrenciler arasında Facebook kullanımı ile internet bağımlılığı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

2010 yılında 169 ilköğretim öğrencisiyle yapılan "informal öğrenme bağlamında öğrencilerin teknoloji kullanım durumları, beklentileri ve web 2.0 uygulamaları konusundaki görüşleri" adlı bir araştırmada öğrencilerin günlük hayatlarında en fazla Facebook (% 86,3) kullandıkları ve derslerinde de en fazla bu sosyal ağ sitesini kullanmayı istedikleri belirlenmiştir (Atal, 2010: 3). Öğrencilerin günlük yaşamda kullandıkları teknolojiler ve derslerinde kullandıkları ve kullanmak istedikleri teknolojilerin oranları Şekil 38'de verilmiştir. Bu araştırmada öğrencilerin; %56,8'inin paylaşılan videolara ve fotoğraflara bakmak, %50,2'sinin arkadaşlarını bularak onlarla iletişim kurmak, %30,7'sinin oyun oynamak, %25,4'ü fotoğraf, video eklemek ve yorum yazmak, %11,8'i bu ortamı yeni arkadaşlar edinmek amacıyla Facebook kullandıklarını saptanmıştır.

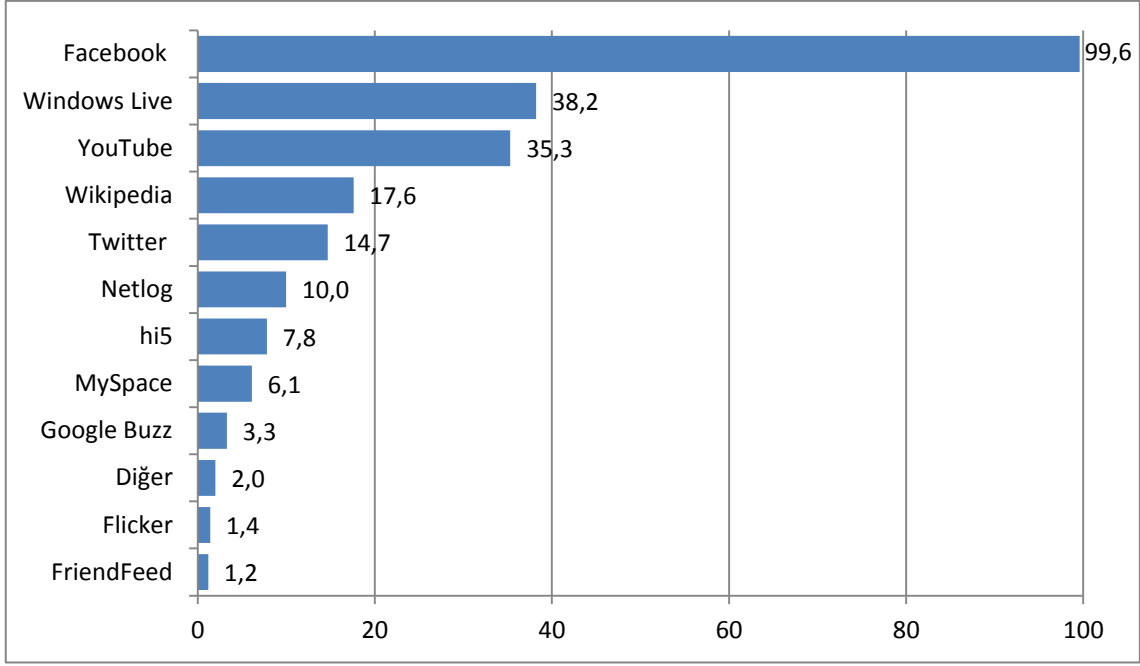

Şekil 38: Öğrencilerin Günlük Hayatta Ve Derslerinde Kullandıkları İle Derslerinde Kullanmak İstedikleri Teknoloji Uygulamalarının Yüzde Değerleri

Kaynak: Atal, 2010: 99

Öğrencilerin Facebook'u derslerinde kullanma isteme nedenleri arasında bu web sitesinin a) bilgi edinme ve tartışmayı kolaylaştırma (%66,6), b) ders içeriği ile ilgili materyal desteği sağlama (%48,4), c) işbirlikli çalışmayı kolaylaştırma (%43,4) özellikleri sıralanmaktadır (Atal, 2010: 82).

2012 yılında Muğla ili merkez ilçede 510 ortaöğretim öğrencisiyle yapılan öğrencilerinin sosyal ağ kullanım alışkanlıklarını ve sosyal ağlardaki benlik algı düzeylerini belirlemeyi hedefleyen araştırmada öğrencilerin neredeyse tamamının (%99,6) Facebook kullandıkları ve Facebook'un öğrenciler arasında en yaygın ve en aktif kullanılan sosyal ağ sitesi olduğu bulunmuştur.

Şekil 39: Ortaöğretim Öğrencileri Sosyal Ağ Sitesi Kullanım Oranları (%)

Kaynak: Deniz, 2012

Öğrencilerin %36,5'i internete bağlı oldukları sürenin büyük bir kısmını, %27,1'i internete bağlı oldukları sürenin yarısını, %13,1'i yarısından azını, %12,4'ü tamamını, %11'i çok az bir kısmını sosyal ağlarda geçirdiklerini belirtmişlerdir (Deniz, 2012: 91). Öğrencilerin Facebook'ta yaptığı etkinlik arasında çevrimiçi sohbet etmek (%56,9), mesajlaşmak (%50,6), paylaşılanlara yorum yapmak (%50), Facebook'tan eski arkadaşlarını bulmak (%48,8), arkadaşlarının profillerinde gezinmek (%46,9), kendi fotoğraflarını eklemek (%36,7), oyunları oynamak (%33,3), Facebook'ta ilgi alanlarına giren gruplara üye olmak (%32,2), Facebook'un dürtme (poke) özelliğini kullanmak (%20,4), Facebook'taki Arkadaş Röportaj, Günlük Yıldız Falınız gibi uygulamaları kullanmak (%15,5), Facebook'ta grup kurup yönetmek (%13,3), kendi çektikleri videoları Facebook sayfalarına eklemek (%12,2) yer almaktadır (Deniz, 2012: 94). Araştırmaya göre genel olarak öğrencilerin Facebook ya da diğer sosyal ağlarda profillerinde yer alan bilgileri gerçek yaşamdaki bilgileri ile büyük ölçüde uyumludur (Deniz, 2012: 190).

Ayrıca bu araştırmada öğrencilerin Facebook'u sırasıyla en çok;

1. arkadaşları ile iletişim kurma
2. gündemdeki yenilikleri takip etme,

3. akademik (derslerle ilgili) çalışmalarına destek olması,
4. sınıf arkadaşlarıyla ödev ve proje çalışmalarını paylaşmak için kullandıklarını belirlemiştir.

Bulgular öğrencilerin Facebook’u daha çok sosyal bir iletişim aracı ve yenilikleri takip etmek için kullanmakla beraber, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütülmesinde Facebook sitesinin daha aktif olarak kullanılması gerektiği ve bu konuda eğitimcilere de önemli bir rol düşeceği vurgulanmaktadır (Deniz, 2012: 100).

Sonuç olarak, ilk ve ortaöğretim bağlamında sınırlı sayıda yapılan araştırma öğrencilerin Facebook kullanım profillerine odaklanmakta ve Facebook’un eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili çok az bulgu verilmektedir. İlk ve ortaöğretim seviyesindeki öğrencilerin Facebook kullanım oranlarının yüksekliği düşünülecek olursa bu öğrencilerin yükseköğretime geçtiklerinde bu alışkanlıklarını devam ettirme eğiliminde olacakları ve hayatlarının vazgeçilmez bir parçası haline geldiği gözlemlenen bu teknolojilerden yükseköğretim yaşantılarında daha fazla eğitim amaçlı kullanmaya yönelecekleri veya böyle bir beklenti içersinde olacakları tahmin edilmektedir.

2.7.4.2 Türkiye’de yükseköğretim bağlamında Facebook ile ilgili yapılan araştırmalar

Facebook’un eğitim ortamlarında kullanımı ile ilgili Türkiye’de yükseköğretim bağlamında yapılan araştırma sayısı (30 adet) ilk ve ortaöğretim bağlamında yapılan araştırma sayısına kıyasla daha fazladır. Facebook ile ilgili Türkiye’de yükseköğretim kurumları bağlamında yapılan araştırmalar;

- 1- Yükseköğretim öğrencilerinin Facebook kullanım alışkanlıkları ve tutumları (Bicen ve Cavus, 2011; Bostancı, 2010; Çam, 2012; Çavdar, 2012; Çelik, 2012; Dikme, 2013; Göker vd., 2010; Hamutçuoğlu, 2013; İşçioğlu, 2012; Karal ve Kokoc, 2013; Kobak ve Biçer, 2008; Mazman, 2009; Sezgin vd., 2011; Taydaş, 2012; Uçun, 2012),
- 2- Yükseköğretim öğrencilerinin Facebook kullanmama nedenleri (Kokoç ve Çiçek, 2011; Turan vd., 2013),

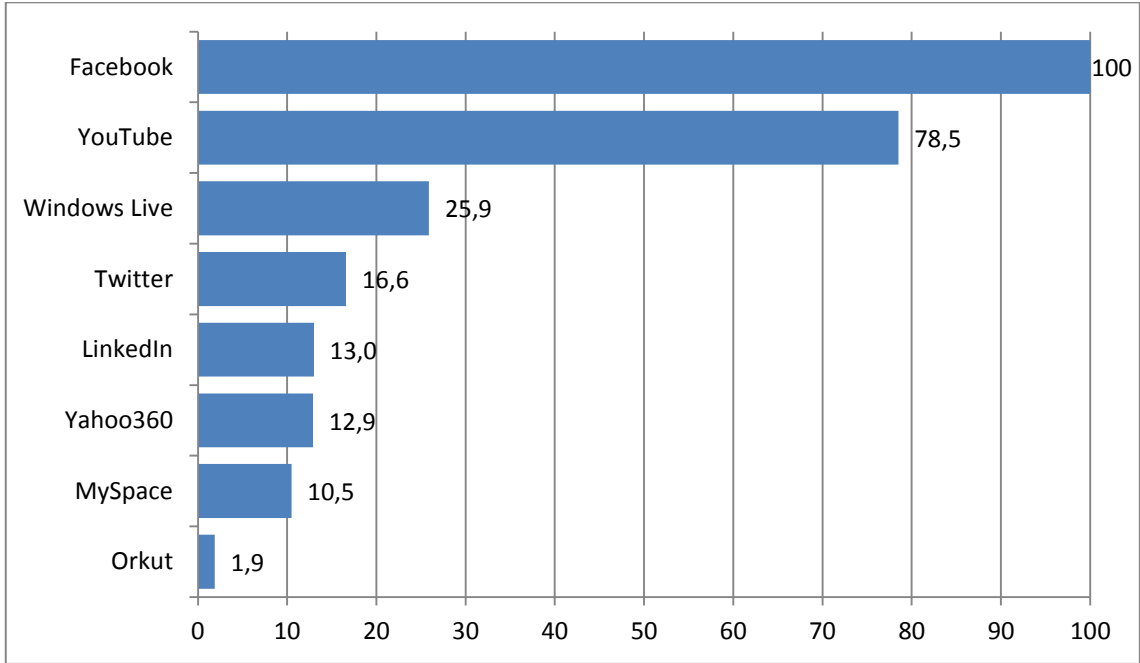
- 3- Yükseköğretimde çalışan öğretim elemanlarının Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili görüşleri (Atmaca, 2013; İşman ve Kırksekiz, 2013) ve Facebook'ta akademisyenlerin kendilerini sunumu (Biçer, 2013),
- 4- Uygulamaya dönük eğitim amaçlı Facebook kullanımı (Albayrak, 2012; Balaman, 2012; Balçıkanlı, 2010; Demirel, 2012; Durusoy, 2011; Ekici, 2012; Genç, 2010; Kıcı, 2012; Küçük, 2012; Saykili, 2010; Saykili ve Genç Kumtepe, 2014; Tınmaz, 2011; Yıldırım, 2013) konularına odaklanmaktadır.

Yükseköğretim seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin Facebook kullanım alışkanlıklarını ortaya koymayı amaçlayan araştırmalardan bazıları aynı zamanda Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili öğrenci görüşlerini ve öğrencilerin Facebook'u eğitim amaçlı kullanma profillerini de saptamıştır (Çam, 2012; Çavdar, 2012; Mazman, 2009; Sezgin vd., 2011; Ucu, 2012). Uygulamaya dönük eğitim amaçlı Facebook kullanımı ile ilgili yapılan araştırmalardan dördünün ise yabancı dil eğitimi alanındaki uygulamalara yönelik araştırmalar olduğu görülmektedir (Balaman, 2012; Saykili, 2010; Saykili ve Genç Kumtepe, 2014; Yıldırım, 2013). Bununla birlikte öğretim elemanlarının Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili görüşlerini inceleyen araştırmalardan biri Facebook'un yabancı dil eğitiminde kullanılması ile ilgili öğretim elemanlarının görüşlerinin belirlenmesini amaçlamaktadır (Atmaca, 2013).

2.7.4.2.1 Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin Facebook kullanım profilleri

Araştırmalar üniversite öğrencileri arasında en yaygın ve aktif olarak kullanılan sosyal ağ sitesinin Facebook olduğunu göstermektedir (Bicen ve Cavus, 2011; Bostancı, 2010; Dikme, 2013; İşçioğlu, 2012; Taydaş, 2012; Tınmaz, 2011; Ucu, 2012; Vural ve Bat, 2010). Türkiye'deki farklı üniversitelerden toplam 1818 yükseköğretim öğrencisinin Facebook kullanım profilleri ile ilgili yapılan en kapsamlı araştırmalardan birinde (bkz; Tablo 11) katılımcıların tamamının (%100) Facebook'u kullandıkları saptanmıştır (Karal ve Kokoc, 2013). İstanbul İli'nde bulunan biri özel üniversite biri de devlet üniversitesi olmak üzere iki farklı üniversitenin son sınıfında öğrenim görmekte olan 103 üniversite öğrencisi ile yapılan başka bir araştırmada öğrencilerin %75,7'sinin favori web sitesinin Facebook olduğu ve öğrencilerin %84,6'sının Facebook'u aktif olarak kullanmakta olduklarını saptamıştır (Dikme, 2013).

Cumhuriyet Üniversitesi'nde farklı bölümlerde okuyan 582 öğrenciyle yapılan bir diğer araştırmada öğrencilerin %81,6'sının Facebook kullandığı belirlenmiştir (Taydaş, 2012). İstanbul Gelişim Üniversitesi Meslek Yüksekokulu'nda çeşitli bölümlerde öğrenim göre 690 öğrenci ile yapılan araştırmada ise %83,3'ünün Facebook kullandığı belirlenmiştir (Ucun, 2012). Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesinde öğrenim gören 268 öğrenci ile yapılan araştırmada öğrencilerin %65'inin Facebook'a üye oldukları saptanmıştır (Kobak ve Biçer, 2008). Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitesi kullanım yüzdeleri Şekil 40'da verilmiştir.

Şekil 40: Türkiye'de Yükseköğretim Öğrencileri Arasında Sosyal Ağ Sitesi Kullanım Oranları (%).

Kaynak: Tınmaz, 2011

Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin genellikle %80'inden fazlasının Facebook kullandıkları gözlenmektedir (bkz; Tablo 11). Kobak ve Biçer (2008) tarafından yapılan araştırmada diğer araştırmalara kıyasla daha az olduğu (%65) belirlenen Facebook kullanım oranının bu araştırmanın 2008 tarihli bir araştırma olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Dolayısıyla, güncel araştırmalardan yola çıkılarak, söz konusu bağlamda bu araştırmanın tekrarlanmasıyla daha yüksek kullanım oranlarına erişileceği iddia edilebilir.

Tablo 11’de sunulan araştırmalardan elde edilen veriler ışığında üniversite öğrencilerinin yarısına yakınının (Karal ve Kokoc, 2013; Taydaş, 2012) veya yarısından fazlasının (Dikme, 2013; Kobak ve Biçer, 2008; Sezgin vd., 2011; Uçun, 2012) hergün Facebook’u ziyaret ettikleri anlaşılmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin günlük yaşamlarının önemli bir bölümünde Facebook’ta vakit geçirdikleri gözlenmektedir.

Tablo 11: Türkiye’deki Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanım Profili ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Araştırma	Araştırma Bağlamı	Katılımcı	Facebook Benimsenme Oranı	Facebook Kullanım Sıklığı (Haftada)	Facebook’ta Geçirilen Zaman (günlük)
(Karal ve Kokoc, 2013)	Türkiye’deki farklı üniversiteler	Lisans: 1190, Lisansüstü: 628 Toplam: 1818 öğrenci	%100	1- kez %10,5 1 kez %15,8 2-3 günde 1 kez %31,9 Hergün 1 kez %22,1 Hergün bir çok kez %18,6 Çevrimiçi olduğu her zaman %1,1	30- dk. %42,1 1 saat %34 2-3 saat %17,8 4+ saat %6,1
(Dikme, 2013)	İstanbul İlindeki biri özel üniversite biri de devlet üniversitesi	farklı bölümler 103 öğrenci	%84,6	Düzenli olarak her gün ikişer saatten fazla %85,6 Haftada üç ya da dört gün - sekiz saatten fazla %7,7 Haftada bir gün-iki saatten fazla %4,8 Ayda bir gün-İki saatten fazla %1,9	
(Taydaş, 2012)	Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas	farklı bölümler 582 öğrenci	%81,6	Her Gün %30 1-2 gün %28,2 3-4 gün %19,1 5-6 gün %10,6 Hiçbir Zaman %12,1	0-1 saat %45,1 2-3 saat %29,7 4-5 saat %7,1 6 + saat %3,1
(Uçun, 2012)	İstanbul Gelişim Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, İstanbul	Önlisans farklı bölümler 690 öğrenci	%83,3	Her gün %64,0 Haftada birkaç defa %30,3 Ayda birkaç defa %4,7 Yılda birkaç defa %1,0	30 dk’dan az %32,3 1 saat %29,3 1-2 saat %24,4 2 saat’dan fazla %14,0
(Bicen ve Cavus, 2011)	Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa KKTC	Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri 86 öğrenci	-	-	1 saat %24 2 saat %28 3 saat %16 4+ saat %32

(Sezgin, vd., 2011)	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur	Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri 146 öğrenci	-	Her gün %65,1 Haftada birkaç kez %28,1 Yılda birkaç defa %6,8	15- dk %21,9 ±30 dk %25,3 ±1 saat %21,9 1-3 saat %21,2 3+ saat %9,6
(Göker vd., 2010)	Fırat Üniversitesi, Elazığ	Farklı bölümler 486 öğrenci	%77	Günde bir kez %28,3 Günde birden fazla %16,8 Birkaç günde bir %31,3 Haftada bir %23,5	1- saat %51,9 1-2 saat %39,3 3-4 saat %5,6 5+ saat %3,2
(Kobak ve Biçer, 2008)	Anadolu Üniversitesi, Eskişehir	İletişim Fakültesi 268 öğrenci	%65	her gün %61 haftada %23 arada bir %14	-

Yükseköğretim bağlamında Türkiye’de yapılan araştırmalar incelendiğinde (bknz; Tablo 12) üniversitede öğrenim göre öğrencilerin öncelikli olarak Facebook’u sosyalleşme aracı olarak kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin Facebook’u kullanma nedenlerinin en başında *gerçek yaşamdaki arkadaşları ile iletişim kurmak* olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu Türkiye dışında yapılan araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir (bknz; Bölüm 2.7.7.1a). Öğrenciler ayrıca bağlantıları kopan eski arkadaşlarını bulmak ve onlarla tekrar iletişime geçmek için Facebook’tan faydalanmaktadırlar. Bunun yanı sıra, Türkiye’deki öğrencilerin güncel konular hakkında haberdar olmak üzere Facebook kullandıklarını ilk 5 neden arasında göstermeleri, Facebook’un öğrenciler için önemli bir bilgiye erişim kanalı haline geldiğini göstermektedir. Öğrenciler ayrıca, çeşitli paylaşımlarda (fotoğraf, video vb.) bulunmanın yanı sıra, öğrenim gördükleri okul ile ilgili gelişmeleri ve etkinlikleri de Facebook’tan takip etmektedirler. Bu durumun nedeni olarak, Türkiye’deki üniversitelerin, üniversite öğrencileri arasında Facebook’un popülerliğinin farkına varması ve üniversitelerin ve bölümlerinin resmi Facebook sayfaları üzerinden üniversite ile ilgili gelişmelerin ve etkinliklerin duyurulması gösterilebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, Türkiye’deki üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin Facebook’u en az *yeni insanlarla tanışıp arkadaşlıklar kurmak* için kullanmakta oldukları görülmektedir. Türkiye’deki bu yöndeki bulgular Türkiye dışında yapılan araştırmalarla da desteklenmektedir (bknz, Bölüm 2.7.1.1c). Bununla birlikte, Türkiye’de yapılan araştırmalar üniversite öğrencilerinin Facebook’u eğitim amaçlı çok

fazla kullanmadıklarını göstermektedir. Bu durum üniversite öğrencilerin Facebook’u eğitimlerini destekleyici bir araçtan ziyade, sosyalleşme ve eğlence aracı olarak gördüklerini göstermektedir. Türkiye dışında yapılan araştırmalarda da Facebook’un öğrenciler eğitim amaçlı kullanımı alt sıralarda yer almasına rağmen, bu araştırmalarda öğrencilerin ders ile ilgili pratik bilgilere (ders saati, içeriği vs.) ulaşmak için Facebook kullandıkları bulunmuştur.

Tablo 12: Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanma Nedenleri

Araştırma	Facebook Kullanma Nedenleri	
	İlk beş neden	Son üç neden
(Karal ve Kokoc, 2013)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gerçek yaşamdaki arkadaşları ile iletişimlerini devam ettirmek (4.37) 2. Eski arkadaşlarıyla tekrar bağlantıya geçip onlarla iletişim kurmak (4.24) 3. Güncel ve farklı bilgi ve fikirlere erişmek (3.97) 4. Video, resim vb, paylaşmak (3.93) 5. Sevdikleri kişiler hakkında bilgi edinmek (3.65) - Eğitim ile ilgili grup ve etkinlikleri araştırmak (3.65) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diğer insanlar tarafından tanınmak (2.05) 2. Yeni kişilerle tanışıp arkadaşlık kurmak (2.54) 3. Farklı kültürlerden insanlarla tanışmak (2.59)
(Dikme, 2013)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arkadaşlarının ne yaptığını kontrol etmek (%70) - sohbet etmek (%70) 2. Fotoğraf yüklemek (%63) 3. Üniversitelerin etkinliklerini takip etmek (%55) 4. Profil güncellemek (%48) 5. Video yüklemek (%39) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arkadaş edinmek (%23) 2. Oyun oynamak (%26)
(Çam, 2012)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arkadaşlarıyla iletişim kurmak için (%41,8) 2. Arkadaşlarıyla çeşitli bilgi ve kaynak paylaşımında bulunmak (%40,2) 3. Okul ve okul arkadaşlarıyla ilgili gelişmeleri takip etmek (%39,5) 4. Okulumla (sınıf, üniversite, bölüm,) ilgili gruplara katılarak iletişimimi sürdürmek (%38,2) 5. Gündemdeki yenilikleri takip etmek (%35,8) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yeni arkadaşlıklar kurmak için (%10,8) 2. Benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak (22,9) 3. akademik (derslerimle ilgili) çalışmalarına destek olması için (%24)
(Taydaş, 2012)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arkadaşlarla haberleşmek (%57,9) 2. Vakit geçirmek (%25,4) 3. Gündemi takip etmek (%18,9) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oyun oynamak (%4,6)

(Ucun, 2012)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arkadaşla iletişim kurmak (4.2) 2. Günlük yaşamla ilgili gelişmelerden haberdar olmak (3.79) 3. Arkadaşlarımla çeşitli bilgi ve kaynak paylaşımında bulunmak (3.71) 4. Gündemdeki yenilikleri takip etmek (3.59) 5. Okulumla (sınıf, üniversite, bölüm,) ilgili gruplara katılarak iletişimimi sürdürmek (3.26) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yeni arkadaşlıklar kurmak için kullanıyorum (2.11) 2. Benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak (2.30) 3. Akademik (derslerimle ilgili) çalışmalarına destek olması için (2.62)
(Ergenç, 2011)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arkadaşla iletişim kurmak (%49,5) 2. Arkadaşlarının günlük yaşamla ilgili gelişmelerinden haberdar olmak (%39) 3. Arkadaş çevremi koruduğu ve geliştirdiği için (%33,5) 4. Okulumla (sınıf, üniversite, bölüm) ilgili gruplara katılarak iletişimimi sürdürmek (%32) 5. Ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak (%22) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yeni arkadaşlıklar kurmak (%13) 2. Eski arkadaşlarımı bulmak (%19,5)
(Sezgin vd., 2011)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arkadaşlarla iletişim kurmak (3.90) 2. Arkadaşlarımla çeşitli bilgi ve kaynak paylaşımında bulunmak (3.84) 3. Günlük yaşamla ilgili gelişmelerden haberdar olmak (3.70) 4. Gündemdeki yenilikleri takip etmek (3.57) 5. Okul ve okul arkadaşlarımla ilgili gelişmeleri takip etmek (3.54) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yeni arkadaşlıklar kurmak (2.31) 2. Derslerimle ilgili çalışmalarına destek olması için (2.75) 3. Benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak (2.88)
(Tınmaz, 2011)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arkadaşlarla iletişim kurmak (%86,4) 2. Uzakta yaşayan arkadaş veya akraba ile iletişim kurmak (%81,6) 3. Bağlantının koptuğu insanlarla iletişim kurmak (%64,6) 4. Sıkıldığında vakit geçirmek (%56,9) 5. Başkalarının paylaştığı fotoğraflara bakmak (%51,1) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gerçek dünyada tecrübe edemeyeceğim şeyleri yaşamak (%6,1) 2. Flirt etmek (%6,9) 3. Başkalarının saygısını kazanmak (%7,3)
(Göker vd., 2010)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eğlenceli Olduğu İçin (%38,5) 2. Arkadaşlarla Yakınlık Sağladığı İçin (%31,6) 3. Faydalı Olduğu İçin (13,9) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yeni Arkadaşlıklar Kurmada Yardımcı Olduğu İçin (%9,4)
(Kobak ve Biçer, 2008)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eski arkadaşlarını bulmak (%32) 2. Arkadaşlarını bulmak (%20) - vakit geçirmek (%20) 3. Eğlemek (%16) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Karşı cinsten birini bulmak (%1) 2. Farklı insanlarla tanışma (%3) 3. Çalışma arkadaşlarıyla buluşmak (%7)

2.7.4.2.2 Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili görüşleri

Yükseköğretim öğrencileri arasında en popüler sosyal ağ sitesi haline gelen Facebook, eğitim ortamlarında yapılandırılmamış öğrenme ortamı sağlama, işbirlikli öğrenme fırsatları sunma, öğretmen-öğrenci ve öğrenciler arası ilişkilerini geliştirme, akranlardan geri-bildirim alma, dersle ilgili bilgi toplama ve akademik hayata ve kampüs yaşamına uyumu kolaylaştırma gibi olumlu etkilere sahip olduğu çeşitli araştırmalarca belirtilmektedir.

Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi 1494 öğretmenlik bölümü öğrencisi ile yapılan öğrencilerin eğitim amaçlı Facebook kullanımlarına yönelik düşüncelerini ölçmeyi hedefleyen araştırmada öğrencilerin %67,8'inin Facebook'un "*sınıf arkadaşları arasında iletişim kurulmasına katkı sağladığı*" ifadesine olumlu cevap vermişlerdir (Çam, 2012: 79). Benzer şekilde, öğrencilerin yarısından fazlası (%54,5) öğretmen-öğrenci arasında iletişim kurulmasına katkı sağladığı konusunda olumlu düşüncelere sahiptir (Çam, 2012: 80). Öğrencilerin %55,7'si sınıf içi tartışmaların yürütülmesinde Facebook'un katkı sağlayacağı konusunda olumlu cevap vermiştir (Çam, 2012: 81). Araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir bölümü (%71) ders materyallerinin ve kaynaklarının iletilmesinde Facebook'un olumlu bir yönünün olduğunu belirtmektedir (Çam, 2012: 82). Benzer bir tabloya "*okul, sınıf ya da derslerle ilgili duyuruların yapılması*" konusunda da rastlanmaktadır. Öğrencilerin %81,8'i Facebook üzerinden okul, sınıf ya da derslerle ilgili duyuruların yapılması konusunda olumlu görüş bildirmektedir (Çam, 2012: 83). Facebook üzerinden "*ödevlerin ya da ders ile ilgili görevlerin verilmesi*" konusunda ise öğrencilerin %69,4'ü olumlu görüş bildirmektedir (Çam, 2012: 84). Öğrencilerin %68,4'ü Facebook'ta "*ortak ilgi ve gereksinimler doğrultusunda akademik gruplar (topluluklar) oluşturulması*" konusunda olumlu düşüncelere sahip iken bu rakam Facebook üzerinden "*derslerle ya da diğer eğitsel çalışmalarla ilgili bilgi paylaşımında bulunulması*" konusunda %73,5'e yükselmektedir (Çam, 2012: 85-86). Öğrencilerin yine önemli bir bölümü (%71,3) Facebook üzerinden "*grup çalışmalarının yürütülmesi*" konusuna olumlu cevaplar vermiştir. Öte yandan Facebook'un "*öğrenme için zengin kaynak ve materyale erişim*" sağlama potansiyeli hakkında olumlu görüş bildiren öğrencilerin oranı %60,9 olarak belirlenirken,

öğrencilerin %70,1'i Facebook'un “*öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteğinin sağlanması (video, animasyon, ses, vs.)*” için kullanımı konusunda olumlu görüş bildirmektedir (Çam, 2012: 87-88). Şekil 41’de de görüleceği üzere; bu araştırmada öğrencilerin Facebook’un eğitim ortamlarında kullanımı potansiyeli ile ilgili en çok dersle ilgili pratik ve lojistik destek sağlanması (duyurular, kaynak/materyal/bilgi paylaşımı) konusunda daha olumlu görüşler bildirdikleri görülürken, özellikle öğrenci-öğretmen iletişimine ve sınıf içi tartışmaların yürütülmesine katkı konusunda daha düşük oranlar elde edilmiştir.

Sezgin vd. (2011) Facebook’un eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri (BÖTE) bölümünde öğrenim gören öğrencilerin (n=146) görüşlerinin olumlu olduğunu belirtmektedir. Ancak, bu çalışmada Çam’ın (2012) bulgularının aksine öğrencilerin en fazla olumlu görüş bildirdikleri katkı boyutu işbirliği boyutundaki maddeler olmuştur ($\bar{x}=7,31$). İletişim boyutu ise ikinci en yüksek olumlu görüş bildirilen boyut olurken ($\bar{x}=6,79$), kaynak - materyal paylaşımı boyutlarında da öğrencilerin görüşleri ortalamanın üzerinde olmasına rağmen en düşük ortalamamalar ($\bar{x}6,53$) bu boyutta yer almıştır (Sezgin vd., 2011).

Şekil 41: Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Eğitim Amaçlı Facebook Kullanımı İle İlgili Görüşler (%).

Kaynak: Çam, 2012

Çoğunluğunu (%71,4) Türkiye’den katılımcıların oluşturduğu farklı ülkelerden gelen ve bu katılımcıların yarısından fazlasının (%51,5) üniversite öğrencilerinin oluşturduğu farklı mesleklerden 792 bireyin katıldığı araştırmada katılımcıların eğitim ortamında Facebook kullanmanın *“öğrenme etkinliğini daha eğlenceli hale getireceğini”* düşündükleri saptanmıştır (Tınmaz, 2011: 102). Ayrıca, bu araştırmaya katılan bireylerin *“Facebook’un iyi bir öğrenme ve öğretme aracı”* olabileceği ifadesine katılımlarının yüksek olduğu (3,52/5) belirtilmektedir. Katılımcıların büyük oranının Facebook’ta insanlarla iletişim kurmaktan çekinmedikleri saptanan bu araştırmada, *“Facebook öğrencilere kişisel tecrübelerini paylaşmalarına olanak tanıyan bir öğrenme aracı olarak kullanılabilir”* ifadesine katılımın da büyük oranda (3,83/5) olduğu belirtilmektedir (Tınmaz, 2011: 102). Buna bağlı olarak, katılımcıların *“Facebook yükseköğretimde ve yaygın eğitim öğrenme/öğretme etkinliklerine entegre edilmeli”* ifadelerine katılım oranları önemli seviyelerde olduğu gözlenmektedir (Tınmaz, 2011: 102). Öğrenmeyi destekleyici Facebook araçları arasında sırasıyla Facebook video, bağlantılar (links), haber kaynağı, duvar (wall) uygulaması gelmektedir (Tınmaz, 2011: 102). Araştırmaya katılan bireylerin genel anlamda Facebook’un eğitim ortamlarında kullanılmasına yönelik olumlu görüşlere katılmalarına rağmen, *“geleneksel sınıf yerine Facebook’ta verilen dersi tercih ederdim”* ifadesine katılım düşük olmuştur. Dolayısıyla, katılımcılar Facebook’un öğrenme/öğretme etkinliklerine dahil edilmesi gerekliliğine inanırken, Facebook’un geleneksel öğrenme/öğretme etkinliklerinin yerini almasını beklemedikleri sonucuna varılabilir. Bir başka deyişle, katılımcılara göre Facebook bir ders destek aracı olarak kullanılmalıdır ancak dersin yerini almamalıdır.

Boğaziçi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi’nde öğrenim gören yetişkin öğretmen adaylarıyla (n=100) yapılan çalışmada öğrenenlerin Facebook’un eğitim amaçlı kullanımı konusunda görüşleri alınmıştır (Kıcı, 2012). Bu araştırmada öğrencilerin Facebook’un eğitim amaçlı kullanımının uygun olup olmadığı konusunda görüşlerinin, *“katılmıyorum”* ifadesi görece yüksek olmakla beraber, ikiye ayrıldığı görülmektedir (katılmıyorum %51; katılıyorum %49) (Kıcı, 2012: 202). Öte yandan bu bulgunun aksine, *“Facebook kişisel/sosyal bir alandır. Eğitim amaçlı kullanılmamalıdır”* ifadesine katılmayanların oranı oldukça yüksek (%70) çıkmıştır (Kıcı, 2012: 202). Bununla birlikte, bu

araştırmada katılımcıların yarısından fazlasının (%59) Facebook'un öğretmen ve öğrencilerin iletişim kurması için uygun bir ortam olmadığını düşündükleri tesbit edilmiştir (Kııcı, 2012: 202). Ayrıca, katılımcıların önemli bir oranının (%87) Facebook'un özel hayatlarına (mahremiyetime) zarar verdiğine inanmadıkları saptanmıştır (Kııcı, 2012: 203). Bu araştırmadaki bulgulara göre öğrencilerin Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşlerde ikiye ayrıldıkları görülmektedir.

Sonuç olarak, araştırmalar yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören bireylerin günlük yaşamlarında Facebook'u farklı etkenlerle benimseyerek çeşitli işlerinde kullanırken, örtük ya da istedik yapılandırılmamış öğrenmeler gerçekleştirdikleri ya da örgün eğitimlerini yapılandırılmamış öğrenme etkinlikleri ile destekledikleri sonucuna varmaktadır (Mazman, 2009).

2.7.4.2.3 Türkiye'de yükseköğretim ortamlarında Facebook kullanımı ile ilgili uygulamaya dönük yapılan araştırmalar

Yükseköğretim bağlamında ders destek aracı olarak uygulamaya dönük Facebook kullanımı ile ilgili yapılan araştırmaların çoğunluğunun öğretmenlik bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarıyla yapıldığı görülmektedir (Balçıkınlı, 2012; Demirel, 2012; Durusoy, 2011; Ekici, 2012; Genç, 2010; Kııcı, 2012; Küçük, 2012). Bu araştırmaların yarısından fazlasının ise BÖTE bölümü öğrencilerine odaklandığı görülmektedir (Demirel, 2012; Durusoy, 2011; Genç, 2010; Küçük, 2012). Bununla birlikte, yabancı dil eğitiminde Facebook kullanımı ile ilgili yapılan uygulamaya dönük araştırmalara (Balaman, 2012; Saykili, 2010; Saykili ve Genç Kumtepe, 2014; Yıldırım, 2013) "*Yabancı Dil Eğitiminde Facebook kullanımı ile İlgili Yapılan Araştırmalar*" bölümünde yer verilecektir.

Eğitim amaçlı Facebook kullanımının öğretmen adaylarının bilişötesi (metacognitive) farkındalıklarının artırdığı (Balçıkınlı, 2010: vii), öz-yeterliğini geliştirmede etkili olduğu (Durusoy, 2011: ii), sosyal, bilişsel ve öğretimsel bulunmuşluklarının geliştiği (Küçük, 2012: vi), öğrencilerin uygulamaya karşı izlenimlerin son derece olumlu olduğu ve Facebook'un bir öğrenme aracı olarak benimsendiği gözlenmiştir (Genç, 2010: 242). Bunun yanı sıra, Facebook kullanımının öğretmen adayları arasındaki

iletişimi, paylaşımı ve yardımlaşmayı arttırdığı bulunmuştur (Demirel, 2012). Ayrıca, Facebook üzerinden yapılan uygulamanın öğrencilerin işbirlikli karar alma sürecine katılım istekliliklerinde artışa neden olduğu saptanmıştır (Kıcı, 2012: 215). Bununla birlikte Facebook uygulamasının öğrencilerin toplam erişimi, bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme erişimi düzeylerinde ve kalıcılık seviyelerinde artışa neden olduğu gözlenmiştir (Ekici, 2012). Sonuç olarak araştırmalar, öğrenci ve öğretmenlerin Facebook kullanımından öğrenme ve eğitim açısından yararlanabilecekleri (Albayrak, 2012) ve uygulama sonunda Facebook'un eğitim amaçlı kullanılması ile ilgili görüşlerde olumlu yönde bir artış tesbit edilmiştir (Tınmaz, 2011). Söz konusu araştırmalar detaylarıyla aşağıda verilmiştir.

Gazi Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği bölümünde verilen Özel Öğretim Yöntemleri dersinin Facebook ile desteklenmesinin öğretmen adaylarının (n=8) bilişötesi farkındalıklarına ve öğretmen uygulamalarına etkilerini araştıran çalışmada katılımcıların öğretmenliklerine yönelik bilişötesi farkındalıklarının anlamlı bir şekilde artırdığı bulunmuştur (Balçıklı, 2010: vii). Araştırmada öğretmen adaylarının, bilgi bilinçlerine ek olarak, bilginin uygulanma aşamaları olan planlama, gözleme ve değerlendirme safhalarında, öğretmenlik süreçlerine yönelik belirgin farkındalık kazandığı da saptanmıştır (Balçıklı, 2010: vii). Bununla birlikte, Facebook ortamında yapılan yansıtmacı yorumların öğretmen adaylarının uygulamalarını geliştirdiği belirlenmiştir (Balçıklı, 2010: vii). Facebook'un ders destek aracı olarak kullanılmasının öğretmen adaylarına, özerk tutumlarına ilişkin bilişötesi farkındalıklarını artırmaya yönelik çeşitli fırsatlar sunduğu, katılımcıların çalışma süresince özerkliklerini geliştirmek için sağlanan bu fırsatları etkili bir şekilde değerlendirdikleri sonucuna varılmıştır (Balçıklı, 2010: vii).

Balıkesir Üniversitesi BÖTE bölümünde verilen Öğretmenlik Uygulaması dersinin Facebook grubu ile desteklenmesinin öğretmen adaylarının (n=10) öz-yeterliğini geliştirmede etkisini incelendiği araştırmada uygulamanın öğretmen yetiştirmedeki kullanımının öğretmen adaylarının öz-yeterliğini geliştirmede etkili bir araç olduğu tespit edilmiştir (Durusoy, 2011: ii). Facebook'un bu bağlamda kullanımının öğrencilerin arkadaşlarından öğrenme deneyimleri edinmelerine, kendi öz-yeterlikleri hakkında farkındalıklarının artırılmasına yardımcı olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte,

öğrencilerin yansıtıcı düşünme ve kendilerini daha etkileşimli ve işbirlikli bir ortamda geliştirme fırsatı elde ettikleri sonucuna varmışır (Durusoy, 2011: 55).

Fırat Üniversitesi BÖTE bölümünde verilen derslerin desteklenmesinde Facebook Courses uygulamasının kullanılmasına yönelik araştırmada öğrencilerin (n=178) izlenimlerinin uygulamaya karşı son derece olumlu olduğu ve Facebook'un sosyal bir iletişim aracı olmanın yanında aynı zamanda bir öğrenme aracı olarak benimsendiği gözlenmiştir (Genç, 2010: 242).

Karadeniz Teknik Üniversitesi BÖTE bölümünde verilen Fizik 1 dersinin “Bilgisayar Destekli Fizik” adlı Facebook grubu ile desteklenmesinin eğitim ortamına etkisinin araştırıldığı araştırmada öğrenciler arası etkileşimin oldukça yüksek seviyede olduğu ve uygulamanın öğrenciler (n=40) arasındaki iletişimi, paylaşımı ve yardımlaşmayı arttırdığı bulunmuştur (Demirel, 2012). Öte yandan, bu araştırmada Facebook grubunda öğrenci-öğretmen etkileşimi çok fazla olmamasına rağmen, öğrencilerin gerektiğinde öğretim elemanına ulaşmasının ve öğretim elemanından ödevlerle ilgili dönüt almasının kolaylaştığı saptanmıştır (Demirel, 2012).

BÖTE bölümünde öğrenim gören 109 öğrenen ile Öğretim Tasarımı ve Modelleri dersi bağlamında Facebook desteğiyle sağlanan karma öğrenme (blended learning) ortamının, öğrencilerin, motivasyonları, memnuniyetleri, akademik başarıları, sosyal, bilişsel ve öğretimsel bulunuşlukları üzerindeki etkilerini araştıran çalışmada öğrencilerin sosyal, bilişsel ve öğretimsel bulunuşluklarının geliştiği saptanmıştır (Küçük, 2012: vi). Araştırmada kontrol gurubu sadece yüz yüze eğitim almış deney grubu ise Facebook ile desteklenen karma eğitim almıştır. Araştırmanın sonunda ölçeği son-test puanlarına göre karma ve yüz yüze eğitim alan öğrenciler arasında akademik başarı anlamında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir (Küçük, 2012: 72). Bununla birlikte, karma ve yüz yüze eğitim alan öğrencilerin arasında derse karşı motivasyonlarında da anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen “öğrenme ve performansla ilgili özyeterlik” alt boyutunda yüz yüze ders alan öğrencilerin daha yüksek puanlar aldıkları gözlenmiştir (Küçük, 2012: 73). Bunun nedeni olarak; öğrencilerinin uygulamanın başında Facebook'un eğitimde kullanılmasına ve karma eğitime karşı kaygılı olmaları gösterilmektedir (Küçük, 2012: 74). Öte yandan, öğrencilerinin, Facebook üzerinden yürüttükleri tartışmaların öğrencilerin etkileşim ve

iletişim becerilerinin oldukça artmasına ve grup arkadaşlarının bir bütün olarak hissetmesine neden olduğu belirlenmiştir (Küçük, 2012: 75). Karma eğitim gören öğrencilerin projelerini Facebook üzerinden yürütmesinin onların yüz yüze eğitim alan gruba göre “keşfetme” becerilerinin gelişmesine katkıda bulunduğu belirtilmektedir (Küçük, 2012: 76). Bununla birlikte, Facebook ile desteklenen karma eğitim öğrencilerinin Facebook üzerinden bilgi ve materyal paylaşımında buldukları ve birbirlerinin paylaşımlarından faydalandıkları tesbit edilmiştir (Küçük, 2012: 76). Ancak, bu araştırmanın dikkat çektiği önemli bir nokta uygulama sürecinin başlangıcında karma eğitim öğrencilerinin kaygı düzeylerinin oldukça yüksek olması ve uzaktan eğitim deneyimlerinin olmamasının Facebook üzerinden verilen eğitime önyargılı olmalarına neden olduğudur (Küçük, 2012: 79). Dolayısıyla, öğrencilerin benzer bir uygulama öncesinde Facebook kullanımına yönelik kaygı düzeylerinin eğitim amaçlı etkili bir çevrimiçi sosyal ağ deneyimini etkilediği gözlenmektedir.

Yarisından fazlasının (%53) Türkiye’den gelen katılımcıların oluşturduğu farklı ülkelerden gelen bireylerin (n=15) katıldığı Avrupa Birliği Gençlik Programı (EU Youth In Action) dersinin Facebook üzerinden verilmesi ile ilgili katılımcı görüşlerini ortaya koymayı hedefleyen çalışmada katılımcıların Facebook’un eğitim amaçlı kullanılması ile ilgili görüşlerinde olumlu yönde bir artış tesbit edilmiştir. Facebook’un iyi bir öğrenme/öğretme aracı olabilceğine dönük düşüncelerinde olumlu bir artış gözlemlenmekle birlikte (4,53/5), “Facebook yükseköğretimde öğrenme/öğretme etkinliklerine entegre edilmeli” ve “Facebook yaygın eğitim öğrenme/öğretme etkinliklerine entegre edilmeli” ifadelerine katılım oranlarının da arttığı görülmektedir (sırasıyla 3,40/5; 4,33/5) (Tınmaz, 2012: 139). Uygulama sonrasında katılımcıların Facebook’un öğrenme etkinliğini daha eğlenceli hale getireceğine olan inançları arttığı saptanan çalışmada, katılımcıların fikirlerini Facebook kullanarak açık bir şekilde ifade edebilme konusunda kendine güvenlerinin arttığı gözlenmiştir (Tınmaz, 2012: 139). Öte yandan bu çalışmada “geleneksel sınıf yerine Facebook’ta verilen dersi tercih ederdim” ifadesine katılım oranı artmasına rağmen hala düşük seviyelerde olduğu belirlenmiştir (Tınmaz, 2012: 139).

Çevrimiçi sosyal paylaşım ağlarının, işbirlikli öğrenmeyi destekleme potansiyelini ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmada Boğaziçi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi,

Yeditepe Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'nde öğrenim gören yetişkin öğretmen adaylarıyla (n=100) yapılan çalışmada “Amaçlı Senaryo” tasarlanmış ve hazırlanan eğitim uygulaması Facebook üzerinden uygulanarak sonuçlar incelenmiştir (Kııcı, 2012). Araştırmanın sonuçları Facebook üzerinden yapılan uygulamanın katılımcıların işbirlikli karar alma sürecine katılım istekliliklerinde artışa neden olduğu saptanmıştır (Kııcı, 2012: 215). Öte yandan katılımcıların problem çözme becerilerinde değişiklik bulunamamıştır (Kııcı, 2012: 215). Bunun temel nedeni olarak problem çözme becerisinin uzun vadede kazanılan bir beceri olması ve geliştirilen öğretim materyalinin hazırlanabilecek kapsamlı bir eğitim içerisinde küçük bir modül niteliği taşıması gösterilmektedir (Kııcı, 2012: 215). Bu bulguların yanı sıra, uygulama sonunda araştırmada katılımcıların bilişim teknolojilerinin kullanımı konusundaki yetkinlikleri ile işbirlikli öğrenmeye katılım isteklileri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bir başka deyişle, katılımcıların çevrimiçi sosyal ağları bilgiye ulaşma aracı olarak kullanmalarının, ulaştıkları bilgiyi anlayıp değerlendirmelerinin ve bilgi üretimine katkıda bulunmalarının işbirliğine katılım isteklilikleri üzerinde etkili olduğu değerlendirilmektedir (Kııcı, 2012: 215).

Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 102 öğrencinin katıldığı Sosyal Bilgiler Eğitimi Programı Öğretim İlke ve Yöntemleri dersi kapsamında Facebook uygulaması geliştirilmiş ve dört hafta süreyle kullanılmıştır (Ekici, 2012). Söz konusu dersin Facebook uygulaması ile desteklendiği bu çalışmada Facebook uygulaması kullanan deney grubunun toplam erişimi, bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme erişim düzeylerinde ve kalıcılık puanlarında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir (Ekici, 2012). Bu bulguların yanı sıra uygulama ile ilgili alınan öğrenci görüşleri uygulamanın öğrenciler tarafından benimsendiğini ve rahatlıkla kullanıldığını ortaya çıkarmıştır (Ekici, 2012).

Özel bir üniversitede 42 katılımcı ile yapılan Facebook'un yüz yüze bir derste ders yönetim sistemi (DYS) olarak kullanıldığı araştırmada Facebook'un kolay iletişim kurmayı sağlaması, aktif katılımlarını ve etkileşimlerini artıran bir DHS olması nedeniyle öğrenci ve öğretmenlerin tercih ettikleri bir DHS olduğu saptanmıştır (Albayrak, 2012). Bununla birlikte, katılımcıların çoğunun tüm derslerde bir DHS olmasının değerine inandıkları tesbit edilen bu çalışmada öğrenci ve öğretmenlerin

Facebook kullanımından öğrenme ve eğitim açısından yaralanabilecekleri gözlenmiştir (Albayrak, 2012).

2.7.4.2.4 *Türkiye bağlamında eğitim alanında Facebook kullanımı ile ilgili belirtilen sakıncalar*

Türkiye bağlamında eğitim alanında Facebook kullanımı ile ilgili ortaya konan çekincelerin en başında gizlilik ve güvenlik endişeleri (ve bu başlık altında sanal zorbalık) yer almaktadır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin dikkatinin dağılması ve yönetsel endişeler de Facebook'un eğitim alanında kullanılması yönünde belirtilen endişeler arasında yer almaktadır.

a) *Gizlilik ve güvenlik endişeleri:* UNICEF'in 2011 yılında yayımladığı "Çevrimiçi Genç Türkiye: Türkiye'deki Dijital Durumla İlgili Araştırma Çalışması" adlı raporda Türkiye'deki ergenlerin ve gençlerin karşılaştıkları başlıca çevrimiçi riskler arasında zararlı yazılım, kişisel bilgilerin paylaşılması ve siber zorbalık yer aldığı belirtilmektedir (Beger vd., 2011). Bununla birlikte, Türkiye'de hem ilk-ortaöğretim hem de yükseköğretim bağlamında yapılan araştırmalar öğrenciler arasında oldukça yaygın ve yoğun bir şekilde kullanılmasına rağmen, sosyal ağ siteleri kullanımı ile ilgili öğrencilerin gizlilik ve güvenlik endişeleri olduğunu ortaya çıkartmıştır (Acır, 2008; Aksüt vd., 2012; Belin ve Yıldız, 2011; Göker vd., 2010; Kalaman, 2011; Kokoç ve Çiçek, 2011; Tınmaz, 2011; TİB, 2011; Turan vd., 2013). Kalaman'ın (2011) yaptığı araştırmada öğrencilerin Facebook'u güvenli bir site olarak görmedikleri ve Facebook'un kişilerin özel hayatlarına müdahale edilmesine imkân sağladığını düşündüklerini saptamıştır. Bu araştırmada katılımcıların çoğu Facebook'un kişisel bilgileri, fotoğrafları ve videoları güvenli bir şekilde muhafaza ettiğini düşünmemelerine rağmen, katılımcıların Facebook'a fotoğraf ve video yüklemede bir sakınca görmedikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte, çevrimiçi sosyal ağlardaki bazı risklere karşı 9-16 yaş aralığındaki bireylerin farkındalıklarının az olduğuna dikkat çekilmektedir (TİB, 2011). Bu bireylerin %50'sinin sosyal ağlara kaydolurken karşılaştıkları gizlilik ve kişisel bilgileri korumaya yönelik yönergeyi okumadıklarını ya da anlamadıklarını elde edilen bulgular arasında yer almaktadır (TİB, 2011).

- b) Öğrencilerin dikkatinin dağılması:** Araştırmalar öğrencilerin Facebook'ta çok fazla zaman geçirdiklerini ve Facebook'un öğrencilerin akademik çalışmalarında dikkatlerinin dağılmasına neden olduğunu saptamıştır (Göker vd., 2010; Kokoç ve Çiçek, 2011; TİB, 2011; Turan vd., 2013). Öğrenciler Facebook'un zaman kaybına neden olduğu ve bu durumdan akademik yaşamlarının olumsuz etkilendiğini belirtmektedirler (Göker vd., 2010; Kokoç ve Çiçek, 2011; TİB, 2011; Turan vd., 2013).
- c) Yönetimsel endişeler:** Türkiye'de bir üniversitede ağ trafiğine getirdiği yük nedeniyle Facebook'a erişim yasaklanmıştır. (Milliyet, 2014). Ayrıca, öğrenci ve eğitimciler sosyal ağ siteleri üzerinden paylaştıkları içerik nedeniyle disiplin uygulamalarına maruz kalabilmektedirler (Farklı Bir Bakış, 2013; Hukuki.net, 2013). Türkiye'de MEB'e bağlı devlet okullarında barındırdıkları pedagojik ve ruhsal gelişimlerini olumsuz etkileyebilecek içerik, gizlilik ve güvenlik ve öğrencilerin dikkatinin dağılmasına neden olması gibi nedenlerle Facebook, Twitter gibi sosyal ağ sitelerine erişim yasaklanmıştır (Balaman ve Karataş, 2012; Milliyet, 2012). Bu yasak ayrıca bazı özel okullar tarafından da uygulanmaktadır (HABERTÜRK, 2012). Araştırmacının konuyla ilgili Facebook iletisine iki öğretmenin verdiği cevaplar aşağıdaki Şekil 42'de görülmektedir. Araştırmacının öğretmenlerle kişisel diyalogu MEB'e bağlı bazı devlet okullarında okulların kendi özel ADSL aboneliği yoluyla öğretmenler odasında Facebook vb. engelli sitelere erişim sağladıklarını ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra, internetten indirilebilen yazılımlar sayesinde öğrenciler ve öğretmenler MEB'in internet bağlantısı üzerinden engelli sitelere erişebilmektedirler. Bu yazılımlara basit bir Google araştırmasıyla erişmek mümkün olabilmektedir. Bu durum öğrencilerin uygunsuz içeriğe erişimlerinin engelleme için sitelerin tamamen erişime kapatılmasının bir çözüm olmadığı, öğrencilerin çeşitli yollarla (kendi cep telefonlarındaki internet bağlantısından veya bilgisayarlarına yazılım kurarak) yasaklı sitelere erişim sağladıkları gerçeğini ortaya koymaktadır. Buradan hareketle, öğrenci ve öğretmenlerde sanal dünyada karşılaşılabilecek tehdit ve risklere karşı farkındalık oluşturma etkinliklerinin düzenlenmesi ve gerekli önlemlerin nasıl alınabileceği konusunda bilgilendirilmeler yapılmasının alınması gereken çözüm önlemleri arasında olması gerektiği değerlendirilmektedir.

Şekil 42: MEB'e Bağlı Okullardan Facebook vb. Engelli Sitelere Erişim

2.7.5 Yabancı dil eğitiminde Facebook kullanımı ile ilgili yapılan araştırmalar

Yabancı dil eğitiminde Facebook kullanımı ile ilgili yapılan araştırmalar aşağıda listelenen olumlu etkilere vurgu yaparken, aynı zamanda bu araştırmalar bir takım çekincelerden de bahsetmektedir.

2.7.5.1 Yabancı dil eğitiminde Facebook kullanımının olumlu etkileri

Yabancı dil eğitimi sürecinin Facebook kullanımı ile desteklenmesinin; motivasyon artışı sağlama, gerçek ve anlamlı hedef dil fırsatları sağlama, işbirlikli dil öğrenme fırsatları sağlama, öğrenci merkezli öğrenme ve otonom öğrenme fırsatları sağlama, topluluk bilinci (hissi) oluşmasına yardımcı olma, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen ilişkilerini geliştirme ve kültürel farkındalık artışı sağlama gibi olumlu etkilere sahip olduğu tesbit edilmiştir.

- a. *Motivasyon artışı sağlama:* Araştırmalar yabancı dil eğitiminde ders destek aracı olarak Facebook kullanılmasının öğrencilerin dil öğrenme motivasyonunu artırdığını ifade etmektedir (Aubry, 2009; Balaman, 2012; Blattner ve Fiori, 2009; Donmus, 2010; Promnitz-Hayashi, 2011; Kabilan vd., 2010; Medley, 2009; Saykili, 2010; Shih, 2011; Terantino, 2011; Wu ve Hsu, 2011; Yunus vd., 2012). Araştırmalar dil derslerinin Facebook ile desteklenmesi sayesinde öğrencilerin yeni kelimeler öğrenebildiklerini, kendine güvenlerinin arttığını ve derse karşı tutum ve motivasyonlarının geliştiğini saptamıştır (Wu ve Hsu, 2011). Benzer bir şekilde, Facebook'un yabancı dil yazma derslerine entegre edilmesinin öğrencilerin yazma becerisine karşı kendine güvenlerinin ve motivasyonlarının artmasına katkı sağladığını ifade etmektedir (Yunus vd., 2012). Ayrıca, kelime ve okuma becerilerinin öğretilmesinde Facebook kullanımının öğrenciler için daha ilgi çekici olduğu ve daha yüksek motivasyon seviyelerine erişilmesine olanak tanıdığı da elde edilen tesbitler arasında yer almaktadır (Balaman, 2012). Bununla birlikte, Facebook etkinliklerinin yabancı dil derslerine entegre edilmesinden sonra özellikle içedönük öğrencilerin derse karşı daha fazla motive olduklarını ve sınıf arkadaşlarıyla daha fazla iletişime geçtiklerini göstermektedir (Promnitz-Hayashi, 2011). Ayrıca, sosyal ağ siteleri üzerinde oynanan oyunların öğrencileri motive ettiği ve kendi öğrenme etkinliklerini eğlenceli bir şekilde inşa etme olanağı tanıdığı vurgulanmaktadır (Donmus, 2010). Bunun aynı sıra, öğrencilerin Facebook grubu üzerinden gerçekleştirdikleri iletişim ve etkileşimlerin ve dersin öğretim elemanının kendisi ile ilgili bilgileri öğrencilerle paylaşmasının öğrencilerin derse karşı duydukları dışsal motivasyonun içsel motivasyona dönüşmesinde katkı sağladığı saptanmıştır (Aubry, 2009). Buna paralel olarak araştırmalar Facebook ile desteklenen yabancı dil derslerinin Facebook'un sosyal yönünü merkeze alması gerektiğinin altını çizmektedir çünkü öğrenciler Facebook'un sosyal yönünün en motive edici eğitim etkinliklerine yol açtığını ifade etmektedirler (Mitchell, 2012).
- b. *Doğal (otantik) ve anlamlı hedef dil fırsatları sağlama:* Araştırmalar yabancı dil öğrencilerinin Facebook üzerinden doğal (otantik) ve anlamlı dil etkileşimlerine erişme fırsatlarına sahip olduğu sonucuna varmaktadır (Blattner ve Fiori, 2011; Kabilan vd., 2010; Medley, 2009; Omar vd., 2012; Saykili, 2010; Saykili ve Genç Kumtepe, 2014). Ayrıca, öğrencilerin bu yolla hedef dilde anlamlı ve doğal dil

öğeleri içeren etkili tartışmalara girmelerinin sağlandığı ifade edilmektedir (Omar vd., 2012). Yabancı dil öğreniminde Facebook kullanımının öğrencilere doğal dil bağlamında dilin işlevsel ve kültürel anlamda uygun bir biçimde kullanımını gözlemlene ve uygulamaya geçirme fırsatları sunduğu vurgulanmaktadır (Blattner ve Fiori, 2011). Facebook ortamında öğrencilerin gerçek (otantik) hedef dile maruz kalmalarının ayrıca yabancı dil öğrenimine karşı içsel motivasyonlarının artmasına da katkı sağladığı saptanmıştır (Medley, 2009).

c. *İşbirlikli dil öğrenme fırsatları sağlama:* Araştırmalar dil öğreniminde Facebook kullanımının işbirlikli dil öğrenme fırsatlarını artırdığını ortaya koymaktadır (Omar vd., 2012; Saykili, 2010; Shih, 2011; Terantino, 2011). Öğrencilerin Facebook üzerinden gerçekleştirdikleri tartışmalar, yazdıkları mesajlar ve yorumlar yoluyla işbirlikli öğrenme fırsatları yakaladıkları belirtilmektedir (Terantino, 2011). Araştırmalar yabancı dil yazma dersinin Facebook ile desteklenmesinin öğrencilerin yansıtıcı öğrenme etkinlikleri gerçekleştirmelerine, birbirlerinden öğrenmelerine ve işbirlikli öğrenme etkinlikleri yoluyla anlamlı bilgi ve beceriler yapılandırılmalarına katkı sağladığı sonucuna varmıştır (Shih, 2011). Facebook'un yabancı dil öğrenme etkinliklerinde eşzamansız iletişimi destekleyen alternatif bir platform olabildiği ve böylece gerçek ve daha etkili tartışmaların oluşması sürecinde dil öğrencilerinin birbirleriyle işbirliklerinin artırılmasını sağladığı belirtilmektedir (Omar vd., 2012).

d. *Öğrenci merkezli öğrenme ve otonom öğrenme fırsatları sağlama:* Araştırmalar Facebook ile desteklenen yabancı dil öğretiminin öğrenci merkezli öğrenme fırsatları sağladığını (Omar vd., 2012; Promnitz-Hayashi, 2011; Terantino, 2011; Yunus vd., 2012) ve öğrencilerin otonom öğrenme becerilerinin gelişmesine katkı sağladığını belirtmektedir (Promnitz-Hayashi, 2011; Yunus vd., 2012). Öğrencilerin Facebook grubu üzerinden hedef dilde yaptıkları tartışmaların öğrenci merkezli öğrenme etkinliklerinin gerçekleşmesine katkı sağladığı ve öğrencilerin otonom dil öğrenme becerilerinin gelişmesine yardımcı olduğu belirtilmektedir (Omar vd., 2012; Promnitz-Hayashi, 2011). Ayrıca, öğrencilerin sosyal ağ sitelerini kullanarak daha geniş bir hedef kitleye hitap etmelerinin ürettikleri çalışmalar hakkında daha fazla sorumluluk almalarını sağladığının altı çizilmektedir (Yunus vd., 2012).

Dolayısıyla, öğrencilerin daha öğrenci odaklı dil üretimi fırsatları elde ettikleri vurgulanmaktadır (Terantino, 2011).

- e. *Topluluk bilinci (hissi) oluşmasına yardımcı olma*: Araştırmalar, Facebook'un dil derslerinde topluluk bilinci (hissi) oluşmasına yardımcı olabileceğini belirtmektedir (Blattner ve Fiori, 2009; Medley, 2009; Terantino, 2011). Öğrenciler, yabancı dil derslerinde Facebook kullanımının hedef dilde tartışmalar, mesajlar ve yorumlar yoluyla topluluk bilincinin oluşmasına katkı yaptığını ifade etmektedirler (Terantino, 2011). Bunun yanı sıra, hedef dilin anadil olarak konuşulduğu ülkelerdeki bireylerle Facebook grubu tartışmalarına katılmanın veya bu tartışmaları gözlemlemenin dil öğrencilerinin topluluk bilinci oluşturmalarına ve sosyo-pragmatik becerilerini geliştirmelerine katkı sağladığı vurgulanmaktadır (Blattner ve Fiori, 2009). Buna ek olarak, öğrenenlerin ve hedef dili anadil olarak konuşan bireylerin aynı Facebook topluluğu içinde yer almalarının aralarındaki iletişimi artırdığı ve aynı zamanda dil ve kültür farklılıklarının kapatılmasına katkı sağladığı saptanmıştır (Medley, 2009). Ayrıca, Facebook'un ait olma hissiyatını artıran bir araç olabileceği ve bu nedenle de öğrencilerin aidiyet duygularının artırılmasının dil sınıflarında daha iyi performans ortaya konmasına ve motivasyon artışına katkıda bulunacağı ifade edilmektedir (Blattner ve Fiori, 2009).
- f. *Öğrenen-öğrenen, öğrenen-öğretici ilişkilerini geliştirme*: Araştırmalar yabancı dil derslerini desteklemek amacıyla Facebook kullanımının öğrenen-öğrenen, öğrenen-öğretici ilişkilerinin gelişmesine katkı sağladığını belirtmektedir (Blattner ve Fiori, 2009; Mahdi ve El-Naim, 2012; Medley, 2009; Omar vd., 2012; Piriyaşilpa, 2011; Promnitz-Hayashi, 2011; Saykili, 2010; Saykili ve Genç Kumtepe, 2014; Shih, 2011; Terantino, 2011; Wu ve Hsu, 2011; Yunus vd., 2012). Fikirlerini daha rahat bir ortamda ifade etme fırsatı bulan öğrenenlerin hem sınıf dışında hem de sınıf içinde daha yakın ilişkiler kurmasında Facebook kullanımının olumlu bir etkisi olduğu vurgulanmaktadır (Promnitz-Hayashi, 2011; Wu ve Hsu, 2011). Facebook'un fiziksel sınıfların geleneksel yapısından uzak, daha rahat bir sanal platform sağladığı ifade edilmektedir (Medley, 2009). Ayrıca, Facebook sayesinde öğrencilerin arkadaşlıklarının, iletişimlerinin ve güven duygularının geliştiğinin gözlemlendiği ifade edilmektedir (Shih, 2011). Bu nedenle, Facebook'un kişilerarası iletişim becerilerinin gelişmesine ve dolayısıyla öğrenen ve öğretici

etkileşiminin gelişmesine katkı sağladığı belirtilmektedir (Saykili, 2010). Bunun yanı sıra Facebook üzerinden gerçekleşen öğrenen-öğretici iletişiminin daha samimi bir yapıya sahip olduğu ve sonuçta öğrenen-öğretici iletişiminin gelişmesinde Facebook'un etkili olduğu belirlenmiştir (Piriyasılpa, 2011). Öğrenenler ve öğretici arasındaki etkileşimi ve eğitim fırsatlarını sınıf dışına taşıyan Facebook gibi sosyal ağ sitelerinin özellikle utangaç öğrenenlerin bu ortamlarda arkadaşları ve öğretmenleri ile daha rahat iletişim kurmalarına yardımcı olduğu ve bu öğrencilere erişilmesine olanak sağladığı ifade edilmektedir (Yunus vd., 2012). Bununla birlikte, dil öğretmenlerinin öğrenenleri daha iyi tanıma fırsatı elde ettikleri, bu yolla öğrenenlerin pedagojik ilgi ve ihtiyaçlarını daha rahat tanımlayabildikleri belirtilmektedir (Saykili ve Genç Kumtepe, 2014). Facebook'ta gerçekleşen bu gayri resmi iletişimlerin eğitim ortamlarında öğrenen ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda gerek görülen adımların atılmasına katkı sağladığı belirtilmektedir (Saykili ve Genç Kumtepe, 2014).

- g. *Kültürel farkındalık artışı sağlama:* Araştırmalar dil öğrencilerinin Facebook üzerinden gerçekleştirdikleri iletişim ve etkileşimlerin kültürler arası köprü vazifesi gördüğünü ve kültürel farkındalık artışına katkı sağladığını belirtmektedir (Blattner ve Fiori, 2011; Medley, 2009; Mitchell, 2012; Saykili ve Genç Kumtepe, 2014). Araştırmalar, hem öğrenenlerin hem de öğreticilerin kültürlerarası farkındalık geliştirmelerinde Facebook'un etkili olduğu sonucuna varmıştır (Saykili ve Genç Kumtepe, 2014). Ayrıca öğrencilerin Facebook üzerinde hedef dili anadil olarak konuşan bireylerle gerçekleştirdikleri iletişim ve etkileşimlerin bu kültürü tanımalarına yardımcı olduğu belirtilmektedir (Blattner ve Fiori, 2011; Mitchell, 2012). Bunun yanı sıra, doğru Facebook etkinlikleriyle öğrencilerin kültürel normları keşfetmelerinin sağlanabileceğinin de altı çizilmektedir (Mitchell, 2012).

2.7.5.2 Yabancı dil eğitiminde Facebook kullanımı ile ilgili belirtilen çekinceler

Bir önceki bölümde bahsedilen olumlu katkıların yanı sıra, yabancı dil eğitiminde Facebook kullanımı ile ilgili bir takım çekincelerin de altı çizilmektedir. Bunlar pedagojik ve teknolojik olmak üzere iki kategoride ele alınabilir. Pedagojik endişeler arasında; dil öğrencilerinin hedef dili anadil olarak konuşan bireylerin yaptığı hataları

veya argo kullanımları benimsemeleri (Mahdi ve El-Naim, 2012; Saykili ve Genç Kumtepe, 2014), internet üzerinde kullanılan kısaltmaların (you yerine u gibi) dil öğrencileri arasında yaygınlaşması (Mahdi ve El-Naim, 2012; Saykili ve Genç Kumtepe, 2014; Yunus vd., 2012), öğrencilerin hedef dil yerine kendi anadillerini kullanmakta ısrarcı olmaları, aşırı macılık (Piriyasilpa, 2011), öğrencilerin dikkatinin dağılması (Yunus vd., 2012) ve öğretmenler için ekstra iş yükü getirmesi (Piriyasilpa, 2011; Yunus vd., 2012) gösterilebilir. Teknoloji ile ilgili çekinceler arasında bilgisayar ve internet bağlantısına erişim problemleri (Piriyasilpa, 2011; Saykili, 2010; Yunus vd., 2012), bilgisayar okuryazarlık problemleri (Mitchell, 2012), gizlilik ve güvenlik endişeleri (Saykili, 2010; Saykili ve Genç Kumtepe, 2014) yer almaktadır.

Yukarıda referans olarak verilen araştırmalar ışığında sonuç olarak; eğitim ortamlarında, özellikle de yabancı dil eğitim sürecinde, Facebook ve benzeri sosyal ağ teknolojileri kullanımının önemli eğitsel faydalar sağladığı görülmektedir. Dolayısıyla, eğitimcilerin pedagojik portfolyolarını genişletmeleri, öğrenme toplulukları yoluyla etkin öğrenmeyi teşvik etmeleri ve Facebook gibi sosyal ağ sitelerinde oluşturulan çevrimiçi öğrenme topluluklarının etkililiğini araştırmaları tavsiye edilmektedir (Muñoz ve Towner, 2009). Geleneksel sınıf yaşantılarının bu çevrimiçi öğrenme toplulukları ile desteklenmesiyle birlikte eğitim ortamlarının yeniden yapılandırılmasının etkilerinin belirlenmesi amacıyla bu alternatif öğretim araçları ile ilgili daha fazla sayıda ve derinlikte araştırma yapılması gerektiğinin altı çizilmektedir (Muñoz ve Towner, 2009).

3. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırmaya yön veren ve bilimsel dayanak oluşturan Bağlantıcı Öğrenme (BÖ) Kuramı ve İletişimsel Dil Öğrenme (İDÖ) Kuramı ele alınacaktır.

3.1 Bağlantıcı Öğrenme Kuramı (Connectivism)

Bilgi ve İletişim Teknolojilerinde (BİT) görülen gelişmelere paralel olarak içinde yaşadığımız çağda bilgi üretimi ve paylaşımı alanında büyük ilerlemeler kaydedilmektedir. BİT'in günlük yaşamda yaygınlaşması ve yoğun bir şekilde kullanılması bireylerin yaşamlarını da önemli bir biçimde yönlendirmektedir. Siemens'in (2006b: 3) belirttiği üzere *“büyük bir değişim dalgasının ilk evrelerindeyiz – bu değişim dalgası toplumun yapısını, işleyişini ve çeşitli alanlarını dramatik bir biçimde etkileyecektir”*. Bu değişim çağındaki bireylerin yeni alışkanlıklarından etkilenen toplumun bir alanı da eğitimidir. Bireylerin, bilgi üretme, bilgiyi yeniden yapılandırma, paylaşma ve bilgiye erişme yöntemleriyle birlikte öğrenme şekilleri de dramatik değişimlere maruz kalmaktadır (Siemens, 2006b). Daha somut örnekler vermek gerekirse, Siemens'e (2003) göre eğitim, özellikle öğrenme ekolojisi bağlamında farklı yöntemlerden faydalanarak öğrenme süreçlerinin çeşitli özelliklerine daha iyi hitab eden topluluk ve ağlar tarafından yeniden şekillendirilmektedir. Yukarıda sözü edilen ve eğitim ortamlarında önemli etkilere neden olan değişim ve gelişmeler ışığında mevcut öğrenme kuramlarının “dijital yerliler” adı verilen günümüz öğrenenlerinin ihtiyaçlarına cevap vermede eksik kaldığı iddia edilmektedir (Siemens, 2006c).

Bu nedenle, günümüz eğitim ortamlarında gözlemlenen değişim baskıları ve öğrenen ihtiyaç ve alışkanlıkları çerçevesinde ortaya çıkan öğrenme kuramı olan BÖ Kuramının temel prensipleri ele alınmadan önce bu öğrenme kuramının ortaya çıkmasına neden olan etmenler ve diğer öğrenme kuramlarının eksik kaldığı yönler ele alınacaktır.

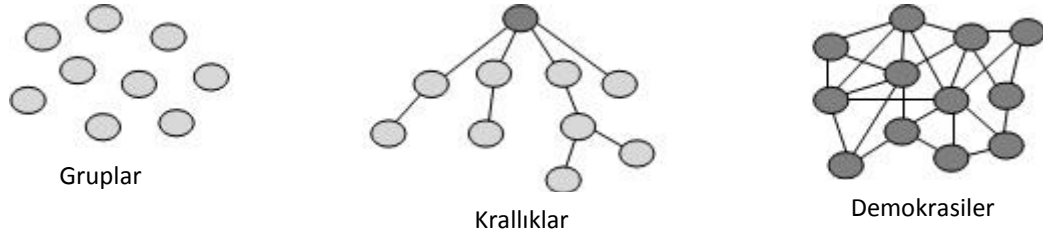
3.1.1 Bağlantıcı öğrenme kuramının geliştirilmesine neden olan temel etmenler

Bağlantıcı Öğrenme Kuramının ortaya çıkışını tetikleyen önemli etmenlerden birinin bilgiye ilişkin sahip olunan kavramsal dünya görüşünde gözlemlenen değişim

gösterilebilir (Siemens, 2006b). Bilginin statik, yapılandırılmış ve uzmanlarca tanımlanmış olma gibi özelliklere sahip olduğu görüşünün Web 2.0 tabanlı BİT teknolojileri ile birlikte bireylerin bilgi tüketici konumundan hem bilgi üreten hem de tüketen bireyler konumuna geçmiş olmaları ile değiştiği gözlenmektedir (Siemens, 2006b). Sosyal ağ siteleri, bloglar ve video/fotoğraf paylaşım siteleri gibi oldukça etkileşimli Web 2.0 teknolojileri bilgi üretimine ve akışına katkı sağlamaktadır. Siemens'e (2006b) göre mevzu bahis bu teknolojilerin etkisiyle bilgi üreticisi ve sahibi olma özellikleri az sayıda elit bireyin tekelinden kurtulmakta ve çok sayıda bireyden oluşan sıradan topluluğun/halkın eline geçmektedir. Bilgiye ilişkin kavramsal görüşlerin değişmesinin ve bu değişim nedenlerinin eğitim alanına etkisini ele alan Downes'a (2007) göre sosyal ağlar yoluyla birbirine bağlı ve herbiri kendine öz niteliklere sahip özgün hizmetler ağı sayesinde "sınırlı bir bağlamda bilgi üretimi kısıtlaması" sorununun üstesinden gelinmiş durumdadır. Bunun sonucu olarak bireyler, öğrenenler de dahil, daha fazla bilgi üretme kapasitesine sahip olmaktadır. Bunun sonucu olarak, üretme kapasitesi öğrenmeyi desteklemekte ve öğrenme kapasitesini olumlu yönde etkilemektedir (Downes, 2007). Buna ek olarak, yeni ortaya çıkan bu teknolojilerin bilgi paylaşımı ve bireyler arası küresel anlayışı destekleme gibi problemler için çözümler sağladığı ve bilgi üretiminin her gün katlanarak artmasına katkı yaptığı ifade edilmektedir (Gunawardena ve McIsaac, 1996)

Öğrenme örgütlerinde zaman içerisinde gözlemlenen evrimleşme BÖ Kuramının ortaya çıkmasında etkili olan bir diğer etmen olarak gösterilebilir. "Informal Learning: Rediscovering the Natural Pathways That Inspire Innovation and Performance" adlı kitabında Jay Cross (2007) insan, işletme, bilgisayar ve öğrenme örgütlerinin zaman içerisinde nasıl evrimleştiğini ele almakta ve bu örgütlerin bağımsız ağlardan merkeziyetçi ağlara ve buradan da anti-merkeziyetçi ve dağınık ağlara geçişini anlatmaktadır. Cross'a (2007) göre öncelikli olarak insanlar bağımsız topluluklar halinde örgütlenmişlerdir. Yazının icadı ile belirli tek bir kişinin hüküm sürdüğü merkeziyetçi yönetim şekli olan krallıklar kurulmuştur. Son olarak, matbaanın icadı ve kitle iletişiminin mümkün hale gelmesiyle krallıkların yerini toplumun her kesiminin eşit söz hakkına sahip olduğu, hiçbir kişinin veya zümrenin diğerine baskın olmadığı anti-merkezci yönetim şekli olan demokrasiler ortaya çıkmıştır. Cross'un (2007) ifadelerinde de görüleceği üzere insan

örgütlenme şekilleri üzerinde ana etkiye sahip olan faktör bilgi üretimi seviyeleri, bilginin sahipliği ve bilgiye erişim düzeyidir.

Şekil 43: İnsan Örgütlerinin Evrimi.

Kaynak: Cross, 2007

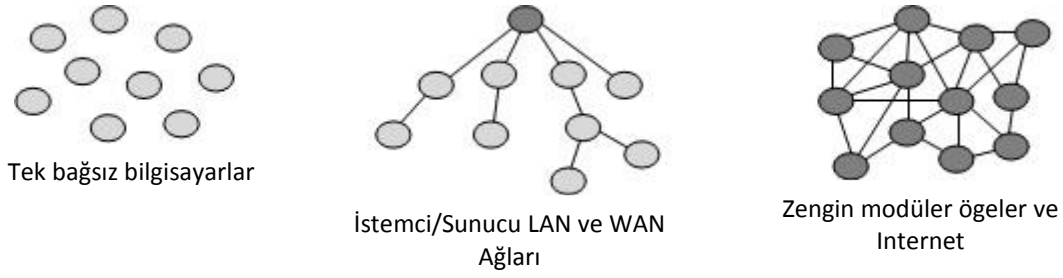
Cross (2007) işletmelerin de benzer bir evrim sürecine maruz kaldığını ifade etmektedir. İşletmeler öncelikli olarak küçük ve yerel örgütler olarak ortaya çıkmış daha sonra alt bölümlerden oluşan ve hiyerarşik bir düzene sahip büyük ve merkeziyetçi işletmelere dönüşmüştür. Ancak yeni yüzyıl ile birlikte etraflarındaki hızla değişen ortama ayak uydurmak amacıyla işletmelerin daha dinamik ve esnek hale gelme gerekliliği ortaya çıkmıştır. Yeni nesil BİT araçlarıyla iletişimin daha kolay ve uygun maliyetli olması hızlı bir küreselleşme evresine yol açmış ve işletmeler bazı süreçlerini dış dünyada yaptırma amacıyla yeni bağlantılar kurmak durumunda kalmışlardır.

Şekil 44: İşletmelerin Örgütlenme Evrimi.

Kaynak: Cross, 2007

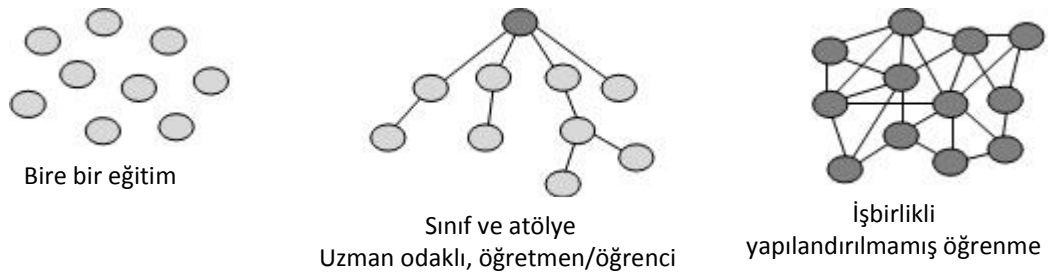
Cross (2007) bilgisayar ağlarının da benzer bir evrimleşmeye tabi olduklarını gözlemlemektedir. Bilindiği üzere ilk bilgisayarlar tek başlarına herhangi başka bir bilgisayara bağ kurmadan çalışmaktaydılar. Yerel Ağ Bağlantılarının (LAN) kurulmasıyla birlikte bilgisayarlar sınırlı kapasite ve esneklikte de olsa diğer bilgisayarlarla bilgi paylaşmaya başlamışlardır. Ancak bilgisayarların küresel anlamda birbirleriyle bağlı olması, bir başka deyişle internetin ortaya çıkışı, bilginin tüm dünya genelinde zamandan ve mekândan bağımsız bir şekilde dağıtılmasına olanak tanımıştır.

Şekil 45. Bilgisayar Ağlarının Evrimi.

Kaynak: Cross, 2007

Bilgisayar, işletme ve insan örgütlenmeleri ağ evriminden bu denli etkilenirken öğrenmenin, dolayısıyla eğitim ortamlarının, bu evrimden etkilenmesi kaçınılmaz hale gelmektedir. Cross'a (2007) göre öncelikli olarak bireysel olarak yakın akraba veya bir usta tarafından tarafından verilen eğitim, matbaanın icadıyla öğretmen merkezli okullara taşınmıştır. İçinde bulunduğumuz yapılandırılmamış öğrenme çağında ise otoritenin merkezi konumunu yitirmektedir. Birey etkinliği olarak öğrenme tanımının dışına çıkmış ve öğrenmenin bağlam içerisinde, diğer bireylerle birlikte, yaşamaya ve çalışmaya devam ettiğimiz sürece gerçekleşen bir etkinlik olduğu gerçeğine erişilmiştir (Cross, 2007). Cross'a (2007) göre öğrenme hiyerarşik öğrenme ortamlarını aşarak daha dağıttık ve anti-merkeziyetçi hale gelmiştir ve öğretmenler artık bilginin tek sahibi konumunda değildiler.

Şekil 46. Öğrenmenin Evrimi.

Kaynak: Cross, 2007

Bağlantıcılık Öğrenme Kuramının ortaya çıkışına etki eden önemli etmenlerden bir diğeri ise değişen öğrenen profilidir. Bilgi ile ilgili kavramsal dünya görüşünde gözlemlenen değişim ve öğrenme örgütlerinde meydana geldiği ifade edilen evrim teknolojik gelişmelere bağlı olarak öğrenen profilinde de değişikliklere neden olmaktadır. BİT teknolojilerinde gözlemlenen ilerlemelerin öğrenenlerin öğrenme

yöntemlerinin yeniden şekillendirilmesine yol açtığına altı çizilmektedir (Dede, 2005). “Dijital Yerli” veya “Net Nesli” olarak adlandırılan bu yeni nesil öğrenenlerin teknolojiyi yaşamlarının her alanına entegre ettikleri ifade edilmektedir (Oblinger, 2008). Dolayısıyla eğitim ortamlarına geçiş yapan bu öğrenciler geçmiştekinden daha farklı bir akıl yapısıyla varolmaktadırlar (Siemens G. , 2006). Brown’a (2002) göre bu yeni nesil öğrenenler aşağıdaki özelliklere sahiptir;

- (a) birçok işi aynı anda yapabilme (multiprocessing/multitasking);
- (b) “metin okuryazarlığının” yanı sıra, çoklu ortam metinlerini okuyabilme özelliği anlamına gelen “fotoğraf ve ekran okuryazarlığı” ve ayrıca karmaşık bilgi ortamlarında dolaşabilme anlamına gelen “gezinti okuryazarlığı”;
- (c) yeni dijital kütüphanelerde gezinti yaparken sürekli yeni şeyler keşfetme;
- (d) eylem içerisinde öğrenmedir.

Brown’a (2002) göre günümüz öğrenenleri için öğrenme eylem içerisinde yer edinmiştir; bilişsel olduğu kadar sosyal bir etkinliktir; muhakeme ve keşfetme kavramlarıyla içiçe geçmiş durumdadır. Buna paralel olarak, Web sosyal kaynak ve bilgi kaynağı olmanın yanı sıra anlayışın sosyal olarak inşa edildiği ve paylaşıldığı bir platform haline gelmektedir ve bu ortamda öğrenme eylem ve bilgi üretiminin bir parçası haline gelmektedir (Brown, 2002). Dolayısıyla, bugünün öğrenenlerini farklı kılan şey sadece bilgi tüketicileri olmaktan ziyade aynı zamanda etkin bilgi üretici rolünü de üstlenmiş olmalarıdır (Dziuban, 2006). Yine net neslinin sahip olduğu özellikleri anlatırken Oblinger ve Oblinger (2005) şu özelliklere vurgu yapmaktadır;

- (a) *görsel nesnelere okuyabilme yeteneği*; sezgisel olarak görsel iletişimciler
- (b) *görsel-uzamsal beceriler*; görsel ile fiziksel olanı birbirine entegre edebilirler
- (c) *tümevarımsal keşif*; düz anlatımdan ziyade keşfederek öğrenirler
- (d) *dikkat transferi*; dikkatlerini bir işten başka bir işe hızlı bir şekilde kaydırabilirler
- (e) *hızlı tepki*; hızlı karşılık verip karşılığında hızlı cevap beklerler

Eğitim alanındaki araştırmacılar yükseköğretim kurumlarında eğitim almaya başlayan günümüz öğrenenlerinin yaşamları boyunca medya bakımından zengin dijital ve ağlarla bağlı bir dünyada yaşamış olmalarından dolayı farklı bir teknoloji algısına sahip

olduklarını ifade etmekte (Siemens, 2008). Anderson'a (2009) göre bu yeni nesil öğrenenler sosyal bir bağlam içerisinde birbirleriyle ortaklaşa çalışmalar ve projeler yapabilmelerine, birbirlerine destek verebilmelerine ve birbirleriyle rekabete girebilmelerine olanak tanıyan koordinasyon ve işbirliği olanakları sunan bağlantıcı teknolojilerden faydalanmaktadır. Bu nedenle, öğrenen ihtiyaçları ve ilgileri, mevcut teknolojik ve pedagojik araçlarla birleştiğinde, eğitimcilerin daha etkileşimli, rekabetçi ve motive edici eğitim yaklaşımları geliştirmelerini gerektirmektedir (Oblinger, 2008). Özetlemek gerekirse, toplumda gözlemlenen değişim baskıları (yeni nesil öğrenenler, bilgi artışı, ileri teknoloji) eğitim alanında da kendini göstermektedir. Bu durum öğrenen ilgi ve ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla yeni gelişmekte olan araçlar ile ilgili araştırmalar yapılmasını ve gerekli eğitim yaklaşımlarının geliştirilmesini gerektirmektedir (Siemens, 2008).

3.1.2 Bağlantıcı öğrenme kuramı öncesi öğrenme kuramları

Eğitim alanında çağın gerekliliklerinin ve toplumun ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için öğretme yaklaşımlarının yanı sıra bilgi ve öğrenme ile ilgili görüşlerin yeniden ele alınması ve değerlendirilmesi gerekmektedir (Siemens, 2008). Bununla birlikte, öğrenme ile ilgili görüşlerin yeniden değerlendirilmesi için varolan kuramların gözden geçirilmesi gerekmektedir çünkü öğrenme kuramları ortak nitelikler taşımakla beraber yeni kuramlar bir önceki kuramların üstüne inşa edilmektedir (Siemens, 2008). Siemens (2008) Driscoll'un (2005: 1) öğrenmenin üç epistemolojik çerçeve içerisinde, Objektivizm (Nesnellik), Pragmatizm ve Interpretivizm, sınıflandırılmasına atıfta bulunmaktadır. Buna göre;

- a) *Nesnellik (Objektivizm)*: Bilgi bireyden bağımsızdır ve nesnedir. Bilgi tecrübeler yoluyla kazanılır.
- b) *Faydacılık (Pragmatizm)*: Bilgi nihai değildir, değişebilir. Bilgi tecrübe ve düşünmeyle kazanılır.
- c) *Yorumlamacılık (Interpretivizm)*: Bilgi bireyden bağımsız değildir. Bilgi birey tarafından inşa edilir.

Nesnellik bilginin akıldan bağımsız olduğunu ve bilgi ve algının deneyimlerle elde edildiğini savunmaktadır. *Faydacılık* ise bilginin yansıtma (düşünce) ve deneyim;

sorgulama ve eylem ile meydana geldiğini ifade etmektedir. Öte yandan *Yorumlamacılık* bilginin bireye bağlı olarak inşa edildiğini ve sosyal ve kültürel belirtilerden beslendiğini öne sürmektedir (Kop ve Hill, 2008).

Yukarıda sözü edilen epistemolojik çerçeve önemli üç öğrenme kuramının temellerini oluşturmaktadır. Bunlar;

1. *Davranışçılık (Behaviorism)*: Öğrenme bir “kara kutu” etkinliğidir; öğrenenin aklında neler olup bittiğini bilemeyiz. Dışa vurulan ve gözlemlenebilen davranışlarla ilgilenen Davranışçılık temellerini Nesnellığe dayandırmaktadır.
2. *Bilişselcilik (Cognitivism)*: Öğrenme bilgi işleme (bilgisayar modeli) ve anlamlandırma-düşünme süreçlerini içerir. Bilişselcilik temellerini Faydacılığa dayandırmaktadır.
3. *Yapılandırıcılık (Constructivism)*: Birey kendi bağlamında bilgiyi anlamlandırır ve inşa eder. Yapılandırıcılık temellerini Yorumlamacılığa dayandırmaktadır (Siemens, 2008).

Siemens’e (2005) göre belirli bir alan ile ilgili kuramlar değişmekte olan çevreye uygun olarak yeniden gözden geçirilmekte ve yapılandırılmaktadır. Ancak, bir noktaya gelindiğinde yapılan sürekli revizyonlar nedeniyle kuram açıklaması ve tanımlaması hedeflenen kavramı temsil edemeyecek kadar karmaşık hale gelmektedir. Öğrenme kuramları da benzer bir sürece uğramıştır çünkü farklı araçlardan öğrenme amaçlı faydalanılmakta ve bilgi farklı formatlarda ve hızda ele alınmaktadır. Nesnellik, Faydacılık ve Yorumlamacılık bilgi ve öğrenme süreçlerini açıklamakta belli bir dereceye kadar faydalı olmaktadır (Siemens, 2005). Öte yandan öğrenme ile ilgili edinilen bilgi dağarcığı artmaktadır ve nörobilim, sosyal tabanlı öğrenme ve öğrenme psikolojisi alanlarındaki gelişmeler öğrenme davranışları ve süreçleri hakkında yeni anlayışların gelişmesine yol açmaktadır (Siemens, 2006c).

Siemens (2003) öğrenme alanında yeni anlayışların geliştirilmesine neden olan faktörleri şöyle özetlemektedir;

- (a) Geleneksel öğrenme anlayışları değişim hızı, esnek öğrenme ve içerik dinamikleri bağlamında günümüz ortamlarında eksik kalmaktadır,
- (b) Bilginin yaşam ömrü çok hızla değişmektedir.

- (c) Geleneksel öğrenme anlayışları norma hizmet etmektedir. Örgün öğrenme ortalama öğrenciye göre düzenlenmiştir.
- (d) Yaşamboyu öğrenme belirli bir ders programı ile sınırlandırılmaz
- (e) Bilgi çeşitli alanlarda içiçedir. Bir alanda öğrenme diğer alanlarda etki yaratmaktadır. Geleneksel öğrenme anlayışları ise bilginin izole olarak verilmesini öngörmektedir (Siemens, 2003)

Bununla birlikte Siemens'in (2003) öngördüğü öğrenme/öğretme yaklaşımlarında gözlemlenen değişimi aşağıdaki Tablo 13'te verilmiştir (Siemens, 2003):

Tablo 13: Öğrenme/Öğretme Yaklaşımlarında Gözlemlenen Değişimler.

Önce	Sonra
Kitaba dayalı bilgi kullanarak ders verme	Yönlendirme, rehberlik etme, motive etme
Bireysel çalışma	İşbirlikli çalışma
Ana bilgi kaynağı öğretim elemanıdır	Çok sayıda zengin bilgi kaynağı vardır
Ana iletişim kanalı yazılı medya ve öğretim elemanıdır	İnternet dahil çok çeşitli medya kullanarak öğrenme
Öğrenme topluluğun geri kalanından kopuktur	Öğrenme küresel olarak meydana gelir

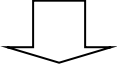
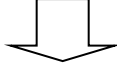
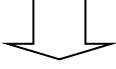
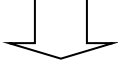
Kaynak: Siemens, 2003

Eğitim alanında yukarıda bahsedilen değişmekte olan yaklaşımlar, öğrenmenin karmaşık yapısı dolayısıyla ortaya atılan yeni sorular ve geleneksel öğrenme kuramlarının sınırlılıkları bilginin her geçen gün hızla artmakta olduğunu, daha kompleks hale geldiğini ve küreselleşerek daha bağlantılı hale geldiğini göstermektedir (Siemens, 2006a). Bu nedenle, daha küresel ve bağlantılı bilgi kavramına yönelik bir anlayış sağlamak için Downes (2005) yukarıda bahsedilen üç epistemolojik çerçeveye ek olarak dördüncü bir epistemolojik çerçeve önermektedir;

Dağıtık Bilgi (Distributed Knowledge) "... bağlantıcı olarak tasvir edilebilen bilgidir. İki varlığın bağlı kabul edilebilmeleri için bir varlığın bir özelliği diğerinin bir özelliğine yol açmalı veya diğerinin de özelliği olmalıdır; bu tür bir bağ nedeniyle ortaya çıkan bilgi bağlantıcı bilgidir" (Downes, 2005).

Downes (2006) bilginin dağıtık (distributed) olduğunu ve bağlantılardan ve bağlı öğelerden oluştuğunu ifade etmektedir. Gelişmekte olan, bağlı ve uyumsal (adaptive) bilgi kavramı (Downes, 2006) BÖ Kuramı için epistemolojik çerçeve oluşturmaktadır (Siemens, 2008). Epistemolojik çerçeveler ve öğrenme kuramları denkliği Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14: Epistemolojik Çerçeve ve Öğrenme Kuramları Denkliği

<i>Nesnellik</i> 	<i>Faydacılık</i> 	<i>Yorumlamacılık</i> 	<i>Dağıtık Bilgi</i>
<i>Davranışçılık</i>	<i>Bilişselcilik</i>	<i>Yapılandırımcılık</i>	<i>Bağlantıcı Öğrenme</i>

Kaynak: Siemens, 2008

Sonuç olarak, bilgi dağarcığındaki artış, nörobilim, yapay zeka, eğitim psikolojisi gibi alanlarda yeni ortaya çıkan araştırma sonuçları, bilme ile ilgili yeni ortaya atılan felsefeler ve artan kompleksite ortamında dağıtık bilme ve anlamlandırma, geleneksel öğrenme kuramları tarafından yeterince karşılanmamaktadır (Siemens, 2006c). Bu nedenle, alternatif bir öğrenme kuramına ihtiyaç duyulmaktadır (Siemens, 2006c).

3.1.3 Bağlantıcı Öğrenme Kuramı temel ilkeleri

Bağlantıcı Öğrenme Kuramı kaos, ağ, karmaşa ve öz-örgütlenme kuramlarının ele aldığı ilkelerin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkmıştır. (Siemens, 2004). Kuramın kurucusu olan George Siemens’e (2006c) göre, bilgi sadece bireyin zihninde değil aynı zamanda bir ağda dağıtık bir biçimde de var olabilir. Dolayısıyla kuram, öğrenmeyi “şematik oluşum yapıları” (schematic formation structures) olarak ele almaktan ziyade; “karmaşık ağlar tarafından şekillendirilen desenleri tanımlama eylemi” olarak ele almaktadır. BÖ Kuramına göre ağ bağlamında öğrenme eylemi iki seviyede meydana gelmektedir (Siemens, 2006c);

1. İçsel Seviye: Sınır ağlar düzeyinde bilginin bireyin beyinde dağıtık olarak var olmasıdır. Bilgi bir bütün olarak beynin tek bir bölgesinde yer almaz.

2. Dışsal Seviye: Aktif olarak bireyin oluşturduğu ağlar düzeyinde her bir düğüm bir uzmanlık ögesini temsil eder ve ağın bütünü bireyin farkında olma, öğrenme ve etrafındaki dünyaya uyum sağlama yeteneklerini temsil eder.

Bu kuram öğrenmeyi tamamen bireyin kontrolünde olmayan değişmekte olan çekirdek öğelerden oluşan belirsiz ortamlarda gerçekleşen bir süreç olarak ele almaktadır (Siemens, 2004). Kuramın getirdiği önemli bir öğrenme yaklaşımı “eyleme geçirilebilir bilgi” olarak tanımlanan öğrenmenin bireyin dışında da gerçekleşebileceği fikridir. Bunun yanı sıra kurama göre, öğrenme bilgi kümeleri arasında bağlantılar kurmaya odaklanır ve bireyin öğrenmesini sağlayan bu bağlantılar bireyin sahip olduğu bilgi birikiminden daha önemli hale gelmektedir. (Siemens, 2004). Kuramın temel ilkeleri aşağıda verilmiştir (Siemens, 2004);

- a) Öğrenme ve bilgi, görüş farklılıklarından ortaya çıkar.
- b) Öğrenme uzmanlaşmış (ortak ilgi alanları olan/specialized) düğüm veya enformasyon kaynakları arasında bağlantı oluşturma sürecidir.
- c) Öğrenme insan dışı araçlarda yer alabilir.
- d) Bilme kapasitesi mevcut olarak bilinenden daha önemlidir.
- e) Bağlantılar kurmak ve bu bağlantıları canlı tutmak sürekli öğrenme sağlamak için gereklidir.
- f) Çeşitli alanlar, fikirler ve kavramlar arasındaki bağlantıları görebilme önemli bir yetenektir.
- g) Doğru ve güncel bilgi tüm bağlantıcı öğrenme etkinliklerinin hedefidir.
- h) Karar verme öğrenme süreci olarak kabul edilir. Güncel olarak doğru olan cevap, kararı etkileyen bilgi ortamındaki değişiklikler nedeniyle, gelecekte yanlış olabilir.

Bağlantıcı Öğrenme Kuramı temel ilkelerinden çıkartılan temalar aşağıdaki Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15: Bağlantıcı Öğrenme Kuramı İlkeleri ve Çıkarılan Temalar

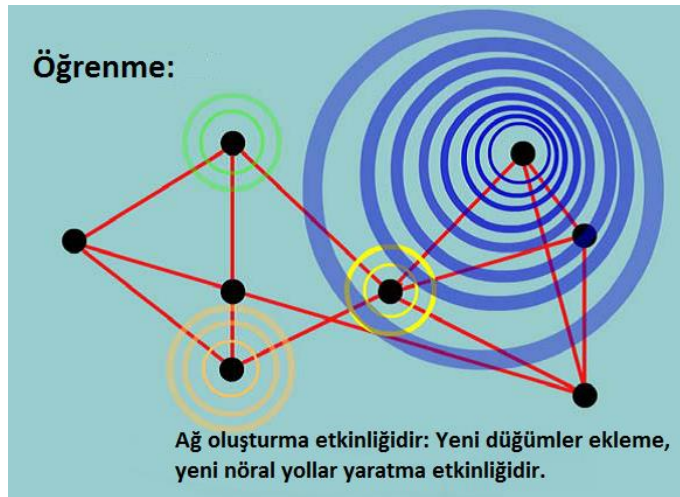
İlke	Tema
<ul style="list-style-type: none"> Öğrenme ve bilgi, görüş farklılıklarından ortaya çıkar. 	<ul style="list-style-type: none"> Çeşitlilik
<ul style="list-style-type: none"> Öğrenme aktör/düğüm veya enformasyon kaynakları arasında bağlantı oluşturma sürecidir. 	<ul style="list-style-type: none"> Etkileşim Bağlantı Kurma
<ul style="list-style-type: none"> Bilme kapasitesi mevcut olarak bilinenden daha önemlidir. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenme potansiyeli Hayatboyu öğrenme
<ul style="list-style-type: none"> Bağlantılar kurmak ve bu bağlantıları canlı tutmak sürekli öğrenme sağlamak için gereklidir. 	<ul style="list-style-type: none"> Etkileşim Sürdürülebilir öğrenme Hayatboyu öğrenme Bağlantı Kurma
<ul style="list-style-type: none"> Çeşitli alanlar, fikirler ve kavramlar arasındaki bağlantıları görebilme önemli bir yetenektir. Çeşitli alanlar, fikirler ve kavramlar arasında bağlantı olduğuna karar verme öğrenme süreci olarak kabul edilir. 	<ul style="list-style-type: none"> Çeşitlilik Sentez/Analiz Bağlantı Kurma
<ul style="list-style-type: none"> Doğru ve güncel bilgi tüm bağlantıcı öğrenme etkinliklerinin hedefidir. 	<ul style="list-style-type: none"> Bilginin değişken/yanlışlanabilir yapısı

Siemens’e (2006c) göre öğrenme kuramının cevaplama gereken beş temel soru bulunmaktadır. Bu bağlamda BÖ Kuramının bu beş soruya verdiği cevaplar diğer geleneksel öğrenme kuramları ile kıyaslamalı olarak aşağıda verilen Tablo 16’da verilmektedir. Siemens’e (2006d) göre öğrenme en iyi ağ oluşturma süreci olarak açıklanabilir. Ağlar doğru tasarlandıklarında öğrenme gerçekleşir ve ağın kendisi de öğrenir. Etkileşim ve iletişim süreci yoluyla ağı meydana getiren öğeler bağlantı bütünleri oluşturur ve bilgi bu bağlantı bütünlerinde var olmaktadır. Dolayısıyla, ağ ile etkileşim halindeki birey bilgiyi edinebilir (Downes, 2007).

Tablo 16: Karşılaştırmalı Öğrenme Kuramları

Soru	Davranışçılık	Bilişselcilik	Yapılandırmacı Öğrenme	Bağlantıcı Öğrenme
Öğrenme nasıl meydana gelir?	Kara kutu, gözlemlenebilen davranışlar	Yapılandırılmış, bilgi işlemsel (computational)	Sosyal öğrenme, bireyin kendi yapılandığı anlam	Ağda dağıtık biçimde, sosyal ve teknoloji ile destekli Desenlerin farkına varıp yorumlama
Hangi faktörler öğrenmeyi etkilemektedir?	Ödül, ceza, uyarın	Varolan şema, önceki deneyimler	Angeje olma (Engagement), katılım, sosyal, kültürel	Ağın çeşitliliği
Zihnin rolü nedir?	Tekrarlanan deneyimler Ödül ve ceza etkilidir	Kodlama, depolama, geri çağırma	Önceki bilgi güncel bağlamla ilişkilendirilir	Adaptasyon gösterme, güncel durum temsilcisi, ağda var olma
Aktarım nasıl gerçekleşir?	Uyarın, tepki	Bilgi yapılarının kopyalanması	Sosyalleşme	Düğümlere bağlanma/düğüm ekleme
Hangi tür öğrenme bu kuramla en iyi temsil edilir?	Görev tabanlı öğrenme (Task-based learning)	Akıl yürütme, ulaşılabilir hedefler, problem çözme	Sosyal, belirsiz	Karmaşık öğrenme, devamlı değişen öz, çeşitli öğrenme kaynakları

Kaynak: Siemens, 2006c

Şekil 47: Bağlantıcı Öğrenme: Öğrenme Ağ Oluşturma Etkinliğidir.

Kaynak: Siemens, 2006d

Bu bağlamda BÖ Kuramı ile ortaya çıkan önemli bir kavram ise öğrenme ekolojileridir. Kuram; öz-örgütlenme yapan, dinamik, tepki veren, bireysel olarak yönlendirilen ve çeşitlilik içeren öğrenme ekolojilerine değer vermektedir (Siemens G. , 2006). Öğrenme ekolojisi bilginin hızlı gelişimi, sürekli değişen bağlama uyum sağlama ve öğrenme sürecinin farklı öğelerini ele almaktadır. Öğrenme ekolojileri karmaşıktır, sistematiktir ve adaptasyon mekanizmasına sahiptir. Başka bir deyişle, dış baskılara ve iç gelişmelere reaksiyon gösterme ve uyum sağlama yeteneğine sahiptir.

Şekil 48: Bağlantıcı Öğrenme ve Öğrenme Ekolojisi

Kaynak: Siemens, 2006d

BÖ Kuramı, bağlantı halindeki toplumlarda bilgi akışını sağlamada yapılandırılmamış öğrenmenin önemli bir etmen olduğunu öne sürmektedir. Bu toplumlarda bağlantılar kurmanın önemi düşünülecek olursa, BİT alanında görülen gelişmeler ve mevcut altyapı, öğrenme ekolojilerinde karşı karşıya kalınan zorlukların aşılması için gerekli teknik araçları sağlamaktadır (Kesim, 2008).

Bilgi çağının öğrenme gerekliliklerini ve ihtiyaçlarını karşılama vaadine sahip BÖ Kuramının karşı karşıya olduğu zorluklar aşağıda verilmektedir (Siemens, 2006d);

- Neyin önemli olduğunu bilmek (bilgi filtreleme veya güvenilir bilgi filtrelerini dayanak almak) önemli bir beceri olarak geliştirilmelidir.

- İş ve yaşamı dengelemek ve öğrenme ve bilgiye değer vermek gereklidir.
- Öğrenenler öğrenme ve bilgiyi aramalı ve yeniden şekillendirerek yeni alanlara uyarlamalıdır.
- Gerekli becerileri geliştirmeden öğrenenlerden yeni bağlamlarda ve yapılarda çalışmaları beklenemez.
- Örgütler yapılandırılmamış öğrenmenin gücünü ve etkinliğini görmeli ve değer vermeliler.
- Öğrenme, öğrenenin ihtiyaçlarına uygun olarak geliştirilmeli, bağlama uygun, görev tabanlı ve gerektiğinde gerçekleşmeli.

3.2 İletişimsel Dil Öğretim Kuramı (Communicative Language Teaching)

İletişimsel Dil Öğretim Kuramı (İDÖ) iletişim amaçlı dil öğretimini baz almaktadır. Dil öğretiminin amacı iletişim yeterliği geliştirmektir. Pedagojik açıdan iletişim yeterliğini ele alan Canale ve Swain (1980'den aktaran Richards ve Rodgers, 2001: 160) dört tür iletişim yeterliğinden söz etmektedir; a) dilbilgisel ve sözcüksel yetenek anlamına gelen “*dilbilgisel yeterlik*”, b) rol ilişkilerini, etkileşim ve iletişim amaçlarını içeren iletişimin geçtiği sosyal bağlamın anlaşılması anlamına gelen “*sosyolinguistik yeterlik*”, c) ileti öğelerinin birbirleriyle ilişkilerinin yorumlanması ve anlamın tüm söylem veya metinde nasıl temsil edildiğinin yorumlanması anlamına gelen “*söylem yeterliği*”, ve son olarak d) bireylerin iletişimi başlatmak, sonlandırmak, devam ettirmek, onarmak ve/veya yeniden yönlendirmek için kullandıkları stratejileri yönetme becerisi anlamına gelen “*stratejik yeterlik*”. Bu bağlamda iletişimsel dil yaklaşımının aşağıdaki özelliklere sahip olduğu ifade edilmektedir (Richards ve Rodgers, 2001).

1. Dil, anlamın ifade edilmesi için oluşturulmuş bir sistemdir.
2. Dilin ana işlevi iletişim ve etkileşim sağlamaktır.
3. Dilin yapısı işlevsel ve iletişimsel kullanımlarını yansıtır.
4. Dilin ana öğreleri sadece dilbilgisi veya yapısal özelliklerinden oluşmamaktadır; söylemde yer alan işlevsel ve iletişimsel özellikler de dilin ana öğeleri arasındadır (Richards ve Rodgers, 2001: 161).

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere, İletişimsel Dil yaklaşımına göre dil iletişim ve etkileşim kurmak için vardır. Bu nedenle, söylem, anlam ve dilin işlevsel

özelliklerine vurgu yapılmaktadır. Bununla birlikte, yabancı dil eğitimi bağlamında İDÖ Kuramının temelleri oluşturan öğrenme yaklaşımının üç ana ögeye sahip olduğu ifade edilmektedir (Richards ve Rodgers, 2001);

1. *İletişim ilkesi*: Doğal iletişim içeren etkinlikler öğrenme sağlar.
2. *Görev ilkesi*: Dilin anlamlı görevler yerine getirmek için kullanıldığı etkinlikler öğrenme sağlar.
3. *Anlamlılık ilkesi*: Öğrenen için anlamlı olan dil, öğrenme sürecini destekler. Dolayısıyla, öğreneni anlamlı ve otantik dil kullanmaya yönlendirecek öğrenme etkinlikleri tercih edilmelidir (Richards ve Rodgers, 2001: 161).

Yukarıda sözü edilen üç ana pedagojik ögenin yanı sıra, kendinden önce geliştirilmiş diğer yabancı dil öğretim kuramlarından farklı olarak İDÖ Kuramının aşağıda belirtilen ilkelere odaklandığı ifade edilmektedir (Finocchiaro ve Brumfit, 1983'den aktaran Richards ve Rodgers, 2001, s. 160). Bu ilkeler yukarıda verilen ana pedagojik ögeler bağlamında gruplandırılmıştır.

Tablo 17: İletişimsel Dil Öğrenme Kuramı ve Çıkarılan Temalar

Tema	İlke	Öge
<ul style="list-style-type: none"> • İletişim/Etkileşim • Bağlantı Kurma 	- Dil öğrenmek, hedef dilde iletişim kurmayı öğrenmektir.	İLETİŞİM İLKESİ
<ul style="list-style-type: none"> • İletişim/Etkileşim • Bağlantı Kurma 	- Etkili iletişim hedef alınmaktadır.	
<ul style="list-style-type: none"> • İletişim/Etkileşim • Bağlantı Kurma 	- İletişim kurma çabaları dil öğrenme sürecinin en başından desteklenebilir.	
<ul style="list-style-type: none"> • İletişim/Etkileşim • Bağlantı Kurma • Çeşitlilik 	- Öğrenenlerin diğer bireylerle, yüz yüze, grup etkinlikleriyle veya yazdıklarıyla, etkileşime geçmesi beklenir.	
<ul style="list-style-type: none"> • İletişim/Etkileşim • Bağlantı Kurma 	- Hedef dil sistemi en iyi iletişim kurmaya çabalayarak öğrenilebilir.	
<ul style="list-style-type: none"> • Çeşitlilik 	- Kullanılan materyal ve metodolojide dil çeşitliliği odak noktasını oluşturur.	ANLAMLILIK İLKESİ
<ul style="list-style-type: none"> • Anlam 	- Cümle yapılarından ziyade anlam önemlidir.	
<ul style="list-style-type: none"> • Bağlam • Bağlantı kurma • Sentez/Analiz 	- Bağlam ile ilişkilendirme (contextualization) önemli bir etmendir.	

<ul style="list-style-type: none">• Motivasyon• Sürdürülebilir Öğrenme	- Öğretmenler öğrenenlerin dil üzerinde çalışmalarını sağlayacak şekilde onları motive eder.
<ul style="list-style-type: none">• Motivasyon• Sürdürülebilir Öğrenme	- İçsel motivasyon, hedef dil ile anlatılmak istenen şeye duyulan ilgi dolayısıyla ortaya çıkacaktır.
<ul style="list-style-type: none">• Çeşitlilik	- Öğrenmeye yardımcı her tür araç öğrenme aracı olarak kabul edilebilir.
<ul style="list-style-type: none">• Yapılandırılmamış Öğrenme• Sentez/Analiz	- Dil, genellikle deneme yanılma yoluyla birey tarafından oluşturulur.

GÖREV İLKESİ

4. Yöntem

Araştırmanın yöntem bölümü, araştırma modeli, araştırma deseni, araştırmanın güvenilirliği ve araştırmanın sınırlıkları olarak dört ana başlık altında ele alınmıştır.

4.1 Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgubilimsel) durum çalışması kullanılmıştır. Eğitim alanında yapılan araştırmalarda nitel araştırma yöntemlerinin her geçen gün daha fazla benimsenmekte olduğu ifade edilmektedir (Brantlinger vd., 2005; Hays ve Singh, 2012; McMillan, 2004). Eğitimciler bir durumla ilgili yargıya varırken ve bu yargıya dayalı kararlar alırken söz konusu olgunun etkisi altındaki bireyleri ve bağlamı göz önünde bulundururlar (Hays ve Singh, 2012: 4). Bu nedenle, nitel araştırma modeli bireylerin anlayışları ve belirli bir bağlamda meydana gelen süreçler ile ilgili eğitim uygulamalarını destekleyecek zengin betimlemeler sağlamaktadır (Haverkamp ve Young, 2007: 274). Nitel araştırma modeli çeşitli sosyal ortamları ve bu ortamlarda yaşayan bireylerin incelenmesi yoluyla araştırma sorularına cevap aramaktadır. Bu nedenle, nitel araştırma modeli bireylerin kendilerini ve ortamlarını nasıl düzenledikleri ve bu ortamlardaki bireylerin çevrelerini nasıl anlamlandırdıkları ile ilgilenmektedir (Berg, 2001: 6-7). Başka bir deyişle, insan davranışları, davranışın meydana geldiği bağlamından ayrı düşünülemez ve bu nedenle sosyal gerçeklik fiziksel gerçeklikte olduğu gibi değişkenlere indirgenemez. Sosyal disiplinlerde en önemli şey belirli bir sosyal bağlam içinde ya da bir olay karşısında insanların oluşturdukları anlamın anlaşılması ve resmedilmesidir (Ary vd., 2010: 420).

Nitel araştırma bireylerin ya da grupların belirli bir sosyal problemle ilgili oluşturdukları anlayışın incelenmesine ve anlamlandırılmasına odaklanmaktadır (Creswell, 2009: 4; 2007: 37). McMillan'a (2004: 9) göre nitel araştırma katılımcıların algılarından kaynaklanan birden fazla gerçekliği gözler önüne koyan olgubilim (fenomenoloji) modeline dayanmaktadır. Nitel araştırma modelinde araştırmacı bir olguyu değişkenlere ayırmak yerine büyük resme odaklanarak anlamlandırma yolunu tercih eder. Dolayısıyla, nitel araştırma modeli uygulanan bir araştırmada amaç, verinin sayısal analizinden çok olgu ile ilgili derinlemesine bir anlayışa ve bütüncül bir resme ulaşmaktır (Ary vd., 2010: 29).

Creswell (2007: 56) nitel araştırma yöntemlerinin (a) bir grup ya da evrenin derinlemesine incelenmesine, ölçülebilecek değişkenlerin tanımlanabilmesine veya toplumda araştırılması tabu olarak kabul edilen olguların araştırılmasında, (b) problem ya da durum hakkında karmaşık ve detaylı bir anlayış geliştirilmeye ihtiyaç duyulduğunda (bu detay en iyi insanlarla doğrudan konuşarak, ev ya da işyerlerine giderek veya ilgili alanyazında yapılan çalışmaların araştırmacının yargılarını gölgelemeden insanların dinlenmesiyle sağlanabilir), (c) insanların öykülerini paylaşmaları için cesaretlendirilmesine, araştırmacı ve katılımcı arasındaki güç ilişkisininin ağırlığının azaltılması gerektiğinde, (d) katılımcıların bir problem veya durum ile karşı karşıya geldiklerinde içinde buldukları bağlamın anlaşılmasına ihtiyaç duyulduğunda, (e) tüm bireylerin istatistiksel bir ortalamaya tabi tutulmasının araştırmada yer alan bireylerin özgünlüğünü olumsuz etkileyebilecek durumlarda ve (f) nicel ölçeklerin ya da istatistiksel analizlerin araştırma problemine uygun olmadığına kullanılabileceğini belirtmektedir.

Hays ve Singh (2012: 5) nitel araştırma modelinin aşağıda belirtilen anahtar özelliklere sahip olduğunu belirtmektedir.

- (a) *Tümevarımsal ve Çıkarımsal Analiz*: Tümevarımsal analiz, verinin kurama yön vermesi veya durum ya da olgu hakkında daha derin bir anlayışa olanak tanımasıdır. Araştırma süreci, araştırma sorularını iyileştirmek ve kuram oluşturmak için veri toplamayı içermektedir. Veri, hipotezleri test etmek amacıyla toplanmaz. Araştırma ilerledikçe temalar ve örüntüler tanımlanır ve olgu daha derinlemesine anlamlandırılır. Çıkarımsal analiz ise, eldeki verilerle ilgili yapılan analizlerden yeni kavramlar ortaya çıkarılması olarak tanımlanmaktadır.
- (b) *Doğal ve Deneysel Ortam*: Araştırmacılar, bireylerin olguya yükledikleri anlamları ortaya koyabilmek için katılımcıların çevreleri ile etkileşime girdikleri sosyal ortam içinde söz konusu olguyu incelemektedir. Nitel araştırma modelini benimseyen araştırmacı, bağlamın rolü ile ilgilendiğinden doğal ortam oldukça önemlidir. Nitel bir araştırma modeli kullanan deneysel ortam ise nicel araştırmada olduğu gibi klasik deney-kontrol modelini kullanabilir.
- (c) *Bağlamın Önemi*: Katılımcıların sosyal bir yaşantı ile ilgili yargılarını nasıl oluşturdukları bağlamın önemini ortaya koymaktadır. Olgu, ortamda bulunan

bireyler tarafından oluşturulur ve korunur. Ayrıca, etkinlikleri sosyal ortamda bireyler kendileri düzenler. Bununla birlikte, araştırmacının veri toplama ve yorumlama becerisi tamamen araştırmacı-katılımcı ve araştırma modelinin olanak ve sınırlıklarına bağlı olduğu için araştırma bağlamı da önem taşımaktadır.

- (d) *İnsani Yön:* Araştırmacı, katılımcı ve ortam ile sürekli ve doğrudan bir bağlantı halindedir. Bu durum araştırmacıyı da araştırmanın bir aracı haline getirir. Araştırmacı kendi öznelliğinin nitel araştırmaya entegre olmasına izin vermesi nitel araştırmanın en güçlü yanını ve aynı zamanda da en büyük sınırlılığını oluşturmaktadır.
- (e) *Amaçlı Örneklem:* Katılımcılar, araştırılmakta olan olgu ile doğrudan ilişkili bireyler oldukları ve dolayısıyla araştırmacının paydaşları olduklarından araştırmacı çalışmanın sorusunu en iyi ele alacak, bilgi yönünden zengin durumları hedef alır. Amaçlı örneklemin hedefi, belirli bir örneklem büyüklüğünü karşılayacak miktarda katılımcı seçilmesi değil, olgu hakkında istenen detaya ulaşabilmeyi sağlayacak katılımcıların belirlenmesidir.
- (f) *Ayrıntılı Betimleme:* Nitel araştırma modelinde araştırmacı, sonuçları daha büyük bir gruba genellenebilirlikten ziyade, bir olgunun açıklanabilmesi için daha derin bir anlayış ve içgörü elde etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıntılı betimleme, davranış veya ortaya çıkan olgu hakkında psikososyal, duyuşsal ve kültürel boyutta kapsamlı bir çözümleme anlamına gelmektedir.
- (g) *Etkileşimli ve Esnek Araştırma Deseni:* Nitel araştırma tasarımı, düzlemsel ya da dizisel bir süreç değildir. Araştırma tasarımını etkileyen birbirleri ile bağlantılı beş bileşen vardır. Bunlar, araştırmanın hedefleri, kavramsal çerçeve, araştırma soruları, takip edilecek yöntemler ve geçerliliğidir.

Yukarıda belirtilen nitel araştırma modeli anahtar özelliklerine kitabında da yer veren Creswell (2009: 175-176), bu özelliklere ek olarak şu öğeleri değınmektedir; (1) *çoklu veri kaynakları;* nitel araştırma yapan araştırmacı tek bir kaynak yerine birden fazla veri kaynağından yararlanır (örneğin; görüşmeler, gözlemler, evraklar vb.), (2) *katılımcıların yüklediği anlam:* araştırmacı tüm araştırma süreci boyunca kendisinin yüklediği veya alanyazında belirtilen anlama değil, katılımcıların problem veya konu hakkında sahip oldukları anlamları öğrenmeye odaklanır, (3) *gelişen tasarım:* araştırma için tasarlanan

ilk plan katı bir biçimde takip edilemeyebilir çünkü sürecin tüm aşamaları araştırmacı sahaya girdikten ve veri toplamaya başladıktan sonra değişebilir.

Araştırılan olgu ile ilgili derinlemesine bir anlayış geliştirmek ve bu anlayışa dayalı uygulamalar veya politikalar geliştirmek için bireylerin ortak yaşantılarının anlaşılması önemlidir. Bu nedenle, birden fazla bireyin paylaştıkları ortak bir olgunun anlaşılması amaçlandığı çalışmalarda olgubilim araştırma modeli benimsenmesi uygun görülmektedir (Creswell, 2007: 58). Ary vd. (2010: 471) göre olgubilimsel araştırma modeli, çalışmaya katılan bireyler tarafından algılanan anlama dayalı olarak yaşantının betimlenmesi ve yorumlanması amacını taşımaktadır.

Olgubilim sadece bir betimleme süreci değil, aynı zamanda katılımcıların yaşantılarının anlamlandırılması ile ilgili yorumlama sürecidir (Creswell, 2007: 58). Olgubilim çalışması birden fazla sayıda bireyin bir kavram veya olgu ile ilgili tecrübelerinden çıkardıkları anlamı betimlemektedir (Creswell, 2007: 57). Araştırmacı aynı olguyu yaşayan bireylerden bilgi toplar ve tüm bireylerin tecrübelerinden kompozit bir betimleme ortaya koyar. Bu betimleme bireylerin “neyi” “nasıl” yaşadıkları bilgisinden oluşmaktadır (Creswell, 2007: 58).

Olgubilim araştırma modeli insanların belirli bir yaşantıyı nasıl anlamlandırdıkları ve yaşantıyı bireysel veya ortak bir anlayışın ürünü olarak nasıl bilince dönüştürdüklerine odaklanmaktadır. Bu da ancak dikkatli bir biçimde belirli bir yöntem takip edilerek insanların olguyu nasıl yaşadıklarını, nasıl algıladıklarını, nasıl betimlediklerini, nasıl hatırladıklarını, nasıl anlamlandırdıklarını ve olgu hakkında nasıl hissettiklerini, nasıl bir yargıya vardıklarını ve diğer insanlarla ne paylaştıklarını ayrıntılı bir biçimde gözlemleyerek ve tasvir ederek mümkün olabilir. Bu verinin toplanması için araştırmacı ilgili olguya doğrudan maruz kalan bireylerle ayrıntılı görüşmeler yapmalıdır (Patton, 2002: 104).

Ary vd. (2010: 471) olgubilim çalışmasında sorulan anahtar sorunun “*katılımcıların bakış açısı ile bakıldığında bir olay ya da olgu ile ilgili yaşantılar nelerdir*” sorusu olduğunu ifade etmektedirler. Öte yandan, Creswell (2007: 58) bir olgubilim çalışmasında araştırmacının katılımcılara yönelttiği genel ve açık uçlu iki soru olduğunu belirtmektedir; (1) “*araştırılan olgu ile ilgili tecrübeleriniz neler?*”, (2) “*hangi bağlam*

ve durumlar bu olgu ile ilgili tecrübelerinizi etkiledi?”. Olgubilim modelinin altında yatan anlayış aynı yaşantının farklı pek çok şekilde yorumlanabileceği ve her bir bireyin yaşantı ile ilgili anlayışının gerçekliği oluşturduğudur. Ancak, bu düşünce tüm nitel araştırma modellerinin altında yatan anlayıştır. Olgubilim araştırması modelini diğer nitel araştırma modellerinden ayıran özellik ise araştırmanın temelinde öznel yaşantının yer almasıdır. Olgubilim araştırma modelinde anahtar araştırma sorusu yaşantının özünün katılımcılar tarafından algılandığı şekliyle ortaya çıkarılmasıdır. Dolayısıyla, olgubilim bireysel yaşantıdan evrensel bir öze ulaşmayı hedeflemektedir.

Bu çalışmada, katılımcıların yüz yüze aldıkları İngilizce yabancı dil derslerinin çevrimiçi sosyal paylaşım ağı olan Facebook üzerinde oluşturulan FaceLearning grubu ile desteklenmesi konusunda katılımcı görüşlerinin alınması, başka bir deyişle, katılımcıların bu sosyal olguya yükledikleri anlamın ortaya çıkarılması hedeflendiği ve derinlemesine analize ihtiyaç duyulduğundan, nitel araştırma modeli tercih edilmiştir.

4.2 Araştırma Deseni

Bu bölümde araştırmanın ortamı, katılımcılar, veri toplama ve analiz süreçleri ile araştırmanın güvenilirlik ve geçerliği yer almaktadır.

4.2.1 Araştırma ortamı

Araştırmanın ortamını, Facebook'ta araştırmacı tarafından oluşturulan ve farklı uluslardan katılımcıların İngilizce dil becerilerini geliştirmek amacıyla bir araya geldiği kapalı bir grup olan FaceLearning grubu oluşturmaktadır.

Araştırmacı tarafından oluşturulan FaceLearning isimli Facebook grubu duvarına üyeler ileti yazmış, fotoğraf veya video eklemiş, “soru sor” özelliği ile mini anketlerle soru sorarak diğer üyelerin cevapları oylamasını sağlamış, kelime işlemci (Microsoft Word) dosyası gibi dosyalar eklemiş ve son olarak gruba özgü etkinlikler oluşturmuşlardır..

Şekil 49: FaceLearning Ana Sayfa

Araştırmacı ve grupta yer almayı gönüllü olarak kabul eden diğer İngilizce öğretim elemanları ortaklaşa haftalık farklı temalar belirlemiştir. İngilizce dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla kurulan FaceLearning grubunda öğrenenler bu temalarla ilgili paylaşımlarda bulunmuşlar ve hedef dilde eşzamanlı/eşzamansız tartışmalar gerçekleştirmişlerdir. Haftalık yapılan bu tematik paylaşımların yanı sıra hem öğrenen hem de öğretici üyeler grup sayfasında kendi yaşamlarıyla veya kültürleri ilgili çeşitli fotoğraf, video veya iletiler paylaşmış; diğer üyelerde bu paylaşımlara yorumlar yapmışlardır. Yarı-yapılandırılmış bu tartışma etkinlikleri öğrenenlerin grup bünyesindeki öğrenme etkinliklerinin temelini oluşturmuştur. Ek 5'te yukarıda bahsi edilen tartışma konuları sunulmuştur. Aynı zamanda, üyeler Sohbet özelliği ile birbirleriyle eşzamanlı iletişime de geçmişlerdir.

Bazı grup üyelerinin birbirlerini Facebook arkadaşı olarak ekledikleri görülürken, bazılarının bu konuya sıcak bakmadıkları gözlenmiştir. FaceLearning grubu kapalı bir grup olarak tasarlanmıştır dolayısıyla grubu ve grup üyelerini herkes görebilmekte

ancak grup içersinde yapılan paylaşımları sadece grup üyeleri görebilmektedir ve sadece grup üyeleri grup sayfasında paylaşımlar yapabilmektedir. Grupta yer alan öğretim elemanlarına yönetici rolü verilmiş ve İngilizce dil becerilerini geliştirmekle ilgilenen diğer bireyleri de eklemelerine olanak tanınmıştır. Grubun amacından sapmasının veya kültürel/bireysel hoşnutsuzluklara yol açabilecek paylaşımların önlenmesi amacıyla tüm üyeler grup sayfasında takip edilmesi gereken davranış/paylaşım kuralları konusunda bilgilendirilmiştir. Grup üyelerinin birbirlerini daha iyi tanıyabilmesi amacıyla ilk yapılması gerekli etkinlik olarak “kendini tanı” etkinliği seçilmiştir. FaceLearning grubu üyeleri;

- İki ABD’li, bir Hintli, bir Endonezyalı ve araştırmacının kendisi olmak üzere toplam beş İngilizce öğretim elemanı,
- Yirmiyedi Endonezyalı (29,3%), 25 Türk (27,1%), sekiz Hintli (8,6%), yedi Kolombiyalı (7,6%), dört Tayvanlı (4,3%), üç Güney Koreli (%3,2) öğrenen ve,
- Ondört ABD’li (15,2%) bir Avusturalyalı (1%) ve bir Kanadalı (1%) ana dili İngilizce olan bireylerle birlikte toplam 95 üyeden oluşmaktadır.

Şekil 50: FaceLearning'te Paylaşılan Kültürel Temalı Örnek Bir Fotoğraf

Hesaplarındaki arkadaşları tarafından rahatsız edilmelerin önlenmesi ve ana dil kullanımının yaratabileceği olumsuz etkinin en aza indirilmesi amacıyla Türk öğrencilerden yeni Facebook hesapları açmaları istenmiştir. Ayrıca, Türk öğrencilerden bu yeni oluşturdukları hesaplarının dilini İngilizce yapmaları ve bu hesabı sadece İngilizce dil becerilerini geliştirmek amacıyla kullanmaları istenmiştir. Diğer öğrenen grupları mevcut hesaplarını kullanmak istediklerini belirtmişlerdir. Ancak, diğer üyelerden arkadaşlık isteği almaları ve FaceLearning üyelerini sosyal arkadaş grubundan ayrı tutmak istemeleri nedeniyle bazı üyelerin yeni hesaplar açtıkları gözlenmiştir. Arkadaşlık istekleri ve benzeri konularda dile getirilen endişeler ilerleyen bölümlerde tartışılacaktır.

Türk öğrenciler için haftalık tematik konularda FaceLearning sayfasında paylaşımlarda bulunmaları ölçme-değerlendirme sisteminin bir parçası olarak zorunlu tutulmuştur. Türkiye’den katılan öğrenciler için ders ölçme-değerlendirme sisteminin %10’unu FaceLearning etkinliklerine katılım oluşturmuştur. Amerikalı ve Hintli öğrenciler bu katılımlarından ekstra puanlar almış, diğer öğrenenler ise bu etkinliklere gönüllü olarak katılmışlardır.

4.2.2 Katılımcılar

Araştırmada yabancı dil eğitim sürecinde destek araç olarak Facebook kullanılması ile ilgili öğrenci görüşlerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen açık uçlu sorulardan oluşan anket formu Türk öğrencilere yazılı olarak verilmiş ve diğer katılımcılara ise anket formu çevrimiçi olarak FaceLearning sayfasında paylaşılmıştır. Aynı zamanda, FaceLearning grubu üyelerinin Facebook hesaplarına anketi doldurmaya davet eden bilgilendirici bir davet mesajı da atılmıştır. Anketi Türkiye’den bir üniversiteden 25 İngilizce Hazırlık Sınıfı öğrencisi (12 erkek, 13 kız), Hindistan’daki bir International Baccalaureate okulundan Hintli dört (iki erkek, iki kız), Güney Koreli bir öğrenci (kız), Endonezya’daki bir üniversiteden üç öğrenci (iki erkek, bir kız) ve Tayvan’daki bir üniversiteden bir kız; toplam dokuz öğrenci açık uçlu sorulardan oluşan nitel anketi tamamlamışlardır. Bunun yanı sıra, yedi Türk öğrenciyle yüz yüze yarı-yapılandırılmış nitel görüşmeler yapılmıştır. Bu yedi öğrenci ders not ortalamaları, FaceLearning katılım puanı ve zengin veri sağlama kriterlerine göre seçilmiştir. Ders not ortalaması ve FaceLearning katılım puanı yüksek bir, ders not ortalaması yüksek

ancak FaceLearning katılım puanı düşük bir, ders not ortalaması düşük ancak FaceLearning katılım puanı yüksek bir, ders not ortalaması ve FaceLearning katılım puanı düşük bir olmak üzere toplam dört öğrenciye ek olarak araştırma için zengin veri sağlayacağı düşünülen toplam üç öğrenci arasından seçilmiştir. Dolayısıyla, toplam öğrenci katılımcı sayısı 17'si erkek, 17'si kız olmak üzere toplam 34'tür. Bu öğrencilerin yaşları 18 ile 21 arasında değişmekle beraber grubun yaş ortalaması 18,5'tir. Katılımcıların İngilizce seviyeleri orta-öncesi (pre-intermediate) ve ileri (advanced) seviye arasında değişiklik göstermektedir.

Öğrenen katılımcıların gizliliğinin sağlanabilmesi için katılımcılar numaralandırılmıştır. Örneğin; 1 numaralı katılımcı için K1, 2 numaralı katılımcı için K2 vb. gibi. 1-25 arası numaralandırılan katılımcılar Türkiye'den, 26, 29, 30, 34 numaralı katılımcılar Hindistan'dan, 27 numaralı katılımcı Güney Kore'den, 28, 32 ve 33 numaralı katılımcılar Endonezya'dan ve 31 numaralı katılımcı Tayvan'dan katılımcıdır.

Araştırmada ayrıca ABD'den iki (bir kadın, bir erkek) ve Hindistan'dan bir (erkek) olmak üzere toplam üç İngilizce öğretim elemanı kendilerine gönderilen açık uçlu sorulardan oluşan çevrimiçi nitel anketi tamamlamışlardır. Amerikalı öğretim elemanlarından Emily¹³, Öğretim Teknolojileri alanında doktora diploması olmakla beraber üniversite seviyesinde üç yıllık öğretim tecrübesi bulunmaktadır. Emily ABD'de bir üniversite bünyesinde çevrimiçi İngilizce Kompozisyon dersleri vermektedir. Verdiği çevrimiçi ders sayısı dörttür. Bunun yanı sıra Emily çevrimiçi İngilizce öğretimi ile ilgili iki adet çevrimiçi ders almıştır. Bir diğer Amerikalı öğretim elemanı olan Erik ise İngilizce eğitimi alanında yüksek lisans diplomasına sahiptir ve iki yıllık öğretmenlik deneyimi olmakla beraber ortaöğretim seviyesinde dersler vermektedir. Erik eğitim ile alakalı çeşitli çevrimiçi dersler almıştır. Araştırmadaki Hintli öğretim elemanı olan Chi'nin 17 yıllık öğretmenlik tecrübesi vardır ve çevrimiçi İngiliz Edebiyatı ve yabancı dil olarak İngilizce dersleri vermektedir.

4.2.3 Veri toplama

Araştırmada veriler Türk öğrenci katılımcılar için basılı anket formu, yabancı öğrenci ve öğretim elemanları için çevrimiçi anket formu yoluyla toplanmıştır. Buna ek olarak,

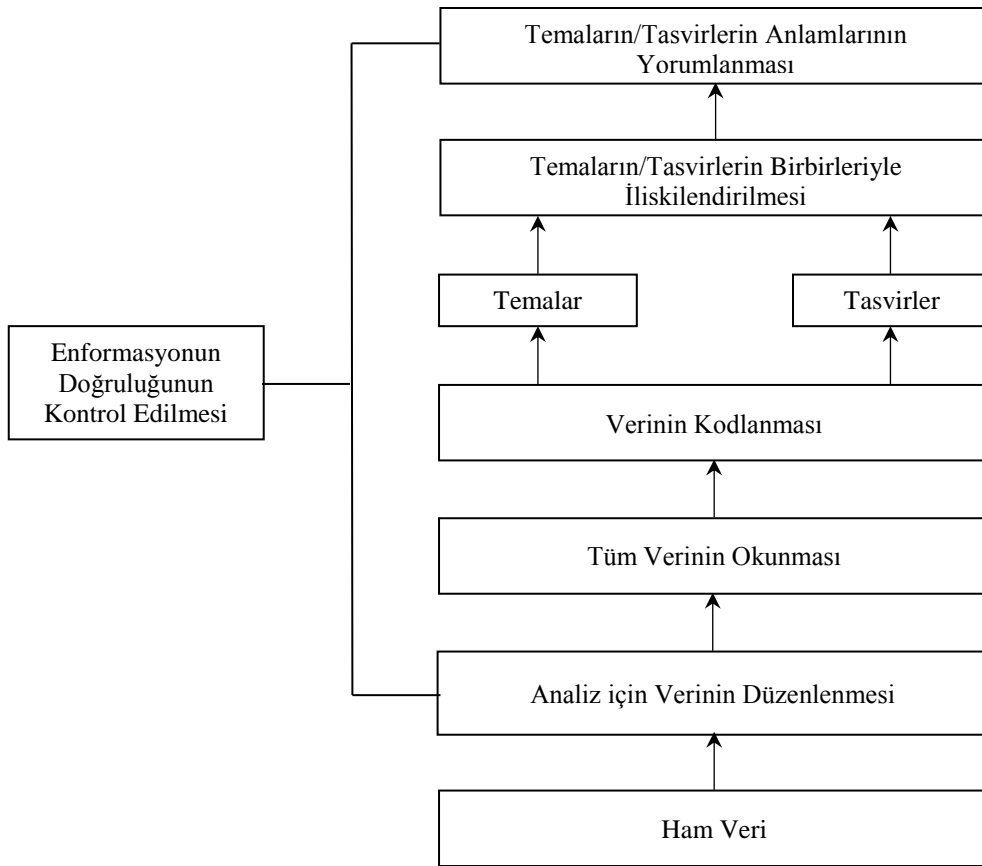
¹³ Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının gerçek adları yerine takma adlar kullanılmıştır.

Türk katılımcı öğrencilerle yüz yüze yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca, FaceLearning grup sayfasında paylaşılan iletiler toplanan verilerin sağlanması/doğrulanması için kullanılmıştır. Veri toplama araçları ekte verilmiştir.

4.2.4 Veri analizi

Nitel araştırma modelinde veri analizi metin veya görsel verinin anlamlandırılması süreci olarak değerlendirilebilir (Creswell, 2009: 183). Nitel veri analizi genel sorular içeren açık-uçlu verinin analiz için hazırlanması, veri üzerinde farklı analizler yapılması, verinin daha derinlemesine anlamlandırılması, verinin raporlandırılması ve yorumlanması süreçlerinden meydana gelmektedir (Creswell, 2009: 183).

Bu çalışmada Creswell'in (2009) önerdiği nitel veri analiz adımları takip edilmiştir. Şekil 51 bu aşamaları özetlemektedir.

Şekil 51: Nitel Araştırmada Veri Analizi.

Kaynak: Creswell, 2009

Aşama 1: Verinin analiz için organize edilmesi ve hazırlanması. Bu süreçte veri bilgi kaynağına göre ayrılır ve düzenlenir. Bu aşamada açık-uçlu verilerin düzenlenmesi, görüşmelerin dökümünün (transcription) çıkartılması yer almaktadır.

Aşama 2: Tüm verinin okunması. Bu süreçte elde edilen veri ile ilgili genel bir anlam çıkarma ve bu anlam üzerine yansıtıcı düşünce yapılır. Katılımcıların dile getirdiği genel fikirler nelerdir? Bu fikirlerin tonu nedir? Verinin genel derinliği, inanırlığı ve kullanımı ile ilgili izlenimler nelerdir gibi sorular üzerine odaklanılır.

Aşama 3: Verilerin kodlanması. Kodlama süreci ile birlikte detaylı bir analiz süreci başlamaktadır. Kodlama veri üzerinde herhangi bir anlamlandırma çalışması yapılmadan önce verinin segmentler veya yığınlar şeklinde organize edilme sürecidir. Bu süreçte veri toplama aşamasında elde edilen verinin segmentler halinde kategorize edilmesi ve bu kategorilerin bir ifadeyle etiketleme işlemleri yapılır.

Bu aşamada Creswell (2009) araştırmacının odaklanmasını tavsiye ettiği kodlar arasında:

- Ortak akla ve alanyazına dayalı olarak bulunması beklenen kodlar,
- Araştırmanın başında bulunmasını beklenmeyen, şaşırtıcı kodlar,
- Sıradışı ve kavramsal ilgi uyandıracak kodlar ve
- Araştırmada daha geniş bir kuramsal perspektif sağlayacak kodlar yer almaktadır.

Aşama 4: Temalar veya tasvirlerin çıkartılması. Tasvir katılımcılar, araştırma bağlamı veya olaylar ile ilgili detaylı bilgi verme ve betimleme sürecidir. Kodlama süreci daha az sayıda tema veya kategori oluşturmak için kullanılır. Bu temalar araştırmanın ana bulgularını oluşturmaktadır. Araştırmada ortaya konan temalar katılımcılardan elde edilen farklı bakış açılarını temsil etmeli ve farklı alıntılarla ve belirgin kanıtlarla desteklenmelidir.

Aşama 5: Temaların veya tasvirlerin ilişkilendirilmesi. Bu süreçte araştırmacı farklı temalarla ilgili detaylı açıklamalar sunmaktadır. Bu aşamada belirli örnekler, katılımcıların söylemlerinden alınan alıntılar, FaceLearning sayfasından elde edilen veriler sunulmuştur. Her bir katılımcı ile ilgili elde edilen tanımlayıcı açıklamalar

(örneğin Facebook kullanma nedenleri, FaceLearning sayfasında geçirilen süre vb.) bu bağlamda değerlendirilmiştir.

Aşama 6: Tema veya tasvirlerin yorumlanması. Nitel veri analizinin son aşaması olan bu süreçte “öğrenilen deneyimler neler?” sorusuna odaklanılmaktadır. Bu “deneyimler” araştırmacının kendi tecrübeleri, kültürü ve bağlamına dayalı olarak geliştirdiği kişisel yorumları olabilir. Bununla birlikte, bu dersler alanyazında veya kuramsal çerçevede belirtilen konulara dayanabilir ve alanyazın veya kuramdan ayrılan veya bunları destekleyen noktalar belirtilebilir.

4.3 Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliliği

Nitel araştırmalarda araştırmanın geçerliliği, araştırmacının verilerin doğruluğunu çeşitli prosedürler takip ederek kontrol etmesi anlamına gelmekle birlikte, nitel araştırmalarda güvenilirlik araştırmacının takındığı yaklaşımlarının farklı araştırmalar ve farklı açılardan tutarlı olması anlamına gelmektedir (Creswell, 2009: 190).

Nitel araştırma yöntemlerinde güvenilirlik bulguların farklı konu alanı uzmanlarına gönderilmesi ve “kodlayıcı” adı verilen bu uzmanların bulunan kodları ve temaları “çapraz-kontrol” (cross-check) yapmasıyla “kodlayıcılararası uzlaş” (intercoder agreement) yoluyla sağlanabilir. Araştırmacı bu araştırmada bulguların güvenilirliğini sağlamak için üretilen kodların ve temaların araştırmada yer almayan farklı iki konu alanı uzmanına göndermiştir. Bunlardan birinci konu alanı uzmanı öğretim teknolojileri uzmanıdır ve alanda doktora derecesine sahiptir; diğer uzman ise İngilizce Öğretmenliği alanında yüksek lisans derecesine sahiptir. Bu uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda kodlayıcıların temalar ve kodlar konusunda uzlaş (%90 oranında) sağladıkları görülmüştür.

Nitel araştırmalarda geçerlilik araştırmacının veya katılımcıların bakış açısından bulguların doğru olup olmadığının kontrol edilmesidir (Creswell, 2009: 191). Bu araştırmada bulguların geçerliliğinin kontrol edilmesi için “sağlama” (triangulation) (Creswell, 2009: 191) uygulaması benimsenmiştir. Sağlama elde edilen bulguların farklı kaynaklar bağlamında değerlendirilmesi anlamına gelmektedir. Sağlama sürecinde üç farklı veri kaynağından faydalanılmıştır. Bunlar; 1) *katılımcıların doldurduğu anket formunda elde edilen veriler*, 2) *yüz yüze görüşmelerden elde edilen veriler* ve 3)

FaceLearning grup sayfasında paylaşılan iletilerden elde edilen veriler çıkarılan temaların geçerliliğinin kontrolü için kullanılmıştır. Ayrıca öğretim elemanı katılımcıların doldurdukları anket formundan elde edilen verilerden elde edilen bulguların doğrulanması sürecinde faydalanılmıştır. Creswell'e (2009: 191) göre farklı kaynaklardan elde edilen veriler kullanılarak sağlama yapılması araştırmanın geçerlilik düzeyini artırmaktadır.

5. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmanın bulguları ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır. Öncelikli olarak araştırmaya katılan öğrenen ve öğretim elemanlarının internet, sosyal ağ siteleri, Facebook ve araştırma kapsamında oluşturulan Facebook grubu “FaceLearning” kullanım profillerine yer verilmektedir. Sonraki aşamada, Facebook sosyal ağ sitesinin yabancı dil eğitimi destekleme potansiyeli “öğrenme üzerine olumlu” ve “öğrenme üzerine olumsuz” etkiler bağlamında tartışılmaktadır.

5.1 Öğrenenlerin İnternet Kullanım Profilleri

Yabancı dil öğrenim sürecinin desteklenmesi amacıyla Facebook’un çok uluslu bir öğrenme platformu olarak kullanılmasına yönelik öğrenen ve öğretim elemanlarının görüşlerinin incelenmesinden önce, katılımcıların internet kullanım profillerinin ortaya konmasında fayda görülmektedir. Öğrenenlerin günlük ortalama internet kullanım oranları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18: Öğrenenlerin Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süreleri

Ülke	Erkek (n=17)	Kız (n=17)
Hindistan	4 saat	1,15 saat
Endonezya	4 saat	2 saat
Tayvan	-	2,5 saat
Türkiye	3,18 saat	6,12 saat

Tablo 18 incelendiğinde tüm katılımcılar arasında Türkiye’den kız katılımcıların internet üzerinde en fazla zaman geçiren grup olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, Türkiye’den 15 ve 22 nolu katılımcılar (K15 ve K22¹⁴) tüm gün boyunca internette olduğunu ve yine Türkiye’den K11 ve K17 sadece haftada bir kez internete girdiklerini belirtmişlerdir. Türkiye’den K25 ise memleketinde internet bağlantısı olan bir bilgisayarı olduğunu ve memleketinde tüm gün İnternette olduğunu ancak üniversiteyi okuduğu şehirde sadece günde bir saat internete girebildiğini ifade etmiştir. Bu durum bazı öğrencilerin internete bağlanmakta sıkıntı yaşadıklarını göstermektedir. Bununla

¹⁴ Araştırmaya katılan öğrenenler rakam kullanılarak kodlanmıştır. Örneğin 15 nolu katılımcı için K15, 22 nolu katılımcı için K22 vb. gibi.

birlikte, Endonezya'dan K32 internete ihtiyacı olduğunda girdiğini belirtmektedir. Tablo 18'den hareketle öğrenenlerin günlük zamanlarının önemli bir bölümünün internette geçtiğini söylemek mümkün olabilmektedir.

İnternete nasıl bağlandıkları sorulduğunda öğrenenlerden 23'ü (%68) internete kendi bilgisayarlarından, 6'sı (%18) okul veya yurtlarındaki bilgisayar odalarından, 5'i (%15) internet kafelerden internete bağlandıklarını ifade etmiştir. Öğrenenlerin internet alışkanlıkları karşılaştırıldığında benzerlikler bulunmasına rağmen, Türk öğrenenlerle diğer öğrenenler arasında önemli farklılıklar göze çarpmaktadır. Bu farklılıklar Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19: Öğrenenlerin İnternet Etkinlikleri

Etkinlik	Ülke	Erkek	Kız	Toplam
Oyun oynamak	Türkiye (n=25)	4	7	11 (%44)
	Diğer Ülkeler (n=9)	1	2	3 (%33)
Haberleri takip etmek/Gazete okumak	Türkiye	6	3	9 (%36)
	Diğer Ülkeler	-	-	-
Müzik dinlemek/Müzik videoları izlemek	Türkiye	-	9	9 (%36)
	Diğer Ülkeler	1	2	3 (%33)
Arkadaşlarla/aile üyeleriyle bağlantıya geçmek	Türkiye	6	3	9 (%36)
	Diğer Ülkeler	1	1	2 (%22)
Film/Dizi izlemek	Türkiye	2	6	8 (%32)
	Diğer Ülkeler	-	-	-
Ödev yapmak	Türkiye	1	3	4 (%16)
	Diğer Ülkeler	1	3	4 (%44)
Araştırma yapmak	Türkiye	-	3	3 (%33)
	Diğer Ülkeler	3	4	7 (%77)
Sözlük kullanmak/Çeviri yapmak	Türkiye	1	2	3 (%33)
	Diğer Ülkeler	-	-	-
Websitesini takip etmek	Türkiye	3	1	4 (%16)
	Diğer Ülkeler	-	-	-
Film indirmek	Türkiye	1	-	1 (%4)
	Diğer Ülkeler	1	1	2 (%22)
Eğitim videoları izlemek	Türkiye	-	1	1 (%4)
	Diğer Ülkeler	1	-	1 (%11)
Blog yazmak	Türkiye	-	-	-
	Diğer Ülkeler	1	-	1 (%11)
Eposta göndermek	Türkiye	-	-	-
	Diğer Ülkeler	1	3	4 (%44)
Twitter kullanmak	Türkiye	-	-	-
	Diğer Ülkeler	1	1	2 (%22)
Resim indirmek	Türkiye	-	-	-
	Diğer Ülkeler	-	1	1 (%11)

Araştırma sonuçları katılımcıların internette vakit geçirme nedenlerinin başında eğlence (oyun oynamak, müzik dinlemek, vb.) olduğunu göstermektedir. Öte yandan, Türkiye’den az sayıda öğrenci (%4) interneti araştırma ve ödev yapma gibi akademik amaçlarla kullandıklarını belirtirken, Türkiye dışından öğrencilerin önemli bir oranının (%44) interneti akademik amaçlarla kullandığı gözlenmektedir. Bu durum araştırmaya katılan Türkiye’den öğrenenlerin interneti genellikle bir eğlence aracı olarak algıladıklarını göstermektedir. Türkiye dışından katılımcıların ise interneti hem eğlence hem de akademik amaçlı kullanılabilen bir araç olarak algıladıkları sonucuna varılmaktadır. Türkiye dışından öğrenenlerin neredeyse yarıya yakını (%44) eposta gönderdiğini ifade etmesine rağmen, Türkiye’den hiçbir öğrenen interneti bu amaçla kullandığını belirtmemiştir. Türkiye’den öğrenciler için ana iletişim araçları arasında eposta yer almadığı, bunun yerine farklı ortamlarda iletişime geçmeyi tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Öte yandan hem Türkiye’den hem de Türkiye dışından öğrenenlerin yarısından azının interneti arkadaşları veya aile üyeleriyle iletişime geçmek için kullandıklarını ifade etmeleri ise kayda değer diğer bir noktadır. Öğrenenlerin tamamına yakınının aktif olarak sosyal ağ sitelerini kullandıkları göz önünde tutulacak olursa, öğrenenlerin sosyal ağ sitelerini internetten farklı bir olguymuş gibi algıladıkları iddia edilebilir.

Öğrenen katılımcılara daha önce çevrimiçi herhangi bir ders alıp almadıkları sorulduğunda Türkiye dışından dört katılımcı (iki Endonezyalı, bir Tayvanlı, bir Hintli katılımcı) çevrimiçi ders aldığını ifade ederken, Türkiye’den hiçbir katılımcının çevrimiçi ders almadığı saptanmıştır. Dolayısıyla, Türkiye dışından katılımcıların çevrimiçi ders almış olması, onların interneti akademik amaçlı kullanma eğilimlerinde etkili olduğu değerlendirilebilir. Bununla birlikte, öğrenenlere internet kaynaklarını eğitim amaçlı daha önce kullanıp kullanmadıkları sorulduğunda, benzer bir şekilde bu soruya evet cevabı veren Türkiye dışından katılımcıların oranı (%67) Türk katılımcılara (%56) göre daha fazladır. Tablo 20’de öğrenenlerin eğitim amaçlı internet kullanma nedenleri verilmiştir.

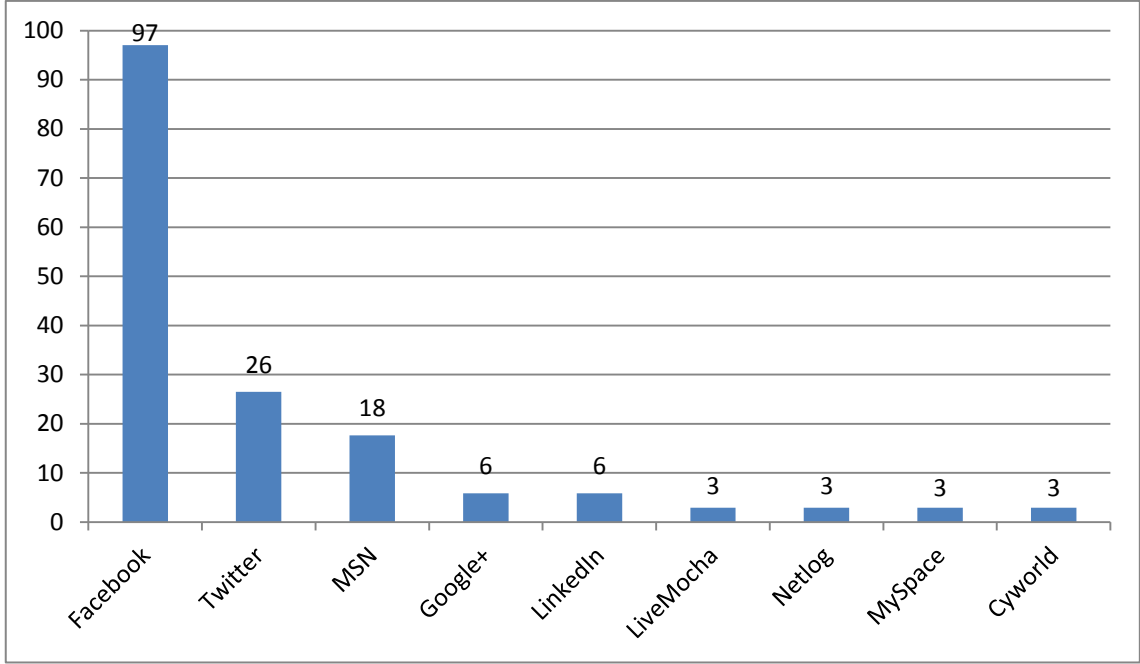
Tablo 20: Öğrenenlerin Eğitim Amaçlı İnternet Kullanımı

Ülke	Eğitim amaçlı internet kullanımı	Öğrenen Sayısı
Türkiye	Üniversite sınavına hazırlık (test çözme)	8 (%32)
	Dersle ilgili araştırma yapmak	6 (%24)
	Eğitim ile ilgili video izlemek	5 (%20)
	Çeviri yapmak/Sözlük kullanmak	1 (%4)
Diğer Ülkeler	Çevrimiçi ders almak	4 (%44)
	Dersle ilgili araştırma yapmak	4 (%44)
	Eğitim ile ilgili video izlemek	1 (%11)
	Ödevleri epostayla göndermek	1 (%11)
	Dersle ilgili blog yazmak	1 (%11)

Tablo 20’den de görüleceği gibi Türkiye’den öğrenenlerin daha önceki eğitim amaçlı internet kullanımlarını üniversite sınavına hazırlık etkinlikleri oluştururken, Türkiye dışından katılımcıların eğitim amaçlı internet kullanımlarını çevrimiçi ders almak ve dersle ilgili araştırma yapmak oluşturmaktadır. Bu durum, Türkiye dışından katılımcıların çevrimiçi planlı ve yapılandırılmış eğitim etkinliklerine gerçekleştirdiklerini göstermektedir.

5.2 Öğrenenlerin Sosyal Ağ Siteleri ve Facebook Kullanım Profilleri

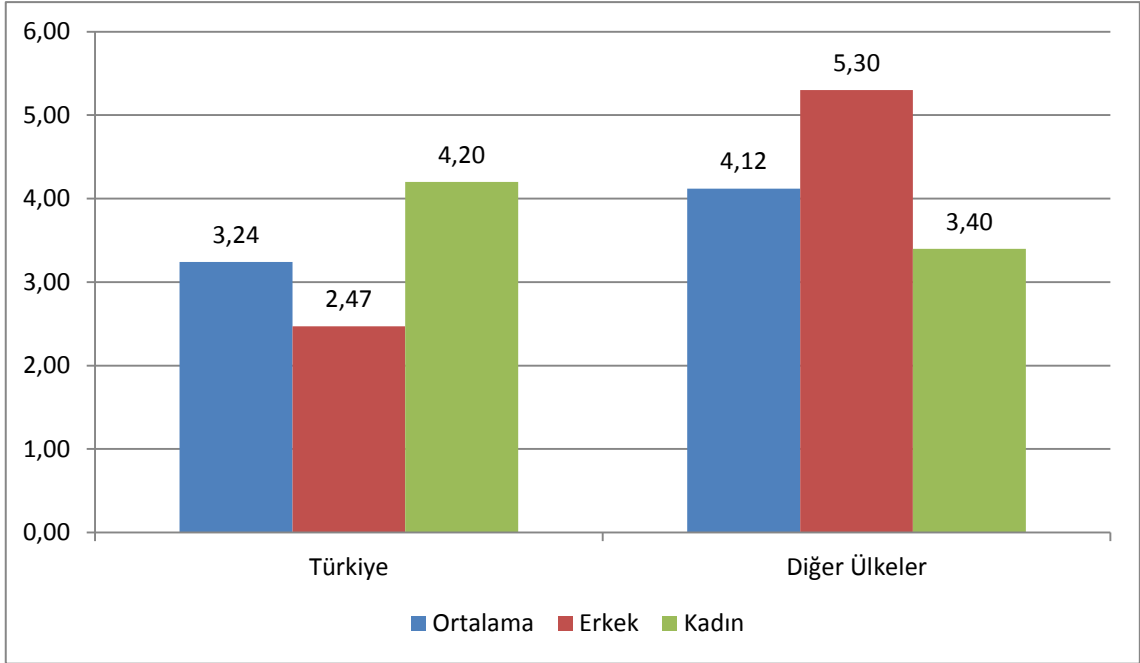
Araştırmaya katılan öğrenen katılımcılardan FaceLearning uygulaması öncesi sadece bir Türkiye’den katılımcının Facebook hesabı olmadığı saptanmıştır. Bir başka deyişle, öğrenen katılımcıların %97’sinin uygulama başlamadan önce Facebook hesabı olduğu bilinmektedir. Facebook hesabı olmayan Türk öğrenciye nedeni sorulduğunda “internet erişimi olan bir bilgisayarı olmadığı ve Facebook’la ilgilenmediği” cevabını vermiştir. Şekil 52’de öğrenen katılımcıların kullandıkları sosyal ağ siteleri sıralanmıştır.

Şekil 52: Öğrenen Katılımcıların Kullandıkları Sosyal Ağ Siteleri (%)

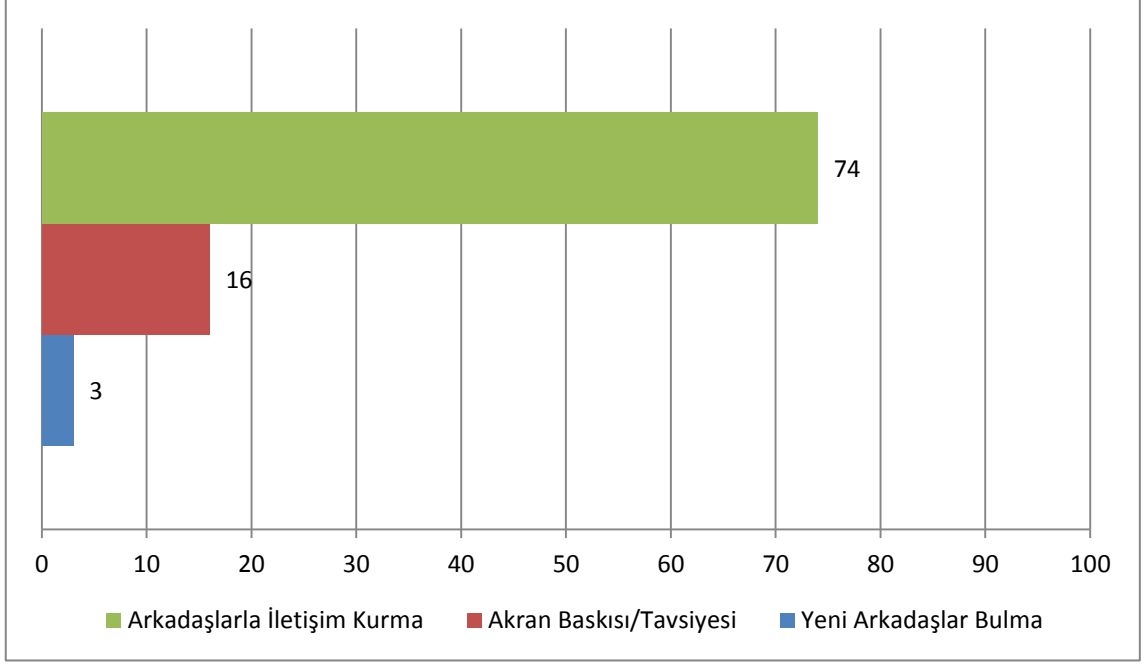
Elde edilen bulgular öğrenen katılımcılar arasında en yaygın olarak kullanılan sosyal ağ sitesinin Facebook olduğunu göstermektedir. Bu bulgu alanyazındaki diğer çalışmaların bulgularıyla da örtüşmektedir (Dikme, 2013; İşçioğlu, 2012; Taydaş, 2012).

Öğrenen katılımcıların Facebook üzerinde günde ortalama geçirdikleri süre incelendiğinde, Türkiye’den katılımcıların Facebook’ta günde ortalama 3 saat 24 dakika vakit geçirdikleri; diğer ülkelerden katılımcıların ise günde ortalama 4 saat 12 dakika vakit geçirdikleri saptanmıştır. Türkiye’den erkek katılımcılar günde ortalama 2 saat 47 dakika; yine Türkiye’den kız katılımcıların günde ortalama 4 saat 2 dakikalarını Facebook’ta geçirdikleri bulunmuştur. Bu bulgu Muise vd. (2009)’nin üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırma ile paralellik göstermektedir. Ancak, Türkiye dışından katılımcıların günlük ortalama Facebook üzerinde geçirdikleri zaman göz önünde tutulacak olursa, bu durum aksi bir eğilim göstermekte, başka bir deyişle, Türkiye dışından erkek katılımcılar kız katılımcılara göre Facebook’ta daha fazla zaman geçirmektedirler (bknz; Şekil 53). Bulgular göstermektedir ki; hem Türkiye’den hem de Türkiye dışından katılımcılar günlük yaşamlarının çok önemli bir bölümünü Facebook üzerinde geçirmektedirler. Öte yandan, Türkiye dışından katılımcı sayısının Türkiye’den katılanlara oranla daha az olması nedeniyle bu durumun başka çok örneklem alınan tarama çalışmalarıyla incelenmesi gerekmektedir.

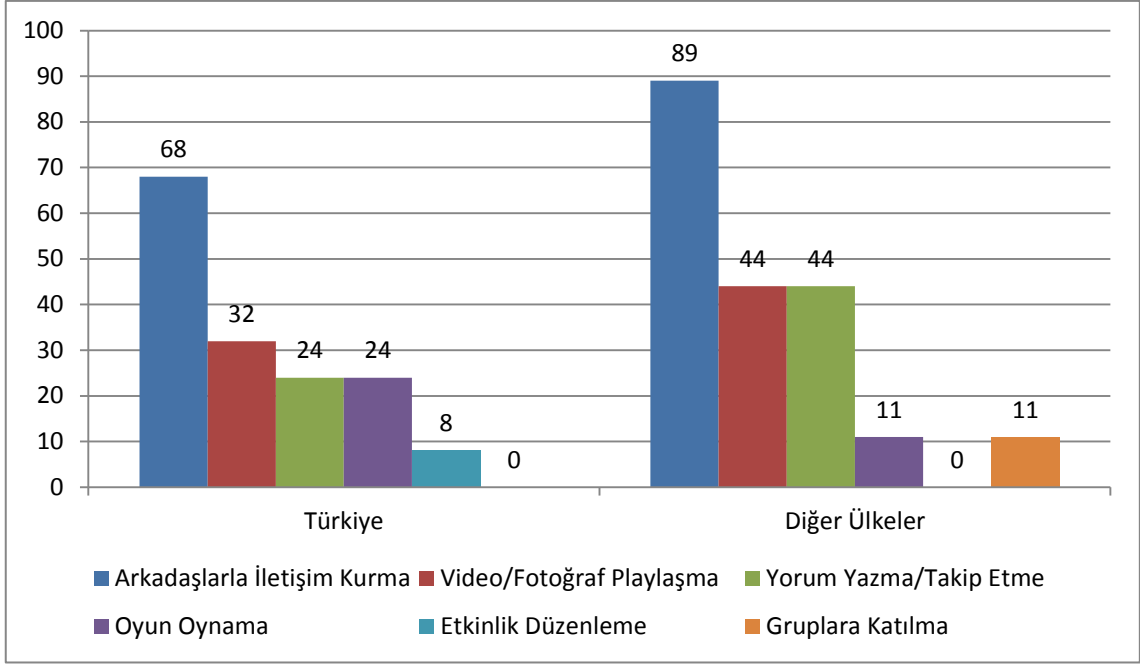
Şekil 53: Öğrenen Katılımcıların Günde Ortalama Facebook Üzerinde Geçirdikleri Süre (saat)

Araştırma sonuçlarına göre öğrenen katılımcıların Facebook hesabı açma nedenleri arasında ilk sırayı “*eski arkadaşları bulma/arkadaşlarla iletişim kurma*” yer almaktayken, son sırada “*yeni arkadaşlar edinme*” bulunmaktadır. Bu bulgu öğrencilerin Facebook alışkanlıklarını inceleyen alanyazındaki diğer araştırma bulgularını destekler niteliktedir (Bosch, 2009; Ellison vd., 2007; Joinson, 2008; Pempek vd., 2009;). Öğrenenlerin Facebook açma nedenleri aşağıdaki şekilde verilmiştir.

Şekil 54: Öğrenen Katılımcıların Facebook Hesabı Açma Nedenleri (%)

Öğrenen katılımcıların Facebook üzerinde yaptıkları etkinlikler incelendiğinde, benzer bir şekilde, en çok söz edilen etkinliğin arkadaşlarla iletişim kurma olduğu bulunmuştur. Bu sonuç göstermektedir ki; öğrenenlerin Facebook’u kullanmalarının ana nedeni sosyalleşmektir. Ayrıca, Türkiye dışından katılan katılımcılar arasında Video/Fotoğraf Paylaşma ve İletilere Yorum Yazma/Takip Etme etkinliği daha yoğun iken Türkiye’den katılan katılımcılar arasında Oyun Oynama etkinliği daha fazla tercih edilmiştir. Öğrenenlerin Facebook üzerinde yaptıkları etkinlikler Şekil 55’te sunulmuştur.

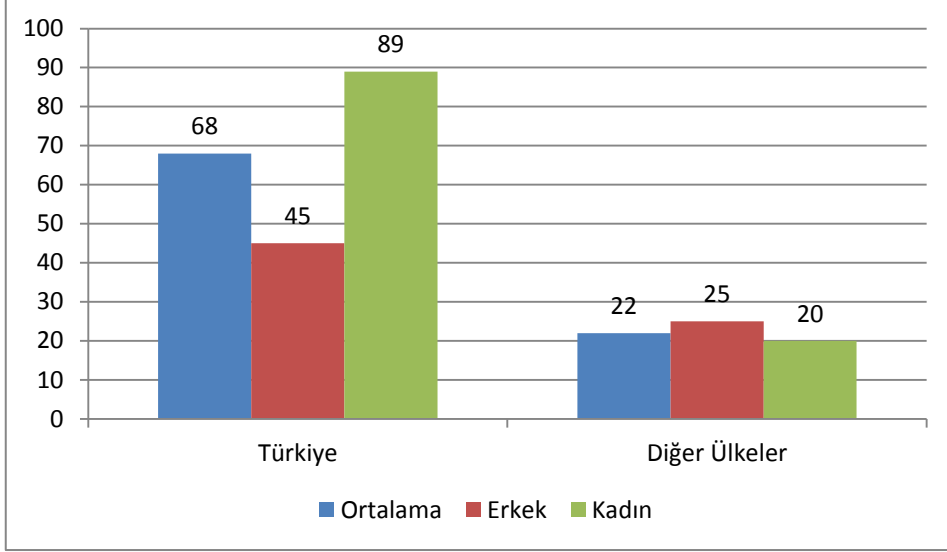
Şekil 55: Öğrenen Katılımcıların Facebook Üzerinde Yaptıkları Etkinlikler (%)

Öğrenen katılımcıların eğitim amaçlı bir kullanımdan söz etmemeleri Facebook'u bir sosyalleşme ve eğlence aracı olarak gördüklerini ve akademik amaçlı öğrenme aracı olarak algılamadıklarına işaret etmektedir. Dolayısıyla, Facebook'un eğitim amaçlı kullanımında bu gerçek göz önünde bulundurulmalı ve öğrenenlerin sosyalleşme ve eğlence aracı olarak algıladıkları bir ortamın eğitim amaçlı kullanımına dikkatli bir biçimde yaklaşılmalıdır. Benzer bir şekilde, uygulama öncesi öğrenenlerin Facebook'u nasıl algıladıkları sorusuna öğrenenlerin büyük bir çoğunluğu (%75,7) sosyalleşme aracı, %21'i boş vakit geçirdikleri bir site ve %6'sı çok kullanmadıkları bir site olarak tanımlamışlardır. Katılımcıların hiçbiri Facebook'u bir öğrenme veya ders destek aracı olarak gördüklerini ifade etmemiştir. Alanyazında yapılan araştırmalar da bu bulguyu onaylar niteliktedir. Selwyn'in (2009) öğrenenlerin eğitim amaçlı Facebook kullanımı üzerine yaptığı araştırmada incelenen iletilerin sadece %4'ünün eğitim ile alakalı konular olduğu saptanmıştır. Benzer bir şekilde Britanya'daki bir üniversitede lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenenler üzerinde yapılan bir araştırmada ise öğrenenlerin sadece %10'unun Facebook'u dersle ilgili paylaşım veya tartışmalar için kullandıklarını göstermektedir (Madge vd., 2009: 148). Yine başka bir araştırmada, öğrenenlerin sadece %2,17'si dersle ilgili yardım almak için Facebook'tan faydalandıkları bulunmuştur (Pempek vd., 2009: 232). Kolek ve Saunders (2008: 16) lisans düzeyindeki öğrencilerin Facebook üzerinden paylaştıkları iletileri incelemiş ve öğrenme ile ilgili

paylaşılan ileti ortalamasının 0,4 olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, hem mevcut araştırma hem de alanyazında yapılmış çeşitli çalışmaların da gösterdiği gibi Facebook öğrenenler için bir sosyalleşme ve eğlence aracıdır. Bu durum, öğrenenlerin ders ile ilgili tartışma veya ödevleri Facebook üzerinden yapmaya alışık olmadıklarının bir göstergesi olabilir. Öte yandan, öğrenenlerin Facebook'u bir öğrenme aracı olarak görmemelerinde eğitimcilerin öğrenenleri bu ortamı öğrenme amaçlı kullanmalarına teşvik edecek çalışma veya etkinlikler yapıp yapmadıklarının etkisinin incelenmesi gerekmektedir.

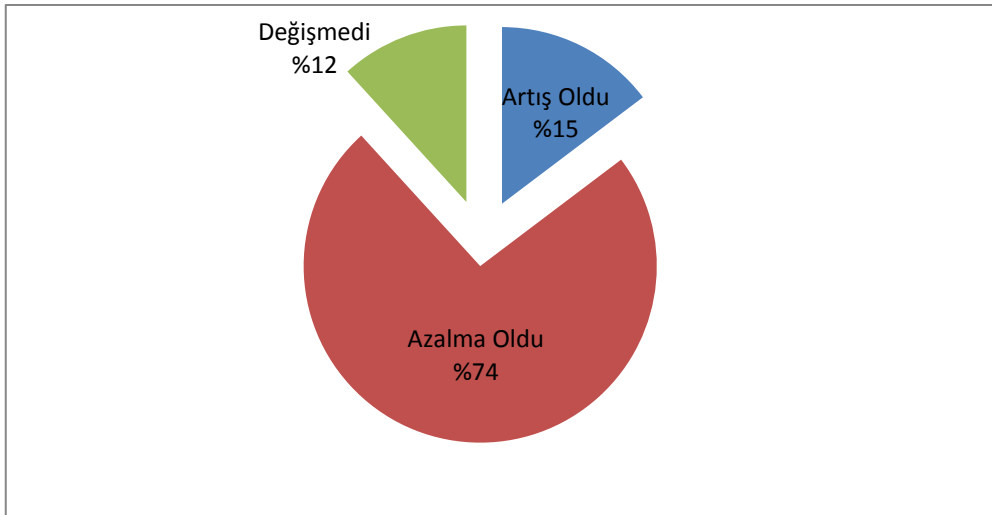
5.3 Öğrenenlerin FaceLearning Grup Sayfası Kullanım Profilleri

Öğrenenlerin Facebook kullanım profillerinin yanı sıra, uygulama için oluşturulan FaceLearning grup sayfası kullanım profili de çıkartılmıştır. Anket sorularına verilen cevaplardan Türkiye'den katılımcıların bu sayfada günde ortalama 68 dakika zaman geçirdikleri saptanmıştır. Facebook kullanımı ile benzer bir eğilim gösteren FaceLearning sayfası kullanım oranı yine kız katılımcıların erkek katılımcılara oranla sayfada yaklaşık iki katı zaman geçirdiklerini göstermektedir (kız katılımcılar ortalama 89 dakika, erkek katılımcılar ortalama 45 dakika). Türkiye dışından katılımcıların ise günde ortalama 22 dakika FaceLearning sayfasında vakit geçirdikleri bulunmuştur. Türkiye dışından katılımcıların Facebook kullanım oranları aynı şekilde FaceLearning kullanım oranlarına yansımaktadır. Erkek katılımcılar günde ortalama 25 dakika bu sayfada vakit geçirirken kız katılımcılar ortalama 20 dakika vakit geçirmektedir. Öğrenen katılımcıların FaceLearning grup sayfasında geçirdikleri günlük ortalama süre Şekil 56'da verilmiştir.

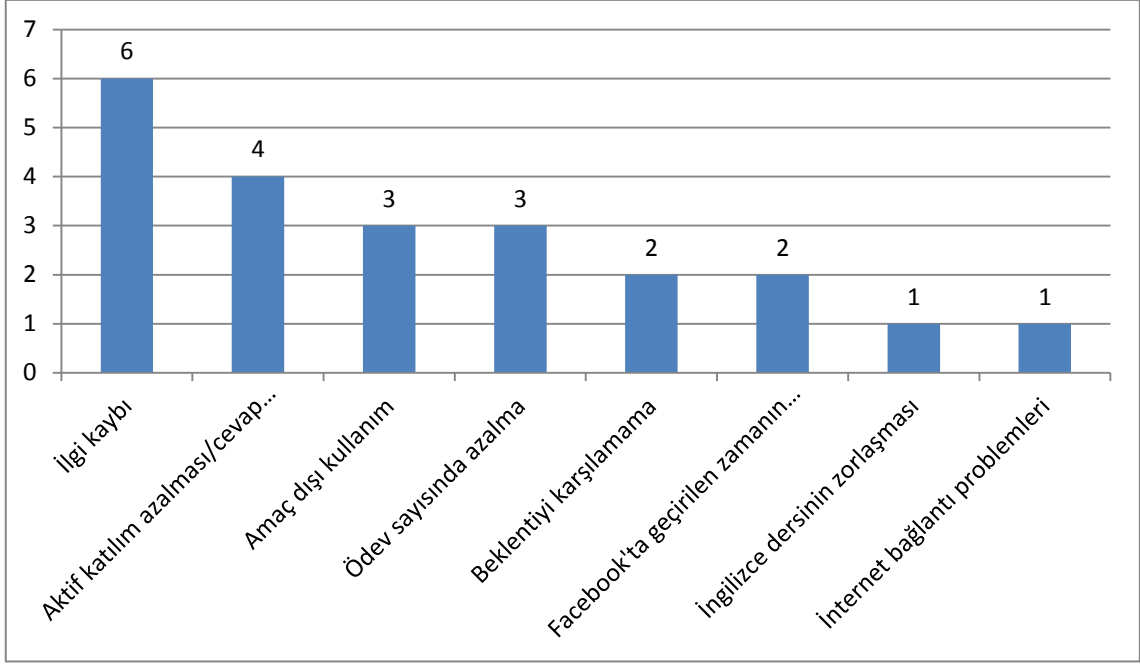
Şekil 56: Öğrenen Katılımcıların Facelearning Grup Sayfasında Geçirdikleri Ortalama Süre (Dakika)

Öğrenen katılımcılara FaceLearning sayfasında geçirdikleri sürede zamanla artış veya azalma olup olmadığı sorulduğunda katılımcıların önemli bir oranı (%76) azalma; %16'sı artış ve %8'i herhangi bir artış veya azalma olmadığını belirtmiştir. Öğrenen katılımcıların büyük bir oranının sayfada geçirdikleri sürelerde gözlemlenen azalma uygulamaya dönük motivasyonlarının zamanla azaldığını göstermesi açısından kayda değer bir durumdur. Bu nedenle, katılımcılara bu azalmanın kaynağının ne olabileceği de sorulmuştur (Şekil 57).

Şekil 57: Öğrenen Katılımcıların Facelearning Grup Sayfasında Geçirdikleri Sürede Değişim

Öğrenen katılımcıların FaceLearning sayfasında geçirdikleri sürede gözlemledikleri azalmanın nedenleri arasında sırasıyla; (a) ilgi kaybı (n=6), (b) aktif katılımın az olması/iletilere cevap alamama (n=4), (c) sayfanın amacından sapması (n=3), (d) verilen ödevlerin sayısının azalması (n=3), (e) uygulamanın beklentileri karşılamaması (n=2), (f) genel anlamda Facebook'ta geçirilen zamanın azalması (n=2), (g) okuldaki İngilizce dersinin zorlaşması (n=1) ve (h) internet bağlanma problemleri ortaya konmuştur (n=1).

Şekil 58: Öğrenen Katılımcıların Facelearning Grup Sayfasında Geçirdikleri Sürenin Azalmasının Nedenleri

Şekil 58 incelendiğinde öğrenenlerin farklı nedenlerle FaceLearning sayfasında geçirdikleri sürenin azaldığı görülmekle beraber, en belirgin neden olarak ilgi kaybı gösterilmektedir. Öğrenenlerin bu doğrultuda ifadelerinden örnek alıntılar aşağıda verilmiştir.

“Artık eskisi kadar ilgi yok” (K7).

“Bunun (sürenin azalması) nedeni buradaki insanlar fazla konuşmuyorlar. Önceki ilgimi yitirdim ve artık sıkılıyorum” (K12).

“Galiba bu ilgi meselesi. İlk başlarda hevesliydim ama zamanla (hevesimin) azaldığını hissettim” (K24).

“İlgimi kaybettim :P”(K29).

İlgi kaybının nedenleri arasında öncelikle oldukça yapılandırılmamış ve sosyal bir bağlantı aracı olarak başlayan sayfa üyeliğinin zamanla verilen zorunlu ödevler veya üyelerin sayfada yaptıkları paylaşımlardan kazanılan ekstra puanların bu sosyal ortamın doğasını değiştirmesi ve klasik eğitim ortamı paradigmalarının bu sosyal ortama taşınmış olması olarak gösterilebilir. İlerleyen bölümlerde tartışılacağı üzere Türkiye’den öğrenenlerle yapılan yüz yüze görüşmelerde sayfadaki paylaşımlara katılımın zorunlu tutulması konusunda öğrenenler memnuniyetsizliklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, K4 ve K10 ile yapılan görüşmelerden aktarılan alıntıda da belirtildiği üzere FaceLearning sayfasında zorunlu tutulan tartışma/paylaşımların ilgi çekici bulunmadığı yönünde görüş bildirilmiştir. Buna ek olarak, araştırmada yer alan öğretim elamanlarından Emily de öğrencilerinin genellikle sadece ödevleri olduğunda FaceLearning grup sayfasını ziyaret ettiklerini ifade etmektedir ve öğrenenlerin informal olarak iletişime geçmelerini sağlamanın önemine vurgu yapmaktadır.

“Herşey istek meselesi bazı şeylerin zorunlu olması doğru değil. Sanal ortam arkadaşlık ortamıdır. Zorunlu ödev ve performans notu doğru değil” (K10).

“Bence Facebook zorunlu olarak belli bir süre için verilen ödevlerde yapamayanlar için puan kırılmadan yaptığı zaman yapmalıdır” (K17).

“(FaceLearning sayfasında geçirdiğim zaman azaldı) ...çünkü verilen ödevler ilgimi çekmiyor ve sayfadaki insanlarla yeterince iletişim kuramıyorum” (K4).

“Öğrencilerimin FaceLearning’i sadece ödevleri olduğunda ziyaret edilecek bir yermiş gibi gördüklerini zannediyorum. Keşke onları formel olarak etkileşime geçirmenin yanı sıra enformel olarak da etkileşime geçirmenin yolları olsaydı” (Emily).

İlgi kaybı ile düşen aktif katılım oranlarının da diğer katılımcıların sayfada geçirdiği süreyi olumsuz etkilediği görülmektedir çünkü katılımın azalma nedenleri arasında ikinci sırada diğer katılımcıların aktif katılımının azalması ve iletilere cevap alamamak yer almaktadır. Dolayısıyla, ilgi azalmasının daha az aktif katılım oranlarına ve daha az aktif katılım oranlarının da ortamın diğer katılımcılar tarafından ziyaret edilme oranlarını olumsuz etkilediği söylenebilir. Bu durum aşağıdaki alıntılarla desteklenebilir.

“Grup şimdi çok sessiz. İlk katıldığım zamanlar gibi kalabalıklaşmıyor” (K28).

“(FaceLearning sayfasında geçirdiğim zaman azaldı) ...çünkü sayfada aktif çok az sayıda üye var”(K32).

Bazı öğrenen katılımcılar verilen zorunlu ödevlerin FaceLearning ortamında geçirdikleri süreyi olumsuz etkilediğini ima etmesine rağmen, bazı katılımcılar ise ödev sayısının azalmasıyla birlikte grup sayfasında geçirdikleri sürenin de azaldığını ifade etmektedirler. Örneğin Katılımcı 19 bu durumu şöyle dile getirmektedir:

“Önceleri daha fazla ödevimiz olduğu için (FaceLearning grup sayfasını) ziyaret etmek için nedenlerim vardı. Ancak ödevimiz olmadığı için şimdi o kadar vakit geçirmiyorum” (K19).

Bu durum bazı katılımcıların (n=4) sayfayı ziyaret etme motivasyonunun içsel bir motivasyon olmadığını ancak yapılandırılmış değerlendirme sisteminden yüksek not alma gibi dışsal bir motivasyon nedeniyle grup sayfasını ziyaret ettiklerini göstermektedir. Bunun yanı sıra, yine aynı sayıda katılımcı sayfanın amaç dışı kullanımından rahatsız oldukları için FaceLearning grup sayfasını daha az ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir. K21’in ifadeleri bu duruma gönderme yapmaktadır.

“Yapacak çok şey bulamıyorum. Önceleri eğlenceliydi. Yeni kültürler tanıdığım için heyecanlıydım. Beklediğim ortamı bulamadım çünkü belli bir süre sonra konuyu farklı alanlara (arkadaşlık teklifi) çektiler. Bu beni çok rahatsız etti” (K21).

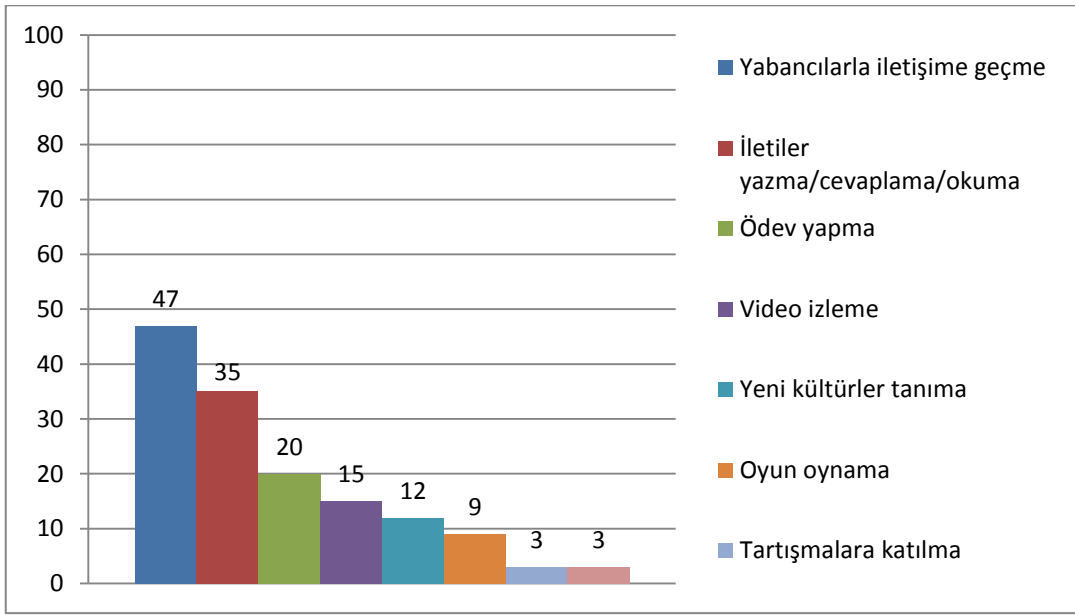
Öğrenen katılımcıların %15’i FaceLearning grup sayfasında geçirdikleri sürede artış olduğunu belirtmiştir. Geçirilen sürenin artmasının nedenleri olarak; dil becerilerinin artması, yabancılarla iletişim halinde olmanın getirdiği heyecan ve yeni insanlar tanıma olarak gösterilmiştir.

“Zamanla İngilizce bilgim arttı” (K25).

“Yabancılarla konuştuğum onları anlayabilmek, sohbet etmeye çalışmak beni heyecandırıyor ve mutlu ediyor. Onları dinlerken İngilizce’yi az da olsa öğrendiğimi anlıyorum ve seviniyorum” (K22).

“Yeni insanlarla iletişimimden olabilir...” (K18).

Araştırmada öğrenen katılımcıların FaceLearning sayfasında geçirdikleri sürenin yanı sıra, bu sayfada ne tür etkinlikler yaptıkları da katılımcılara sorulmuştur. Öğrenenlerden 16 katılımcı (%47) yabancılarla iletişime geçtiğini, 12 katılımcı (%35) iletiler yazdığını/cevapladığını/okuduğunu, 7 katılımcı (%20) ödev yaptığını, 5 katılımcı (%15) video izlediğini, 4 katılımcı (%12) yeni kültürler hakkında bilgi edindiğini, 3 katılımcı (%9) oyun oynadığını, 1 (%3) katılımcı tartışmalara katıldığını ve 1 katılımcı (%3) dersle ilgili konuları paylaştığını ifade etmiştir. Aşağıda verilen Şekil 59 öğrenen katılımcıların FaceLearning sayfasında yaptıkları etkinlikleri göstermektedir.

Şekil 59: Öğrenen Katılımcıların FaceLearning Grup Sayfası Etkinlikleri (%)

Öğrenenlerin FaceLearning grup sayfasında yaptıkları etkinlikler incelendiğinde en popüler etkinliğin farklı ülkelerden yabancı üyelerle iletişime geçmek olduğu görülmektedir. Bu durum FaceLearning sayfası yoluyla farklı kültürlerden katılımcılarla hedef dilde iletişime geçen öğrenenlerin anlamlı ve doğal dil etkinliklerine maruz kaldıklarını ve farklı kültürleri tanıma şansı elde ettikleri anlamına gelmektedir. Ayrıca, öğrenenlerin çoğu FaceLearning etkinliklerinin ve iletişimlerinin sohbet veya iletiler aracılığıyla yazma etkinliklerinden oluştuğu da dikkate alınması gereken diğer bir noktadır ve bu durum öğrenenlerin FaceLearning etkinlikleri sonucuna da yansımaktadır.

5.4 Öğretim Elemanı Katılımcıların Sosyal Ağ Siteleri, Facebook ve FaceLearning Grup Sayfası Kullanım Profilleri

Yabancı dil eğitiminde Facebook sosyal ağ sitesinin çok uluslu bir öğrenme platformu olarak kullanılmasına yönelik öğretim elemanlarının görüşlerinin belirtilmesinden önce araştırmada yer alan öğretim elemanlarının sosyal ağ siteleri, Facebook ve son olarak FaceLearning grup sayfası kullanım profillerinin belirlenmesinin dile getirilen deneyimler ve algıların derinlemesine anlaşılabilmesi için gerekli olduğu düşünülmektedir. Öncelikli olarak, öğretim elemanı katılımcıların iş ve sosyal yaşamlarında sosyal ağ sitesi kullanım alışkanlıkları belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının kullandıkları sosyal ağ sitelerin ve bunları kullanım sıralamaları Tablo 21’de verilmiştir.

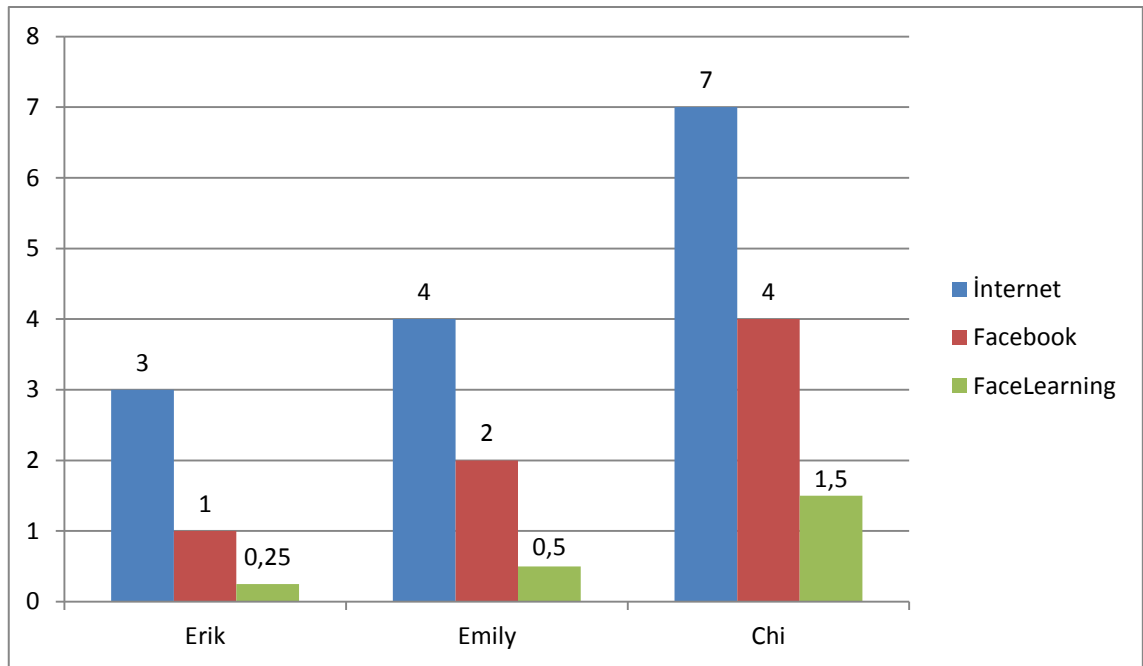
Tablo 21: Öğretim Elemanı Katılımcıların Sosyal ve İş Yaşamlarında Kullandıkları Sosyal Ağ Siteleri

Katılımcı	Sosyal Yaşamda	İş Yaşamında	Sosyal+İş Yaşamında
Erik	1. Facebook 2. Twitter 3. Blogging 4. Flickr 5. MSN 6. Delicious	1. Blogging 2. Ning 3. Flickr 4. StumbleUpon 5. Twitter 6. Facebook	Facebook, Blogging, Twitter, Flickr
Emily	1. Facebook 2. Blogging 3. GooglePlus 4. LinkedIn 5. Twitter 6. Academia.edu	1. Academia.edu 2. Facebook 3. Blogging 4. Twitter 5. - 6. -	Facebook, Blogging, Twitter, Academia.edu
Chi	1. Blogging 2. Facebook 3. GoogleGroups 4. Ning 5. Diigo 6. MSN	1. Blogging 2. Ning 3. Facebook 4. GoogleGroups 5. Diigo 6. MSN	Facebook, Blogging, GoogleGroups, Ning, Diigo, MSN

Öğretim elemanı katılımcıların sosyal yaşamlarında ağırlıklı olarak kullandıkları sosyal ağ sitesi Facebook olarak tesbit edilmiştir. Aynı zamanda Facebook katılımcıların hem sosyal yaşamlarına hem de iş yaşamlarına nüfuz eden önemli bir site olarak karşımıza

çıkmaktadır. Öte yandan, Facebook sosyal yaşamda üst sıralarda yer alırken, iş yaşamında daha alt sıralarda görülmektedir. Ayrıca Tablo 21’den anlaşılacağı üzere katılımcılar hem sosyal yaşamlarında hem de iş yaşamlarında çok çeşitli sosyal ağ sitelerinden faydalanmaktadırlar.

Katılımcıların sosyal ağ sitesi kullanım alışkanlıklarının yanı sıra, internet, Facebook ve FaceLearning günlük kullanım alışkanlıkları da ele alınmıştır. Şekil 60 öğretim elemanı katılımcıların (n=3) internet, Facebook ve FaceLearning günlük kullanım sürelerini göstermektedir.

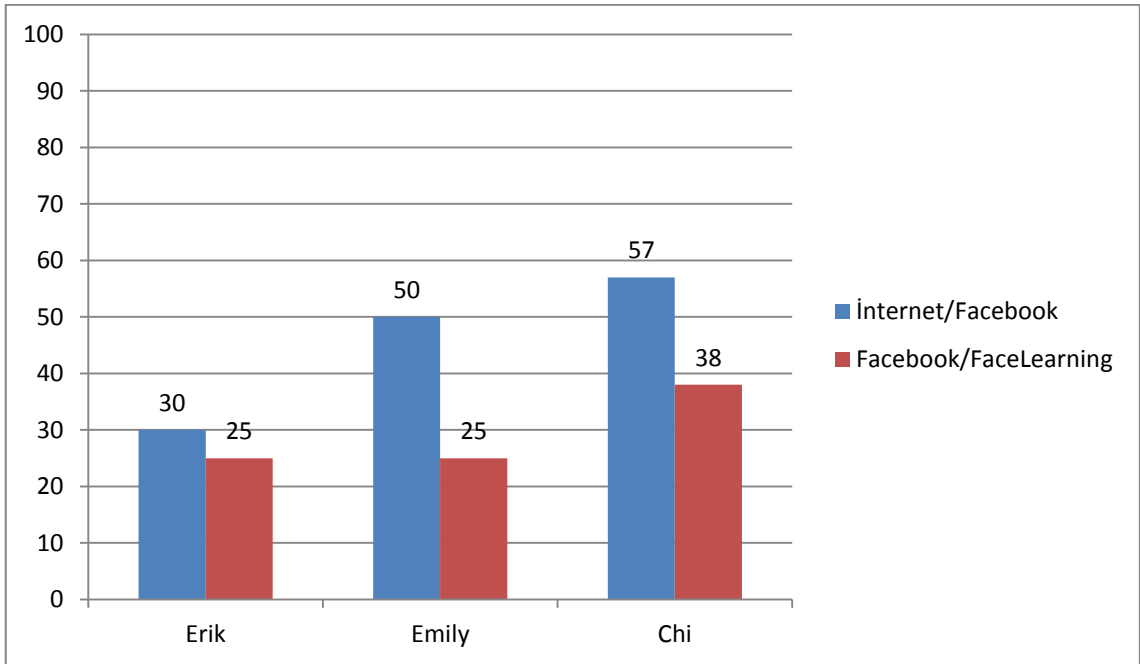

Şekil 60: Öğretim Elemanı Katılımcıların İnternet, Facebook ve FaceLearning Grup Sayfasında Geçirdikleri Süre (Saat)

Şekil 60 öğretim elemanlarının internette geçirdikleri süre ile Facebook ve FaceLearning sayfasında geçirdikleri süre arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, katılımcıların internette geçirdikleri süre arttıkça, Facebook ve FaceLearning sayfasında geçirdikleri süre de artmaktadır. Yukarıdaki şekilden de anlaşılacağı üzere internette 7 saat, Facebook’ta 4 saat ve FaceLearning sayfasında 1,5 saat ile bu ortamlarda en çok vakit geçiren katılımcı Chi’dir¹⁵. Chi’yi internette 4 saat, Facebook’ta 2 saat ve FaceLearning sayfasında yarım saat süre ile Emily takip etmektedir. Son olarak, Erik internette 3 saat, Facebook’ta 1 saat ve

¹⁵ Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının gerçek adları yerine takma adlar kullanılmıştır.

FaceLearning sayfasında 15 dakika ile bu ortamlarda en az vakit geçiren katılımcıdır. Şekil 61’de ise öğretim elemanlarının internet, Facebook ve FaceLearning sayfasında geçirdikleri sürelerin karşılaştırmalı oranları verilmektedir. Buna göre Erik internette geçirdiği sürenin %33’ünü Facebook’ta ve Facebook’ta geçirdiği sürenin %25’ini ise FaceLearning sayfasında geçirdiğini belirtmiştir. Emily ise internette geçirdiği sürenin %50’sini Facebook’ta ve Facebook’ta geçirdiği sürenin %25’ini ise FaceLearning’te geçirdiğini belirtmiştir. Son olarak Chi internette geçirdiği sürenin %57’sini Facebook’ta ve Facebook’ta geçirdiği sürenin %38’ini ise FaceLearning’te geçirdiğini belirtmiştir. Bu sonuçlar, katılımcıların günlük internet etkinliklerinin yarısının veya yarıya yakınının Facebook etkinliklerinden oluştuğunu göstermektedir. Bir başka deyişle, katılımcıların günlük sanal yaşamlarının önemli bir oranını Facebook etkinlikleri oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, öğretim elemanı katılımcıların Facebook etkinliklerinin %25’inin veya daha fazlasının FaceLearning sayfasına ayırmaları, bu katılımcıların FaceLearning etkinliklerine kayda değer bir zaman harcadıklarını göstermektedir.

Şekil 61: Öğretim Elemanı Katılımcıların İnternet/Facebook Ve Facebook/Facelearning Sayfasında Geçirdikleri Sürelerin Kıyaslamalı Oranları (%)

Öğretim elemanı katılımcıların Facebook kullanma nedenleri incelendiğinde, “*aile üyeleri ve arkadaşlarla iletişim kurma*” önemli nedenler arasında yer almaktadır. Dolayısıyla, araştırmanın öğretim elemanı katılımcılarının da öğrenen katılımcılar gibi Facebook’u kullanma ana amaçlarının sosyalleşme olduğu söylenebilir. Erik Facebook kullanma amacını şöyle dile getirmektedir:

“arkadaşlarım ve ailem neler yapıyor görmek, mesajlar atmak ve sohbet etmek için...” (Erik).

Aile üyeleri ve arkadaşlarıyla iletişime geçmenin yanı sıra Emily, özel ilgi alanlarıyla ilgili sayfaları güncelleme amacına vurgu yapmakta ve Facebook kullanım amacını şöyle özetlemektedir:

“haber kaynağında gezinmek, sahip olduğum özel ilgi alanları sayfalarımı güncellemek, iletişim kurmak (sohbet özelliğini kullanmadan)” (Emily).

Chi ise Facebook kullanım amaçlarında diğer iki katılımcıya kıyasla eğitim ve profesyonel kullanıma odaklanmaktadır. Chi, Facebook kullanım amaçlarını aşağıda belirtildiği üzere özetlemektedir:

“arkadaşlara ve öğrencilere cevaplar yazmak. Onların sorularına cevap vermek ve işle ilgili şeyleri güncellemek. Eğitim amaçlı ayrı kullandığım bazı sayfaları güncellemek” (Chi).

Araştırmada ayrıca öğretim elemanı katılımcıların FaceLearning dışında başka ne tür Facebook gruplarına üye oldukları da araştırılmıştır. Üç katılımcı da fotoğrafçılık ve buz hokeyi gibi kişisel ilgi alanlarıyla ilgili gruplara üye olmanın yanı sıra, X Üniversitesi İngilizce Öğretmenleri Konseyi, Y Üniversitesi Lisansüstü Öğrenci Grubu ve Z Lisesi Öğrenme grubu gibi bazı eğitim amaçlı gruplara üye olduklarını belirtmektedir. Öğretim elemanı katılımcıların eğitim ile ilgili Facebook gruplarına katılmaları Facebook’u, sosyal amaçlara ek olarak, diğer meslektaşlarla etkileşim ve eğitim kaynaklarına erişim aracı olarak algıladıklarını göstermektedir. Bu durum öğretim elemanı katılımcılar için Facebook’un sadece sosyalleşme aracı olmaktan öte profesyonel ağ oluşturma ve profesyonel gelişim aracı haline dönüştüğünü göstermektedir. Bu nedenle, öğretim elemanlarının Facebook’u hem sosyal hem de mesleki yaşantılarına entegre etme isteklilikleri eğitim ortamlarının sosyal ağ siteleri

kullanımı yoluyla zenginleştirilmesi açısından bir potansiyele işaret etmekle birlikte özellikle yabancı dil eğitimi sürecinin geleneksel sınıf sınırlarının dışına taşınması açısından da önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

Öte yandan, araştırma verileri öğretim elemanı katılımcıların öğrencilerini Facebook arkadaş ağlarına eklemek konusunda dikkatli adımlar atmayı tercih ettiklerini göstermektedir. Emily bu durumu şöyle açıklamaktadır:

“Öğrencilerimi ancak sömestir bittikten sonra Facebook’ta arkadaş olarak ekliyorum. Ancak, daha az öğrencimi ekliyorum artık” (Emily).

Chi de benzer bir şekilde öğrencileriyle olan ilişkilerine Facebook üzerinde sanal bir mesafe koyma gerekliliğine vurgu yapmaktadır ve öğrencileri ile sanal iletişimini/arkadaşlığını sadece eğitim amaçlı olarak sınırlandırmaktadır. Emily gibi Chi de bu durumu şöyle dile getirmektedir:

“Sadece eski öğrencilerimi Facebook’ta arkadaş olarak eklerim. Onlarla genellikle günlük, eğitim amaçlı soruları hakkında şeylerle ilgili etkileşime girerim. Ayrıca, (Facebook’ta) doğrudan değil ama dışarıdan ders verdiğim öğrencilerim de var” (Chi).

Chi’nin özellikle dışarıdan ders verdiği öğrencileriyle Facebook üzerinden bağlantı kurmayı tercih etmesi bu derslerinde eksik kalan yüz yüze etkileşim unsurunu Facebook’u hem bir sosyal bağlantı aracı hem de bir eğitim aracı olarak kullanmaya çalışmasıyla telafi etmeye çalıştığı söylenebilir. Dolayısıyla, Facebook ve benzeri sosyal ağ sitelerinin özellikle uzaktan eğitim ile verilen programlarda gözlemlenen sosyal etkileşim eksikliğini ve yalnızlık hissini telafi edilmesi için kullanılabileceği değerlendirilmektedir.

Diğer öğretim elemanı katılımcı Erik ise öğrencilerini Facebook arkadaşı olarak eklemeyi tercih etmediğini “sadece kişisel hesabım olsun istiyorum” şeklinde belirtmiştir. Erik’in belirttiği sebep onun sosyal yaşamı ile iş yaşamını sanal ortamda birbirinden ayrı tutmayı tercih ettiğini göstermektedir. Bu durum Erik’in sanal ortamda öğrencilerinin de görebileceği kişisel bilgilerini paylaşmak konusunda çekimser ve dikkatli olmak istediğini göstermektedir. Bir başka deyişle, Erik’in diğer öğretim elemanı katılımcılara kıyasla daha keskin kişisel sınırları olduğu görülmektedir.

Dolayısıyla, sosyal yaşamı ile ilgili keskin çizgileri olan ve özel yaşamı ile ilgili detayları öğrencilerinin görebileceği şekilde paylaşmak konusunda çekimser öğretim elemanları için Facebook gruplarının daha iyi bir çözüm olduğu düşünülmektedir. Bilindiği üzere, Facebook grubu üyeleri grup bünyesinde paylaşımlarda bulunabilirler ancak birbirlerini arkadaş olarak eklemedikleri sürece diğer üyelerin kişisel bilgilerine erişemez ve özel yaşamlarına müdahil olamazlar. Bu nedenle, özel yaşamın gizliliği endişesi olan öğretim elemanları için Facebook Gruplar, öğrencilerinin sınıf sınırları dışında da işbirlikli olarak öğrenmeye devam etmelerine yardımcı olmakta ve öğrencileriyle sosyal etkileşime geçmelerini sağlayarak daha geniş çaplı bir öğrenme diyalogunun içinde yer almalarına fırsat tanıyabilmektedir.

5.5 Facebook Sosyal Ağ Sitesinin Yabancı Dil Eğitimi Destekleme Potansiyeli ile İlgili Çıkarılan Temalar

Sosyal ağ sitelerinin yabancı dil eğitimi destekleme potansiyelinin araştırıldığı bu çalışmada başta belirtildiği gibi araştırmacı tarafından FaceLearning adında çok uluslu bir Facebook grubu oluşturulmuş ve öğrenenler farklı ülkelerden hem öğrenen hem de öğretim elemanlarıyla etkileşime girmişlerdir. Öğrenen ve öğretim elemanları tarafından doldurulan nitel anket verileri, öğrenenlerle yapılan yüz yüze görüşmeler ve grup sayfası paylaşımları incelendiğinde yabancı dil eğitimi bağlamında Facebook sosyal ağ sitesi ile ilgili temalar a) *Öğrenme Üzerine Olumlu Etkiler* ve b) *Öğrenme Üzerine Olumsuz Etkiler* olarak iki ana grupta toplanmaktadır.

Öğrenme üzerine olumlu etkiler arasında öğrenme bağlamında 1) *Yapılandırılmamış öğrenme fırsatları sağlama* ve 2) *İşbirlikli öğrenme olanakları sunma* yer almaktadır. Yabancı dil eğitimi bağlamında ise olumlu etkiler 1) *Yabancı dil öğrenimine karşı olumlu tutum geliştirmeye katkı sağlama* ve yabancı dil öğrenme motivasyonunu artırma ve 2) *Anlamlı dil etkinlikleri sağlama* ve hedef dile maruz kalma fırsatları sunma yer almaktadır. Bunun yanı sıra, sosyal bağlamda öğrenme ortamına olumlu etkiler arasında ise 1) *Öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten ilişkilerini geliştirme fırsatları sunma*, 2) *Kültürel farkındalık gelişimine katkı sağlama* yer almaktadır. Şekil 62 FaceLearning grubu bağlamında Facebook sosyal ağ sitesinin öğrenme üzerine olumlu etkilerini göstermektedir.

Şekil 62: Facebook Sosyal Ağ Sitesinin Öğrenme Üzerine Olumlu Etkileri

Hem öğrenen hem de öğretim elemanı katılımcıların ifadelerinden bu araştırmada öğrenme üzerine olumsuz etkiler arasında 1) *aktif katılımın düşmesi*, 2) *amaçtan sapma*, 3) *siber zorbalığa maruz kalma*, 4) *güvenlik ve gizlilik endişeleri* ve son olarak 5) *teknik problemler* gibi olumsuz etkilere rastlanmıştır. Amaçtan sapma, siber zorbalığa maruz kalma ve güvenlik ve gizlilik endişeleri hem özneyi ilgilendiren hem de iletişim ortamı kaynaklı problemler olarak yorumlanabilirken, aktif katılımın düşmesi sadece özneyi ilgilendiren bir durum olarak değerlendirilebilir. Öte yandan, karşılaşılan teknik problemler ise *internet bağlantı problemlerinden* oluşmaktadır. Şekil 63 öğrenme üzerine olumsuz etkileri göstermektedir.

Şekil 63: Facebook Sosyal Ağ Sitesinin Öğrenme Üzerine Olumsuz Etkileri

5.5.1 Öğrenme üzerine olumlu etkiler

Araştırma bağlamında, yabancı dil eğitimi destek aracı olarak kullanılan Facebook'un yapılandırılmamış öğrenme fırsatları sağlama, işbirlikli öğrenme olanakları sunma, yabancı dil öğrenimine karşı olumlu tutum geliştirmeye katkı sağlama ve yabancı dil öğrenme motivasyonunu artırma, anlamlı dil etkinlikleri sağlama ve hedef dile maruz kalma fırsatları sunma, öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten ilişkilerinin geliştirme fırsatları sunma ve son olarak kültürel farkındalık gelişimine katkı sağlama gibi öğrenme üzerine olumlu etkileri olduğu saptanmıştır.

5.5.1.1 Yapılandırılmamış öğrenme fırsatları sağlama

Araştırmacılar Facebook, Friendster, MySpace, oyun klanları gibi bireylerin katılımına olanak tanıyan yeni nesil web teknolojilerinin yapılandırılmamış öğrenme fırsatları için ideal platformlar olabileceğini ortaya koymaktadırlar (Jenkins, 2006). Yukarıda bahsi geçen sosyal ağ siteleri öğrenmenin geleneksel sınıf sınırlarının dışına taşınması ve hayatboyu öğrenme olanakları sunulması için önemli ortamlar olabilmektedir (Collin vd., 2011). Jenkins (2006) sosyal medyanın öğrenenlerin birbirlerinden öğrenmelerini sağlayarak daha etkin olarak öğrenme etkinliklerine katılımlarını teşvik ettiğini öne sürmektedir. Dolayısıyla, sosyal medyanın gözlem, taklit etme, benimseme, işbirliği, usta-çırak ilişkisi içinde öğrenme gibi çeşitli yapılandırılmamış öğrenme olanaklarına erişim sağlama potansiyeli vardır (Greenhow ve Robelia, 2009: 122). Bu çalışmada

elde edilen verilere ek olarak FaceLearning grup sayfasındaki iletiler, benzer bir şekilde, yapılandırılmamış öğrenme süreçlerinin öğrenenlerin öğrenme süreçlerinde etkin olarak işlediğini göstermektedir.

Araştırmanın öğrenen katılımcılarının büyük çoğunluğunun (n=25) kullandıkları ifadelerde uygulama kapsamında Facebook veya FaceLearning etkinliklerine ilişkin “öğrenme” kavramına atıflara rastlanmaktadır. Öğrenen katılımcıların öğrenme ile bağlantılı ifadelerinde farklı odak noktaları da görülmektedir. Katılımcılardan K16, K28 K1 ve K19’un ifadeleri özellikle öğrenme etkinliğinin geleneksel sınıf sınırları dışına, yapılandırılmamış bir ortama, taşınmasına vurgu yapmaktadır. Bu durum katılımcılar için öğrenmenin ders saatleri dışında da sürdürüldüğünü göstermektedir.

*“Facelearning de bir nevi ders bizim için. Sadece **sınıfta olmayan bir ders**. Derste neler öğreniyorsak facelearning de de kendimizi geliştirip pekiştiriyoruz” (K16).*

*“Sadece **sınıfta değil** ayrıca beni diğer dünyaya bağlayan facebook’ta da öğrenebiliyordum :D” (K28).*

*“(FaceLearning) **Sınıf haricinde** İngilizce konuşacak bir ortam yarattı” (K1).*

*“Facebook sadece eğlenmek için değil **öğrenmek içindir** =)” (K19).*

Yukarıdaki ifadelere ek olarak, çok sayıda öğrenen katılımcı (n=13) yabancı dil öğrenme sürecinde grup üyesi diğer katılımcılarla etkileşimlerinin kendilerine sağladığı öğrenme yararlarına odaklanmaktadır. Öğrenen ifadeleri incelendiğinde katılımcıların yapılandırılmamış veya yarı-yapılandırılmış grup etkinlikleri yoluyla diğer katılımcılarla etkileşim halinde veya diğer katılımcıların etkileşimlerini/paylaşımlarını gözlem yoluyla da öğrenme gerçekleştirdikleri görülmektedir.

*“Daha önce hiç karşılaşmadığım ve büyük ihtimal hayatım boyunca da karşılaşmayacağım insanlarla ana dilim dışında bir dil kullanarak iletişim kurmayı **öğrendim**” (K20).*

*“(Facebook’u) Kesinlikle kullanılması gereken bir araç olarak görüyorum. Çünkü birden çok insanla iletişim içersindesin ve öğrenmen gereken bir konuyu direk o ülkede bulunan arkadaşına sorup net olarak **öğrenebiliriz**. Tabi burayı doğru insanlar kullandığı sürece bu gerçekleşebilir” (K21).*

“Bana daha geniş bir ortam sağlıyor. FaceLearning sayesinde bu sefer eğlence, zaman geçsin diye değil de, **öğrenme** için kullanıyorum” (K2).

“(FaceLearning’in) En büyük faydası yabancı arkadaşlarımızın olması ve onlarla konuşmamız. Bu şekilde İngilizceyi **geliştirebiliriz**, devamda edersek unutmayız” (K14).

“Sorular soruyorum ve cevaplar alıyorum. Harika bir şey çünkü başka bir ülkeden **öğretmenim** olmuş gibi hissediyorum ve bu facelearning sayesinde bir **bağlantı kurabiliyoruz...**” (K32).

“Başkalarının iletilerini görmek bana yardımcı oldu, özellikle kelime **öğrenmeme**” (K27).

“(FaceLearning) İngilizcesi benden daha iyi olan insanlardan birinci elden **öğrenme** fırsatı veriyor bana. Böylece gelişmeme yardımcı oluyor. Ayrıca insanların yaptıkları genel hatalara bakarak uzak durabileceğim hatalar hakkında **bilgi sahibi oluyorum**” (K34).

Öğrenen katılımcılardan K33 ve K22 ise Facebook’u ders destek aracı olarak kullanmanın derslerinde kendilerine sağladığı yararları özellikle vurgu yapmaktadır. FaceLearning grubu bünyesinde öğrenenlerin diğer öğrenenlere ek olarak uygulamaya katılan öğretim elemanları ve ana dili İngilizce olan grup üyelerinin etkileşimlerinin yabancı dil becerilerini geliştirmeye katkı sağlamanın yanı sıra okul dersleri için esin kaynağı olabildiğini göstermektedir.

“Bazen yazma derslerim için konuya ihtiyacım oluyor, ve facelearning’i açınca özgün bir konu görüyorum ve bunun bana yardımı oluyor!” (K33).

“Facebook’u sadece sohbet amaçlı kullanıyorduk fakat sohbet dışında da kullanılıyormuş. Bilgi amaçlı, ders amaçlı, dili geliştirme amaçlı kullanımı da var. Biz facebook’u dil geliştirmek, öğrenmek için kullanıyoruz. Dili kavramamıza çok yardımcı oluyor. Kısacası dil öğrenmek için çok güzel bir yöntem” (K22).

Bununla birlikte, katılımcılardan K10, K5 ve K25 “eğlenerek öğrenme” olgusuna vurgu yapmaktadır.

“İngilizcemiz ilerledi. İngilizceyi **eğlenerek öğrenmeye** başladık” (K10).

“Farklı kültürleri farklı insanları tanyorsunuz bir yandan **eğlenirken** diğer yandan farkında olmadan **öğreniyorsunuz**” (K5).

“Derse olan ilgimiz artıyor ve dersten hiç kopmuyoruz. Çok da eğleniyoruz öğrenirken” (K25).

Yabancı dil öğrenme sürecinde düşük kaygı seviyesinin öğrenenlerin hedef dile karşı daha açık olmalarını sağladığı ve hedef dilde etkileşimlerinde kendilerine daha fazla güven duymalarına yardımcı olduğu belirtilmektedir (Richards ve Rodgers, 2001: 183). Dolayısıyla, düşük kaygı seviyelerinin ve kendine güvenin yabancı dil öğrenme sürecine olumlu katkı sağladığı belirtilmektedir (Richards ve Rodgers, 2001: 183). Bu durum özellikle K17'nin ifadesinde gözlenmektedir. K17'ye göre FaceLearning'teki etkileşimler öğrenenlerin iletişim becerilerini geliştirmelerine olumlu katkı sağlamaktadır. Katılımcı 17, FaceLearning'teki etkileşimlerin “kelimelerin daha iyi kavranılmasına yardımcı olduğunu ve başka insanlarla konuşabilme yeteneğini ortaya çıkardığını” bildirmektedir. Bu katılımcının yabancı dilde iletişim kurma becerileri için sözcük seçimi (“ortaya çıkardı”) kendisinde var olduğunu düşündüğü bir becerinin farkına vardığı ve dolayısıyla hedef dilde iletişim anlamında kendine güven kazandığını göstermektedir.

Öğrenen katılımcıların yukarıda da verilen ifadelerinden de anlaşılacağı üzere öğrenenlerin yabancı dilde okuma, yazma becerilerini geliştirmenin yanı sıra iletişim becerilerinin de geliştiğini ifade ettikleri gözlenmektedir. Özellikle bazı öğrenenlerin (K14, K15, K17, K18, K25, K31) sayfa üzerinde iletişim yazılı olarak gerçekleşmesine rağmen, bu iletişim türü için “konuşma” ifadesini kullandıkları görülmektedir. Katılımcılardan K18, K31 ve K15'in ifadeleri bu durumu şöyle ortaya koymaktadır:

*“Şu an için yurtdışına çıkma imkanım olmadığı için (FaceLearning'te) yabancı insanlarla **konuşurken** İngilizcemin geliştiğini hissediyorum” (K18).*

*“İletileri okuyorum ve onların (diğer üyelerin) neler hakkında **konuştuklarını** görüyorum. (FaceLearning) okuma becerilerimin gelişmesine yardımcı oldu. Harika bir şey!! FaceLearning İngilizce pratik yapmak için iyi bir şans” (K31).*

*“İngilizce **konuşmak** için bir ortamımız oldu. Bence FaceLearning güzel ve etkili” (K15).*

FaceLearning grup sayfasındaki etkileşimler yoluyla İngilizce seviyelerinin geliştiğini ifade eden öğrenen katılımcılar ayrıca kelime dağarcığını geliştirme ve dil bilgisi kurallarını öğrenme potansiyeline vurgu yapmaktadırlar.

*“İngilizcemi geliştirdiğimi düşünüyorum orda (FaceLearning’te) yazanları çevirmeye çalışırken birçok **kelime** öğreniyorum hem de yazışma dilindeki kimi kısaltmaları görmüş oluyorum. İngilizce konuşmak zorunlu olduğu için cümle kurmaya çabalıyorum” (K25).*

*“Yazdığımız kelimeler, yaptığımız yorumlar bize verilen worksheetler (çalışma kağıtları) daha iyi olmamızı sağladı diye düşünüyorum. Daha fazla **kelime** öğrendim. Yaptığımız yorumlarla hem **yazma** becerimiz hem de **gramerimiz** gelişti” (K12).*

*“(FaceLearning) Yeni **kelimeler** öğrenmemi sağlıyor” (K23).*

*“Bilmediğim **kalıpları** ve **kelimeleri** öğreniyorum. Onların (diğer üyelerin) kelimeleri nasıl yazdıklarını takip ediyorum. Yanlışlarımı görüp düzeltme imkanım oluyor” (K13).*

*“(FaceLearning’in) İyi bir etki(si) oldu çünkü öğrendiğin dili **pekiştiriyorsun** ve **geliştiriyorsun**” (K7).*

*“(FaceLearning’te) Yeni kültürler öğrenme ve **dilimi geliştirmek** amacıyla iletişim kuruyorum” (K24).*

Öğrenen katılımcıların yabancı dil bilgi ve becerilerini geliştirdiklerini vurgulayan yukarıdaki ifadelerinden hareketle öğrenenlerin FaceLearning ortamındaki etkileşimlerinin onların İDÖ Kuramının vurguladığı dilbilgisel yeterlik, sosyolinguistik yeterlik, söylem yeterliği ve stratejik yeterliğinden oluşan dört iletişim yeterliklerini geliştirmelerine katkı sağladığı söylenebilir.

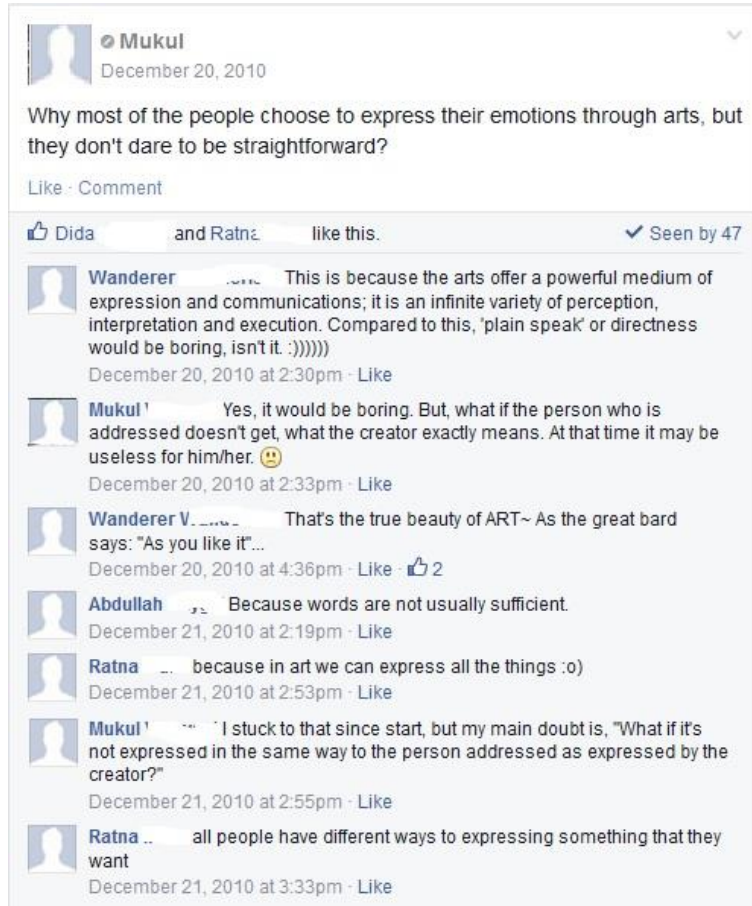
Bununla birlikte K30, FaceLearning sayfasında çeşitli konularda yapılan tartışmaların eleştirel düşünce becerilerini geliştirdiğini şu sözlerle dile getirmektedir:

“(FaceLearning) belirli bir konuda eleştirel düşünce becerilerimi geliştirmeme katkı sağladı” (K30).

Şekil 64, K30’un FaceLearning sayfasında paylaştığı bir tartışma konusunu göstermektedir. Okuldaki dersi için hazırladığı bir makale için farklı görüşlere bu tartışma iletilerinden eriştiği görülmektedir. Dolayısıyla, çeşitli bakış açılarından verilen

cevaplar öğrenenlerin değişik düşüncelerin paylaşıldığı bir ortamda öğrenme fırsatları elde ederken eleştirel düşünce süreçlerinin de etkin olmasına katkı sağladığı söylenebilir.

İDÖ Kuramı dilin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek için bir araç olarak kullanılmasının gerekliliğine vurgu yapmaktadır (Richards, 2006). Bu durum yabancı dil öğrenme bağlamında öğrenenlerin dili, salt dil öğrenme amaçlarının yanı sıra, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme ve bu becerileri sınıf dışındaki durumlara uygulama yeterliklerini artırma amacıyla da öğrendikleri anlamına gelmektedir (Richards, 2006: 25).

Şekil 64: Uygulamanın Öğrenenlerin Eleştirel Düşünme Becerilerine Katkı Sağladığını Gösteren Facelearning Sayfası Alıntısı

Araştırmanın öğrenen katılımcılarının ifadelerine ek olarak, öğretim elemanı katılımcıların aşağıda verilen ifadeleri FaceLearning grup sayfasındaki etkileşimlerin öğrenenler için yapılandırılmamış öğrenme fırsatları sağlama potansiyeline işaret etmektedir.

*“Kişisel duvarlarında ve **anlık sohbet** yoluyla, **iletiler okuyarak** ve bunlara **cevap yazarak** yaptıkları **informal iletişim** öğrencilerin okuma ve yazma becerilerine ek olarak kelime dağarcıklarını **geliştirmelerine** yardımcı oldu” (Erik).*

*“İnsanların yaşantılarında evrensel olan günlük yaşamla ilgili öğeleri tartışmak **çok uluslu katılımcılar** için bir ortak nokta oluşturdu. Bu yolla FaceLearning yoluyla hem iletişim becerileri hem de kelime hazineleri **geliştigi**ne inanıyorum” (Emily).*

*“Günlük, belki haftalık **etkileşimler**, küçük **grup görevleri**, **video** sunumları veya **yazılı ödevler** (öğrenenlerin) İngilizcelerini **geliştirmelerine** faydalı oldu” (Chi).*

Erik ve Chi özellikle ortamın sağladığı iletişim türü çeşitliliklerine göndermeler yapmaktadır. Öğrenen katılımcıların öğrenme süreçlerinin etkinleştirilmesine katkı yapan iletişim kanalları arasında Facebook kişisel duvar (Facebook wall), anlık mesajlaşma/sohbet (chat), Facebook veya FaceLearning iletileri (posts) ve video olanakları gösterilmektedir. İletişim ortamları zenginliğine ek olarak, üç öğretim elemanının da ortamın sağladığı etkileşim fırsatlarının öğrenme olanaklarının artırılmasına katkı sağladığı konusunda hem fikir oldukları görülmektedir.

FaceLearning grup sayfasının yapılandırılmamış öğrenme fırsatları sağlama potansiyelini destekleyen öğrenen ve öğretim elemanı katılımcıların ifadelerinin yanı sıra, FaceLearning grup sayfasındaki birt akım etkinlikler de sayfada etkileşime geçmenin sağlayabileceği yapılandırılmamış öğrenme fırsatlarını destekler niteliktedir. Örneğin, K29 üniversiteye başvuru sürecinde hazırladığı niyet mektubunu grup sayfasına yüklemiş ve grubun diğer katılımcılarından yazdığı mektubun geliştirilmesi için yardım talep etmiştir (bknz; Şekil 65). FaceLearning grubu üyesi diğer öğrenenlerin yanı sıra Avusturalya ve ABD’deki öğretim elemanları, öğrenenin yazdığı mektup hakkında geri bildirim vermiş ve daha iyi bir niyet mekbunu yazabilmesi için öğrenene rehberlik etmişlerdir. Bu örnek, katılımcılarının kendilerinin inşa ettikleri öğrenme çıktıları ile ilgili uzman aktörlerden geri bildirim alarak, bu çıktıları geliştirebilme şansı elde etmeleri yönüyle FaceLearning grup sayfasının ideal bir öğrenme topluluğu (learning ecology) örneği sergilediği söylenebilir.

Nishad · November 1, 2010 · edited a doc.

My college application essay for UK universities! A critique would be more than welcomed! (I still have to apply to American colleges, your views are invaluable!)

I have a dream, a dream to create a more peaceful and powerful world. And I have absolutely no doubt in my mind that Economics will give me the knowledge and expertise to realize my dream. I believe that Economics is a science of making choices. I am very interested in the world of finance and statistics, but the component of the subject that intri...

See More

Unlike · Comment

You, Dida and Mukul like this. Seen by 47

Nishad · I have to write another essay soon... EVERYONE HERE, HAVE A READ AND BE THE RUTHLESS CRITIC!
November 1, 2010 at 3:01pm · Unlike · 1

Andrew ... The message and supporting evidence is clear. I edited to avoid cliché and to simplify sentences, clarifying meaning. Should I post and we can discuss the changes that I suggest?
November 1, 2010 at 11:09pm · Unlike · 2

Ian ... Hi Nishad. I'm a professor in Australia who has worked in the US and would like to provide some feedback on this essay. It reads very well and the message to me is your social conscience in relation to economic decision-making. I think this is important given where you live and what is being undertaken in third world countries, specifically in relation to micro-economics in India which is leading the way. I'd also make sure the application for British and US schools provided the different spellings. Also I'd avoid abbreviations so there is no confusion. Good luck with your application.
November 2, 2010 at 3:53am · Unlike · 1

Nishad @Andrew- SURELY! Please post 😊! Thanks a lot!
November 2, 2010 at 4:01am · Like

Nishad @Ian- Thank you for the advice. I'll make sure of the spellings 😊
November 2, 2010 at 4:02am · Like

Andrew ... Many changes could be considered stylistic, but here are my suggestions, we can discuss it in parts...
November 2, 2010 at 4:16am · Unlike · 1

Andrew ... I dream of creating a more peaceful and powerful world. There is no doubt in my mind that Economics will give me the knowledge and expertise to accomplish my dream. Economics is a science of making choices. I am very interested in the world of finance and statistics, but the most intriguing component of the subject is that of prioritizing different tasks. I love applying Economics to everyday life. Should leaders send space shuttles to the moon or spend all that money on eradicating poverty? It is unwise to reach a conclusion before studying the matter in depth. And I hope that someday my studies of Economics will certainly give me the answers.
November 2, 2010 at 4:16am · Unlike · 1

Nishad ... cool!
November 2, 2010 at 4:18am · Unlike · 1

Abdullah Saygili That's only great observing what you guys have been sharing. Thank you all 😊
November 2, 2010 at 8:26pm · Like · 1

Nishad ... Thank you everyone! I just got an offer from Warwick, which is amongst the top 5 economics departments in the UK!
November 12, 2010 at 8:05am · Like · 2

Abdullah Saygili I am so happy for you 😊 Congrats :))
November 12, 2010 at 1:54pm · Like · 1

Nishad ... Thank you!
November 12, 2010 at 2:32pm · Like

Wanderer ... way to go! Nishad- just read all the comments :)) congratulations ~~~
November 12, 2010 at 7:01pm · Like · 1

Nishad ... I read them sir! Very helpful indeed!
November 13, 2010 at 8:23pm · Like

Şekil 65: Uygulamanın Yapılandırılmamış Öğrenme Fırsatları Sağladığını Destekleyen Facelearning Sayfası Alıntısı -1

Şekil 65'te verilen örneğe ek olarak, bazı durumlarda FaceLearning grubu üyelerinin kendilerinin oluşturdukları tartışma başlıkları yoluyla da yaşamlarındaki güncel konular hakkında diğer grup üyeleri ile hedef dilde etkileşime girdikleri gözlenmiştir. Bu etkileşimlerden biri örnek olarak Şekil 66'da verilmiştir. Türkiye'den katılımcılardan birinin açtığı "Nükleer Santraller" başlıklı tartışma konusuna öğrenen katılımcıların yanı sıra öğretim elemanı katılımcıların ve ana dili İngilizce olan katılımcıların da yorumlarıyla tartışma konusuna katkı sağladıkları görülmektedir. Bu paylaşım ve etkileşim örnekleri FaceLearning grup sayfasının bir öğrenme topluluğu içerisinde öğrenenlerin çeşitli görüşlere erişme olanakları sunduğunu göstermektedir. Öğrenen katılımcıların FaceLearning grup sayfasında kendi ilgileri doğrultusunda ve kendi yaşamlarıyla bağlantılı kendiliğinden, doğal olarak oluşturdukları paylaşımlar yoluyla diğer katılımcılarla etkileşim halinde hedef dil becerilerini geliştirme fırsatları elde ettikleri söylenebilir.

Yücel March 29, 2011

Nuclear Plants

in these days, we have an important discussion topic in our country. This discussion about nuclear plants. The government wants to build two nuclear plants. At first, I did not want to be nuclear plant in my country. But now i think different. My friends and I talked a lot this subject and I read a few article and my idea is changed. Everybody know nuclear energy is very dangerous. But but is not easy to resolve the increasing energy needs. Well, what do you think of about nuclear energy?

Unlike Comment

You, Dilek, Duygu and 2 others like this. Seen by 47

Büşra turkey don't need nuclear energy. It has natural energy resources. We should these.
March 29, 2011 at 10:56pm - Like

Abdullah Yücel, thank you so much for this discussion topic. I really do love the environment and we need to do everything we can do to protect it. However, I am not against Nuclear Power because it is one of the cleanest and most efficient energy form. What we need to do is, try to find ways to make Nuclear Plants much safer and take every precaution necessary in building these nuclear plants. I think when our country is surrounded by neighbours with nuclear plants, being paranoid about nuclear plants in Turkey seems unjust to me. What if there is a problem in a nuclear plant in, let's say, Iran or Israel or even in Europe??
March 29, 2011 at 10:59pm - Like 1

Abdullah Büşra: I agree that Turkey is very rich in natural resources and we need to make more use of natural energy resources which are called "renewable" energy sources.
March 29, 2011 at 11:00pm - Like 1

Wanderer I guess there are pros & cons to everything. Super efficient, clean energy versus the risk of nuclear radiation, or even worse, falling into the wrong hands or used for wrong purpose. I am reminded of Spiderman's dialogue: "With great power comes great responsibility"
March 30, 2011 at 4:54am - Unlike 6

Syuhud nuclear energy is considerable when there isn't enough natural source in a country. in the case of Japan, they don't have many options because of they have less natural source. It had been running so well until the disaster came and it's a consequence that must be accepted, like or dislike.
March 30, 2011 at 5:41am - Like 3

Wanderer "exactly"
March 30, 2011 at 9:11am - Like

Jed I think that it is a good source of energy no doubt. But like we have seen in the case of Japan there are a lot of dangerous consequences that can come from them.
March 30, 2011 at 7:19pm - Like 1

Robert Though the benefits are great, the people of Turkey should be aware that it takes a high standard of safety to keep contamination from leaking. Once it is leaked, depending on the contaminant, the contamination can last anywhere from a few days to 4.47 billion years (uranium's half-life.) The longer contamination is much less likely, but still a possibility that can essentially be permanent. Japan is a great example of how a high standard of safety, with many backups, can still be overcome in rare occasions.
March 31, 2011 at 3:01pm - Like

Chisolm I agree it is a very good source of energy production but like Japan, the problems that they are having is nothing to what could have happened. I would suggest windmills if it is possible, because they are also a great source of energy and they probably cost less than a plant as well.
April 5, 2011 at 7:21pm - Like

Candace We all need energy, no matter where or how we get it. Its just something that we learn to make it work to the best of our abilities.
April 5, 2011 at 8:30pm - Like

Şekil 66: Uygulamanın Yapılandırılmamış Öğrenme Fırsatları Sağladığını Destekleyen Facelearning Sayfası Alıntısı -2

Gerek öğrenen ve öğretim elemanı katılımcıların ifadeleri, gerekse FaceLearning grup sayfasında paylaşılan iletiler ve yürütülen tartışmalar BÖ Kuramı kapsamında öğrenmenin "Dışsal Seviye"de gerçekleştiğini göstermektedir. Kurama göre, bireyin aktif olarak oluşturduğu ağlar düzeyinde her bir düğüm/aktör bir uzmanlık ögesini temsil etmektedir. FaceLearning grubu üyesi öğretim elemanları, ana dili İngilizce olan katılımcılar ve İngilizce seviyesi diğerlerinden daha üst düzeyde olan öğrenenler bu çalışmada uzman konumundaki düğüm/aktörleri oluşturmaktadır. Ağın bütünü ise bireyin farkında olma, öğrenme ve etrafındaki dünyaya uyum sağlama yeteneklerini temsil etmektedir. Bu araştırma bağlamında ağın bütünü temsil eden FaceLearning grup sayfası öğrenenlerin hedef dilin dilbilgisi kurallarının farkına vardığı ve kelime hazinesinin geliştirdiği, ortamda gerçekleşen etkileşimler yoluyla hedef dilde doğal iletişim biçimlerine uyum sağladığı ve yapılandırılmamış öğrenme etkinliklerinin gerçekleştiği bir ortam olma potansiyeli sergilemektedir. Bunun yanı sıra, BÖ Kuramına göre öğrenme bilgi kümeleri arasında bağlantılar kurmaya odaklanır ve bireyin öğrenmesini sağlayan bu bağlantılar bireyin sahip olduğu bilgi birikiminden daha

önemli hale gelmektedir. Araştırma bağlamında öğrenenlerin diğer grup üyeleri ile grup sayfasının olanak tanıdığı çeşitli iletişim kanalları vasıtasıyla kurdukları bağlantıların öğrenmeye yol açtığı hem öğrenen ve öğretim elemanlarının ifadelerinden hem de grup sayfasında yer alan paylaşımlarından anlaşılabilir. BÖ Kuramı öğrenenlerin bu tür bağlantı kurma becerilerinin desteklenmesinin saf bilgi aktarımından daha değerli olduğunu ortaya koymaktadır.

BÖ Kuramı yapılandırılmamış öğrenme olgusuna özellikle vurgu yapmaktadır. Kuramın kurucusu Siemens'e (2005) göre günümüzde yapılandırılmış, esnek olmayan öğrenme modelinden yapılandırılmamış, bağlantı tabanlı ve ağ oluşturarak öğrenme modeline geçiş gözlenmektedir. BÖ Kuramı yapılandırılmamış öğrenmenin yaşantımızın önemli bir parçası olduğunu ve öğrenmenin çoğunu oluşturduğunu savunmaktadır (Siemens, 2004). Siemens (2004) bireylerin yapılandırılmamış öğrenme olanaklarına çeşitli biçimlerde erişebildiklerini ifade etmektedir. Bireyler uygulama toplulukları (communities of practice) ve oluşturdukları kişisel ağlar yoluyla öğrenmeyi gerçekleştirmektedir, bir başka deyişle, öğrenme topluluk içerisinde gerçekleşmektedir. Öğrenme etkinliği özünde, öğrenen ve diğer topluluk üyeleri arasında gerçekleşen "diyalogtan" oluşmaktadır (Siemens, 2004). Bu araştırma bağlamında, öğrenenlerin FaceLearning topluluğu içerisinde ve kendi kurdukları kişisel ağlar yoluyla çeşitli yapılandırılmamış öğrenme olanaklarına erişim sağladıkları gözlenmektedir. Bu durum hem yukarıda verilen öğrenen ve öğretim elemanı ifadelerinde hem de grup sayfası alıntılarında desteklenmektedir. FaceLearning grup sayfasının topluluk üyeleri arasında diyalogu teşvik eden bir yapıya sahip olduğu gözlenmiştir.

BÖ Kuramının ilkelerinden biri öğrenmenin aktör/düğüm veya enformasyon kaynakları arasında bağlantı oluşturma süreci olarak tasvir edilmesidir. Yapılandırılmamış öğrenme olanakları sunma bağlamında değerlendirildiğinde, yabancı dil eğitimini destekleme amacıyla oluşturulan çok kültürlü FaceLearning grubunda öğrenenlere sunulan bağlantı kurma fırsatlarının BÖ Kuramının bu ilkesini yansıttığı söylenebilir. Bunun yanı sıra, yukarıda verilen öğrenen ve öğretim elemanı ifadelerine ek olarak grup sayfasındaki paylaşımlardan alınan örnek alıntılar (bknz; Şekiller 64, 65, 66) Bu kuramın desteklediği bilgi ve görüş çeşitliliğinin FaceLearning grup sayfasında sağlandığını

göstermektedir. Bu bağlamda grup sayfasında sağlanan bilgi ve görüş farklılıklarının öğrenmeye yol açtığı iddia edilebilir.

İletişimsel Dil yaklaşımına göre dilin ana işlevi iletişim ve etkileşim sağlamaktır ve bu nedenle İDÖ Kuramının temelleri oluşturan öğrenme yaklaşımının üç ana öğelerinden birisi de “İletişim İlkesi”dir. İletişim ilkesine göre doğal iletişim içeren etkinlikler öğrenme sağlar (Richards ve Rodgers, 2001). Bu bağlamda değerlendirildiğinde, öğrenenler için doğal öğrenme fırsatları sunan FaceLearning grup sayfasında gerçekleşen etkileşimlerin öğrenenlerin hedef dilde iletişim ve etkileşim kurmasını teşvik ettiği söylenebilir. Özellikle öğrenenlerin kendi ihtiyaç ve ilgileri doğrultusunda oluşturdukları iletiler, öğrenenler için doğal iletişim içeren hedef dil etkinliği olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla, öğrenenlerin diğer öğrenenler, öğretim elemanları ve ana dili İngilizce olan grup üyeleri ile grup sayfasında ve Facebook üzerinde gerçekleştirdikleri etkileşimlerin İDÖ Kuramının iletişim ilkesinin yerine getirilmesine katkı sağladığı iddia edilebilir.

İDÖ Kuramına göre öğrenenlerin diğer bireylerle, yüz yüze, grup etkinlikleriyle veya yazdıklarıyla, etkileşime geçmesi beklenir. FaceLearning grup sayfasının, özellikle yazılı iletişim kurma noktasında, bu beklentiye cevap verme potansiyeli olduğu gözlenmektedir. İDÖ Kuramı dil öğrenme sürecini hedef dilde iletişim kurmayı öğrenme süreci olarak nitelendirmektedir. Yukarıda verilen öğrenen ifadeleri FaceLearning grup sayfasındaki etkileşimler yoluyla öğrenenlerin hedef dilde iletişim kurmayı öğrendiklerini göstermektedir. Örneğin; K20 ve K30’un ifadeleri bu durumu destekler niteliktedir. K20’nin FaceLearning üyesi bireylerle “ana dili dışında bir dil kullanarak iletişim kurmayı öğrendiğini” ifade etmesi ve K30’un “FaceLearning sayesinde fikirlerini en iyi şekilde ifade etme becerisini geliştirdiğini” belirtmesi grup sayfasındaki etkileşimlerin öğrenenlerin hedef dilde iletişim kurma becerilerine katkı sağladığını göstermektedir.

Hedef dilde iletişim kurmayı öğrenme süreci FaceLearning grubu bağlamında yapılandırılmamış öğrenme etkinliklerinden oluşmaktadır. Ayrıca, FaceLearning bünyesinde gerçekleşen bu yapılandırılmamış öğrenme olanaklarının öğrenenlerin hedef dil sistemini kavramalarına yardımcı olduğu öğrenen ifadelerinden anlaşılmaktadır. İDÖ kuramına göre hedef dil sistemi en iyi iletişim kurmaya çabalayarak öğrenilebilir.

FaceLearning grubunda öğrenenlerin elde ettiği iletişim fırsatlarının hedef dil sistemini öğrenmelerine katkı sağladığı söylenebilir.

5.5.1.2 İşbirlikli öğrenme olanakları sunma

Öğrenme, öğrenenlerin işbirlikli etkinliklere katılarak bilgiyi yapılandırdıkları sosyal bir etkinlik olarak nitelendirilmektedir (Madhusudhan, 2012; Woo ve Reeves, 2007). Bu nedenle, sosyal ağ sitelerinin sosyal kapital potansiyelinden faydalanmak isteyen eğitim kurumları öğrenenler için ortaklaşa çalışma fırsatları sunarak örgün öğrenme olanaklarını genişletmek amacıyla bu teknolojilerden faydalanmaktadır (Collin vd., 2011). İşbirlikli öğrenme iki ya da daha fazla öğrenenin birlikte öğrendikleri veya öğrenmeye çalıştıkları bir durum olarak tanımlanmaktadır (Dillenbourg, 1999: 1). İşbirlikli öğrenme, öğrenenin sosyal bir etkinlik olduğu ve bu sosyal etkinlik bünyesinde bireylerin birbirleriyle diyalog halinde olduğu ve bu diyalog yoluyla doğal olarak öğrenmenin gerçekleştiği düşüncesine dayanmaktadır (Choo vd., 2014: 308). Bu araştırmada öğrenen ve öğretim elemanlarının ifadeleri ve FaceLearning sayfası alıntıları Facebook sosyal ağ sitesinin dil öğrenme sürecinde öğrenenlere hem diğer öğrenen hem öğretim elemanlarıyla kişilerarası ve öze dönük etkileşimler yoluyla işbirlikli öğrenme olanakları sunduğunu göstermektedir.

Araştırmanın öğrenen katılımcılarının ifadelerinde diğer grup üyeleriyle kurdukları diyalogların ve grup sayfasında yer alan içerikle etkileşime girmelerinin İngilizce dil becerilerini geliştirmeye katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle, öğrenenler grup bünyesindeki akranlarının (peers) ve/veya uzman rolündeki ana dili İngilizce olan üyelerin ve öğretim elemanlarının dili kullanma şekillerini grupta paylaşılan içerik bağlamında gözlemleyerek, taklit ve/veya analiz ederek ortaklaşa bir öğrenme sürecinde yer aldıkları söylenebilir. FaceLearning grubu bünyesinde öğrenenlerin haftalık tartışma temaları çerçevesinde gerçekleştirdikleri etkileşimlerle hedef dilde iletişim yeterliklerini geliştirme fırsatları elde ettikleri gözlemlenmektedir. Örneğin; K22'nin ifadesi; “hep birlikte birşeyler yapmamız, birşeyler öğrenmeye çalışmamız güzel. Hep birlikte bir işin üstesinden gelmeye çalışıyoruz” şeklindeki ifadesi öğrenenlerin öğrenme sürecinde yalnız olmadığını, sosyal bir bağlamda işbirlikli olarak öğrenme etkinliği gerçekleştirdiğini göstermektedir.

İşbirlikli öğrenme süreçlerinin sadece öğrenenleri değil aynı zamanda öğrenen ve öğretenlerin birlikte rol aldıkları ortak entelektüel etkileşimleri de içine aldığı ifade edilmektedir (Smith ve MacGregor, 1992). Bu bağlamda, K32'in ifadesi; "sorular soruyorum ve cevaplar alıyorum. Harika bir şey çünkü başka bir ülkeden öğretmenim olmuş gibi hissediyorum ve bu facelearning sayesinde bir bağlantı kurabiliyoruz" öğrenenlerin akranlarının yanı sıra gruptaki öğretim elemanlarından da öğrenme anlamında yararlandığını göstermektedir. Bu ifadelere ek olarak aşağıda verilen öğrenen katılımcı ifadeleri özellikle işbirlikli öğrenme vurguları yapan ifadeler olarak saptanmıştır.

"... hep birlikte birşeyler yapmamız, birşeyler öğrenmeye çalışmamız güzel. Hep birlikte bir işin üstesinden gelmeye çalışıyoruz" (K22).

*"Ödev yaptığımız zamanlarda biraz kopya çekme olayları oluyor :) Ama şöyle cümleyi nasıl kurmuş, hangi zamanı kullanmış gibisinden ufak şeyler. Bazen yarış yaptığımız da oldu. Kim daha hızlı ingilizce yazacak diye **birbirimizi teşvikledik**" (K16).*

*"burada yabancı arkadaşlarım var. **Birbirimizle** sohbet ediyoruz, böylece sohbet (chat) yaparak veya duvardan duvara (yazışarak) dil becerilerimi geliştirebildim" (K28).*

*"FaceLearning'te hem İngilizce **öğrenebildim hem de başkalarının öğrenmesine yardımcı olabildim**" (K30).*

*"...Facebook'ta (arkadaşlarımla) birçok **ödevi ve programı tartışmaya başladık. Ayrıca kaynakları da Facebook'ta paylaşıyoruz**" (K34).*

*"Bence çok etkili bir yöntem. Hem ülkemizi tanıtıyoruz hemde konuşma cümle kurma becerimiz gelişiyor. Ödevlerimizi **bütün arkadaşlarımız görebiliyor**" (K25).*

Bireysel olarak gerçekleştirilen öğrenme etkinliğinin aksine, işbirlikli öğrenme ortamında birbirlerine sorular sorma, birbirinden bilgi alma, birbirlerinin fikirlerini/çalışmalarını değerlendirme, denetleme ve izleme etkinliklerini gerçekleştirerek öğrenenlerin diğer öğrenen ve/veya öğretenlerin bilgi ve becerilerinden faydalandıkları ifade edilmektedir (Chiu, 2008). Öğrenen katılımcılarının yanı sıra araştırmamanın öğretim elemanı katılımcıları da FaceLearning'in öğrenenlerin öğrenme sürecinde etkin rol aldıkları işbirlikli bir öğrenme ortamı haline geldiğini ifade etmektedir.

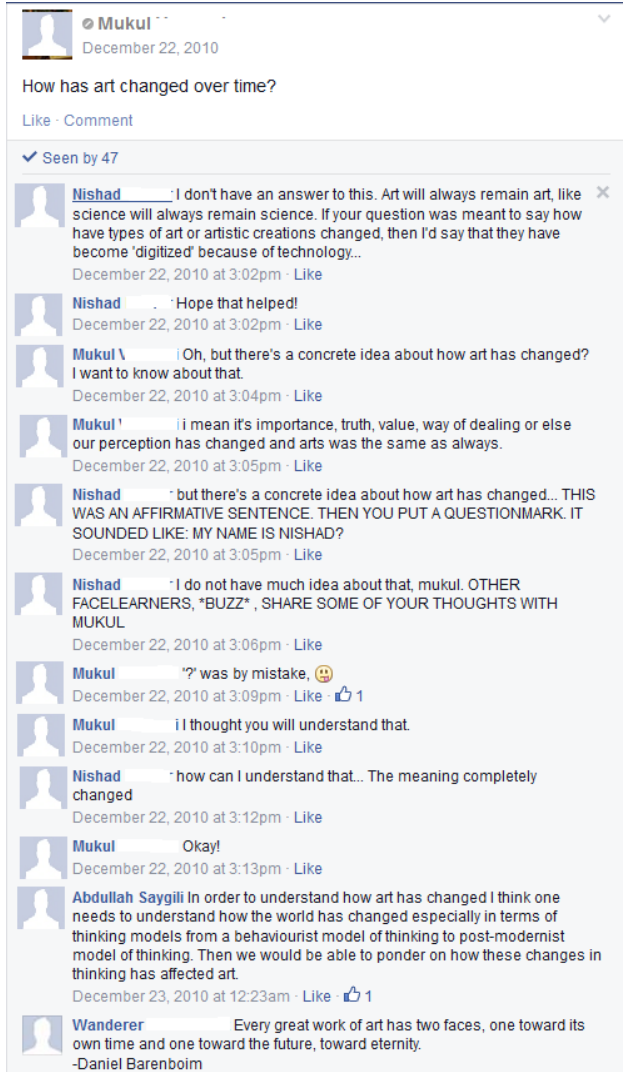
*“FaceLearning grubu uluslar arası pek çok öğrenciyi ve dil öğrenen bireyleri **bir araya getirdi**. Bu (FaceLearning’in) güçlü bir yanıydı çünkü dil öğrenenler İngilizce öğrenirken farklı bir tecrübe elde ettiler, ve hepsi de yeni birşeyler öğrenmek için bu **işbirlikli ortamı** kullanabildiler” (Emily).*

*“Sohbet, ileti yazma ve yorumlar alma öğrenciler için dil becerilerini geliştirmeleri açısından en yararlı etkinliklerdi. Burası (FaceLearning) **paylaşmak, öğrenmek, dünya kültürlerinin gelenek ve göreneklerini anlamak** ve aynı zamanda İngilizce **pratik yapmak** için bir **ortam**” (Erik).*

*“Günlük, belki haftalık **etkileşimler**, küçük grup görevleri, video sunumları veya yazılı ödevler (öğrenenlerin) İngilizcelerini geliştirmelerine faydalı oldu” (Chi).*

FaceLearning grup sayfasında yapılan paylaşımlar ve gerçekleştirilen etkileşimler de öğrenen ve öğretim elemanı katılımcıların ifadelerini destekler niteliktedir. Örneğin; aşağıdaki grup üyesi bir öğrenenin (K26) okul dersinde hazırladığı makale için diğer üyelerle yaptığı fikir alışverişini gösteren FaceLearning sayfa alıntısı (bknz; Şekil 67) günümüz öğrenenlerinin ders ile ilgili çalışmalarda çevrimiçi ortamlarda işbirlikli olarak çalışabildiklerini göstermektedir (Collin vd., 2011).

İnternet yoluyla artan teknolojik bağlantı fırsatları bireylerin ve toplulukların çok çeşitli konularda işbirlikli çalışmalarına olanak tanıyarak toplulukların ve bireylerin yerel ve küresel düzeyde işbirlikli kolektif ağlar kurmalarına olanak tanımaktadır (Duke vd., 2013). İşbirlikli kolektif ağ olanaklarının bir yansıması olarak ortaya çıkan sosyal ağ siteleri, bu ağların işbirlikli öğrenme olanakları sunma potansiyelinden faydalanma konusunda eğitimcileri teşvik etmektedir (Duke vd., 2013). BÖ Kuramı bağlamında değerlendirildiğinde, bu kuramın bilginin bir sistem içinde var olduğu ve bireyin bilgiye ilişkin etkinlikler çerçevesinde işbirlikli olarak etkileşime geçmesiyle bilgiyi edindiği ilkesine dayandığı görülmektedir (Richard, 2012). Bu araştırma sonunda elde edilen veriler FaceLearning grup sayfasının üyeler arası ve grupta yer alan içerik ile etkileşim yoluyla işbirlikli öğrenmeyi teşvik eden bir öğrenme ekolojisi özellikleri gösterdiği anlaşılmaktadır.

Şekil 67: FaceLearning Grubunda Gerçekleşen İşbirlikli Öğrenme Örneği

BÖ Kuramı çerçevesinden ele alındığında öğrenme, bireylerin ortak öğrenme amaçları doğrultusunda işbirlikli olarak çalışırken bilgi paylaşması veya aktarması aracılığıyla gerçekleşmektedir (Brindley vd., 2009). Pasif alıcılar olmak yerine öğrenenler; tartışmalara katılarak, bilgi arıyarak ve diğer bireylerle fikirler paylaşarak bilgi edinme sürecinde etkin bir rol üstlenirler (Brindley vd., 2009). Dolayısıyla, tek bir öğrenenin tekeline olmaktan ziyade, bilgi ortak olarak inşa edilir ve öğrenenler arasında paylaşılır (Brindley vd., 2009). FaceLearning grubu üyesi öğrenenlerin tartışmalar ve bilgi paylaşımları yoluyla bilgi edinme ve oluşturma süreçlerinde etkin rol üstlendikleri gözlenmektedir. Öğrenenlerin bu süreçte üstlendikleri etkin rolün öğrenmenin gerçekleşmesi için önemli bir etmen olduğu değerlendirilmektedir. Çünkü Bağlantıcı bağlamda gerçekleşen sosyalleşme etkinliklerinin gözlemler yoluyla öğrenenlerin

bilgiyi yapılandırmalarına ve inşa etmelerine yardımcı olduğu ifade edilmektedir (Duke vd., 2013).

BÖ değişik ağlar yoluyla çeşitlilik sunarak öğrenenlerin üzerinde çalıştıkları konular hakkında işbirliği yapmalarına olanaklar sunmaktadır (Duke vd., 2013). Oluşturulan bu kişisel ağlar sayesinde öğrenenler farklı bakış açılarına ve çeşitli fikirlere erişim sağlayabilir ve bunu ancak diğer bireylerle işbirliği yapmayı teşvik eden bir ortamda gerçekleştirebilir (Duke vd., 2013). FaceLearning grubunda paylaşılan iletiler incelendiğinde (bknz; Şekiller 64, 65, 66, 67), öğrenenlerin farklı bakış açılarına ve çeşitli fikirlere erişim sağladıkları gözlenmektedir.

İşbirlikli öğrenme etkinliklerinin önemine vurgu yapan BÖ kuramı (Mallon, 2013) öğrenme sürecinde sosyal ağlardan faydalanmayı teşvik etmektedir. İşbirliği ve paylaşım kavramları üzerine kurulu olan sosyal ağlar, ağda etkili bilgi akışı sağlama potansiyeli nedeniyle, bağlantıcı öğrenme etkinlikleri için ideal ortamlar oluşturabilmektedir (Siemens, 2004).

İşbirlikli öğrenme yöntemleri İDÖ Kuramının önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Nguyen, 2010). İDÖ Kuramı çerçevesinden bakıldığında, yabancı dil öğrenme ortamlarında öğrenenlerin, dil öğrenme sürecinde hedef dili iletişim amaçlı kullanarak işbirlikli olarak çalıştıkları ifade edilmektedir (Brandl, 2008). Özellikle de öğrenenlerin doğal iletişime dönük etkin etkileşimlerini destekleyecek şekilde tasarlanan işbirlikli öğrenme etkinliklerinin dil edinimi sürecine artı değer kattığı dile getirilmektedir (Brandl, 2008). Öğrenenler dil öğrenme sürecinde iletişime katkı yapan etkin katılımcılar olmalıdırlar (Brandl, 2008). Bu nedenle, dil öğrenme ortamı kendine özgü işbirliği dinamikleri olan sosyal bir topluluk olarak ele alınmalıdır (Nguyen, 2010). Bir başka deyişle, İDÖ kuramı öğrenme etkinliğinin bireysel bir etkinlik olmadığını, bunun aksine dil öğrenme etkinliğinin diğer bireylerle etkileşime dayalı sosyal bir etkinlik olduğunu savunmaktadır (Richards, 2006). İşbirlikli öğrenme olarak tanımlanan öğrenme etkinliği bu görüşü yansıtmaktadır (Richards, 2006). Bu bağlamda değerlendirildiğinde, araştırmanın öğrenen ve öğretim elemanı katılımcılarının ifadelerine ek olarak FaceLearning grup sayfası etkileşimlerinin söz konusu kuramın vurguladığı işbirlikli öğrenme süreçlerini desteklediği görülmektedir.

5.5.1.3 Yabancı dil öğrenimine karşı olumlu tutum geliştirmeye katkı sağlama ve yabancı dil öğrenme motivasyonunu artırma

Facebook sosyal ağ sitesinin yabancı dil öğrenimi bağlamında kullanılmasına yönelik yapılan araştırmalar, yabancı dil öğrenme sürecinin Facebook ile desteklenmesinin hedef dili öğrenmeye karşı öğrenen motivasyonlarında artışa neden olduğunu ifade etmektedir (Aubry, 2009; Balaman, 2012; Blattner ve Fiori, 2009; Donmus, 2010; Promnitz-Hayashi, 2011; Kabilan vd., 2010; Medley, 2009; Saykili, 2010; Shih, 2011; Terantino, 2011; Wu ve Hsu, 2011; Yunus vd., 2012). Çok kültürlü bir Facebook grubu bağlamında yapılan bu araştırmanın bulguları alanyazındaki bu bulguyu onaylar niteliktedir. Araştırmanın öğrenen katılımcılarının ifadeleri öğrenenlerin yabancı dil öğrenirken eğlendiklerini, hedef dile karşı tutumlarında olumlu anlamda gelişme olduğunu ve dil öğrenme motivasyonlarının arttığını göstermektedir.

Araştırmanın öğrenen katılımcılarının (n=11) ifadelerinden yabancı dil öğrenimi sürecinde FaceLearning grup sayfasında gerçekleştirdikleri etkileşimlerin dil öğrenme sürecinin daha eğlenceli ve kolay hale getirilmesine katkı sağladığı görülmektedir. Özellikle çok uluslu bir öğrenme ortamında bulunmaları nedeniyle öğrenenlerin hedef dilde iletişim kurma zorunluluğunun hedef dilde doğal iletişim ihtiyaçları ortaya çıkardığı, bu yolla da özellikle yabancı dil öğrenmeye karşı içsel motivasyon gelişimine katkı sağladığı gözlenmektedir. Aşağıda verilen öğrenen ifadelerinde Facebook ile desteklenen yabancı dil öğrenme sürecine ilişkin öğrenenlerin “ilgi çekici”, “eğlenceli”, “daha kolay”, “güven artırıcı” vb. içsel motivasyonla ilişkilendirilen ifadeler kullandıkları görülmektedir.

*“Değişik bir şey olduğu için insanın **ilgisini çekiyo** ve (insan) İngilizce kullanmak istiyoy” (K6).*

*“Bazı zaman videolarla, resimlerle ve arkadaşlarla konuşurken öğrendiğimizi ortaya çıkarıyor ve daha çok **öğrenme isteği** veriyor” (K17).*

*“İngilizceyi daha **eğlenceli** bir hale getirdiği için İngilizceyi öğrenmenin daha **kolay** olduğunun farkına vardım” (K5).*

*“İngilizceyi zaten seviyordum ben. Ama FaceLearning’ten sonra **daha da sevdim**. Bir değil birden fazla yabancıyla konuştum. Bundan **harika** ne olabilir ki...” (K22).*

*“Çok iyi oldu. Orda İngilizce konuşmaya çalışıyor herkes bende kendimi öyle **konusmak zorunda hissediyorum** ve konuşuyoruz” (K14).*

*“Arkadaşlarla daha çok İngilizce sohbet etme olanağı bulduk. İngilizceyi **eğlenerek öğrenmeye** başladık” (K10).*

*“Arkadaşlarımla İngilizce birşeyler paylaşması ve senin de ona İngilizce yorum yazman **eğlenceli**” (K20).*

*“FaceLearning gibi gruplar sadece İngilizcenizi geliştirmeniz için faydalı değil aynı zamanda düşüncelerinizi ve fikirlerinizi yazmak ve ifade edebilmek için kendinize **güveninizi artırmada** da yardımcı oluyor” (K30).*

Yabancı dil öğrenimine karşı motivasyon artışı sağlamanın yanı sıra, bazı öğrenenlerin (K25, K16, K1) ifadelerinden hedef dile karşı mevcut tutumlarının olumlu bir yönde değişim gösterdiği anlaşılmaktadır. Aşağıdaki öğrenen ifadelerinden de anlaşılacağı üzere FaceLearning grup sayfasının yabancı dil öğrenme sürecini destekleme amacıyla kullanılmasının öğrenenlerin hedef dile karşı olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağladığı söylenebilir.

*“Eskiden hiç konuşamayacağımı düşünürdüm ve dile karşı önyargım vardı. Fakat şu an **önyargım kalmadı**” (K25).*

*“İnsanın görüşleri değişiyor bence çünkü nedense yabancıları ve İngilizceyi hiç sevmezdim. Ama **şimdi seviyorum**. Bence çok gerekli bir dil çünkü dünya dili. Çok gerekli bence İngilizce varsa insan kültürlüdür” (K16).*

*“İngilizceye karşı **daha olumlu** bakmamı sağladı. Bir nevi öğrendiklerimi orda pratiğe geçirdim gibi oldu” (K1).*

İDÖ Kuramı içsel motivasyonun, hedef dil ile anlatılmak istenen şeye duyulan ilgi dolayısıyla ortaya çıkacağını savunmaktadır. Bu araştırmaya katılan öğrenen katılımcılar için FaceLearning grubu etkileşimlerinin öğrenenlerde doğal yollardan hedef dilde iletişim kurma ihtiyacı doğurduğu anlaşılmaktadır. Örneğin; K14’ün ifadesi “Çok iyi oldu. Orada İngilizce konuşmaya çalışıyor herkes ben de kendimi öyle konuşmak zorunda hissediyorum ve konuşuyoruz’ grup ortamında ortak dilin İngilizce

olmasının öğrenenleri bu dili kullanarak iletişim kurmaya teşvik ettiğini göstermektedir. Buradan hareketle, öğrenenlerin, diğer grup üyelerinin paylaştıkları iletileri ve yazdıkları yorumları anlamaya duydukları ilgi ve bunlara cevap verme isteğinin, İDÖ Kuramı bağlamında değerlendirildiğinde, içsel motivasyon gelişimine katkı sağladığı söylenebilir.

5.5.1.4 Anlamli dil etkinlikleri sağlama ve hedef dile maruz kalma fırsatları sunma

Yabancı dil öğrenme sürecinde öğrenenlerin hedef dile maruz kalmaları ve anlamli dil etkinlikleri yoluyla hedef dilde iletişim kurmaları dil becerilerinin geliştirilmesi için önemli etmenlerdir (Richards ve Rodgers, 2001). Doğal iletişim etkinlikleri içeren dil etkinliklerinin yabancı dil öğrenimini desteklediği ifade edilmektedir (Richards ve Rodgers, 2001: 156). Dolayısıyla, öğrenenlerin dilin anlamli görevler yerine getirmek için kullanıldığı etkinliklere erişimi önem kazanmaktadır. Bu nedenle etkili bir dil öğrenim süreci için öğreneni anlamli ve otantik dil kullanmaya yönlendirecek öğrenme etkinlikleri tercih edilmelidir (Richards ve Rodgers, 2001: 161). FaceLearning grubunun oluşum şekli itibariyle dünyanın farklı kesimlerinden öğrenen, öğreten ve ana dili İngilizce olan bireyleri bir araya getirmesi, bu bireylerin ortak iletişim aracı olarak hedef dili kullanmak durumunda olmaları öğrenenlerin hedef dile maruz kalmaları için önemli bir fırsat teşkil etmektedir. Aynı zamanda, grup sayfasında diğer üyelerle gerçekleştirilen iletişimler anlamli ve doğal dil etkinlikleri için zemin oluşturmaktadır. Bu durum öğrenen ve öğretim elemanlarının ifadelerinin yanı sıra grup sayfasında paylaşılan iletiler tarafından da desteklenmektedir.

Aşağıda verilen öğrenen ifadeleri FaceLearning grup sayfasının öğrenenlerin hedef dile maruz kaldıkları ve hedef dilde anlamli ve doğal iletişim fırsatları elde ettiklerini göstermektedir.

“Yeni bir dil daha öğrenip onu da facelearning gibi bir proje ile geliştirmek isterdim. İnternet dışında farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmak gibi şansınız yok çünkü” (K24).

“Doğru kullanıldığında gerçekten işe yaradığını düşünüyorum. Pratik yapmamıza yardımcı oluyor çünkü bir yabancıyla iletişim kuracağın

tek dil İngilizceyse mecburen çaba harcıyorsun. Türklerle konuşarak İngilizcemizi ilerletmemiz imkânsız” (K20).

*“Değişik kültürlerdeki **insanlarla konuşmak** İngilizcemizi ilerletti” (K10).*

*“Çok iyi bir proje bence. Devam edilmeli. Başka türlü burada **yabancılarla konuşma** imkanımız yok. Face’te konuşuyoruz” (K14).*

*“Dili öğrenmemi sağlıyor. **Yabancılarla konuşmamı**, iletişim kurmamı sağlıyor. Onların kültürleri hakkında bilgi alıyorum” (K22).*

*“Vocabulary, writing ve listening becerilerinin gelişmesine katkıda bulundu. Kitaplarda olmayan günlük **konuşma dilini de görmeme** yardımcı oldu” (K25).*

*“Yabancılarla **konusuyorum**, onların paylaşımlarını **izliyorum**, hocamın verdiği ödevleri yapıyorum” (K7).*

*“FaceLearning’te farklı ülkelerden insanlarla **konusuyorum**” (K26).*

*“(FaceLearning) Üzerinde **tartışılacak bir konu** sağladı ve daha önce farkında olmadığımız farklı kültürler hakkında **pek çok fikir** verdi” (K34).*

Öğrenen ifadelerine ek olarak öğretim elemanlarının ifadeleri de FaceLearning grup sayfasının öğrenenler için anlamlı dil etkinlikleri sağlama ve hedef dile maruz kalma fırsatları sunma potansiyeline göndermeler yapmaktadır.

*“(FaceLearning) paylaşmak, öğrenmek, dünya kültürlerinin gelenek ve göreneklerini anlamak ve aynı zamanda **İngilizce pratik yapmak** için bir ortam” (Erik).*

*“Facebook’un en güçlü yanı aynı anda birçok yerde kullanılabilmesi (ubiquity). O kadar çok sayıda insan Facebook kullanıyor ki bundan faydalanmak mantıklı. Yabancı dil öğrenenler için hedef dili ana dil olarak konuşanlarla **iletişime geçmek** için eşsiz bir fırsat sağlıyor” (Emily).*

*“Onların (öğrenenlerin) öğretmenlerle **günlük buluşmalarını** oldukça faydalı buluyorum. Yardımcı olmayı istediğim o kadar çok soruları var ki” (Chi).*

Grup sayfasında iletişime geçmenin ve Facebook'ta arkadaş olmanın yanı sıra, bazı öğrenenlerin MSN ve Skype gibi farklı platformlarda da arkadaşlık kurdukları ve bu ortamlarda görüntülü görüşmeler yaptıkları saptanmıştır. Dolayısıyla, FaceLearning sayfasındaki etkileşimin öğrenenlerin için diğer öğrenenlerle farklı platformlarda da hedef dili kullanarak iletişim kurmaları için bir ön adım olduğu söylenebilir.

“...facelearning'ten arkadaşlarımı msn'ye ekledim. msn'den onlarla konuşmaya çalışıyorum. Böylece listening de gelişiyor” (K22).

“Hocam ben FaceLearning'teki bazı arkadaşları Skype'tan ekledim. Orada da konuşuyoruz” (K1).

Araştırmanın öğrenen ve öğretim elemanı katılımcılarına ek olarak, FaceLearning sayfasındaki iletişim alıntıları (bknz; Şekiller 64, 65, 66, 67, 68, 69) FaceLearning sayfasının öğrenenlerin hedef dile maruz kalma ve anlamlı dil etkinlikleri gerçekleştirmek için bir platform oluşturduğunu göstermektedir.

Şekil 68: FaceLearning'in Anlamlı Dil Etkinlikleri Sağlama Ve Hedef Dile Maruz Kalma Fırsatları Sunma Potansiyeli -1

İDÖ'ye göre dilin ana işlevi iletişim ve etkileşim sağlamaktır ve dil öğrenmek, hedef dilde iletişim kurmayı öğrenmektir (Richards ve Rodgers: 2001: 161). Dolayısıyla, bu kuram bağlamında yabancı dil öğretiminde bireylerin iletişim kurmalarını gerektiren doğal günlük durumlardan faydalanmak öğretim hedefleri arasında yer almaktadır (Brandl, 2008). FaceLearning grup sayfası ortamında tasarlanan dil etkinlikleri ve gerçekleşen iletişim ve etkileşimler, öğrenenlerin diğer bireylerle hedef dilde iletişim kurmalarını gerektiren doğal günlük durumlardan beslenmektedir. Örneğin, Şekil 69 bir öğrenenin kendi yaşamıyla ilgili gerçek bir duruma karşı diğer öğrenenlerden yardım isteği nedeniyle gerçekleşen doğal bir dil etkileşimi göstermektedir. Bu yolla, öğrenenlerin anlamlı dil etkinlikleri yoluyla hedef dilde iletişim becerilerini geliştirdikleri söylenebilir.

Şekil 69: FaceLearning'in Anlamlı Dil Etkinlikleri Sağlama Ve Hedef Dile Maruz Kalma Fırsatları Sunma Potansiyeli -2

5.5.1.5 Öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten ilişkilerini geliştirme fırsatları sunma

Araştırma bağlamında Facebook sosyal ağ sitesinin yabancı dil eğitimini desteklemek amaçlı kullanımının öğrenme üzerine olumlu etkileri arasında öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten ilişkilerinin geliştirme fırsatları sunma da yer almaktadır. Araştırmanın öğrenen katılımcıları Facebook ve FaceLearning grup sayfasındaki etkileşimlerinin sınıf arkadaşlarıyla ilişkilerini olumlu yönde etkilediğini ifade etmektedir. Aşağıda bu yönde belirtilen öğrenen ifadelerinden alıntılar yer almaktadır.

“Bizi birbirimize yakınlaştırıyor ve diğerlerinin (sınıf arkadaşlarının) neler yaptıklarını kolaylıkla takip etmemizi sağlıyor. Ve, Facebook üzerinde bir çok ödevi ve programı tartışıyoruz. Ayrıca kaynakları da Facebook'ta paylaşıyoruz” (K34).

“Normal arkadaşlıktan yakın arkadaşlığa...” (K26)

“Kendi sınıf arkadaşlarımla ve başka insanlarla bir arada bulunmak gerçekten çok eğlenceli. Çünkü herkesin bir konu hakkındaki düşüncelerini öğrenebiliyoruz. Birbirimize yaptığımız yorumlar beni çok güldürüyordu. Yine paylaştığımız videolarla çok eğleniyorduk” (K21).

“Arkadaşlarımızla daha iyi ortam sağlama(ya) yardımcı oldu” (K17).

“İletişimimiz hiç kesilmiyor evlere dağıldığımızda tatillerde bile İngilizce konuşmaya çabalamaya devam ediyoruz” (K25).

“(FaceLearning'te sınıf arkadaşlarımla birlikte olmak) çok güzel bir şey tabikide” (K16).

“...hepbirlikte birşeyler yapmamız, birşeyler öğrenmeye çalışmamız güzel...” (K22).

“(Arkadaşlarımla aynı sanal ortamı paylaşmak) çok iyi oldu. Orda herkes İngilizce konuşmaya çalışıyor...” (K14).

“Arkadaşlarımızla her an sohbet edebiliyoruz” (K10).

“Arkadaşlarımla İngilizce birşeyler paylaşması ve senin de ona yorum yapman eğlenceli” (K20).

Öğrenenler arası olumlu ilişki geliştirilmesinin yabancı dil öğrenme motivasyonuna olumlu katkılar sağladığı ifade edilmektedir (Ebata, 2008). Bunun yanı sıra, araştırmalar yabancı dil öğrenimi ortamında öğrenenler arasındaki olumlu ilişkilerin yabancı dil öğrenme kaygı düzeyini azaltılmasına katkı sağladığı ve öğrenenlerin daha rahat doğal bir ortamda hedef dili öğrenmelerine yardımcı olduğunu belirtmektedir (Huang vd., 2010; Wentzel, 1994). Buna paralel olarak, İDÖ Kuramı öğrenen etkileşimine ve öğrenenlerin yabancı dil öğrenme sürecinde birlikte çalışmalarına önem vermektedir (Richards, 2006). Bu kurama göre, öğrenenler hedef dili diğer öğrenenlerden duyarak da öğrenebilirler ve öğretenin karşısında kullanacaklarından daha fazla dili kendi aralarında kullanırlar (Richards, 2006: 20). Dolayısıyla, bu durum öğrenenlerin yabancı dil öğrenme motivasyonlarının artmasına ve daha akıcı konuşmalarına yardımcı

olmaktadır (Richards, 2006). Bu nedenle, aynı dil öğrenme ortamını paylaşan öğrenenler arası iyi ilişkiler geliştirilmesi dil öğrenme sürecine olumlu katkı sağlamaktadır.

Sınıf arkadaşlarıyla aynı sanal ortamda bulunmanın ilişkilerini geliştirdiğini ifade eden öğrenenlerin yanı sıra, Türkiye’den 2 öğrenen (K23 ve K13) ilişkilerinin olumsuz etkilendiğini belirtmektedir. Bu olumsuz durumun nedeni olarak her iki katılımcı da diğer sınıf arkadaşlarının Facebook’ta Türkçe kullanmalarını göstermektedir. Bu katılımcıların ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Bazıları Türkçe konuştuğu için rahatsız oldum” (K23).

“Bazılarıyla olmak sinirimi bozdu bu yüzden o kişileri silme gereği duydum. Bazı arkadaşlar da sadece Türkçe konuştuğu için ben sınıftaki kişilerle fazla İngilizce konuşmadım. Bu da olumsuz bir sonuç doğurdu. O Türkçe yazıp ben İngilizce yazınca haliyle ortada karışıklık oldu” (K13).

Öğrenen-öğrenen ilişkilerinin gelişmesine katkı sağlamanın yanı sıra yabancı dil eğitimi sürecinin Facebook ile desteklenmesinin öğrenen-öğreten ilişkilerinin geliştirilmesine katkı sağladığını gösteren öğrenen ve öğretim elemanı ifadeleri de saptanmıştır. Öğrenenlerin bu yöndeki ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Facebook’ta öğretmenimle iletişim kurmam birbirimize daha yakın olmamıza yardımcı oldu” (K31).

“Bu bizi öğretmenimize daha fazla yakınlaştırıyor. Pek çok kez öğretmenlerimizi ve sınıf arkadaşlarımızı daha yakından tanımamız için bir araç oluyor. Bazen şüphelerimi buradan giderebiliyorum. Sonuç olarak öğretmenimle ve sınıf arkadaşlarımla ilişkiyi geliştirdi” (K34).

“(Öğretmenimle) daha rahat konuşmaya başladım” (K3).

“Daha yakın olmamızı sağladı. Daha yakın ilişki kurmamızı sağladı” (K2).

“Normalde Facebook’ta konuşsak da yaptığım ödevlerde bilgi alırken iletişimimiz arttı” (K19).

“Sınıf dışında iletişim kurabilmek ders dışında başka şeyler hakkında İngilizce yorum yazmak öğretmenle öğrenci arasındaki iletişimi daha iyi hale getirdiğini söyleyebilirim” (K20).

“Facebook’ta herhangi bir şey olduğunda hemen öğretmenime danıştım. Dolayısıyla öncekine göre öğretmenimle sürekli iletişim halindeydim” (K22).

“Öğretmenle iletişimimi etkiledi çünkü bu sayede hocamızla sanal ortamda bile konuşma olanağımız oldu” (K21).

Dersin öğretim elemanı ile ilişkilerinin geliştiğini ifade eden öğrenenlere rağmen, Türkiye’den bir katılımcı (K9) ilişkisinin olumsuz etkilendiğini ifade etmiştir. Bu katılımcı bunun nedeni olarak zorunlu ödevlere işaret etmiştir.

“Ödevler konusunda hem fikir olamadık” (K9).

Öğrenen ifadelerinin yanı sıra, araştırmaya katılan öğretim elemanları da öğrencileriyle ilişkilerine olumlu bir katkı sağlandığını ifade etmektedirler.

“Çevrimiçi (uzaktan eğitim) öğrencilerim ve ben öğretim yönetim sisteminde oluşturabilecek bir bağın dışında bir ilişki geliştirdik. İsimlerini daha iyi öğrendim, onları daha iyi anladım. Buna karşılık olarak, öğrencilerim beni öğretim yönetim sistemi üzerinde ödev dağıtan bir isim olmaktan ziyade bir insan olarak görmeye başladılar” (Emily).

Emily’in yukarıda verilen ifadesi uzaktan eğitim öğrencileriyle aynı yapılandırılmamış (informal) sosyal ağ grubunda bulunmanın öğrenen ve öğretenlerin birbirini daha iyi anlamalarına ve öğretim elemanının sosyal bir varlık olarak algılanmasına katkı sağlamasına vurgu yapması açısından önem kazanmaktadır. Uzaktan eğitim bağlamında Emily örneği, uzaktan eğitim programlarına karşılaşılan öğrenen ve öğretenler arasındaki etkileşim uzaklığının (transactional distance) azaltılmasına sosyal ağ sitelerinin katkı sağlayabileceğini göstermektedir. Chi ise Facebook ve FaceLearning gibi sosyal bir ortamda öğrencileriyle yakın ilişkiler kurmanın pedagojik açıdan sağladığı faydalara odaklanmaktadır.

“Öğrencilerimin kim ve ne oldukları ve neyi temsil ettikleri, neyi sevdikleri ve sevmedikleri anlamında onları bana daha çok yakınlaştırdı. Beni, benim eğitim felsefemi hiç olmadığı kadar anlamalarına yardımcı oldu” (Chi).

Chi öğrencileriyle Facebook üzerinde gerçekleşen etkileşimlerinin kendisinin öğretim yöntemleri tercihlerini öğrencilerine daha iyi aktarmasına yardımcı olduğunu ifade

etmektedir. Chi ayrıca, “öğrencilerinin ihtiyaçlarını ve problemleri alanları konusunda daha iyi bağlantı kurduğunu” ifade etmektedir. Dolayısıyla, öğretim elemanları gözünden bakıldığında, öğrencileriyle aynı sosyal sanal ortamı paylaşmanın öğrenen-öğreten ilişkileri açısından öğretenlerin kendilerini ve kendi eğitim anlayışlarını öğrencilerine daha iyi anlatabilmenin yanı sıra, öğrenenlerinin pedagojik ilgi ve ihtiyaçlarını daha iyi saptamalarına katkı sağladığı öğretim elemanlarının ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle, araştırmada yer alan öğretim elemanları öğrencileriyle Facebook’taki etkileşimlerinin sosyal ve eğitimsel faydalara yol açtığına vurgu yapmaktadırlar.

Öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten arasında olumlu ilişkiler geliştirilmesi özellikle yabancı dil sınıflarında etkili öğrenmenin gerçekleşmesinin temel taşlarından biri olduğu kabul edilmektedir (Ferlazzo, 2012). Öğretim elemanlarının öğrenenlerin eğitsel ilgileri, ihtiyaçları, hedefleri ve yaşantıları hakkında bilgi sahibi olmalarının öğrenenlerin daha etkili ve anlamlı öğrenme etkinliklerine dâhil edilmesi açısından önem arz etmektedir (Ferlazzo, 2012). Yabancı dil eğitimi bağlamında yapılan araştırmalar sosyal ağ sitelerinin öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten ilişkilerinin geliştirilmesine katkı sağladığını göstermektedir (Aubry, 2009; Saykili, 2010). Bu araştırmadan elde edilen veriler bu bulguyu desteklemektedir. Dolayısıyla, yabancı dil eğitimi ortamlarının sosyal ağ siteleri kullanımıyla zenginleştirilmesinin ilişkilerin geliştirilmesi açısından fayda sağladığı ileri sürülebilir.

5.5.1.6 Kültürel farkındalık gelişimine katkı sağlama

Araştırmada elde edilen bulgular, öğrenen ve öğreten ifadelerine ek olarak FaceLearning grup sayfasında paylaşılan iletiler, FaceLearning grup sayfasının üyelerine farklı kültürlerle etkileşime geçme fırsatı tanıyarak kültürler arasında bir köprü rolü gördüğünü ve dolayısıyla hem öğrenenlerin hem de öğretenlerin kültürel farkındalık geliştirmelerine katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda elde edilen öğrenen ve öğreten ifadeleri aşağıda verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrenenlerin pek çoğunun (n=26) bu yönde olumlu görüşler bildirdiği saptanmıştır.

*“(FaceLearning) Üzerinde tartışılacak bir konu sağladı ve daha önce farkında olmadığımız farklı kültürler hakkında pek çok fikir verdi”
(K34).*

“**Dünyanın farklı köşelerindeki insanlarla** iletişime geçmek harika bir duygu. Farklı insanları tanıyorsunuz ve aynı zamanda değişik fikir ve düşünce harmanına erişiyorsunuz. Bunları kendi insanlarınızla çevrili bir ortamda yapamayabilirsiniz” (K30).

“(FaceLearning) **dünyanın farklı yerlerinden** insanlarla iletişime geçmemizi sağlıyor” (K26).

“**Farklı kültürlere** sahip ve farklı ülkelerden gelen insanları tanıyabiliyoruz” (K27).

“Bu (farklı ülkelerden öğrencilerle iletişim kurmak) **harika bir tecrübeydi** :)” (K29).

“(farklı ülkelerden öğrencilerle iletişim kurmak) Süper bir şey çünkü facelearning bizi **birbirimize bağlıyor**” (K32).

“Facelearning’te en çok sevdiğim etkinlikler alışkanlıklar, **kültürler** ve buna benzer pek çok hikayelerdi. Çünkü benzersiz konular var, pek çok yeni kelimeler ve **diğer kültürleri** öğrenebilirim” (K33).

“Çok iyi oldu böyle bir şey. Başka türlü **farklı kültürlerden** insanlarla konuşma fırsatı bulamayabilirdik” (K14).

“Önceden İngilizceyi, yabancıları sevmezdim hiç. Şimdi daha ılımlıyım bazı **yabancılarla çok iyi anlaştım** çünkü” (K16).

“Onların **kültürleri** hakkında bilgi sahibi oldum. **Yemek kültürümüzün** farklılıklarını bir kez daha hem de gözümlerimle sanki ordaymış gibi görmüş oldum. O gördüğüm yerlere gitmeyi gerçekten çok isterim” (K25).

“**Farklı kültürleri tanımak** çok eğlenceli. Çok fazla onlarla iletişim kurmasam da paylaştıklarını az da olsa takip ederek onların kültürlerini tanımaya çalışıyorum. Gördüğüm resimler kimi zaman beni çok etkiledi” (K21).

“Harika bir şey bu çünkü **farklı kültürler** öğreniyoruz. Başkalarının yaşayış tarzlarını, ne yiyip ne içtiğini kısacası hayatını öğreniyoruz ve kültürlerini öğreneceğimiz kişilerle aynı ortamda ortak bir dille anlaşmaya çalışıyoruz” (K22).

“Bana fayda sağladığını düşünüyorum. **Başka kültürler** hakkında bilgi edindim üstelik bu bilgileri gerçekten o kültürü yaşayan insanlardan öğrendim dünyadan bi haber yaşadığımı öğrendim” (K20).

“Onların yaşamıyla ilgili öğrendiklerimiz oldu. Bazularıyla muhabbet ettik. Bu bizim için iyi bir şey” (K19).

“Farklı kültürlerden insanlarla aynı sanal ortamda bulunmak çok güzel bir proje. Böylece hem onların kültürlerini öğrenmiş hem de kendi dilini geliştirmiş oluyorsun” (K2).

“Farklı kültürler, yaşam tarzları farklı. Onları tanımak güzel” (K18).

“Farklı kültürleri ve farklı ülkelerdeki insanları tanıyabilmek ilgi çekici” (K4).

“Farklı kültürlerden insanları tanımış, kültürleri hakkında bilgi sahibi olmuş oluyoruz. Çevremiz, bilgi dağarcığımız geliyor” (K1).

“Farklı kültürleri farklı insanları tanıyorsunuz bir yandan eğlenirken bir yandan farkında olmadan öğreniyorsunuz” (K5).

“Çok insan tanımak her zaman iyidir. Bi de farklı kültürlerden olması bizim belki de bir daha yakalayamayacağımız bir şans olduğunu düşünüyorum” (K12).

“Çok güzel buldum ve çok başarılı. İnsanları tanımak beni çok memnun ediyor” (K8).

“Değişik kültürlerdeki insanları tanımak İngilizcemi ilerletti” (K21).

“Farklı kültürleri tanımak güzeldi” (K15).

Araştırmaya katılan Türkiye’den iki öğrenen (K3 ve K13), farkı kültürlerin ilgilerini çekmediğini belirtmiştir. Bu öğrenenlerin ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Doğruyu söylemek gerekirse onların kültürleri beni pek ilgilendirmiyor. Ben sadece İngilizcem için kullanıyorum” (K13).

“Herkesin kültürü kendine :)” (K3).

Öte yandan yine Türkiye’den üç katılımcı (K11, K6 ve K17) FaceLearning grup sayfasında kültürel farkındalığı arttırmalarını sağlayacak etkinlikler yapmadıklarını ifade etmiştir. Özellikle K11 bu grupta fazla aktif olmadığı için bu doğrultuda bir yarar sağlamadığını ifade etmektedir. Ayrıca, K6 bu grup bünyesinde etkileşimin azlığı nedeniyle kültürel farkındalığa yarar sağlamadığını söylemektedir. Bu öğrenenlerin ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Farklı kültürleri tanımak gerçekten de güzel. Fakat ben bu gurubu hiç ama hiç kullanmadım. Bir tek ödev için kullandım. Dedim ya bu birazda istek meselesi” (K11).

“Sürekli konuşup iletişimde kalsak belki bir yararı olur. Ama ayda yılda bir konuşunca bir faydası olmaz diye düşünüyorum” (K6).

K17 ise bu konuda çelişkili ifadeler kullanmaktadır. K17 farklı kültürlerden bireylerle ortak değerlerin bulunmamasına vurgu yapmaktadır.

“Farklı kültürleri öğrenmek ve onlarla konuşmak güzel bir şey ama bazı yönden de iyi bir şey değil çünkü farklı kültürlü insanla ne kadar fazla konuşabiliriz ki” (K17).

Öğrenen katılımcıların ifadelerine ek olarak öğretim elemanı katılımcılar da FaceLearning grup sayfasında farklı kültürlerden bireylerle iletişim halinde olmanın hem öğrencilerinin hem de kendilerinin kültürel farkındalıklarını geliştirme fırsatları elde ettiklerini belirtmektedir. Öğretim elemanı katılımcılara göre FaceLearning sayfasında paylaşılan kültürel temalar içeren iletiler, tartışmalar ve görsel öğeler öğrenenlerin değişik kültürlere maruz kalmalarına olanak tanımaktadır. Erik, öğrenenlerin kültürel temaları paylaştıkları FaceLearning iletişim ortamına vurgu yapmaktadır. Erik'e göre FaceLearning “paylaşmak, öğrenmek, dünya kültürlerinin gelenek ve göreneklerini anlamak ve aynı zamanda İngilizce pratik yapmak için bir ortam” görevi görmektedir. Dolayısıyla Erik, öğrenenlerin dil becerilerini geliştirirken farklı kültürler hakkında bilgi edindiklerini ifade etmektedir. Benzer bir şekilde Emily, kendi öğrencilerinin “insanları ve hedef kitleyi daha önce anladıklarından daha iyi anlamaya başladıklarını” belirterek öğrenenlerin kültürel farkındalığının arttığına işaret etmektedir. Diğer iki öğretim elemanı katılımcı gibi Chi de FaceLearning grup sayfasının öğrenenler açısından olumlu kültürel etkilere sebep olduğunu belirtmektedir. Chi; “diğer ‘dünya kültürleri’ hakkında daha iyi bir anlayış geliştirmenin” yanı sıra, grup sayfasındaki etkileşimlerin ve dialogların öğrenenlerin farklı kültürleri anlama ve kabullenme kapasitelerinin geliştirdiğini söylemektedir. Chi; “(FaceLearning) onların (öğrenenlerin) zihinlerini açıp daha açık görüşlü olmalarını sağladığını; diğer kültürlere daha açık hale geldiklerini” düşündüğünü belirtmektedir.

Öğretim elemanı katılımcılar öğrenenlerin kültürel farkındalığının gelişmesine katkı sağlamanın yanı sıra, kendi kültürel anlayışlarının geliştiğine de vurgu yapmaktadırlar.

Erik'in ifadesine göre:

“Bu (farklı kültürlerden bireylerle aynı sosyal ortamı paylaşmak) aydınlatıcı bir tecrübe oldu. Dünyanın diğer ucundaki insanlarla etkileşim halinde olduğunu bilmek ve aynı zamanda onlara yardımcı olmak mükemmel bir şey. Hem öğreniyoruz hem de kültürler hakkında bilgi ediniyoruz” (Erik).

Emily ise bu tecrübeyi “harika ve kişisel olarak geliştirici” olarak nitelendirmektedir.

“Kendi ülkem dışından öğrencilerle düzenli olarak sohbet ettim. Final sınavlarından tutun da sevdikleri yemeklere ve ülkelerimiz arasındaki farklılıklar gibi her konuda konuştuk. FaceLearning’te konuştuğum çoğu öğrenci ve bireyle hala arkadaşlığım devam ediyor” (Emily).

Benzer bir şekilde Chi de bu tecrübeyi “dünyanın farklı bölgelerinde öğrenenlerle etkileşim halinde olmak harika bir tecrübe’ olarak tanımlamaktadır. Öğretim elemanlarının bu tecrübeyi betimlerken kullandıkları kelimeler (harika, kişisel olarak geliştirici, aydınlatıcı, mükemmel) kişisel olarak önemli olumlu yaşantılara işaret etmeleri açısından kayda değer ifadelerdir.

Öğrenen ve öğreten ifadelerine ek olarak, FaceLearning grup sayfasında paylaşılan yazılı ve görsel öğelerin grup üyesi bireylerin kültürel farkındalığının artırılmasına katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Şekil 70’te görüleceği üzere grup üyelerinin çeşitli kültürler hakkında bu kültürlerden bireylerle yazışarak birinci elden bilgi sahibi olduklarını göstermektedir. Burada belirtilmesi gerekli önemli bir nokta da bu paylaşımların herhangi bir zorunlu ödev yüzünden değil bireylerin kendi tercihleri dolayısıyla paylaşılmış olmasıdır. Örneğin; Şekil 70’te Türkiye’den bir katılımcının yerel yemek kültürü ile ilgili bir paylaşımına diğer üyelerin yaptığı yorumlar görülmektedir. Bir diğer örnekte (bknz; Şekil 71) Endonezya’dan bir katılımcının Şükran Günü (Thanksgiving) ile ilgili sorularına Amerika’dan ve diğer ülkelerden katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bu paylaşımında Amerikalı üyeler arasında dahi şükran Günü’nün kutlanma biçimindeki farklılıkları ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla, grup üyelerinin ilgi duydukları kültürle ilgili bilgileri farklı bakış açılarıyla birlikte birinci elden alma şansı elde ettikleri gözlenmektedir.

Şekil 70: FaceLearning'te Kültürel Temalı Bir İleti Örneği -1

Küreselleşme ve teknolojik gelişmelerin coğrafi ve fiziksel engellerin ve ülkelerarası sınırların aşılmasına yol açtığı ve bu nedenle eğitimin, özellikle de yabancı dil eğitiminin, kültürlerarası anlayışı da içine alacak şekilde genişletilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Kourova ve Modianos, 2013). Çağdaş dil öğrenme süreçlerinin dilbilimsel öğelerin ötesine geçerek bireysel ve sosyal yaşantıları yorumlama farklılıklarına odaklanacak şekilde kültürel öğrenmeyi de içermesi gerektiği savunulmaktadır (Sellami, 2000). Yabancı dil öğrenim sürecinde öğrenenlerin kültürel paylaşımlarının analiz, değerlendirme ve yansıtma gibi üst seviye düşünme becerilerin gelişmesine katkı sağladığı vurgulanmaktadır (Çakır, 2006; Kourova ve Modianos, 2013). Buna ilaveten, öğrenenlerin kültürel öğelere maruz kalmalarının iletişimsel dil becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olmanın yanı sıra, kültürler arası ve uluslararası anlayışa katkı sağladığı belirtilmektedir (Çakır, 2006). İDÖ Kuramı hedef dil etkinliklerinin bağlam içinde sunulmasına vurgu yapmakta ve sosyolinguistik, söylem ve stratejik yeterlik gibi iletişim yeterliklerinin geliştirilmesi açısından dil öğrenme sürecinde kültürlerarası etkinliklere önem vermektedir (Richards, 2006). FaceLearning grubu üyelerinin hem hedef dili ana dil olarak konuşan bireylerle hem de dünyanın farklı bölgelerinden gelen

bireylerle paylaştıkları ortak sanal ortamda gerçekleştirdikleri iletişim yeterliklerinin gelişmesine yardımcı olmanın yanı sıra, etkileşimlerin katılımcıların kültürel farkındalıklarına katkı sağladığı gözlenmektedir.

Dominicque June 14, 2011
does anyone can explain me about ' thanks giving celebration?"
Like · Comment

Whitney and Dida I like this. ✓ Seen by 47

Dida a holiday celebrated primarily in the United States and Canada. Traditionally, it has been a time to give thanks to God, Roswita ...
June 14, 2011 at 8:56am · Like

Dominicque get it, and what kind of celebration that u were doing at the time ?
June 14, 2011 at 8:58am · Like

Dida well i think that day is celebrated by those whom celebrating it, but me .. no ... i don't celebrate it at all! ... and U?
June 14, 2011 at 9:00am · Like

Dominicque i no, i dont ... thats not my culture but i'm going to make an event like that but i got confuse what kind of event that i'm going to created, do u have some ideas?
June 14, 2011 at 9:04am · Like

Dida hmmm ... let me think about it, then i will come back to you! okay? but this is for you and among your friends .. right?
June 14, 2011 at 9:07am · Like

Dominicque right, withing teenagers...
June 14, 2011 at 9:07am · Like

Syuhud syukuran..
June 15, 2011 at 7:07am · Like

Joe Kayak 17an gtu loh. (Kayaknya) 😊
June 15, 2011 at 1:52pm · Like · 1

Andrew Thanksgiving is supposed to be a time for families to gather and have a large feast. The food served is supposed to represent the peaceful meal shared by the English Settlers and the Native Americans (there is a lot of controversy over the origination). Traditionally the main food is a Turkey (many different recipes for cooking), mashed potatoes and gravy, corn on the cob, "stuffing", various vegetables, "cranberry sauce". Now it is a time to be thankful for the things you have in life and share with others who may not be as fortunate.
June 16, 2011 at 1:19am · Like · 3

Whitney I say what Andrew says. We celebrate the day in remembrance of a historical event where (purportedly) the English settlers (pilgrims) had run out of food, and the Native Americans came to the settlement bearing a lot of food, and they shared a meal together. The day is a day to give thanks for the plenty we have, so we symbolize that by having a feast! Traditionally, the meal is this: a roasted turkey (with cranberry sauce if you like it), soft white rolls with butter, mashed potatoes with brown or turkey gravy, some vegetables, and sweet pies for dessert--almost always, there's a pumpkin one.
June 16, 2011 at 5:21am · Like · 1

Wanderer yummy! :))
June 16, 2011 at 5:27am · Like

Whitney It's definitely the yummiest American holiday! Ha! Except perhaps Christmas. 😊
June 16, 2011 at 5:27am · Like

Wanderer ! Yeah! Christmas tops! I agree 😊
June 16, 2011 at 5:27am · Like

Andrew What do you eat at Christmas?
June 16, 2011 at 5:29am · Like

Whitney Me, or Wanderer? 😊
June 16, 2011 at 5:31am · Like

Wanderer Something similar to what Whitney described. Turkey is replaced with Chicken, mashed potatoes, potato gravy, pudding, and other assortments me and my friends can dream of-he-he. In short, we gorge ourselves 😊
June 16, 2011 at 5:32am · Like

Andrew Everybody!!!
June 16, 2011 at 5:32am · Like · 1

Whitney It's different every year, but when we used to gather as extended family, my grandmother would make a pork crown roast, potato casserole, and corn. Other family members would bring layered dip (beans, sour cream, cheese, tomatoes, olives, guacamole) fo... See More
June 16, 2011 at 5:35am · Like · 1

Dominicque got it, thanks so much for all of the information that u have shared to me... it means alot for me.. i will make an event and it connects with western celebration culture and the theme of this years is a 'thanks giving' thats why i need some informatio... See More
July 8, 2011 at 4:30pm · Like · 1

Şekil 71: FaceLearning'te Kültürel Temalı Bir Paylaşım Örneği -2

5.5.2 Öğrenme üzerine olumsuz etkiler

Facebook sosyal ağ sitesinin yabancı dil eğitimini destekleme potansiyeninin araştırıldığı bu çalışmada öğrenme üzerine olumlu etkilerin yanı sıra, öğrenme üzerine olumsuz etkilere de rastlanmıştır. Hem öğrenen hem de öğretim elemanı katılımcıların ifadelerinden bu çalışmada öğrenme üzerine olumsuz etkiler arasında 1) aktif katılımın düşmesi, 2) amaçtan sapma, 3) siber zorbalığa maruz kalma, 4) güvenlik ve gizlilik endişeleri ve son olarak 5) teknik problemler gibi olumsuz etkiler tespit edilmiştir.

5.5.2.1 Aktif katılımın düşmesi

Araştırma kapsamında öğrenen ve öğretim elemanı katılımcıların belirttikleri olumsuz etkiler arasında grup sayfasında gözlemlenen zaman içerisinde aktif katılım oranlarının

düşmesi yer almaktadır. Öğrenen katılımcıların büyük bir çoğunluğu (n=24) grup sayfasındaki aktif katılımın zamanla azaldığından ve grup sayfasında iletişim kuracakları daha az sayıda üye olmasından veya diğer üyelere cevap alamamaktan şikayetçi olmaktadır. Bu durum öğrenenlerin FaceLearning grup sayfasını daha az ziyaret etmesine yol açtığı gözlenmektedir. Aktif katılımın zamanla azalmasındaki ana etmenler arasında öğrenenlerin bazılarının sayfayı sadece ödevleri olduğunda ziyaret etmeleri veya verilen ödevlerin zamanla azalması, projeye başlarda duyulan ilginin azalması, üyelerin bazı etkileşimlerinin grup sayfası amaçlarından saptığı algısı, Facebook kullanımının azalması ve okuldaki dersin zorlaşması olarak sıralanmaktadır. Bunlara ek olarak, üyelerin bazı etkileşimlerinin grup sayfası amaçlarından saptığı algısı, gruptaki bazı üyelerin siber zorbalık örnekleri sergilemeleri, üyelerin gizlilik ve güvenlik endişeleri ve teknik problemler gibi olumsuz etkilerin aktif katılımın azalması sonucuna yol açtığı söylenebilir. Aktif katılımın düşmesine ilişkin öğrenen ifadeleri aşağıda verilmektedir.

“(FaceLearning’i daha az ziyaret ediyorum) çünkü aktif olan çok az üye var” (K32).

“Grup şimdilerde çok sessiz. Gruba ilk üye olduğum zamanlar gibi eskisi kadar kalabalıklaşmıyor” (K28).

“Artık eskisi kadar ilgi yok” (K7).

“Bunun (sürenin azalması) nedeni buradaki insanlar fazla konuşmuyorlar. Önceki ilgimi yitirdim ve artık sıkılıyorum” (K12).

“Galiba bu ilgi meselesi. İlk başlarda hevesliydim ama zamanla (hevesimin) azaldığını hissettim” (K24).

“İlgimi kaybettim :P”. (K29)

“Daha az facebook kullanmam yüzünden” (K30).

“Facebook’ta geçirdiğim süre azaldı” (K27).

“İlk zamanlar daha çok giriyordum son zamanlarda biraz azaldı. Buda dediğim gibi bağlantıda sorunlar var yurttan” (K14).

“Evde internetin ve bilgisayarın olmaması” (K17).

“Genel olarak katılım olmadığını düşünüyorum bu yüzden sonradan sonradan facelearning fazla ziyaret etmemeye başladım” (K9).

“...bir tek ödev için kullandığım için olabilir” (K11).

“Facelearning ödevlerimiz azalınca ben de eskisinden daha az girmeye başladım” (K6).

“...Başlarda hevesliydim ama fakat gün geçtikçe azaldığını gördüm” (K24).

“Derslerin zorlaşmasıyla facelearning’den uzaklaşma oldu” (K10).

“Katılımın olmaması, yabancıların yazdıklarımıza cevap vermemesi...” (K8).

“Nedeni ordaki insanların pek konuşmuyo olması. İlk baştaki hevesim kaçtı artık. Sıkılıyorum” (K20).

“Konuştuğum kişi sayısında azalma oldu” (K5).

“Kimsenin (hesabının) açık olmaması ve yabancı arkadaşların çok fazla paylaşım yapmaması” (K7).

“Yabancı arkadaşlarımla konuşma fırsatı bulamamak, yakalayamamak” (K2).

“İlk başlarda daha çok ödevimiz olduğu için kullanma gereği daha çok oluyordu” (K19).

“Amacı dışında kullanılması” (K20).

“FaceLearning kullanımını amaç dışı olduğu için (kullanımum azaldı)” (K23).

Öğrenen katılımcıların yanı sıra öğretim elemanı katılımcılardan Erik ve Emily üyelerin FaceLearning sayfasındaki etkin katılımlarında düşüş gözlemlediklerini ve bu durumun projenin başarısını olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Örneğin; Erik tatiller nedeniyle katılımın azaldığına “katılım yüksek ve düşük olduğu zamanlar (galiba tatiller) vardı” sözleriyle işaret etmektedir. Öte yandan Emily, öğrencilerinin sadece ödevleri olduğunda grubu ziyaret ettiklerini ve bunun da aktif katılıma etki ettiğini ifade etmektedir.

“Öğrencilerimin FaceLearning’i sadece ödevleri olduğunda ziyaret edilecek bir yermiş gibi gördüklerini zannediyorum” (Emily).

Çevrimiçi öğrenme topluluğunda katılımın sağlanması ve korunması açısından; *bilgi alışverişi* (içerikle ilgili sorular sorma/cevaplar verme vb.), *görev desteği* [task support]

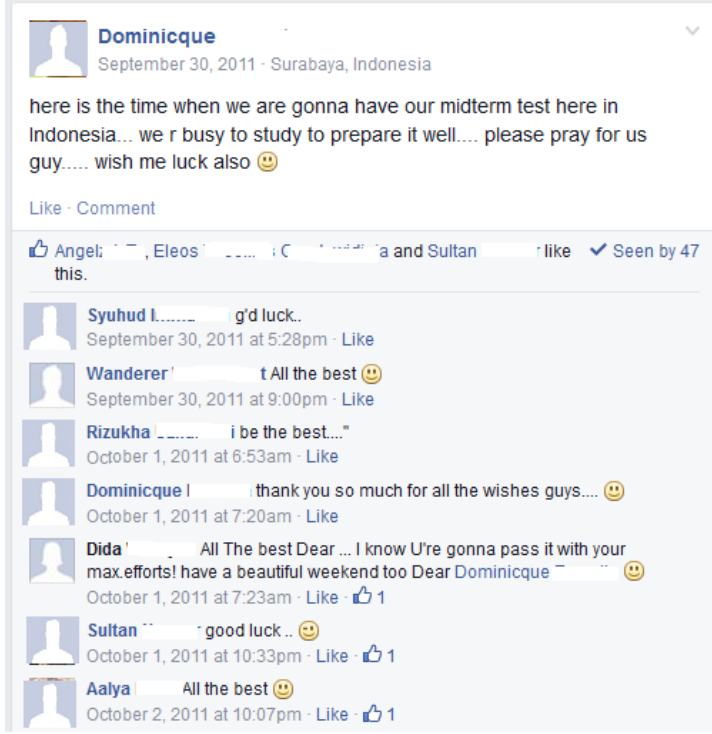
(ortak görevler planlama/koordine etme, anlaşmazlıkları çözme, vb.) ve *sosyal destek* (duygusal yardım/tavsiye, duygu simgeleri [☺, ☹], vb.) gibi üç etkenin önemli olduğu belirtilmektedir (Haythornthwaite, 2012).

İlk olarak, bilgi paylaşımı katılımcıların birbirlerine sorular yöneltirken rahat hissetmelerini sağlamak ve bireylerin birbirlerinin iletilerini ve bu iletilere cevapları görmelerine olanak tanımaktadır (Hrastinski, 2008). Bu araştırma bağlamında, FaceLearning grup sayfası katılımcıların birbirleri ile bilgi alış verişine olanak tanımaktadır. Ancak, öğrenenlerin ifade ettikleri gibi bazı sorularına veya iletilerine cevap alamamanın verdiği hayal kırıklığı öğrenenlerin katılımlarının azalmasına neden olduğu görülmektedir. Örneğin K8'in ifadesi; “katılımın olmaması, yabancıların yazdıklarına cevap vermemesi” bu yorumu destekler niteliktedir.

İkinci olarak, görev desteği özellikle öğrenenler bir ürün ortaya koyarken, katılımın sağlanması açısından önem kazanmakta ve bu nedenle bu bağlamda gerçekleşen etkileşimlerin desteklenmesi önem kazanmaktadır (Hrastinski, 2008). Bu araştırma bağlamında, araştırmacı ve diğer öğretim elemanları öğrenenlere verilen tartışma konuları konusunda proaktif bir tutum takınmış ve öğrenenler için örnek cevaplama yöntemi olarak tartışmalara kendi yaşantılardan örneklerle katkı yapmışlardır. Ancak, öğrenenlerin dile getirdiği amaçtan sapma gibi durumlarında araştırmacının veya öğretim elemanlarının daha etkin bir rol alarak bu tür sapmalarını önlemesi gerektiği aşikardır. Bir başka deyişle, görevden sapma örneklerinin etkin katılımı olumsuz etkilediği gözlenmiş ve bu durum konusunda öğretim elamanın daha etkin bir rol alması gerektiği düşünülmüştür.

Son olarak, sosyal destek öğrenenlerin bilgi inşası ve işbirlikli çalışmalarını teşvik etmek açısından önemlidir (Hrastinski, 2008). Sosyal destek (anektodlar, kişisel yaşantılardan örnekler) öğrenenlerin iletişim ve etkileşiminin desteklendiği yaratıcı ve açık bir öğrenme ortamı yaratılmasına katkı sağlamaktadır (Hillman, 1999). Bu araştırma bağlamında, tasarlanan tartışma etkinliklerinin bireylerin yaşantılarından örnekler sunmalarına olanak tanıyacak şekilde tasarlanmış ve üstte de belirtildiği gibi grubun öğretim elemanları örnek yaşantılarını paylaşmıştır. Öte yandan Şekil 72 grup üyelerinin de birbirlerine sosyal destek sağladığını göstermektedir. Ancak, öğrenen ifadelerinde görüldüğü üzere, örneğin K20'nin “ordaki (FaceLearning) insanların pek

konusmuyo olmasından” söz etmesi bazı durumlarda diğer katılımcılardan cevap/tepki alamamanın veya bu cevapların/tepkilerin yeterli olmadığı algısının sosyal destekten yoksun kalma algısına yol açtığı ve üyelerin katılımına olumsuz yansıdığını göstermektedir.

Şekil 72: FaceLearning'te Sosyal Destek

Yukarıda belirtilen aktif katılımın azalmasına etki eden faktörlerin azaltılması amacıyla daha etkin katılımı teşvik edecek, öğrenenler için daha anlamlı etkinlik ve tartışmaların tasarlanması gerektiği düşünülmektedir. Öğrenenlerin ödev yapmak için değil, diğer üyelerle yapılandırılmamış (informal) bir biçimde etkileşime geçmek için sayfayı ziyaret etmelerini sağlayacak etkinliklerin tasarlanması öğrenenlerin sosyalleşerek öğrenmelerine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

5.5.2.2 Amaçtan sapma

Araştırmalar Facebook'un öğrencilerin akademik çalışma zamanlarından çaldığını, çalışmalarını ertelemelerine ve dikkatlerinin dağılmasına yol açtığını belirtmektedir (Cowler-Amoss, 2012; Junco, 2012b; Psychyl, 2008). Bu araştırma bulgularına benzer bir şekilde, araştırmaya katılan öğrenen ve öğretim elamanları bazı öğrenenlerin

FaceLearning grup sayfasını belirlenen hedef eğitsel amaçlara yönelik kullanmadıkları doğrultusunda endişelerini dile getirmişlerdir.

Yabancı dil öğrenme sürecinin Facebook ve FaceLearning grup sayfası ile desteklenmesine yönelik öğrenenlerin büyük bir oranının (n=24) herhangi bir olumsuz veya istenmeyen durumla karşılaşmadıklarını ifade etmelerine rağmen Türkiye’den dört öğrenen FaceLearning’in amaç dışı kullanımı ile ilgili görüş bildirmektedir. Özellikle diğer üyelerinin yoğun duygu içerikli iletişim kurmaları Türkiye’den katılan bu kız öğrenenleri olumsuz etkilediği görülmektedir. Şekil 73’te FaceLearning ekran alıntısı bu duruma bir örnek olarak verilebilir.

“Bazı kişilerin sevgi cümleleri kullanmalarından rahatsız oldum” (K13).

“Bazıları facelearning’i öğrenim amacı dışında kullanıyor. Bu yüzden olumsuz bir yönle karşılaştım” (K22).

“Sınıfta kullanımın azalması, amacı dışında kullanılması (FaceLearning’i daha az ziyaret etmeme neden oldu” (K20).

“Farklı ülkelerdeki insanların amaç dışına çıkıp hoş olmayan muhabbetler kurması” (K23).

Şekil 73: Yoğun Duygu İçerikli Bir FaceLearning İletisi

Türkiye’den katılan öğrenenlerin olumsuz olarak algıladıkları amaç dışı diğer kullanım ise bazı durumlarda Türkçe iletişim kurulması olduğu görülmektedir. Türkiye’den dört

öğrenen Türkçe kullanılmasından duydukları rahatsızlığı aşağıda verilen ifadelerle dile getirmektedir.

“İngilizce konuşulması gerekirken bazen Türkçe konuşulması” (K25).

“O Türkçe yazıp ben İngilizce yazınca haliyle ortada karışıklık oldu” (K13).

“Çoğunlukla Türkçe konuşulması dışında olumsuz bir durumla karşılaşmadım” (K19).

“Bazıları (sınıf arkadaşları) Türkçe konuştuğu için rahatsız oldum” (K23).

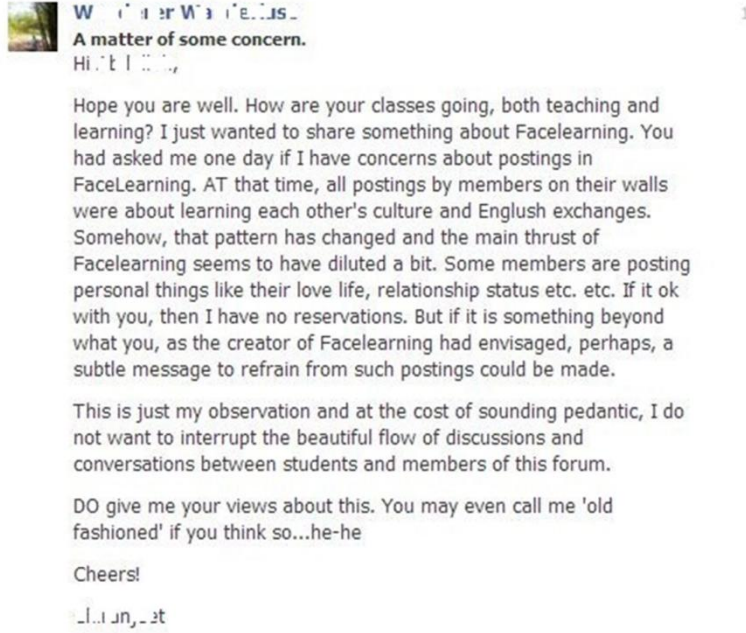
Şekil 74: FaceLearning Sayfasında Türkçe Kullanımı

FaceLearning sayfası iletileri incelendiğinde iki iletinin Türkçe olarak yazıldığı görülmektedir (Şekil 74). Ancak, üyelerin sohbet özelliği ile birbirleriyle iletişimlerinde sözü edilen “sevgi sözcükleri kullanımı” veya “Türkçe kullanımı” öğrenenler için olumsuz bir durum olarak algılanmış olabilir.

Öğrenen ifadelerine paralel olarak, araştırmanın öğretim elemanı katılımcılarından Chi bazı öğrenenlerin FaceLearning’i öğrenme hedeflerinden sapacak şekilde kullandığı durumlar olduğunu dile getirmektedir. Chi; “bazı üyeler, bence, sadece yüzeysel nedenlerle buradalar. Pek akademik tarafla ilgilenmiyorlar” demektedir. Dolayısıyla Chi, akademik olmayan iletilerden rahatsızlığını ortaya koymaktadır. Chi bu durumu ayrıca araştırmacı ile kişisel bir diyalogunda da belirtmektedir (bknz; Şekil 75).

Chi’nin ve bazı öğrenenlerin de belirttiği üzere bazı üyelerin Facebook’u eğitsel bir araç olarak kullanmaktan ziyade, sosyal yaşamdaki Facebook kullanım alışkanlıklarını da

FaceLearning'e taşıdıkları görülmektedir. Bu da, bazı öğrenenlerin amaçtan sapıldığını algılamalarına ve dolayısıyla öğrenme ortamının olumsuz etkilenmesine neden olduğu söylenebilir.

Şekil 75: Akademik dışı Facelearning Kullanımına İlişkin Chi'nin Dile Getirdiği Düşünceler

5.5.2.3 Siber zorbalığa maruz kalma

Bireylerin birbirleriyle iletişimlerinde önemli bir yere konumlanmakta olan sosyal ağ sitelerinde gerçekleşen çevrimiçi etkileşimlerin çoğunlukla olumlu veya nötr olduğu ifade edilse de bazı etkileşimlerin sonuçlarının siber zorbalığa maruz kalma veya siber zorbalık yapma riskleri ortaya çıkardığına dikkat çekilmektedir (Tokunaga, 2010). Siber zorbalık “kendini korumakta zorlanan tek bir bireye ya da bir grup bireye yönelik elektronik iletişim araçları kullanılarak yapılan bireysel veya toplu saldırgan davranış” olarak nitelendirilmektedir (Carter, 2013: 1229). Siber zorbalığı tetikleyen faktörler algılanan anonimlik, e-iletişime sınırsız ve kolay erişim ve fiziksel temas olmadan etkileşime geçebilme olarak gösterilmektedir (Carter, 2013). Siber zorbalıktaki amaç utandırmak, incitmek, küçük düşürmek, kızdırmak, intikam almak, dalga geçmek ve/veya başkaları üzerinde baskı kurmaktır (Carter, 2012). Kısa mesaj, e-posta ve sosyal

medya gibi farklı araçlar yoluyla ve öfke kusma, aşağılama, itibarsızlaştırma, onur kırıcı/kızdırıcı semboller kullanma, cinsel taciz, dışlama, rahatsızlık verme ve kaba/küfürü dil kullanma gibi çeşitli şekillerde yapılabilmektedir (Carter, 2013).

Araştırmaya Türkiye’den katılan altı kız öğrenenin ifadelerinden bu bireylerin siber zorbalığa maruz kaldıklarını göstermektedir. Bu öğrenenlerin diğer birey(ler) tarafından rahatsızlık verme yoluyla siber zorbalığa maruz kaldıkları; kendi ifadeleriyle “arkadaşlık tekliflerinden” ve “uygunsuz dil” kullanımından rahatsız oldukları görülmektedir. Bu öğrenenlerin siber zorbalığa maruz kaldıklarını ima eden ifadeleri aşağıda verilmektedir. Bu öğrenenlerin çevrimiçi cinsel taciz olarak da nitelendirilebilecek seviyede “arkadaşlık teklifleri, asılmalar, uygun olmayan dil kullanımına” maruz kaldıkları anlaşılmaktadır.

“Araştırma ödevim için birileriyle yazışırken çeşitli tekliflerde bulunan bir çok insan oldu” (K21).

“Beni rahatsız eden kişiyi sildim. Burası arkadaşlık sitesi değil öğrenim amacıyla açılmış bir site olduğunu söyledim” (K22).

“Asılmalar, takılmalar oldu” (K15).

“Farklı ülkelerdeki insanların amaç dışına çıkıp hoş olmayan muhabbetler kurması” (K23).

“Bazı kişilerin uygunsuz konuşmalarından rahatsız oldum. Sevgi cümleleri kullanmalarından veya saçma sapan resimler yüklemelerinden...” (K13).

Yukarıda belirtilen siber zorbalık örneklerine ek olarak, başka bir kız öğrenen (K24) fotoğrafının izni dışında kullanılarak kendisiyle “alay edildiğini” ifade etmektedir (K 24; “Biri resmimi çalıp kendi profiline koydu. Alay ettiler benle”). Bu durumla ilgili ne gibi bir önlem aldığı sorulduğunda;

“Facebook’tan mesaj gönderip kaldırmasını söyledim. Özür diledi ve resmimi kaldırdı. Facebook hesabımdan sildim ve birkaç gün mesaj atıp ısrarla eklememi istedi. Eklemedim istemediğimi söyledim” (K24) cevabını vermektedir.

Dolayısıyla, fotoğrafının kaldırılıp, özür dilenmesine rağmen siber zorbalık yapan bireyin ısrarla arkadaşlığa devam etme mesajları göndererek rahatsızlık vermeye devam

ettiği görülmektedir. Bu duruma şahit olan K19 fotoğrafın başka bir ülkeden (araştırma dışı) tarafından kullanıldığını bildirmektedir. FaceLearning üyeleri arasında söz konusu ülkeden katılımcıların olmaması, bu rahatsızlık veren bireyin K24'ün FaceLearning üyelerinin arkadaşları arasından veya Facebook'ta kendi tanışarak eklediği bir birey olduğuna işaret etmektedir. Buna rağmen, katılımcıların siber zorbalık riskleri ve bunları önlemeye yönelik alınabilecek güvenlik ve gizlilik önlemleri konusunda farkındalıklarının artırılması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan, Türkiye'den bir erkek öğrenenin siber zorbalık yaptığı da kendi ifadelerinden tesbit edilmiştir. Bu öğrenenin diğer üyelere bazılarını için onur kırıcı/kızdırıcı ve/veya ırkçı olarak algılanabilecek bir resmi (Adolf Hitler) profil resmi olarak yapması sonucu başka bir bireyle uygunsuz/kaba bir dille tartıştığı anlaşılmaktadır. Bu öğrenenin ifadesi aşağıda verilmiştir.

“Profil resmine Adolf Hitler'i koyunca şerefsizin biri küfür etti. Bende ana, bacı girdim... Ben masumum :-)” (K3).

Yukarıda örneği verilen siber zorbalık türü, bir çevrimiçi öğrenim ortamının dinamiklerini olumsuz etkileyen en önemli ve tehlikeli siber zorbalık tehditleri arasında değerlendirilmelidir. Dolayısıyla, benzer bir projeye dahil edilecek bireylerin seçiminde ırkçı ve/veya onur kırıcı davranışlara eğilimi olan bireylerin dışarıda tutulacak şekilde karar verilmesi ve projeye katılacak bireylerin siber zorbalık kapsamında kabul edilebilecek davranışlar ve kültürel farklılıklar konusunda farkındalık oluşturulması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Yüz yüze yapılacak bu farkındalık oluşturma etkinliklerinin çıktılarının ayrıca sanal ortamda paylaşılmasının ve gerekirse “kullanım sözleşmesi” gibi bir bildiri hazırlanmasının ileride karşılaşılabilecek siber zorbalık tehditlerine karşı önceden önlem alınması açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

5.5.2.4 Gizlilik ve güvenlik endişeleri

Facebook sosyal ağ sitesinin yapısı kişisel bilgilerin kullanıcıların profil sayfalarında sergilenmesine olanak tanımaktadır. Kullanıcılar bu bilgilere kimlerin erişebileceğine ve kimlerin erişimine bu bilgilerin kısıtlanabileceğine karar verebilmelerine rağmen, sosyal ağ sitelerinde gizlilik ve güvenlik tehditlerinin farkında olmayan bireyler kişisel bilgilerine erişimi herkese açık bırakabilmektedirler. Bu durum onları olası gizlilik ve

güvenlik risklerine karşı savunmasız bırakmaktadır. Araştırmalar öğrencilerin Facebook'taki profil sayfalarında kendileri ile ilgili gerçek bilgiler verdiklerini ortaya koymaktadır (Lampe vd., 2006; Pempek vd., 2009; Stern ve Taylor, 2007; Young ve Quan-Haase, 2009). Bu nedenle, FaceLearning projesine başlanmadan önce katılımcılar olası gizlilik ve güvenlik tehditlerine karşı bilgilendirilmişlerdir.

Alınan önlemlere rağmen, araştırmanın öğretim elemanı katılımcıları uygulama süresince karşılaştıkları gizlilik ve güvenlik endişelerini dile getirmektedir. Bunun ilk örneği Emily'nin öğrencilerinin hesaplarını aile ve sosyal yaşamda tanıdıkları arkadaşlarına özel tutma istekleri nedeniyle diğer üyelerden gelen Facebook arkadaş isteklerini reddetmeleri olmuştur. Öte yandan, bu öğrenciler diğer üyelerden gelen istekleri kabul etmedikleri için bu üyeleri üzmetten çekindiklerini Emily'e bildirmişler ve bazı durumlarda yeni bir Facebook arkadaşlık isteklerini kabul etmek durumunda kalmışlardır.

“Öncelikle en önemlisi FaceLearningcileri üzmetkten endişe duyuyorlardı. İkinci olarak, bu gizlilik durumuna nasıl tepki vereceklerini bilmiyorlardı. Bazıları onları arkadaş olarak ekledi, bazıları yeni bir Facebook hesabı oluşturup yeni arkadaşları buradan ekledi” (Emily).

Emily ayrıca Facebook'ta karşılaşılabilecek gizlilik ve güvenlik konusuna vurgu yaparak; “öğrencilerin özel yaşamlarının gizliliği Facebook'un eğitim amaçlı kullanımında anahtar konumda” olduğunu ifade etmektedir. Emily; “öğrencilerin mahremiyetinin korunması için sadece öğrenme amaçlı olarak kullanılacak özel bir hesap açma seçeneği öğrencilere sunulması” gerektiğinin altını çizmektedir.

Benzer bir biçimde Chi de gizlilik konusuna vurgu yapmaktadır ve “grup sayfasının üye olmayanların veya diğer insanların giremeyeceği” şekilde düzenlenmesi gerektiğini aksi takdirde bu bireylerin “gereksiz şeyler hakkında yorum yapmalarının olumsuz bir etkiye neden olacağını” ifade etmektedir. Bir başka deyişle Chi, Facebook'un dünya genelinden insanları bir araya getirme potansiyelinin dışarıdan gelen müdahalelere zemin hazırladığı ve dolayısıyla eğitsel amaçlardan sapılmasına yol açabileceği konusunda uyarılarda bulunmaktadır. Emily ve Chi'nin yanı sıra, Erik küçük yaştaki öğrenenler açısından güvenlik ve gizlilik endişelerini dile getirmektedir.

“(Facebook’un) Formatı beğeniyorum ancak ben büyük ihtimalle eğitim için özel olarak tasarlanmış bir web sitesini kullanırdım (Ning/Schoology) çünkü çocuklara öğretmenlik yapıyorum ve daha fazla güvenlik gerekiyor” Erik.

Erik Facebook’un küçük yaştaki öğrenenlerin maruz kalabileceği güvenlik ve gizlilik risklerine vurguyapmaktadır. Ayrıca Erik, öğrenenlerin “Facebook gibi sosyal ağ sitelerinin eğitsel değerini anlayabilmeleri için belirli bir olgunluk seviyesine erişmeleri” gerektiğinin altını çizmektedir.

5.5.2.5 Teknik problemler

Türkiye dışından katılan öğrenenler teknik bir problemden bahsetmemelerine rağmen, Türkiye’den katılan beş öğrenen internete erişim veya internetin yavaş olması gibi teknik problemlerden söz etmektedir. Bu öğrencilerin Facebook ve FaceLearning üzerinde geçirdikleri zaman üzerinde internet erişim probleminin olumsuz bir etkisi olduğu görülmektedir. Ayrıca bu öğrenenlerin FaceLearning tecrübesi ile ilgili algılarını bu durumun olumsuz etkilediği gözlenmektedir. Örneğin; K17’ye “diğer derslerinin de benzer bir Facebook grubuyla desteklenmesini isteyip istemediği” sorulduğunda “hayır, çünkü internet sorunu olanlar için iyi birşey değil” cevabını vermektedir. Dolayısıyla, K17’nin yaşadığı erişim problemi onun FaceLearning tecrübesine ilişkin olumsuz algı geliştirmesine neden olduğu söylenebilir. İnternet erişim ve/veya yavaş internet problemine ilişkin öğrenen ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“Yurttan rahat bağlanamıyorum internete kesiliyor bazen. Çok uzun zaman açılmıyor” (K14).

“Evde internetin ve bilgisayarın olmaması... İnternete girme sorunu olduğundan...” (K17).

“İnternet erişiminin daha ucuz ve kolay olması gerekiyor” (K9).

“Yurtta her an bilgisayar bulamamak...” (K10).

“Laptop’a sahip değilim ve yurtta cafeye gitmek istemiyorum” (K8).

Öğrenenlerin büyük çoğunluğunun (n=29) internet erişimi ile ilgili bir teknik problemle karşılaşmamalarına rağmen, bu çalışmada bazı öğrenenlerin ifadelerinden elde edilen bulgular alanyazında teknoloji ile ilgili çekinceler arasında bilgisayar ve internet bağlantısına erişim problemlerine vurgu yapan araştırmaların bulgularıyla paralellik

göstermektedir (Piriyasilpa, 2011; Saykili, 2010; Yunus vd., 2012). Dolayısıyla, öğrenenlerin benzer bir şekilde yabancı dil öğrenme süreçlerinin internet tabanlı teknolojilerle desteklenmesinde olumlu algı geliştirmelerine internet erişimi gibi teknik problemlerin etkisi olduğu söylenebilir. Bu nedenle, öğrenenlerin internet erişim olanaklarının ve seçeneklerinin artırılmasına ek olarak erişimin eşit düzeyde ve kolay hale getirilmesi öğrenme süreci hakkında daha olumlu bir algı geliştirilmesi açısından önemlidir. Böylelikle, öğrenenlerin istedikleri zaman kolaylıkla sanal öğrenme ortamına erişimleri sağlanacak ve bu ortamların sağladığı iletişim kolaylıklarının potansiyelinden tam anlamıyla faydalanılabilecektir.

6. Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlar ve önerilere yer verilmektedir.

6.1 Sonuç

Özellikle son on yılda büyük bir ivme ve popülerite kazanan sosyal ağ siteleri bireylerin birbirleriyle iletişime girme ve haberleşme biçimlerinde köklü değişikliklere yol açan önemli teknolojik etmenler arasında yer almaktadır. Kullanıcı kitlesinin esasen genç yetişkinlerin oluşturduğu sosyal ağ siteleri (ComScore Inc., 2011) genç nesil tarafından hayatın çeşitli alanlarında ustaca kullanılmaktadır. Bu nedenle, bu genç nesil söz konusu sosyal içerikli teknolojik hizmetlerin akademik yaşantılarına da entegre edilmesini talep etmektedir (Dahlstrom vd., 2011; Mason ve Rennie, 2008). Etkili eğitim uygulamaları açısından, geleneksel sınıf sınırlarını aşmaya olanak tanıyan teknolojilere ve bu teknolojiler yoluyla öğretmenler ve alan uzmanlarıyla kurulan bağlantılara öğrenenlerin değer verdiği ifade edilmektedir (Dahlstrom vd., 2011). Buna ek olarak, söz konusu sosyal tabanlı teknolojilerin öğrenmeyi daha yaratıcı ve eğlenceli hale dönüştürme, öğrenenlerin gerçek akademik potansiyellerine erişmesini sağlama ve öğretim kalitesini artırma gibi eğitsel avantajlardan öğrenenlerin faydalanmak istediklerinin altı çizilmektedir (Dahlstrom vd., 2011). Öğrenenlerin büyük bir çoğunluğu tarafınan benimsenmiş olmalarına rağmen, sosyal ağ sitelerinin eğitim ortamlarında kullanımına dönük öğrenen ve öğretici tecrübelerini içeren bilgi dağarcığı oldukça sınırlıdır (Madge vd., 2009; Towner ve Munoz, 2011). Bununla birlikte, konu ile ilgili derin öngörüler sunan eğitim araştırmalarının sayısının, ve dolayısıyla mevcut bilgi birikiminin, sınırlı olması bu sosyal teknolojilerin eğitim alanına etkilerinin tam anlamıyla anlaşılmasının önündeki en büyük engellerden biri olduğu savunulmaktadır (Towner ve Munoz, 2011). Bu nedenle, mevcut araştırma öğrenenler tarafından en yaygın olarak kullanılan sosyal ağ sitesi olan Facebook'un yabancı dil eğitimi sürecinde eğitsel destek aracı olarak kullanılmasına yönelik öğrenen ve öğretici yaşantılarını ve görüşlerini ortaya koymak suretiyle alanyazındaki eksikliğin giderilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Dolayısıyla, bu araştırmadan elde edilen sonuçların öncelikli olarak genel çerçevede eğitim ve dar çerçevede yabancı dil eğitimi paydaşları için sosyal ağ sitelerinin eğitim alanında kullanılmasının beraberinde getirebileceği eğitsel faydalar ve sorunlar hakkında derinlemesine anlayış ve öngörüler sunması beklenmektedir.

Yabancı dil eğitim sürecinin Facebook sosyal ağ sitesi ile desteklenmesi bağlamında araştırmacı tarafından dünyanın çeşitli bölgelerinden İngilizce öğrenen, öğretim elemanı ve ana dili İngilizce olan bireylerin üye olduğu FaceLearning adlı bir Facebook grubu oluşturulmuştur. Öğrenenlerin örgün eğitim yoluyla aldıkları yabancı dil (İngilizce) derslerine ek olarak, öğrenenler bu grup sayfası bünyesinde diğer öğrenen, öğreten ve ana dili İngilizce olan bireylerle hedef dilde iletişim ve etkileşime geçmişlerdir. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgubilimsel) durum çalışmasının benimsendiği bu çalışmada hazırlanan nitel ankete 17'si erkek ve 17'si kız olmak üzere toplam 34 öğrenen (Türkiye'den 25 ve Türkiye dışından 9) ve üç İngilizce öğretim elemanı (hepsi Türkiye dışından) katılmıştır.

Araştırmada öncelikli olarak öğrenenlerin sosyal ağ sitesi ve Facebook kullanım profilleri çıkartılmıştır. Elde edilen bulgular araştırmanın öğrenen katılımcıları arasında en yaygın olarak kullanılan sosyal ağ sitesinin Facebook olduğunu göstermektedir. Bu bulgu alanyazındaki diğer çalışmaların bulgularıyla örtüşmektedir (Anderson, 2014; Dikme, 2013; İşçioğlu, 2012; Selwyn, 2009; Taydaş, 2012). Araştırmaya katılan öğrenenlerin Facebook üzerinde geçirdikleri süre incelendiğinde, Türkiye dışından katılan öğrenenlerin Türkiye'den katılanlara oranla günde ortalama neredeyse bir saat daha fazla zaman geçirdikleri saptanmıştır (sırasıyla 3 saat 24' ve 4 saat 12'). Öte yandan, bu araştırmaya katılan öğrenenlerin bir günde Facebook'ta diğer araştırmalarda belirtildiğinden daha fazla zaman geçirdikleri saptanmıştır. Alanyazındaki araştırmalar öğrencilerin Facebook'ta 10-60 dakika zaman geçirdiklerini göstermektedir (Christofides vd., 2009; Joinson, 2008; Lampe vd., 2006; Pempek vd., 2009; Sheldon, 2008a; Ross vd., 2009; Stern ve Taylor, 2007; Valenzuela vd., 2009). Bu araştırmanın verilerine göre Türkiye'den kız katılımcılar erkeklere oranla daha fazla zaman geçirirken, Türkiye dışından erkek katılımcılar kızlara göre daha fazla zaman geçirmektedir. Ancak, araştırmada yer alan katılımcı sayısının az olması nedeniyle, Türkiye ve Türkiye dışından öğrenenlerin Facebook kullanım profillerinin karşılaştırılabilmesi için daha geniş çaplı tarama çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırmadan elde edilen veriler (öğrenen ve öğreten ifadelerine ek olarak FaceLearning grup sayfası alıntıları) yabancı dil eğitimi sürecinin Facebook ile desteklenmesine ilişkin iki ana tema etrafında toplanmıştır; 1) Öğrenme üzerine olumlu etkiler ve 2)

Öğrenme üzerine olumsuz etkiler. Bu iki ana tema aşağıda verilen alt temalara ayrılmaktadır. Facebook'un eğitsel destek aracı olarak kullanımında araştırma bağlamında elde edilen sonuçlar:

1. Öğrenme Üzerine Olumlu Etkiler:

Öğrenme
Bağlamı	{	a. Yapılandırılmamış öğrenme fırsatları sağlama
		b. İşbirlikli öğrenme olanakları sunma
Yabancı Dil
Eğitimi Bağlamı	{	c. Yabancı dil öğrenimine karşı olumlu tutum geliştirmeye katkı sağlama ve yabancı dil öğrenme motivasyonunu artırma
		d. Anlamlı dil etkinlikleri sağlama ve hedef dile maruz kalma fırsatları sunma
Sosyal
Bağlam	{	e. Öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten ilişkilerinin geliştirme fırsatları sunma
		f. Kültürel farkındalık gelişimine katkı sağlama

2. Öğrenme Üzerine Olumsuz Etkiler

Özneye
ilişkin	{	a. Aktif katılımın düşmesi
		b. Amaçtan sapma
Özneye ve
İletişim Ortamına
İlişkin	{	c. Siber zorbalığa maruz kalma
		d. Güvenlik ve gizlilik endişeleri
		e. Teknik problemler

Bu araştırma bağlamında elde edilen bulgular Facebook'un öğrenme sürecini desteklemek amacıyla kullanılmasının öğrenenlere doğal öğrenme fırsatları sunduğunu göstermektedir. Araştırmada elde edilen bu sonuç alanyazındaki diğer çalışmalar tarafından desteklenmektedir (Cain ve Policastri, 2011; Grosbeck vd., 2011; Lampe vd., 2011; Madge vd., 2009; Towner ve Munoz, 2011). Bu araştırmada öğrenenlerin sosyal bir topluluk görevi gören FaceLearning grup sayfasında gerçekleştirdikleri yapılandırılmamış etkileşimler yoluyla hedef dile ilişkin dilbilgisi veya yapısal özelliklerin yanı sıra söylemde yer alan işlevsel ve iletişimsel özellikleri de edinmelerine katkı sağladığı belirlenmiştir. Dolayısıyla, Facebook'un samimi (informal) yapısının yapılandırılmamış öğrenme etkinliklerinde öğrenmeye ve başarıya etki eden önemli öğelerden biri olduğu bulgusu bu araştırma sonuçları tarafından da

desteklenmektedir (Cain ve Policastri, 2011; Isacson ve Gretzel, 2011; Towner ve Munoz, 2011).

Bu araştırmanın sonuçlarına göre Facebook'un öğrenme üzerine olumlu bir diğer etkisi işbirlikli öğrenme fırsatları yaratmasıdır. Bu bulgu, Facebook'un eğitim ortamlarına etkisini inceleyen alanyazındaki diğer çalışmaların bulgularıyla uyum göstermektedir (Goodband vd., 2011; Isacson ve Gretzel, 2011; Lampe vd., 2011; Muñoz ve Towner, 2011; 2009; Smith ve Caruso, 2010). Öte yandan, yabancı dil eğitimi bağlamında yapılan çalışmalar Facebook'un dil eğitimi sürecinde işbirlikli dil öğrenme etkinliklerine olanak tanıdığı sonucuna işaret etmektedir (Omar vd., 2012; Saykili, 2010; Shih, 2011; Terantino, 2011). Öğrenenlerin akranları ve öğretim elemanları ve ana dili İngilizce olan grup üyeleri ile gerçekleştirdikleri iletişim ve etkileşimler sayesinde sosyal ve işbirlikli bir öğrenme sürecine maruz kaldıkları araştırmada elde edilen öğrenen, öğretici ifadeleri ve grup iletilerinden anlaşılmaktadır. Öğrenenlerin diğer bireylerle iletişim halinde, işbirlikli öğrenmenin önemli öğeleri arasında gösterilen birbirlerine sorular sorma, birbirinden bilgi alma, birbirlerinin fikirlerini/çalışmalarını değerlendirme, denetleme ve izleme etkinliklerini (Chiu, 2008) gerçekleştirerek diğer grup üyelerinin bilgi, becerileri ve tecrübelerinden faydalandıkları ifade edilmektedir.

Araştırmanın sonuçları yabancı dil eğitimi bağlamında öğrenenlerin Facebook kullanımıyla yabancı dil öğrenimine karşı olumlu tutum geliştirdikleri ve yabancı dil öğrenme motivasyonlarının arttığını göstermektedir. Bu bulgu alanyazındaki çeşitli araştırmalar tarafından benzer bir şekilde desteklenmektedir (Aubry, 2009; Balaman, 2012; Blattner ve Fiori, 2009; Donmus, 2010; Promnitz-Hayashi, 2011; Kabilan vd., 2010; Medley, 2009; Saykili, 2010; Shih, 2011; Terantino, 2011; Wu ve Hsu, 2011; Yunus vd., 2012). Bu araştırmada öğrenenlerin sınıf içerisinde edindikleri dil becerilerini FaceLearning grubunda diğer üyelerle etkileşim sayesinde uygulamaya koyma fırsatları elde ettikleri saptanmıştır. Bu durum öğrenenlerin motivasyonları üzerine olumlu etki yaratmış ve hedef dile ve bu dili öğrenme sürecine daha olumlu tutumlar geliştirmelerine katkı sağlamıştır. Facebook'un özünde iletişim ve etkileşim odaklı sosyal yönünün motive edici eğitim etkinliklerine yol açtığı bulgusu (Mitchell, 2012) bu araştırma tarafından desteklenmektedir.

Yabancı dil eğitimi bağlamında elde edilen diğer bir sonuç ise; Facebook'un öğrenenler için anlamlı dil etkinlikleri sağlama ve hedef dile maruz kalma fırsatları sunma potansiyelidir. Alanyazındaki diğer çalışmaların bulguları benzer sonuçlara işaret etmektedir (Blattner ve Fiori, 2011; Kabilan vd., 2010; Medley, 2009; Omar vd., 2012; Saykili, 2010; Saykili ve Genç Kumtepe, 2014). Dünyanın çeşitli bölgelerinden katılımcıların yer aldığı çok kültürlü sosyal bir alan olarak tasarlanan FaceLearning grubunun doğal yapısı nedeniyle bu ortamdaki iletişim dilinin hedef dil olmasının bu sonuca katkı yaptığı değerlendirilmektedir. Bu grupta gerçekleşen etkileşimler incelendiğinde öğrenenlerin doğal nedenlerle iletişim ve etkileşime geçtikleri ve bunun sonucu olarak doğal ve anlamlı dil etkinliklerine maruz kaldıkları sonucuna varılmaktadır.

Araştırmada elde edilen veriler sosyal bir platform olan Facebook ve FaceLearning grup sayfasındaki iletişim ve etkileşimlerin öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten ilişkilerinin gelişmesine katkı sağladığı sonucuna varılmaktadır. Bu bulgu alanyazındaki çeşitli araştırmalarda da görülmektedir (Blattner ve Fiori, 2009; Mahdi ve El-Naim, 2012; Medley, 2009; Omar vd., 2012; Piriyaşilpa, 2011; Promnitz-Hayashi, 2011; Saykili, 2010; Saykili ve Genç Kumtepe, 2014; Shih, 2011; Terantino, 2011; Wu ve Hsu, 2011; Yunus vd., 2012). Facebook ve FaceLearning'te gerçekleşen etkileşimlerin öğrenenlerin birbirlerini daha yakından tanımalarına olanak tanınmasının yanı sıra, öğrenenlerin öğretim elemanlarını daha iyi anlamalarına ve öğretim elemanlarının eğitim felsefelerini öğrenenlere daha iyi aktarabilmelerine katkı sağladığı öğrenen ve öğretmen ifadelerinden anlaşılabilir. Öte yandan, özellikle uzaktan eğitim yoluyla öğrenim gören öğrenenler ile dersin öğretim elemanı arasındaki etkileşimsel uzaklığının (transactional distance) bu yolla azaltılabildiği sonucuna varılmaktadır.

Araştırma kapsamında oluşturulan FaceLearning grubunun farklı kültürlerden bireyleri bir araya getirmesinin kültürler arasında diyalogun geliştirilmesi için uygun bir zemin hazırladığı düşünülmektedir. Bunun sonucu olarak, araştırmaya katılan hem öğrenenlerin hem de öğretim elemanlarının farklı kültürlerden bireylerle gerçekleştirdikleri etkileşimlerin her iki paydaşın da kültürel farkındalıklarının gelişmesine katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Bu bulgu yabancı dil eğitim sürecinin Facebook ile desteklenmesine ilişkin yapılan diğer çalışmaların bulgularıyla paralellik

göstermektedir (Blattner ve Fiori, 2011; Medley, 2009; Mitchell, 2012; Saykili ve Genç Kumtepe, 2014). Kültürel etkileşimler yoluyla öğrenenlerin analiz, değerlendirme ve yansıtma gibi üst seviye düşünme becerilerini geliştirme olanakları elde ettikleri söylenebilir (Çakır, 2006; Kourova ve Modianos, 2013). Bu tür kültürler arası etkinliklerin öğrenenler için iletişim yeterliklerini geliştirme fırsatları sunduğu sonucuna varılmaktadır (Richards, 2006).

Araştırma bağlamında yabancı dil eğitimi sürecinin Facebook kullanımıyla desteklenmesinin öğrenme üzerine olumlu etkilerinin yanı sıra, bir takım olumsuz etkilere de ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğrenen ve öğretim elemanları FaceLearning grubu etkileşimlerine aktif katılımın zamanla azaldığına dikkat çekmektedirler. Bu durumun, grubun öğrenme dinamiklerini olumsuz etkilediği sonucuna varılmaktadır. Başlangıçta ilgi çekici görünen öğrenme ortamının Facebook'la zenginleştirilmesi olgusunun zamanla öğrenenler için ilk çekiciliğini yitirdiği gözlenmiştir. Bu bulgu, teknoloji merkezli yaklaşımların öğrenmeye karşı motivasyon eksikliği olan öğrenenlerde yaratacağı ilk ilginin zamanla kaybolacağı öngörüsünü (Anderson, 2007: 31) desteklemektedir. Çalışma bağlamında öğrenenlerin ilgi kaybının nedenlerinden birinin de öğrenenlerin yapmaları istenen zorunlu ödev/görevler olduğu belirlenmiştir. Nitekim, öğrenenler bu zorunlu ödev/görevlerden duydukları rahatsızlığı dile getirmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrenen ve öğretim elemanları bazı grup üyelerinin projenin dil öğrenimi destekleme amacından saptığı konusunda çekincelerini belirtmektedirler. Bunun nedeni olarak, Facebook'un özünde bir sosyalleşme ve eğlence aracı olarak görülmesinin ve bazı öğrenenlerin bu ortamı öğrenme aracı olarak algılamada zorlanmaları gösterilebilir. Bir başka deyişle, Facebook'un doğasında öğrenenlerin dikkatini dağıtacak ve onları akademik çalışmalardan uzaklaştıracak öğeler bulunduğu ve DYS'ye göre farklı dinamiklere sahip olduğu sonucuna varılabilir. Bu durumun öğrenenlerin yalın öğrenme etkinliklerine olumsuz etkileri olabilir. Bu sonuç, alanyazında yapılan diğer çalışma bulgularını destekler niteliktedir (Cowler-Amoss, 2012; Gray vd., 2010; Junco, 2012b; Pychyl, 2008; Tınmaz, 2011).

Öğrenme üzerine olumsuz etkiye neden olan bir diğer durum ise bazı öğrenenlerin siber zorbalık örneklerine maruz kalmış olmalarıdır. Araştırmanın öğrenen katılımcılarından

sadece Türkiye’den kız katılımcıların (n=6) bu olumsuz durumla karşı karşıya kaldıkları saptanmıştır. Öte yandan, Türkiye’den bir erkek öğrenenle Türkiye dışından bir grup üyesinin istenmeyen kaba bir tarzda tartışmaları saptanmıştır. Facebook’un gayri resmi yapısının ve eğitimcinin kontrolü dışında bulunan kişisel alanların ve etkileşim olanaklarının varlığının öğrenenlerin bu tür siber zorbalık tehditlerine maruz kalmalarına yol açabildiği sonucuna varılmaktadır. Bu bulgu alanyazında benzer tehditlere dikkat çeken araştırma bulgularını yansıtır niteliktedir (Beger vd., 2011; Gross ve Acquisti, 2005; Madhusudhan, 2012).

Facebook’un eğitim ortamlarında kullanımına ilişkin ortaya konan en yaygın endişelerden bir diğeri de gizlilik ve güvenlik endişeleridir (Lampe vd., 2006; Pempek vd., 2009; Saykili, 2010; Stern ve Taylor, 2007; Young ve Quan-Haase, 2009). Araştırmaya katılan öğretim elemanları da gizlilik ve güvenlik noktasına vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla, Facebook’un özel yaşam ve kişisel bilgileri paylaşmayı teşvik eden yapısının aynı zamanda özel yaşamın ve kişisel bilgilerin korunması bağlamında zaafiyete yol açabildiği sonucuna varılmaktadır.

Araştırmada, öğrenenlerin büyük oranının (%97) araştırma öncesi Facebook üyesi oldukları belirlenmesine rağmen, öğrenenlerin internet erişim problemleri veya yavaş internet bağlantısı gibi teknik problemlerin etkili bir öğrenme tecrübesi yaşanmasını olumsuz etkilediği saptanmıştır. Araştırmalar Facebook’un öğrenciler arasında oldukça yaygın olarak kullanıldığını ancak buna rağmen öğrenciler arasında %100 erişim sağlanamadığını göstermektedir (Bicen ve Cavus, 2011; Bosch, 2009; Ellison vd., 2007; Hew, 2011; Joinson, 2008; Lampe vd., 2006; Lewis vd., 2008; Liu, 2010; Masrom ve Usat, 2013; Pempek vd., 2009; Selwyn, 2009; 2007; Sheldon, 2008a; Sponcil ve Gitimu, 2013; Roblyer vd., 2010). Bunun yanı sıra, öğrenenlerin internet erişim problemlerinin eğitim amaçlı Facebook kullanımını olumsuz etkilediğine işaret eden çalışmalar mevcuttur (Bosch, 2009; Piriyaşilpa, 2011; Saykili, 2010; Yunus vd., 2012). Dolayısıyla, hedef öğrenen kitlesinin Facebook gibi sosyal ağ sitelerinden uzak durma tercihlerinin öğrenme yaşantısı üzerinde olumsuz tutum geliştirilmesine neden olabileceği sonucuna varılmaktadır. Buna ek olarak, öğrenenlerin internet erişim problemlerinin sosyal ağ siteleri destekli bir eğitim uygulamasının istenilen hedeflere erişmesini olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir.

Çok kültürlü bir öğrenme ortamı olarak tasarlanan FaceLearning Facebook grup sayfasının doğal yapısının sosyal, doğal hedef dil etkileşimlerine olanak tanınmasının yukarıda verilen olumlu ve olumsuz etkilere neden olduğu sonucuna varılmaktadır. Söz edilen olumlu ve olumsuz etkilerin ortaya çıkışında Facebook'un özünde sosyalleşme aracı olarak tasarlanan topluluk tabanlı bir platform olma özelliğinin de katkı yaptığı değerlendirilmektedir. Bir başka deyişle, Facebook gibi sosyal ağ sitelerinin sosyal oluşum olarak topluluğu ön plana çıkararak, ancak eğitsel içerik dahil olmak ve bununla sınırlı olmamak üzere, içeriğin etkileşim aracı olarak hizmet gördüğü bir platform özelliği sergilediği sonucuna varılabilir (Selwyn, 2007). Araştırma bağlamında makro anlamda öğrenme, mikro anlamda yabancı dil eğitimi bağlamında ve sosyal bağlamda Facebook'un sahip olduğu saptanan öğrenme üzerine olumlu etkilerine rağmen, ortaya çıkan olumsuz etkilerin ise etkili bir öğrenme deneyimi yaşanmasında yapıcı olmaktan ziyade yıkıcı etkilere neden olabileceği de elde edilen kayda değer bir sonuçtur.

6.2 Öneriler

Özellikle son on yılda, şimdiye kadar hiçbir çevrimiçi hizmetin erişemediği kolektif bir yapıya erişen çevrimiçi sosyal ağların bireylerin ve toplumların yaşamlarında derin izler bıraktıkları gözlenmektedir. Eğitim kurumları ve eğitimciler yeni nesil sosyal tabanlı teknolojilerin itici güç olduğu toplumsal değişim ve baskıların karşısında durmak yerine, bu teknolojilerin eğitim ortamlarına yansımalarını anlamaya başlamalı ve onlardan en iyi şekilde eğitim amaçlı nasıl faydalanılabileceklerini belirlemeye çalışmalıdırlar. Bu nedenle, Facebook'un özellikle öğrenenler arasındaki popüleritesi ve öğrenenlerin bu sosyal ağ sitesinde geçirdikleri süre düşünüldüğünde, eğitim yaşantısının öğrenenlerin tanıdık oldukları ve ustalıkla kullandıkları bir teknoloji ile desteklenmesi eğitim açısından artı bir değer olarak kıymetlendirilebileceği düşünülmektedir. Facebook ve benzeri sosyal ağ sitelerinin öğrenenlerin davranış biçimlerini ve alışkanlıklarına ek olarak onların diğer öğrenenler, öğretim elemanları ve bilgi ile etkileşimlerini daha iyi anlamlandırmada yardımcı olabilecekleri değerlendirilmektedir. Bu şekilde, öğrenenlerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda daha etkili eğitim programlarının geliştirilmesine katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Öte yandan, Facebook ve benzeri sosyal ağ sitelerinin eğitim ortamında kullanılmasının büyük bir paradigma değişikliğine neden olacağını öngörmenin doğru bir yaklaşım

olmadığı değerlendirilmektedir. Bunun nedeni, verilen eğitimin kalitesinin tek başına yararlanılan teknolojiye bağlı olmaması; takip edilen eğitim/öğretim yaklaşımının (pedagoji), konu alanı ve bu konu alanının beraberinde getirdiği kültürün (bağlam) de en az teknoloji kadar önemli olmasıdır. Ancak, öğrenenlerin büyük bir çoğunluğunun günlük yaşamlarının önemli bir parçası haline gelmiş olan bir teknolojiye eğitsel amaçlı yeni bir kimlik kazandırılmasının olumlu çıktılara yol açacağı düşünülmektedir.

Öğrenme ortamlarında çevrimiçi sosyal ağların kullanılmasının yapılandırılmamış ve işbirlikli öğrenme fırsatları sunduğu gözlenmektedir. Bu tür öğrenme etkinliklerinin tasarlanmasında öğrenenlerin birbirleri ile etkileşimli olarak çalışmalarına olanak tanıyacak etkinlikler oluşturulmasının daha etkili öğrenme yaşantıları için önemli olduğu düşünülmektedir. Hatta, öğrenme etkinlikleri tasarımı karar aşamasında, öğrenenlerin de yer almasının onların ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda daha ilgi çekici etkinlikler oluşturulmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Facebook gibi sosyal ağ sitelerinin öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten ilişkilerini bir üst seviyeye çıkarmada faydalı olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, bu sitelerin öğretim elemanı tarafından her alanının kontrol edilememesinin eğitim amaçlı kullanılmalarında bir zaafiyet ortaya çıkarabileceği unutulmamalıdır. Öğrenenlerin birbirleri arasında gelişebilecek olumsuz diyalogların öğretim elemanın müdahale edemeyeceği bir alanda (örneğin; kişisel mesaj veya sohbet) gerçekleşebileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, bu tür bir destek uygulama seçilirken öğrenenlerin olgunluk seviyelerinin ve motivasyonlarının da etkili bir öğrenme yaşantısı için önemli değişkenler arasında yer aldığı değerlendirilmektedir. Öte yandan, öğrenen-öğreten ilişkileri açısından değerlendirildiğinde, bu tür iletişimlerin profesyonel sınırları aşmamasına dikkat edilmesi gerektiği önerilmektedir. Dolayısıyla, öğrenen-öğretim elemanı etkileşiminde kabul edilebilir davranışların sınırlarının ve taraflardan beklentilerin önceden belirlenmesi uygulama sürecinde yaşanabilecek olumsuz tutum ve davranışların önüne geçilmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, uzaktan eğitim programlarının sosyal ağ siteleri ile desteklenmesinin bu programlarda eksikliği hissedilen “sosyal etkileşim” problemine çözümler getirebileceği anlaşılmaktadır. Geleneksel öğretim yönetim sistemlerinin sosyal içerikli özellikleri olmasına rağmen (sohbet, tartışma panelleri) bu etkileşimlerin sosyalleşme yerine salt

içerik odaklı olması öğrenenlerin “sürekli dersteymiş” gibi algı geliştirmelerine yol açabilmektedir. Dolayısıyla, öğrenenlerin gayri resmi iletişimlerinden ortaya çıkabilecek yapılandırılmamış öğrenme fırsatları kısıtlanabilmektedir. Bu nedenle, sosyal ağ sitelerinin öğretim yönetim sistemlerine ek bir arka bahçe gibi kullanılmasının doğal ve samimi iletişimlerden doğabilecek yapılandırılmamış öğrenme fırsatlarını destekleyebileceği düşünülmektedir. Ayrıca, öğretim yönetim sistemlerine ait iletişim ve etkileşim odaklarının öğrenmenin sosyal olgusunun da desteklenecek şekilde geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Çevrimiçi sosyal ağların yabancı dil eğitimi destekleme sürecinde kullanılmasının yabancı dil eğitimi bağlamına özgün olumlu etkilere yol açtığı gözlenmektedir. Facebook gibi dünyayı birbirine bağlayan sosyal teknolojilerin özellikle mono-dilli yabancı dil eğitimi ortamlarında kullanılması farklı kültürlerden öğrenen veya hedef dili ana dil olan bireylerle hedef dilde etkileşim fırsatları sunma açısından önem kazanmaktadır. Bu çerçevede oluşturulacak öğrenme etkinliklerinin özellikle öğrenenlerin diğer öğrenen ve ana dili hedef dil olan bireylerle iletişimini destekleyecek şekilde tasarlanması gerekmektedir.

Araştırma bağlamında karşılaşılan olumsuz durumlardan aktif katılımın düşmesinin nedenlerinden biri olarak, verilen zorunlu ödevler gösterilmektedir. Bu nedenle, öğrenenlerin bu tür bir eğitim etkinliğine katılımlarının gönüllülük esasına göre olmasının ne tür bir etkiye neden olacağına da araştırılması gerekmektedir. Bazı öğrenenlerin sosyalleşme ve iletişim kurma amacıyla değil, sadece ödev yapmak için bu platformda yer almalarının istenen ideal öğrenme çıktılarına ulaşılmasını olumsuz etkilediği görülmektedir. Dolayısıyla, öğrenenlerin bu ortamda farkında olmadan öğrenme (incidental learning) fırsatlarına daha fazla maruz kalmalarının sağlanması için zorunlu olmayan ancak ilgi çekici etkinliklerin tasarlanması gerekmektedir. Ayrıca, öğrenenlerin Facebook üzerinden grup çalışmaları ile öğrenme etkinliklerine katılımı teşvik edilebilir. Benzer bir şekilde, grubun ana dili hedef dil olan katılımcılarının grup bünyesinde bulunmuşluklarından ek puanlar almalarının onların çoğunlukla ödevleri olduğunu algıladıklarında ortamda iletişime geçmelerine yol açtığı görülmektedir. Bu nedenle, bu tür ortamlarda yer alması planlanan bireylerin diğer öğrenenlerin hedef dili

geliştirmelerine yardım etmeye gönüllü olma esasına göre belirlenmesinin daha doğal hedef dil etkinliklerinin gerçekleşmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Karşılaşılan diğer bir olumsuz durum olan amaçtan sapmayı önlemek amacıyla öğrenenlerin ve grupta yer almayı kabul eden bireylerin uygulamanın amaçları doğrultusunda bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Özellikle uygulama başlamadan önce amaçtan sapma ve öğrenme ortamını olumsuz etkileyeceği düşünülen örneklerin katılımcılarla paylaşılması, bu platformda kabul edilen/edilmeyen etkileşim tarzlarının ortaya konması açısından önemlidir. Ayrıca, grup katılımcılarının hedeflenen amaçlara aksi bir davranış ve tutum sergiledikleri tesbit edildiğinde karşılaşılabilecekleri yaptırımlar konusunda bilgilendirilmeleri gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda, sosyal ağ sitelerinde güvenlik, gizlilik ve siber zorbalık tehditlerine karşı ayrıntılı bilgilendirmelere de ihtiyaç duyulmaktadır.

Özellikle farklı kültürlerden gelen bireylerin sahip olabilecekleri hassasiyetler konusunda katılımcıların bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Bunun yanı sıra, çok kültürlü bir ortamda bulunmanın gerekliliklerinden olan kültürel çeşitliliğe değer verme, farklı anlayış ve inanışlara saygı gösterme, yeni fikir ve kültürlere açık olma, anlaşılır ve saygılı bir dil kullanma ve farklı kültürlere ilişkin basmakalıp olumsuz önyargılardan (stereotype) uzak durma gibi olumlu iletişim şekilleri konusunda katılımcıların bilinç kazanması gerekmektedir.

Gizlilik ve güvenlik tehlikelerine karşı öğrenenlerin farkındalıklarının gelişmesine yardımcı olmanın yanı sıra, uygulama için oluşturulan grupta yer alacak bireylerin sosyal sorumluluk sahibi olgun bireylerden seçilmesine özen gösterilmelidir. Ayrıca, gruba tamamen gizli bir özellik kazandırılmalı ve böylece dışarıdan hiçbir bireyin müdahalesine/katılımına izin verilmemelidir. Diğer grup üyelerini arkadaş olarak eklemek istemeyen katılımcıların gizlilik ve güvenlik endişeleri tercihlerine saygı duyulmalı ve diğer katılımcıların grup üyelerine arkadaşlık konusunda ısrarcı olmamaları veya arkadaşlık isteklerinin kabul edilmemesinin olumsuz algılanmaması gerektiği anlatılmalıdır. Uygulama sürecinde, öğrenme ortamını en olumsuz etkileyen durumlardan biri olan siber zorbalık örneklerine karşı etkin ve önleyici bir tavır takınılmalı ve siber zorbalık uyguladığı tesbit edilen katılımcı gerekçesi açıklanarak ortamdan uzaklaştırılmalı ve diğer katılımcılar da bu konu hakkında

bilinçlendirilmelidir. Ayrıca, bu süreçlerin şeffaf ve adil bir biçimde ilerlemesinin sağlıklı öğrenme yaşantıları için gerekli olduğu düşünülmektedir.

Son olarak, Facebook ve benzeri sosyal ağ sitelerinin erişim oranlarının %100 olmadığı unutulmamalı ve uygulama başlamadan önce Facebook hesabı olmayan öğrenenlerin bu sosyal ağ sitesinden neden uzak durdukları belirlenmelidir. Bu öğrenenlerin çekinceleri doğrultusunda gerekli hassasiyetler belirlenmeli ve uygun eğitim politikası geliştirilmelidir. Öte yandan, öğrenenlerin internet erişimi gibi problemlerinin öğrenme yaşantısını olumsuz etkileyebileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle, uygulamaya katılacak öğrenenlerin internet erişim olanaklarının kolaylaştırılarak artırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, özünde sosyalleşme ve eğlence amacıyla kurulan bir sosyal ağ sitesinin yeni bir kimlikle eğitsel amaçlı kullanılmasında, iletişim ortamının katılımcılarda yer edinmiş önceki algısının öğrenme yaşantısını etkileyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu durumun eğitim ortamı için hem olumlu bir potansiyele işaret edebileceği hem de olumsuz çıktılara yol açabileceği değerlendirilmektedir.

Mevcut araştırmanın yabancı dil öğrenme sürecinin farklı ülke ve kültürlerden gelen öğrenen ve öğretim elemanlarının yer aldığı bir Facebook grubu ile desteklenmesi üzerine uygulamaya dönük bir araştırma olması, araştırmanın güçlü yanını temsil etmektedir. Ancak, araştırmada Türkiye dışından katılımcı sayısının azlığı nedeniyle Türkiye’den ve Türkiye dışından öğrenenlerin Facebook ve FaceLearning grubu kullanım profillerinin karşılaştırılması ve öğrenme sürecinin Facebook’la desteklenmesi üzerine algılarının kıyaslanması noktasında sınırlığa işaret etmektedir. Dolayısıyla, bu bağlamda gelecekte yapılacak çalışmaların uygulama sonrası daha fazla katılımcı içeren kapsamlı tarama çalışmalarına odaklanabileceği önerilmektedir. Ayrıca, mevcut çalışmada Avrupa, Afrika ve Güney Amerika kıtası gibi kıtalarki ülkelerden katılımcı bulunmamaktadır. Bu nedenle gelecekte bu bağlamda yapılacak çalışmalar bu araştırmada ulaşılamayan farklı ülke ve kültürlerden katılımcıları hedef alabilir. Mevcut araştırma Facebook’un kullanımına ilişkin kültür değişkenini ele almamıştır. Gelecekte yapılacak çalışmaların Facebook’un eğitim amaçlı kullanımında kültür değişkeninin rolüne odaklanabileceği değerlendirilmektedir.

Mevcut araştırmada Facebook gruplar özelliği kullanılmıştır. Dolayısıyla, Facebook'un sahip olduğu diğer özellik ve uygulamaların (oyunlar, notlar, vb.) yabancı dil eğitimi sürecinde destek araç olarak kullanılmasına dönük çalışmalar yapılabilir. Bunun yanı sıra, farklı eğitim alanlarında (matematik, fen vb.) da uygulamaya dönük eğitim amaçlı Facebook kullanımına ilişkin çalışmalar yürütülmesi gerektiği düşünölmektedir. Facebook üzerinden Oyun Tabanlı Öğrenme (Game-based learning) veya Proje Tabanlı Öğrenme (Project Based Learning) gibi farklı öğretim yöntemlerinin kullanımı ile ilgili çalışmalar hangi öğretim yönteminin bu sosyal platformlarda daha etkili olabileceği konusuna ışık tutacaktır.

Ekler Listesi

- Ek 1. Türkiye dışından öğrenen katılımcılara uygulanan çevrimiçi anket**
- Ek 2. Türkiye'den öğrenen katılımcılara uygulanan çevrimiçi anket**
- Ek 3. Türkiye'den öğrenen katılımcılara yöneltilen yarı-yapılandırılmış görüşme soruları**
- Ek 4. Öğretim elemanlarına uygulanan çevrimiçi anket**
- Ek 5. FaceLearning haftalık tartışma temaları**

Ek 1. Türkiye dışından öğrenen katılımcılara çevrimiçi uygulanan anket

FACELEARNING LEARNER EXPERIENCE SURVEY (Non-Turkey Participants)

Dear FaceLearning Group Members,

This is a survey to explore the participants' use of Facebook and FaceLearning Group. Your names and email accounts will be kept secret. We will not reveal your names and email accounts and we will not share or give them to anyone. We may contact you for further clarifications about your answers.

Participation to this survey is completely voluntary. However, your participation is highly appreciated and your sincere feedback on the survey questions will contribute to our understanding of emerging social technologies and their potential for learning and teaching activities. We are grateful for your time and participation. There are three parts to this survey. First part Your Personal Information (6 questions), second part Your Internet habits (10 questions) and third part Your Use of Facebook (8 questions), and fourth part Your FaceLearning Group Activities (23 questions). I am grateful for your contribution. Thank you so much.

Abdullah SAYKILI

Anadolu University, Turkey

Email: asaykili@anadolu.edu.tr

Part 1. Your Personal Information

1. How old are you?
2. What's your gender?
 - a. Male
 - b. Female
3. What's your nationality?
4. Where do you live (city and country)?
5. What's the name of your school?
6. What's your English level?
 - a. Beginner
 - b. Elementary
 - c. Pre-Intermediate
 - d. Intermediate
 - e. Upper- Intermediate
 - f. Advanced

Part 2. Your Internet Habits

7. Do you have a PC with Internet access?
 - a. Yes, I do.
 - b. No, I don't
8. If you don't have a PC how do you connect the Internet?
 - a. I use my mobile phone.
 - b. I use the computer lab at school or dorm.
 - c. I use my friend's PC.
 - d. Other (please write)

9. How many hours are you online daily? (please write)
10. How do you spend time online? (What activities do you do on the Internet?)
11. Have you ever taken an online course?
 - a. Yes, I have.
 - b. No, I haven't.
12. Do you use the Internet for your courses (lessons)?
 - a. Yes, I do.
 - b. No, I don't.
13. If yes, how do you use the Internet for your courses (lessons)? (please write)
14. What Social Networking tools do you use?
 - a. Delicious
 - b. Facebook
 - c. LinkedIn
 - d. MSN
 - e. MySpace
 - f. Ning
 - g. Twitter
 - h. Other (please write)
15. Which one do you use the most?
 - a. Delicious
 - b. Facebook
 - c. LinkedIn
 - d. MSN
 - e. MySpace
 - f. Ning
 - g. Twitter
 - h. Other (please write):

Part 3. Your Facebook Use

16. How many Facebook accounts do you have?
 - a. One
 - b. Two
 - c. Three
 - d. More than three
17. How do you connect Facebook? (you can choose more than one)
 - a. On a PC
 - b. On my mobile phone
 - c. Other (please write):
18. How many hours are you on Facebook daily? (please write)
19. How do you spend time on Facebook? (What activities do you do on Facebook?)
(please write)
20. Do you contact your classmates on Facebook?
 - a. Yes, I do.
 - b. No, I don't.
21. If yes, how has Facebook influenced your relationship with your classmates? (please explain)
22. Do you contact your teacher at school on Facebook?
 - a. Yes, I do.

- b. No, I don't.
23. How has Facebook influenced your relationship with your teacher? (please explain)

Part 4. Your FaceLearning Group Activities

24. How often do you visit FaceLearning group?
- a. Once everyday
 - b. Twice everyday
 - c. Three times everyday
 - d. More than three times everyday
 - e. Once in a week
 - f. Twice in a week
 - g. Three times in a week
 - h. More than three times in a week
 - i. Once in a month
 - j. Twice in a month
 - k. Three times in a month
 - l. More than three times in a month
 - m. Other (please write)
25. Have your visits increased or decreased in time?
- a. My visits increased.
 - b. My visits decreased.
 - c. There was no change.
26. What can be the reason for this increase or decrease? (please explain)
27. How many hours do you spend on FaceLearning group? (please write)
28. How do you spend time on FaceLearning group? (What activities do you do on FaceLearning group?) (please write)
29. Do you think FaceLearning group helped you improve your English skills?
- a. Yes, it has.
 - b. No, it hasn't.
30. If yes, how did it help? (please explain)
31. What English language skills did FaceLearning group help you improve? (please explain)
32. Has spending time on FaceLearning affected your lessons at school?
- a. Yes, it has.
 - b. No, it hasn't.
33. If yes, how did it affect? (please explain)
34. Have you contacted other learners from other countries on FaceLearning?
- a. Yes, I have.
 - b. No, I haven't.
35. How does it feel to contact other learners from other countries on FaceLearning? (please explain)
36. Have you contacted other teachers from other countries on FaceLearning?
- a. Yes, I have.
 - b. No, I haven't.
37. How does it feel to contact other teachers from other countries on FaceLearning? (please explain)
38. Do you think you can learn or help people learn English on FaceLearning?
- a. I can learn
 - b. I can help people learn
 - c. Both
39. What activities, discussions or features do you like most on FaceLearning? (please write)
40. Would you like to see Facebook as a part of your language learning experience? Why/Why not?

- a. Yes, I would. Because...
 - b. No, I wouldn't. Because...
41. Do you think Facebook could be used in your other classes (lessons)? Why/Why not?
- a. Yes, because...
 - b. No, because...
42. How can we improve FaceLearning? What kind of activities could we add? (please write)
43. Have you had any problems or unwanted situations with FaceLearning group members?
- a. Yes, I have
 - b. No, I haven't
44. What was the problem or situation? (please write)
45. What was your reaction and/or how did you solve the problem? (please write)
46. What do you like most about FaceLearning group? (please write)
47. Has FaceLearning group contributed to your understanding of other cultures?
- a. Yes, it has.
 - b. No, it hasn't.
48. Extra comments. Please write your additional comments or thoughts.

The End

THANK YOU

Ek 2. Türkiye’den öğrenen katılımcılara uygulanan çevrimiçi anket

FACELEARNING GRUBU ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ ANKETİ

Bu anket Facebook sosyal paylaşım sitesinin İngilizce dersi için destek öğretim aracı olarak kullanılması hakkında katılımcı görüşlerini almak üzere tasarlanmıştır. Ankete vereceğiniz samimi cevaplar araştırmacının Facebook gibi sosyal paylaşım sitelerinin Yabancı Dil eğitimi destekleme potansiyelini ortaya koyabilmesi için oldukça önemlidir. Katılımınız için çok teşekkür ederim.

Abdullah SAYKILI
İngilizce Okutmanı

1. Afyon’da nerede kalıyorsunuz? EV YURT
2. Evde kalıyorsanız, evinizde internet bağlantısı olan bilgisayarınız var mı? VAR YOK
3. Yurtta kalıyorsanız, yurtta İnternete nasıl bağlanıyorsunuz?
 - (a) Odamda kendi bilgisayarımдан
 - (b) Yurdun internet kafesinden
 - (c) İnternete yurttan bağlanamıyorum.
4. Kaldığınız evde veya yurtta İnternete bağlanmıyorsanız, Afyon’da İnternete nasıl bağlanıyorsunuz?
5. İstedığınız her an rahat bir şekilde İnternete bağlanabiliyor musunuz? EVET HAYIR
6. İnterneti kullandığınız ortam rahat mı? EVET HAYIR
7. Günde ortalama ne kadar süreyle İnternet kullanıyorsunuz?
.....
8. İnternette neler yapıyorsunuz? Nasıl vakit geçiriyorsunuz?
9. Daha önce İnterneti okul derslerinizi ya da üniversiteye hazırlık sürecinizi desteklemek için kullandınız mı? EVET HAYIR
10. Yukarıdaki soruya cevabınız EVET ise bu amaçla İnternetten nasıl faydalanmıştınız?
11. FaceLearning projesine başlamadan önce Facebook hakkındaki görüşleriniz neydi?
12. FaceLearning projesine başladıktan sonra Facebook hakkındaki görüşleriniz değişti mi?
EVET HAYIR
13. Yukarıdaki soruya cevabınız EVET ise; nasıl bir değişiklik olduğunu söyleyebilirsiniz?
14. FaceLearning projesine başlamadan önce Facebook hesabınız var mıydı?
EVET HAYIR
15. Facebook’a nasıl bağlanıyorsunuz? (birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
Bilgisayarımдан
Cep Telefonumdan
Diğer Açıklayınız.....
- * En çok hangisini kullanıyorsunuz? Bilgisayarımı Cep telefonumu Diğer
16. Facebook’tan başka kullandığınız sosyal paylaşım siteleri var mı? Varsa hangileri?
17. FaceLearning projesinden önceki Facebook hesabınızı (normal hesabınızı) –eğer varsa- neden açmıştınız?
18. Bu hesabınızda (normal hesabınızda) neler yapıyorsunuz? Nasıl vakit geçiriyorsunuz?
19. Bu hesabınızda (normal hesabınızda) günde ortalama ne kadar vakit geçiriyorsunuz?
20. **FaceLearning** için açtığınız Facebook hesabınızda günde ortalama ne kadar zaman geçiriyorsunuz?
21. **FaceLearning** hesabınızı ziyaret etme sıklığınız nedir?
22. **FaceLearning** hesabınızı az ziyaret ediyorsanız nedeni ne olabilir?

23. Zamanla FaceLearning için açtığınız hesabınızda geçirdiğiniz sürede artma ya da azalma oldu mu? ARTMA oldu AZALMA oldu
Bunun nedenleri sizce ne olabilir?
24. FaceLearning için açtığınız Facebook hesabınızda neler yapıyorsunuz?
25. FaceLearning için açtığınız hesabınızda arkadaşlarınızla iletişim kurmak için Türkçe kullandınız mı?
EVET HAYIR
26. Yukarıdaki soruya cevabınız EVET ise, neden Türkçe iletişim kurma ihtiyacı duydunuz?
27. Facebook'un İngilizce dersinizin bir parçası olarak kullanılması hakkında ne düşünüyorsunuz?
28. Facebook'u İngilizce dersini desteklemek için kullanılmasının size fayda sağladığını düşünüyor musunuz? EVET HAYIR
29. Yukarıdaki soruya cevabınız EVET ise; ne tür fayda sağladığını düşünüyorsunuz?
30. Facebook'u İngilizce dersini desteklemek için kullanırken olumsuz/istenmeyen bir durumla karşılaştınız mı? EVET HAYIR
31. Yukarıdaki soruya cevabınız EVET ise; ne tür bir olumsuz/istenmeyen durumla karşılaştınız?
32. Olumsuz/istenmeyen durum karşısında tepkiniz ne oldu? Ne gibi önlemler aldınız?
33. FaceLearning grubu üyesi olarak sınıf arkadaşlarınızla aynı sanal ortamda bulunmak hakkında görüşleriniz neler?
34. FaceLearning grubu üyesi olarak farklı kültürlerden insanlarla aynı sanal ortamda bulunmak hakkında görüşleriniz neler?
35. FaceLearning grubu üyesi olarak Facebook'ta yaptığınız etkinliklerin İngilizcenizin gelişmesine yardımcı olduğunu düşünüyor musunuz? EVET HAYIR
36. FaceLearning hesabınızda yaptığınız etkinlikler hangi dil becerilerinizin gelişmesine katkıda bulunmuş olabilir?
37. FaceLearning hesabınızda yaptığınız etkinliklerin derste veya sınavlarda daha başarılı olmanıza yardımcı olduğunu düşünüyor musunuz? EVET HAYIR
38. Facebook'u İngilizce dersinizi desteklemek için kullanmak İngilizceye karşı tutumunuzu etkiledi mi?
EVET HAYIR
39. Yukarıdaki soruya cevabınız EVET ise; nasıl bir etkiye neden olduğunu söyleyebilirsiniz?
40. Facebook arkadaşlarınızla iletişiminizi etkiledi mi? EVET HAYIR
41. Yukarıdaki soruya cevabınız EVET ise nasıl bir etkiye neden olduğunu söyleyebilirsiniz?
42. Facebook dersin öğretmeni ile iletişiminizi etkiledi mi? EVET HAYIR
43. Yukarıdaki soruya cevabınız EVET ise nasıl bir etkiye neden olduğunu söyleyebilirsiniz?
44. Buna benzer bir sanal ortamın diğer derslerinizin desteklenmesi için de kullanılmasını istermiydiniz?
EVET HAYIR
- Neden EVET, neden HAYIR?
45. Dil öğrenimini desteklemek amacıyla Facebook'tan daha iyi yararlanılması için neler yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?
46. Eklemek istediğiniz görüşlerinizi lütfen yazınız.
47. Cinsiyet: Bay Bayan
48. Yaş:

Ek 3. Türkiye’den öğrenen katılımcılara yöneltilen yarı-yapılandırılmış görüşme soruları

1. Yabancı dil öğrenme sürecinin Facebook ile desteklenmesi konusunda görüşleriniz neler?
2. FaceLearning grubunda ne tür etkinlikler yapıyorsunuz? En çok beğendikleriniz etkinlikler hangileri? Hoşunuza gitmeyen bir etkinlik türü var mı? Varsa neler?
3. Bu grupta farklı ülkelerden bireylerle iletişime geçmek konusunda düşünceleriniz neler?
4. Facebook’ta sınıf arkadaşlarınız ve dersin öğretim elemanı ile iletişime geçmek konusunda neler düşünüyorsunuz?
5. Sizce FaceLearning grubunun güçlü ve zayıf yönleri nelerdir?
6. Diğer derslerinizde de Facebook kullanılmasını ister misiniz? Neden?
7. Uygulama sürecinde herhangi bir sorunla karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız ne gibi bir önlem aldınız?
8. Bu uygulamanın geliştirilmesi için neler yapılmasını tavsiye edersiniz?
9. Eklemek istediğiniz görüşleriniz var mı?

Ek 4. Öğretim elemanlarına uygulanan çevrimiçi anket

FACELEARNING INSTRUCTOR EXPERIENCE SURVEY

Dear colleague,

This is a survey to explore teachers' views of Social Networking Sites, particularly Facebook as an online support system for foreign language teaching and learning. In particular, this survey aims to explore the views of teacher members of FaceLearning group towards the use of Facebook to support their teaching practices.

Participation to this survey is completely voluntary. Your email accounts will be kept secret and will not be revealed or shared. However, you may be contacted for further clarifications about your answers. Your participation is highly appreciated and your sincere feedback on the survey questions will contribute to understanding of emerging social technologies and their potential for learning and teaching activities. The survey has four parts. First Part: Your Use of Web Technologies, Second Part: Your Facebook Use, Third Part: FaceLearning Group Activities, and Fourth Part: Demographic Information. I am grateful for your time and participation.

I truly appreciate your contribution. Thank you so much.

Abdullah SAYKILI

Anadolu University, Turkey

Email: asaykili@anadolu.edu.tr

Your Use of Web Technologies

1. Have you ever taken an online course?
2. How many online courses have you taken so far?
3. What were these online courses about?
4. Have you ever given an online course?
5. How many online course have you given?
6. What were these courses about?
7. Have you ever taken any training on how to use web technologies in your classes?
8. How many hours are you online daily?
9. Which social networking sites do you use in your social life? (choose from the list)
10. Can you rank these Social Networking Tools from the most used to the least used?
11. Do you use social networking sites to discuss or share work-related issues?
12. Which social networking site(s) do you use (or have you used) to discuss or share work-related issues?
13. Do you use social networking sites for your own professional learning activities?
14. Which social networking site(s) do you use (or have you used) for your own professional learning activities?
15. Do you use (or have you used) social networking sites in your teaching activities?
16. Which social networking sites do you use (or have you used) in your teaching activities?
17. Can you rank these Social Networking Tools from the most used to the least used?

Your Facebook Use

1. How many Facebook accounts do you have?
2. On average, how long do you spend on Facebook daily?
3. How do you spend time on Facebook?
4. Other than FaceLearning group, are you a member any groups on Facebook?
5. What groups are you a member of?

6. What applications do you use on Facebook? (choose from the list)
7. Do you friend your students on Facebook?
8. What kind of activities are you involved with your students on Facebook?
9. Would you use Facebook as an educational tool in your teaching activities? Why/Why not?
10. What do you think are the strengths of Facebook and what opportunities does Facebook have for an educational setting?
11. What do you think are the weaknesses of Facebook and what threats does Facebook have for Foreign/Second Language Teaching and Learning?
12. What considerations would you have if you were to use Facebook as a teaching tool?
13. What cultural considerations would you have if you were to use Facebook as a teaching tool in a multicultural educational context?
- 14. FaceLearning Group Activities**
15. How often do you visit the FaceLearning Group page?
16. How long do you spend on the FaceLearning Group page DAILY?
17. Have you ever contacted your own students through the FaceLearning Group page?
18. What kind of interactions did you have with your students?
19. Has contacting your students through the FaceLearning Group page affected your relationship with your students?
20. Could you explain how it has affected?
21. Have you contacted other learners through the FaceLearning Group page?
22. What kind of interactions did you have with other learners?
23. How would you describe this experience?
24. Have your interactions with your students and other learners influence your professional practice?
25. Could you explain how it has affected?
26. Have you contacted other teachers through the FaceLearning Group page?
27. How would you describe this experience?
28. Have you confronted any problems, concerns or issues with FaceLearning group members?
29. What kind of problems, concerns or issues have you had?
30. What was your reaction and how did you handle the problem, concern or issue?
31. Have your students confronted any problems, concerns or issues with FaceLearning group members?
32. What was their reaction and how did they handle the problem, concern or issue?
33. Has taking part in FaceLearning group page as a teacher affected the way you viewed Facebook?
34. What kind of an affect did it have?
35. What kind of an influence in general do you think the FaceLearning group page may have had on learners?
36. Do you think you could help learners improve their language skills on the FaceLearning group page?
37. What kind of activities on the FaceLearning group page do you think helped improve the learners' level of English?
38. What language skills do you think learners could improve through the FaceLearning group page?
39. What activities on the FaceLearning group page do you find most useful for learners to develop language skills?
40. Do you think being a member of FaceLearning group have contributed to your students' understanding of other cultures?
41. What were the strengths of the FaceLearning group?
42. What were the weaknesses of the FaceLearning group?

43. How could we improve the FaceLearning group page to better help learners improve their language skills and contribute to their understanding of other cultures?
44. Overall, do you think FaceLearning was successful in improving learners' level of English?
45. Overall, do you think FaceLearning was successful in improving learners' understanding of other cultures?

Demographic Information

1. Age:
2. Gender
3. Nationality
4. Country of residence
5. What is your professional environment?
6. How long have you been teaching?
7. What subjects have you been teaching?

Ek 5. Facelearning haftalık tartışma temaları

Week 1: Getting to know each other (introduce yourself)

Week 2: Where I live, where I come from

Week 3: A moment in time (experiences/exciting moments)

Week 4: Festivals around the World

Week 5: My biggest problem... What should I do?

Week 6: Technology... Pros and cons

Week 7: What is family to you?

Week 8: Nuclear Power... Where do you stand?

Week 9: My childhood memory... What did we use to do?

Week 10: Famine... How can the World deal with it?

Kaynakça

- Acar, A. (2008). Antecedents and consequences of online social networking behavior: The case of Facebook. *Journal of Website Promotion*, 3(1-2), 62–83.
- Acır, E. (2008). İnternet'in Türk toplumunun iletişimindeki rolü: Facebook'taki Türkiye. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Ahmed, S. (2009). New Zealand police use Facebook to stop crime. CNN News: <http://edition.cnn.com/2009/TECH/01/14/nz.facebook.arrest/index.html?iref=allsearch> (Erişim tarihi: 10.08.2012)
- Aksüt, M.; Ateş, S.; Balaban, S. ve Çelikkanat, A. (2012). İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerine ilişkin tutumları (Facebook örneği). *XIV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. Uşak: Uşak Üniversitesi.
- Albayrak, D. (2012). Social networking sites utilization for teaching and learning. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi .
- Alexa. (2014). How popular is facebook.com? Alexa: <http://www.alexa.com/siteinfo/facebook.com> (Erişim tarihi: 23.01.2014)
- Alexa Internet, Inc. (2012). Statistics Summary for facebook.com. alexa.com: <http://www.alexa.com/siteinfo/facebook.com#> (Erişim tarihi: 10.08.2012)
- All About Market Research. (2013). Internet growth and stats. All About Market Research: <http://www.allaboutmarketresearch.com/internet.htm> (Erişim tarihi: 01.09.2014)
- Anderson, P. (2007). *What is Web 2.0? Ideas, technologies and implications for education*. Bristol: JISC Technology & Standards Watch.
- Anderson, T. (2009). The Dance of Technology and Pedagogy in Self-Paced Distance Education. auspace.athabasca.ca: <http://hdl.handle.net/2149/2210> (Erişim tarihi: 20.10.2010)
- Anderson, T. (2014). College Students Say Facebook is the Only Social Networking Site that Really Matters. Prweb: <http://www.prweb.com/releases/2009/12/prweb3301654.htm> (Erişim tarihi: 01.02.2014)
- Ary, D.; Jacobs, L. C. ve Sorensen, C. K. (2010). *Introduction to research in education* (8th Edition). Belmont, CA: Wadsworth, Cengage Learning.

- Associated Press. (2012). Should teachers and students be Facebook friends? Fox News: <http://www.foxnews.com/tech/2012/04/19/should-teachers-and-students-be-facebook-friends/> (Erişim tarihi: 22.01.2014)
- Atal, D. (2010). İnfomal öğrenme bağlamında öğrencilerin teknoloji kullanım durumları, beklentileri ve web 2.0 uygulamaları konusundaki görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Atmaca, Ç. (2013). Student teachers and teacher educators perceptions about the use of Facebook in English language teaching. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Attia, A. M.; Aziz, N.; Friedman, B. ve Elhussein, M. F. (2011). The impact of social networking tools on political change in Egypt's "Revolution 2.0". *Electronic Commerce Research and Applications*, 10(4), 369–374.
- Aubry, J. M. (2009). Motivation and instructor's self-disclosure using Facebook in a French online course context. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Florida: University of South Florida.
- Aydemir, M. (2009). İnternet ortamında yabancı dil eğitimi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Aydin, S. (2014). Foreign language learners' interactions with their teachers on Facebook. *System*, 42, 155–163.
- Balaman, F. ve Karataş, A. (2012). Lise öğrencilerinin internet ortamında sosyal paylaşım sitelerini kullanım amaçları ve sosyal paylaşım unsurları. *Batman University Journal of Life Sciences*, 1(1), 497-504.
- Balaman, U. (2012). Facebook yoluyla bütünleyici bir kelime ve okuma öğretimi modeli. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Balçıkanlı, C. (2010). The effects of social networking on pre-service english teachers' metacognitive awareness and teaching practice. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi University.
- Barabási, A. L. (2002). *Linked: The new science of networks*. Cambridge, Massachusetts: Perseus Publishing.
- Barnes, C. ve Tynan, B. (2007). The adventures of Miranda in the brave new world: learning in a Web 2.0 millennium. *ALT-J, Research in Learning Technology*, 15(3), 189–200.
- Barnes, K.; Marateo, R. C. ve Ferris, S. P. (2007). Teaching and learning with the net generation. *Innovate: Journal of Online Education*, 3(4).

- Barnett, E. (2011). MySpace loses 10 million users in a month. The Telegraph: <http://www.telegraph.co.uk/technology/myspace/8404510/MySpace-loses-10-million-users-in-a-month.html> (Erişim tarihi: 13.01.2014)
- Barrons, G. (2012). ‘Suleiman: Mubarak decided to step down #egypt #jan25 OH MY GOD’: examining the use of social media in the 2011 Egyptian revolution. *Contemporary Arab Affairs*, 5(1), 54–67.
- BBC. (2011a). Crime to be reported to police on Facebook. [bbc.co.uk: http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-edinburgh-east-fife-14528354](http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-edinburgh-east-fife-14528354) (Erişim tarihi: 10.08.2012)
- BBC. (2011b). Staffordshire Police use Facebook and Twitter on party night. BBC News: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-england-stoke-staffordshire-16231404> (Erişim tarihi: 10.08.2012)
- Beaumont, P. (2011). The truth about Twitter, Facebook and the uprisings in the Arab world. [theguardian.co.uk: http://www.guardian.co.uk/world/2011/feb/25/twitter-facebook-uprisings-arab-libya](http://www.guardian.co.uk/world/2011/feb/25/twitter-facebook-uprisings-arab-libya) (Erişim tarihi: 10.08.2012)
- Beauvois, M. H. (1998). Conversations in slow motion: Computer-mediated communication in the foreign language classroom. *Canadian Modern Language Review/La Revue Canadienne Des Langues Vivantes*, 54(2), 198-217.
- Beger, G.; Hoveyda, P. K. ve Sinha, A. (2011). *Çevrimiçi genç Türkiye: Türkiye'deki dijital durumla ilgili araştırma çalışması*. UNICEF.
- Bein, A. (1999). sixdegrees.com. *.Com–Live*. (L. Walker, Röportaj Yapan) [washingtonpost.com. washingtonpost.com: http://www.washingtonpost.com/wp-srv/business/talk/transcripts/walker/walker032599.htm](http://www.washingtonpost.com/wp-srv/business/talk/transcripts/walker/walker032599.htm) (Erişim tarihi: 10.02.2014)
- Belin, M. N. ve Yıldız, H. (2011). *Lise öğrencilerinin Facebook adlı sosyal paylaşım sitesini kullanma amaçları üzerine sosyolojik bir inceleme: Eskişehir örneği*. Bursa: TÜBİTAK.
- Bell, F. (2010). Network theories for technology-enabled learning and social change: Connectivism and Actor Network Theory. *7th International Conference on Networked Learning*. Aalborg, Denmark, ss 526-533.
- Bell, F. (2011). Connectivism: Its place in theory-informed research and innovation in technology-enabled learning. *IRRODL*, 12(3), 98-118.
- Berg, B. L. (2001). *Qualitative research methods for the social sciences* (Fourth Edition). MA: Allyn & Bacon.

- Berners-Lee, T.; Hendler, J. ve Lassila, O. (2001). The semantic web. *Scientific American*, 284(5), 34-43.
- Bicen, H. ve Cavus, N. (2011). Social network sites usage habits of undergraduate students: Case study of Facebook. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 28(January 2011), 943 – 947.
- Biçer, S. (2013). Facebook sosyal ağ sitesinde akademisyenlerin kendilik sunumu. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Birnbaum, M. G. (2008). Taking goffman on a tour of Facebook: College students and the presentation of self in a mediated digital environment. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Arizona: The University of Arizona.
- Blattner, G. ve Fiori, M. (2009). Facebook in the language classroom: Promises and possibilities. *International Journal of Technology & Distance Learning*, 6(1), 17-28.
- Blattner, G. ve Fiori, M. (2011). Virtual social network communities: An investigation of language learners' development of sociopragmatic awareness and multiliteracy skills. *CALICO Journal*, 29(1), 24-43.
- Block, B. (2011). *Turkey Has Third Most Engaged Online Audience in Europe*. ComScore: Press Release: http://www.comscore.com/Press_Events/Press_Releases/2011/10/Turkey_Has_Third_Most_Engaged_Online_Audience_in_Europe (Erişim tarihi: 26.07.2012)
- Boettcher, J. V. (2007). Ten core principles for designing effective learning environments: Insights from brain research and pedagogical theory. *Innovate Journal of Online Education*, 3.
- Bosch, T. E. (2009). Using online social networking for teaching and learning: Facebook use at the University of Cape Town. *Communicatio: South African Journal for Communication Theory and Research*, 35(2), 185-200.
- Bostancı, M. (2010). Sosyal medyanın gelişimi ve iletişim fakültesi öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- Boulos, M. N. ve Wheeler, S. (2007). The emerging Web 2.0 social software: an enabling suite of sociable technologies in health and health care education. *Health Information & Libraries Journal*, 24(1), 2-23.
- Boyd, D. (2006). *Social network sites: my definition*. Danah Boyd Apophenia: http://www.zephoria.org/thoughts/archives/2006/11/10/social_network-2.html (Erişim tarihi: 01.07.2014)

- Boyd, D. M. (2004). Friendster and publicly articulated social networking. *Conference on Human Factors and Computing Systems (CHI 2004)* (24-29). Vienna: ACM.
- Boyd, D. M. ve Ellison, N. B. (2008). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.
- Boyd, D. ve Heer, J. (2006). Profiles as conversation: Networked identity performance on Friendster. *Proceedings of the Hawai'i International Conference on System Sciences (HICSS-39)*. Kauai, HI: IEEE Computer Society.
- Brandl, K. (2008). *Communicative language teaching in action: Putting principles to work*. Washington: Prentice Hall.
- Brantlinger, E.; Jimenez, R.; Klingner, J. ve Richardson, V. (2005). Qualitative studies in special education. *Exceptional Children*, 71(2), 195-207.
- Brindley, J. E.; Walti, C. ve Blaschke, L. M. (2009). Creating effective collaborative learning groups in an online environment. *IRRODL*, 10(3), 1-18.
- Brown, J. S. (2002). Growing Up Digital: How the Web Changes Work, Education, and the Ways People Learn. *The United States Distance Learning Association*, 16(2).
- Bryer, T. ve Chen, B. (2010). Using social networks in teaching public administration. *Cutting-edge Social Media Approaches to Business Education Teaching with LinkedIn, Facebook, Twitter, Second Life, and Blogs*. (Ed. C. Wankel). Charlotte, NC: Information Age Publishing, Cilt 9.
- Burman, I. (2013). MySpace Deletes Your Stuff. Marketing Pilgrim: <http://www.marketingpilgrim.com/2013/06/myspace-deletes-your-stuff.html> (Erişim tarihi: 13.01.2014)
- Butler, P. (2010). Visualizing Friendships. Facebook: <https://www.facebook.com/notes/facebook-engineering/visualizing-friendships/469716398919> (Erişim tarihi: 09.08.2012)
- Cain, J. ve Policastri, A. (2011). Using Facebook as an informal learning environment. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 75(10), Article 207.
- Cambridge Dictionaries. (2013). *definition of social networking site*. Cambridge Dictionaries Online: <http://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/business-english/social-networking-site?q=social+networking+site> (Erişim tarihi: 13.01.2014)

- Canny, E. (2011). Social media becoming more popular with Scottish police. BBC News Scotland: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-15066518> (Erişim tarihi: 13.08.2012)
- Carter, M. A. (2012). Third party observers witnessing cyber bullying on social media sites. *3rd World International Conference Psychology, Counselling and Guidance*. İzmir: istanbul Kültür Üniversitesi.
- Carter, M. A. (2013). Protecting oneself from cyber bullying on social media sites – a study of undergraduate students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 93, 1229 – 1235.
- Castells, M. (2005). The network society: From knowledge to policy. *The Network Society: From Knowledge to Policy*. (Ed. M. Castells ve G. Cardoso. Washington, DC: Johns Hopkins Center for Transatlantic Relations, ss. 3-22
- Chapman, B.; Burke, K. ve Monahan, R. (2012). Students at all-girls Jewish school in Brooklyn face \$100 fine for using Facebook. [nydailynews.com: http://www.nydailynews.com/new-york/education/students-all-girls-jewish-school-brooklyn-face-100-fine-facebook-article-1.1052499?localLinksEnabled=false](http://www.nydailynews.com/new-york/education/students-all-girls-jewish-school-brooklyn-face-100-fine-facebook-article-1.1052499?localLinksEnabled=false) (Erişim tarihi: 01.02.2014)
- Chen, B. ve Marcus, J. (2012). Students' self-presentation on Facebook: An examination of personality and self-construal factors. *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2091-2099.
- Chen, H. I. (2012). Social networking, socialization, and second language writers: The development of new identities and literacies. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Arizona: The University of Arizona.
- Chiu, M. M. (2008). Group problem-solving processes: Social interactions and individual actions. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 17(3), 415 - 463.
- Chmielewski, D. C., ve Sarno, D. (2009). How MySpace fell off the pace. Los Angeles Times: <http://articles.latimes.com/2009/jun/17/business/ft-ct-myspace17> (Erişim tarihi: 13.01.2014)
- Choo, L. P., Kaur, G., Fook, C. Y., & Yong, T. C. (2014). Patterns of interaction among ESL students during online collaboration. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 123, 307 – 314. doi:10.1016/j.sbspro.2014.01.1428
- Christofides, E.; Muise, A. ve Desmarais, S. (2009). Information disclosure and control on Facebook: Are they two sides of the same coin or two different processes? *CyberPsychology and Behaviour*, 12(3), 341-345.

- Chu, M. ve Meulemans, Y. N. (2008). The problems and potential of MySpace and Facebook usage in academic libraries. *Internet Reference Services Quarterly*, 13(1), 69-85.
- CNN.com. (2014). *Facebook Fast Facts*. CNN.com: <http://edition.cnn.com/2014/02/11/world/facebook-fast-facts/> (Erişim tarihi: 13.02.2014)
- CNNTurk. (2010). Facebook yüzünden okuldan atıldı. CNNTurk: <http://www.cnnturk.com/2010/dunya/02/11/facebook.yuzunden.okuldan.atildi/563400.0/> (Erişim tarihi: 13.02.2014)
- Cohen, A. (2011). Higher education students' perspectives of the relevance of the online social networking site Facebook to education. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Minneapolis: Walden University.
- Collin, P.; Rahilly, K.; Richardson, I. ve Third, A. (2011). *The benefits of social networking services: A literature review*. Melbourne: Cooperative Research Centre for Young People, Technology and Wellbeing.
- Collis, B. ve Moonen, J. (2008). Web 2.0 tools and processes in higher education: quality perspectives. *Educational Media International*, 45(2), 93–106.
- ComScore. (2013). Europe digital future in focus 2013. ComScore: <https://www.comscore.com/Insights/Press-Releases/2013/3/comScore-Releases-2013-Europe-Digital-Future-in-Focus-Report> (Erişim tarihi: 13.02.2014)
- ComScore. (2011). It's a social world: Top 10 need-to-knows about social networking and where it's headed. ComScore: http://www.comscore.com/Insights/Presentations-and-Whitepapers/2011/it_is_a_social_world_top_10_need-to-knows_about_social_networking (Erişim tarihi: 13.02.2014)
- Conlin, J. (2011). Students Find Ways to Thwart Facebook Bans. The New York Times: http://www.nytimes.com/2011/09/04/fashion/students-find-ways-to-thwart-facebook-bans.html?_r=0 (Erişim tarihi: 01.02.2014)
- Connell, R. S. (2009). Academic libraries, Facebook and MySpace, and student outreach: A survey of student opinion. *Libraries and the Academy*, 9(1), 25-36.
- Connolly, D. (2000). A Little History of the World Wide Web. The World Wide Web Consortium: <http://www.w3.org/History.html> (Erişim tarihi: 09.01.2014)
- Conole, G.; Galley, R. ve Culver, J. (2011). Frameworks for understanding the nature of interactions, networking, and community in a social networking site for academic practice. *IRRODL*, 12(3), 119-138.

- Conole, G., Laat, M. d., Dillon, T., ve Darby, J. (2006). *JISC LXP Student Experiences of Technologies Final Report*. <http://labspace.open.ac.uk/file.php/1/kmap/1176712833/references/LXP%20project%20final%20report%20dec%202006.pdf> (Erişim tarihi: 02.01.2014)
- Cormode, G. ve Krishnamurthy, B. (2008). Key differences between Web 1.0 and Web 2.0. *First Monday*, 13(6). doi:10.5210/fm.v13i6.2125
- Cosenza, V. (2013). World map of social networks. vincosblog: <http://www.quintly.com/blog/2014/01/search-trends-social-media-analytics/> (Erişim tarihi: 22.01.2014)
- Cowler-Amoss, C. (2012). Social media useful, yet distracting. *The Advocate*: <http://msumadvocate.areavoices.com/2012/03/social-media-useful-yet-distracting/> (Erişim tarihi: 02.06.2013)
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (Second Edition). California: SAGE Publications Inc.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design qualitative, quantitative and mixed methods approaches* (Third Edition). California: SAGE Publications Inc.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research : Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research, Fourth Edition*. Boston, MA: Pearson Education, Inc.
- Cross, J. (2007). *Informal learning: Rediscovering the natural pathways that inspire innovation and performance*. San Francisco : John Wiley and Sons Inc.
- Cummins, D. T. (2011). Faculty on Facebook: A statistical analysis of its importance. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Alabama: University of South Alabama.
- Curtis, L.; Edwards, C.; Fraser, K. L.; Gudelsky, S.; Holmquist, J.; Thornton, K. ve Sweetser, K. D. (2010). Adoption of social media for public relations by nonprofit organizations. *Public Relations Review*, 36(1), 90-92.
- Cych, L. (2006). Social networks. *Emerging Technologies for Learning*, 1, 32-40.
- Çakır, İ. (2006). Developing cultural awareness in foreign language teaching. *TOJDE*, 7(3), 154-161.
- Çam, E. (2012). Öğretmen adaylarının eğitsel ve genel amaçlı Facebook kullanımları ve Facebook bağımlılıkları (SAÜ Eğitim Fakültesi örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.

- Çavdar, O. (2012). Fen bilgisi öğretmen adayları ve ilköğretim öğrencilerinin sosyal ağları kullanım amaçları ve eğitsel bağlamda kullanımları. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Çelik, İ. (2012). Öğretmen adaylarının sosyal ağ (Facebook) kullanımlarının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Dahlstrom, E.; Boor, T. D.; Grunwald, P. ve Vockley, M. (2011). *The ECAR national study of undergraduate students and information technology, 2011 (Research Report)*. Boulder, Colorado: EDUCAUSE Center for Applied Research.
- DeAndrea, D. C.; Ellison, N. B.; LaRose, R.; Steinfield, C. ve Fiore, A. (2012). Serious social media: On the use of social media for improving students' adjustment to college. *Internet and Higher Education*, 38(4), 15–23.
- Dede, C. (2005). Planning for neomillennial learning styles. *Educause Quarterly*, 28(1).
- Demirel, P. (2012). Bir sosyal ağ ortamı ile desteklenen fizik dersinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Deniz, A. (2012). Sosyal ağ kullanımı ve sosyal ağlarda benlik algısı: Muğla ili örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bornova - İzmir: Ege Üniversitesi.
- Dikme, G. (2013). Üniversite öğrencilerinin iletişimde ve günlük hayatta sosyal medya kullanım alışkanlıkları : Kadir Has Üniversitesi örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Kadir Has Üniversitesi.
- Dillenbourg, P. (1999). What do you mean by 'collaborative learning'?. *Collaborative-learning: Cognitive and Computational Approaches* (Ed: P. Dillenbourg). Oxford: Elsevier, ss. 1-19
- DiVerniero, R. A. ve Hosek, A. M. (2011). Students' perceptions and communicative management of instructors' online self-disclosure. *Communication Quarterly*, 59(4), 428–449.
- Dixon, G. A. (2012). Facebook, writing and language learner variables at a large metropolitan community. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Kansas: University of Kansas.
- Dixon, M. (2011). An arab spring. *Review of African Political Economy*, 38(128), 309-316.
- Doğruer, N.; Meneviş, İ. ve Eyyam, R. (2011). What is the motivation for using Facebook? *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 2642–2646.

- Donmus, V. (2010). The use of social networks in educational computer-game based foreign language learning. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, 1497–1503.
- Downes, S. (2005). An Introduction to Connective Knowledge. Stephen's Web: <http://www.downes.ca/post/33034> (Erişim tarihi: 26.10.2010)
- Downes, S. (2006). Learning Networks and Connective Knowledge. ITForum: <http://it.coe.uga.edu/itforum/paper92/paper92.html> (Erişim tarihi: 02.12.2010)
- Downes, S. (2007). Learning Networks in Practise. *Emerging Technologies for Learning*, 19-27.
- Drexler, W.; Baralt, A. ve Dawson, K. (2008). The teach Web 2.0 consortium: A tool to promote educational social networking and Web 2.0 use among educators. *Educational Media International*, 45(4), 271–283.
- Driscoll, M. P. (2005). *Psychology of learning for instruction* (3rd Ed.). Boston: Pearson.
- Dube, R. (2014). Characteristics of social networks. http://socialnetworking.lovetoknow.com/Characteristics_of_Social_Networks (Erişim tarihi: 17.01.2014)
- Duke, B.; Harper, G. ve Johnston, M. (2013). Connectivism as a digital age learning theory. *The International HETL Review, Special Issue*, 4-13.
- Duong, K. (2012). comScore Releases the “2012 Canada Digital Future in Focus” Report. ComScore: http://www.comscore.com/Press_Events/Press_Releases/2012/3/comScore_Releases_the_2012_Canada_Digital_Future_in_Focus_Report (Erişim tarihi: 27.07.2012)
- Durusoy, O. (2011). Öğretmen yetiştirmede Web 2.0 ve dijital video teknolojilerinin kullanılarak öğretmenlik öz-yeterliğinin geliştirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.
- Dwyer, C.; Hiltz, S. R. ve Passerini, K. (2007). Trust and privacy concern within social networking sites: A comparison of Facebook and MySpace. *Proceedings of the Thirteenth Americas Conference on Information Systems*. Keystone, Colorado.
- Dziuban, G. L. (2006). *Ensuring the net generation is net savvy*. Educause Learning Initiative. <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ELI3006.pdf> (Erişim tarihi: 02.03.2014)
- Ebata, M. (2008). Motivation factors in language learning. *The Internet TESL Journal*, 14(4).
- Eberhardt, D. M. (2007). Facing up to Facebook. *About Campus*, 12(4), 18-26.

- Ekici, M. (2012). Öğretim ilke ve yöntemleri dersinde sosyal ağlar ve işbirlikli (collaborative) öğrenme yöntemlerinin erişim düzeyine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Ellison, N. B.; Steinfield, C. ve Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook “Friends:” Social capital and college students’ use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1143–1168.
- Else, L. (2012). The revolution will be tweeted. *NewScientist*(2850), 28-29.
- Encyclopaedia Britannica. (2014). Social Network. Encyclopaedia Britannica: <http://global.britannica.com/EBchecked/topic/1335211/social-network> (Erişim tarihi: 09.01.2014)
- Ergenç, A. (2011). Web 2.0 ve sanal sosyalleşme: Facebook örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi.
- Essig, K. (2014). Activism Or slacktivism? How social media hurts and helps student activism. News for St. Louis: <http://news.stlpublicradio.org/post/activism-or-slacktivism-how-social-media-hurts-and-helps-student-activism> (Erişim tarihi: 29.01.2014)
- Eteokleous, N.; Ktoridou, D.; Stavrides, I. ve Michaelidis, M. (2012). Facebook - a social networking tool for educational purposes: Developing special interest groups. *ICICTE 2012 Proceedings: Rodos*, ss. 363-375
- Facebook. (2013a). Facebook Newsroom Key Facts. Facebook: <http://newsroom.fb.com/content/default.aspx?NewsAreaId=22> (Erişim tarihi: 02.11.2013)
- Facebook. (2013b). Facebook for educators and community learders. Facebook: https://fbcdn-dragon-a.akamaihd.net/hphotos-ak-xpa1/t39.2178-6/851544_346736518795050_615854749_n.pdf (Erişim tarihi: 02.04.2014)
- Facebook. (2014a). Facebook Newsroom Key Facts. Facebook: <http://newsroom.fb.com/Key-Facts> (Erişim tarihi: 22.01.2014)
- Facebook. (2014b). Facebook Newsroom: Timeline. Facebook: <http://newsroom.fb.com/Timeline> (Erişim tarihi: 22.01.2014)
- Faloutsos, M.; Faloutsos, P. ve Faloutsos, C. (1999). On power-law relationships of Internet topology. *Computer Communications Review*, 29, 251-262.
- Farklı Bir Bakış. (2013). Sosyal medya, öğretmen–öğrenci ilişkilerini nasıl etkiliyor? Farklı Bir Bakış: <http://www.farklibirbakis.com/sosyal-medya-ogretmen-ogrenci-iliskilerini-nasil-etkiliyor/> (Erişim tarihi: 15.02.2014)

- Ferlazzo, L. (2012). Seven tips for building positive relationships with English-Language Learners. edutopia: <http://www.edutopia.org/blog/building-positive-relationships-ELL-larry-ferlazzo-katie-hull-sypnieski> (Erişim tarihi: 14.02.2014)
- Friedman, E. (2008). Minn. high schoolers suspended for Facebook pics. ABC News: <http://abcnews.go.com/US/story?id=4115544> (Erişim tarihi: 31.01.2014)
- Fries, A. (2012). Police use social media to keep public safe, informed. Uticaod.com: http://www.uticaod.com/business_review/x565044829/Police-use-social-media-to-keep-public-safe-informed (Erişim tarihi: 12.08.2012)
- Genç, Z. (2010). Web 2.0 yeniliklerinin eğitimde kullanımı: Bir Facebook eğitim uygulama örneği. *Akademik Bilişim'10 - XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. Muğla: Muğla Üniversitesi, ss. 237-242
- Gilbert, D. T.; Fiske, S. T. ve Lindzey, G. (1998). *The Handbook of Social Psychology* (4th Ed.). New York: McGraw-Hill.
- Goble, G. (2012). The history of social networking. Digital Trends: <http://www.digitaltrends.com/features/the-history-of-social-networking/> (Erişim tarihi: 08.01.2014)
- Godwin-Jones, R. (2008, Kasım). Emerging technologies mobile computing trends: Lighter, faster, smarter. *Language Learning & Technology*, 12(3), 3-9.
- Golder, S. A.; Wilkinson, D. M. ve Huberman, B. A. (2007). Rhythms of social interaction: Messaging within a massive online network. *Communities and Technologies 2007*. (Ed: C. Steinfield; B. T. Pentland; M. Ackerman ve N. Contractor. London: Springer- Verlag London Limited, ss. 41-66
- Goodband, J. H.; Solomon, Y.; Samuels, P. C.; Lawson, D. ve Bhakta, R. (2011). Limits and potentials of social networking in academia: case study of the evolution of a mathematics Facebook community. *Learning, Media and Technology* (iFirst), 1-17.
- Google. (2013). Google+ Hangouts and Photos: save some time, share your story. Google Official Blog: <http://googleblog.blogspot.com.tr/2013/10/google-hangouts-and-photos-save-some.html> (Erişim tarihi: 03.05.2014)
- Göker, G., Demir, M., ve Doğan, A. (2010). Ağ toplumunda sosyalleşme ve paylaşım: Facebook üzerine ampirik bir araştırma. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(2), Article Number: 4C0035.
- Gray, K.; Annabel, L. ve Kennedy, G. (2010). Medical students' use of Facebook to support learning: Insights from four case studies. *Medical Teacher*, 32, 971-976.

- Greenhow, C. ve Robelia, B. (2009). Informal learning and identity formation in online social networks. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 119-140.
- Greenhow, C.; Robelia, B. ve Hughes, J. E. (2009). Learning, teaching, and scholarship in a digital age: Web 2.0 and classroom research: what path should we take now? *Educational Researcher*, 38(4), 246-259.
- Gross, R. ve Acquisti, A. (2005). Information revelation and privacy in online social networks (Facebook case). *Proceedings of ACM Workshop on Privacy in the Electronic Society (WPES)*. Alexandria, VA: Association for Computing Machinery, ss. 71–80
- Grosbeck, G.; Bran, R. ve Tiru, L. (2011). Dear teacher, what should I write on my wall? A case study on academic uses of Facebook. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 1425–1430.
- Grossman, L. (2006). You — yes, you — are Time's person of the year. *Times*, 168(27-28).
- Grove, J. V. (2014). Facebook sued for allegedly intercepting private messages. CNET: http://news.cnet.com/8301-1023_3-57616496-93/facebook-sued-for-allegedly-intercepting-private-messages/ (Erişim tarihi: 21.01.2014)
- Gruber, T. (2008). Collective knowledge systems: Where the Social Web meets the Semantic Web. *Web Semantics: Science, Services and Agents on the World Wide Web*, 6(1), 4-13.
- Gunawardena, C. N. ve McIsaac, M. S. (1996). Distance Education. *Handbook of Research for Educational Communications and Technology* (Ed: D. H. Jonassen). New York: Macmillan Publishers, ss. 355-396
- Gunawardena, C. N.; Hermans, M. B.; Sanchez, D.; Richmond, C.; Bohley, M. ve Tuttle, R. (2009). A theoretical framework for building online communities of practice with social networking tools. *Educational Media International*, 46(1), 3-16.
- Gutiérrez, K.; Morales, P. Z. ve Martinez, D. C. (2009). Re-mediating literacy: culture, difference, and learning for students from nondominant communities. *Review of Research in Education*, 33, 213-245.
- HABERTÜRK. (2012). Öğrenciye Facebook ve Twitter yasak. HABERTÜRK: <http://www.haberturk.com/polemik/haber/805849-ogrenciye-facebook-ve-twitter-yasak> (Erişim tarihi: 10.02.2014)

- Hamutuođlu, N. B. (2013). Karma retim rencilerinin sosyal ağlardan Facebook'a karşı tutumları (SAÜ Eğitim Fakóltesi rneđi). Yayınlanmamış Y¼ksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi .
- Haverkamp, B. E. ve Young, R. A. (2007). Paradigms, purpose, and the role of the literature : Formulating a rationale for qualitative investigations. *The Counseling Psychologist*, 35(2), 265-294.
- Hays, D. G., ve Singh, A. A. (2012). *Qualitative inquiry in clinical and educational settings*. New York, NY: The Guilford Press.
- Haythornthwaite, C. (2012). Building social networks via computer networks: Creating and sustaining distributed learning communities. *Building Virtual Communities: Learning and Change in Cyberspace (Learning in Doing: Social, Cognitive and Computational Perspectives)* (Ed: K. A. Renninger ve W. Shumar). Cambridge: Cambridge University Press, ss. 159–190
- Heacock, C. A. (2010). “Too much information?” how teacher self-disclosure on Facebook influences students’ opinions. Yayınlanmamış Doktora Tezi. New Castle, Delaware: Wilmington University.
- Heussner, K. M. (2010). Should Teachers and Students Be Facebook Friends? abc news: <http://abcnews.go.com/Technology/teachers-students-facebook-friends/story?id=11747787> (Erişim tarihi: 22.01.2014)
- Hew, K. F. (2011). Students’ and teachers’ use of Facebook. *Computers in Human Behavior*, 27, 662–676.
- Hillman, D. (1999). A new method for analyzing patterns of interaction. *The American Journal of Distance Education*, 13(2), 37–47.
- Hiltz, S. R. ve Turoff, M. (1978). *The network nation: Human communication via computer*. Boston: Addison-Wesley Publishing Company Inc.
- Hrastinski, S. (2008). The potential of synchronous communication to enhance participation in online discussions: A case study of two e-learning courses. *Information & Management*, 45, 499–506.
- Huang, S.; Eslami, Z. ve Hu, R.-J. S. (2010). The relationship between teacher and peer support and English-Language Learners’ anxiety. *English Language Teaching*, 3(1), 32-40.
- Hukuki.net. (2013). Facebook Paylaşımı İçin ğrenci Disiplin Soruşturması. Hukuki.net: <http://www.hukuki.net/showthread.php?104417-Facebook-Paylasimi-icin-ogrenci-Disiplin-Sorusturmasi> (Erişim tarihi: 15.02.2014)

- iKeepSafe/ASCA. (2013). Facebook for school counselors. Facebook: <http://www.ikeepsafe.org/educators/facebook/> (Erişim tarihi: 02.03.2014)
- Impraim, S. (2012). The relationship among Internet addiction, use of Facebook and academic performance. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih University.
- inCircle. (2014). inCircle. inCircle: <https://www.incirclepro.com/incirclepro/auth/login> (Erişim tarihi: 13.01.2014)
- Internet World Stats. (2012a). Internet Usage Statistics. Internet World Stats: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm> (Erişim tarihi: 03.05.2014)
- Internet World Stats. (2012b). Europe Stats. Internet World Stats: <http://www.internetworldstats.com/europa2.htm#tr> (Erişim tarihi: 26.07.2012)
- Internet World Stats. (2012c). Internet Growth Statistics. Internet World Stats: <http://www.internetworldstats.com/emarketing.htm> (Erişim tarihi: 26.07.2012)
- Internet World Stats. (2014). Facebook usage and Facebook growth statistics. Internet World Stats: <http://www.internetworldstats.com/facebook.htm> (Erişim tarihi: 26.04.2014)
- Isacson, A. ve Gretzel, U. (2011). Facebook as an edutainment medium to engage students in sustainability and tourism. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 2(1), 81 - 90.
- İstifçi, İ.; Lomidazde, T. ve Demiray, U. (2011). An effective role of e-learning technology for English language teaching by using meta communication actors. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 12(4).
- İşçioğlu, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerine yönelik algılarının ve kullanım nedenlerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- İşman, A. ve Kırksekiz, A. (2013). Öğretim elemanlarının Facebook'un eğitsel amaçlı kullanımı ile ilgili görüşleri. *INTE 2013 Proceedings Book Volume 3*. Roma: INTE, ss. 515-523
- Ito, M.; Horst, H.; Bittanti, M.; boyd, d.; Herr-Stephenson, B.; Lange, P. G.; . . . Robinson, L. (2008). *Living and learning with the new media: summary of findings from the digital youth project*. Chicago, Illinois: The John D. and Catherine T. MacArthur Foundation.

- Iyer, R. (2013). No Facebook! Bangalore schools ask students to delete profiles. NDTV: <http://www.ndtv.com/article/cities/no-facebook-bangalore-schools-ask-students-to-delete-profiles-435723> (Erişim tarihi: 22.01.2014)
- Jenkins, H. (2006). *Confronting the Challenges of Participatory Culture: Media Education for the 21st Century*. Chicago, Illinois: the MacArthur Foundation.
- Jenkins, H.; Purushotma, R.; Weigel, M.; Clinton, K. ve Robison, A. J. (2009). *Confronting the Challenges of Participatory Culture Media Education for the 21st Century*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- Jiang, H. ve Tang, M. (2010). Web-based learning platforms integrating social networking for design education at high schools in China. *Computational Intelligence and Software Engineering (CiSE), 2010 International Conference*. Wuhan: IEEE, ss. 1 - 3
- Joinson, A. N. (2008). Looking at, looking up or keeping up with people?: Motives and use of Facebook. *Proceedings of ACM CHI 2008 Conference on Human Factors in Computing Systems*. Florence: ACM CHI, ss. 1027-1036
- Junco, R. (2011). *The need for student social media policies*. EDUCAUSE: <http://www.educause.edu/ero/article/need-student-social-media-policies> (Erişim tarihi: 02.02.2014)
- Junco, R. (2012a). The relationship between frequency of Facebook use, participation in Facebook activities, and student engagement. *Computers & Education*, 58(1), 162-171.
- Junco, R. (2012b). Too much face and not enough books: The relationship between multiple indices of Facebook use and academic performance. *Computers in Human Behavior*, 28(1), 187–198.
- Kabilan, M. K.; Ahmad, N. ve Abidin, M. J. (2010). Facebook: An online environment for learning of English in institutions of higher education? *Internet and Higher Education*, 13(4), 179-187.
- Kadushin, C. (2012). *Understanding social networks theories, concepts and findings* . New York: Oxford University Press.
- Kalaman, S. (2011). İnternette özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi: Facebook. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Karal, H. ve Kokoc, M. (2013). Social networking site usage among university students: Differences of educational level. *Croatian Journal of Education*, 15(3), 629-654.

- Karl, K. A. ve Peluchette, J. V. (2011). "Friending" professors, parents and bosses: A Facebook connection conundrum. *Journal of Education for Business*, 86(4), 214-222.
- Keleş, E. ve Demirel, P. (2011). Bir sosyal ağ olarak Facebook'un formal eğitimde kullanımı. *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*. Elazığ: Fırat University.
- Kelley, J. A. (2012). Empowering imagined communities: Social network sites in a Chinese English as a foreign language classroom. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Memphis: The University of Memphis.
- Kesim, M. (2008). Connectivist Approach and Restructuring of Lifelong Learning. *EADTU's Annual Conference 2008*. Poitiers: France
- Khadaroo, S. T. (2014). School bans Facebook for a week: five lessons students learned. The Christian Science Monitor: <http://www.csmonitor.com/USA/Education/2010/1229/School-bans-Facebook-for-a-week-five-lessons-students-learned/Stress-of-the-Facebook-twitch> (Erişim tarihi: 22.01.2014)
- Kılcı, D. (2012). Sosyal paylaşım ağlarının işbirlikli öğrenmede kullanımı: Bir Facebook uygulaması . Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Kirkpatrick, D. (2010). *The facebook effect*. New York: First Simon & Schuster.
- Kirschner, P. A. ve Karpinski, A. C. (2010). Facebook and academic performance. *Computers in Human Behavior*, 26(6), 1237–1245.
- Kisekka, V.; Bagchi-Sen, S. ve Rao, H. R. (2013). Extent of private information disclosure on online social networks: An exploration of Facebook mobile phone users. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2722–2729.
- Kobak, K. ve Biçer, S. (2008). Facebook sosyal paylaşım sitesinin kullanım nedenleri. *8th International Educational Technology Conference Proceedings*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, ss. 567-571
- Kokoç, M. ve Çiçek, F. (2011). Üniversite öğrencileri neden Facebook kullanmaktan kaçıyor. *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Kolek, E. A. ve Saunders, D. (2008). Online disclosure: An empirical examination of undergraduate Facebook profiles. *NASPA Journal*, 45(1), 1-25.
- Kolowich, S. (2010). The Human Element. Inside HigherEd: <http://www.insidehighered.com/news/2010/03/29/lms> (Erişim tarihi: 21.01.2014)

- Kop, R. ve Hill, A. (2008). Connectivism: Learning theory of the future or vestige of the past? *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 9,(3), 1-13.
- Kourova, A. ve Modianos, D. (2013). Inter-cultural awareness and its role in enriching students' communicative competence. *The International HETL Review, Special Issue*, 60-70.
- Kurilovas, E.; Kubilinskiene, S. ve Dagiene, V. (2014). Web 3.0 – Based personalisation of learning objects in virtual learning environments. *Computers in Human Behavior*, 30, 654–662.
- Küçük, Ş. (2012). Araştırmaya dayalı öğrenme topluluğu modeli ile öğretmen adaylarının öğrenme ortamı olarak Facebook kullanımı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Towner, T. ve Munoz, C. L. (2011). Facebook and education: A classroom connection. *Educating Educators with Social Media* (Ed: C. Wankel). Bingley: Emerald Group Publishing, ss. 33-57
- Lam, W. S. (2004). Second language socialization in a bilingual chat room: global and local considerations. *Language Learning & Technology*, 8(3), 44-65.
- Lampe, C.; Ellison, N. ve Steinfield, C. (2006). A Face(book) in the crowd: Social searching vs. social browsing. *Proceedings of the 2006 20th Anniversary Conference on Computer-Supported Cooperative Work (CSCW 2006)*. New York, NE: ACM Press, ss. 33-57
- Lampe, C.; Ellison, N. ve Steinfield, C. (2007). A familiar face(book): Profile elements as signals in an online social network. *Proceedings of the 26th annual SIGCHI conference on Human Factors in computing systems*. San Jose, CA: CHI ACM, ss. 435–444
- Lampe, C., Wohn, D. Y., Vitak, J., Ellison, N. B., ve Wash, R. (2011). Student use of Facebook for organizing collaborative classroom activities. *Computer-Supported Collaborative Learning*, 6(3), 329–347.
- Lewis, J. ve West, A. (2009). ‘Friending’: London-based undergraduates’ experience of Facebook. *New Media & Society*, 11(7), 1209–1229.
- Lewis, K.; Kaufman, J. ve Christakis, N. (2008). The taste for privacy: An analysis of college student privacy settings in an online social network. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14(1), 79–100.

- Lewis, K.; Kaufman, J.; Gonzaleza, M.; Wimmer, A., ve Christakis, N. (2008). Tastes, ties, and time: A new social network dataset using Facebook.com. *Social Networks*, 30(4), 330–342.
- Li, L. ve Pitts, J. P. (2009). Does it really matter? Using virtual office hours to enhance student-faculty interaction. *Journal of Information Systems Education*, 20(2), 175-185.
- LinkedIn. (2014). About Us. LinkedIn: <http://www.linkedin.com/about-us> (Erişim tarihi: 12.01.2014)
- Lipka, S. (2007). For professors 'friending' can be fraught. the chronicle of higher education: <http://chronicle.com/article/For-Professors-Friending-/17980> (Erişim tarihi: 12.02.2014)
- Lipsman, A. (2006). Social Networking Sites Continue to Attract Record Numbers as Myspace.Com Surpasses 50 Million U.S. Visitors in May. comScore: http://www.comscore.com/Insights/Press_Releases/2006/06/MySpace_Surpasses_50_Million_Visitors (Erişim tarihi: 12.01.2014)
- Lipsman, A. (2007). Social Networking Goes Global. comScore.com: http://www.comscore.com/Insights/Press_Releases/2007/07/Social_Networking_Goes_Global (Erişim tarihi: 12.01.2014)
- Liu, Y. (2010). Social media tools as a learning resource. *Journal of Educational Technology Development and Exchange*, 3(1), 101-114.
- Lockton, J. (2011). The social impact of Facebook in 2011. The Halls Report: <http://www.thehallsreport.com/2011/01/the-social-impact-of-facebook-in-2011/> (Erişim tarihi: 12.08.2012)
- Loewen, S. (2005). Incidental focus on form and second language learning. *Studies in Second Language Acquisition*, 27, 361-386.
- Lopez, R. J. (2011). Santa Monica police use Facebook to reach out to public. Los Angeles Times: <http://latimesblogs.latimes.com/lanow/2011/01/santa-monica-police-use-facebook.html> (Erişim tarihi: 12.08.2012)
- Luckin, R.; Clark, W.; Graber, R.; K. L.; Mee, A. ve Oliver, M. (2009). Do Web 2.0 tools really open the door to learning? Practices, perceptions and profiles of 11–16-year-old students. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 87-104.
- Madge, C.; Meek, J.; Wellens, J. ve Hooley, T. (2009). Facebook, social integration and informal learning at university: 'It is more for socialising and talking to friends about work than for actually doing work'. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 141-155.

- Madhusudhan, M. (2012). Use of social networking sites by research scholars of the University of Delhi: A study. *The International Information & Library Review*, 44(2), 100-113.
- Mahdi, H. S. ve El-Naim, M. E. (2012). The effects of informal use of computer-mediated communication on EFL learner interaction. *Studies in Literature and Language*, 5(3), 75-81.
- MailOnline. (2014). Schools may ban facebook as students spend hours on social networking sites during lesson time. DailyMail Online: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-536931/Schools-ban-facebook-students-spend-hours-social-networking-sites-lesson-time.html#top> (Erişim tarihi: 22.01.2014)
- Malita, L.; Badescu, I. ve Dabu, R. (2010). Culture tips of online job searching. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 3070-3074.
- Mallon, M. N. (2013). Extending the learning process: Using the theory of connectivism to inspire student collaboration. *Kansas Library Association College and University Libraries*. 3, 17-27. Kansas: New Prairie Press.
- Mamuaya, R. (2011). Friendster Relaunched As Gaming Platform. DailySocial: <http://en.dailysocial.net/post/friendster-relaunched-as-gaming-platform> (Erişim tarihi: 12.01.2014)
- Mander, J. (2014). *GWI Social Summary*. Londra: Global Web Index: <http://insight.globalwebindex.net/gwi-social-january-2014> (Erişim tarihi: 15.01.2014)
- Mason, R. ve Rennie, F. (2008). *E-Learning and Social Networking Handbook: Resources for Higher Education*. New York: Taylor & Francis.
- Masrom, M. ve Usat, S. (2013). Understanding students' behaviour on the use of online social networking. *Proceedings of the 4th International Conference on Computing and Informatics*. Sarawak, Malaysia: Universiti Utara Malaysia, ss. 488-493
- Mazer, J. P.; Murphy, R. E. ve Simonds, C. J. (2007). I'll see you on "Facebook": The effects of computer-mediated teacher self-disclosure on student motivation, affective learning, and classroom climate. *Communication Education*, 56(1), 1-17.
- Mazer, J. P.; Murphy, R. E. ve Simonds, C. J. (2009). The effects of teacher self-disclosure via Facebook on teacher credibility. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 175-183.

- Mazman, S. G. (2009). Sosyal ağların benimsenme süreci ve eğitsel bağlamda kullanımı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- McClure, R. (2011). WritingResearchWriting: The semantic web and the future of the research project. *Computers and Composition*, 28(4), 315–326.
- McCoy, B. (2013). Digital distractions in the classroom: student classroom use of digital devices for non-class related purposes. *Journal of Media Education*, 4(4), 5-12.
- McGee, M. (2013). Google+ Hits 300 Million Active Monthly “In-Stream” Users, 540 Million Across Google. Marketing Land: <http://marketingland.com/google-hits-300-million-active-monthly-in-stream-users-540-million-across-google-63354> (Erişim tarihi: 17.01.2014)
- McHugh, M. (2013, 10 01). Myspace now boasts 36M users and a 340 percent increase in artists using the network. Digital Trends: <http://www.digitaltrends.com/social-media/myspace-releases-new-user-numbers/#!HBD98> (Erişim tarihi: 17.01.2014)
- McMillan, J. H. (2004). *Educational research fundamentals for the consumer* (Fourth Edition). Boston: Pearson Education Inc.
- Medley, R. L. (2009). Redefining CALL: Social networking as a vehicle for cross-cultural communication. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hammond, Indiana: Purdue University.
- Mendez, J. P.; Curry, J.; Mwavita, M.; Kennedy, K.; Weinland, K. ve Bainbridge, K. (2009). To friend or not to friend: Academic interaction on Facebook. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 6(9), 33-47.
- Miller, C. C. (2011). Another Try by Google to Take On Facebook. New York Times: <http://www.nytimes.com/2011/06/29/technology/29google.html?pagewanted=all> (Erişim tarihi: 17.01.2014)
- Milliyet. (2010). *Facebook'ta uygunsuz sosyalleşen 3 öğretmen işten atıldı*. 02 15, 2014 tarihinde Milliyet: <http://www.milliyet.com.tr/facebook-ta-uygunsuz-sosyallesen-3-ogretmen-isten-atildi/yasam/sondakika/19.10.2010/1303446/default.htm> adresinden alındı
- Milliyet. (2012). Dinçer'den yasağa savunma. Milliyet: <http://gundem.milliyet.com.tr/dincer-den-yasaga-savunma/gundem/gundemdetay/18.04.2012/1529543/default.htm> (Erişim tarihi: 10.02.2014)

- Milliyet. (2014). KTÜ'de sosyal medya yasağı. Milliyet: <http://gundem.milliyet.com.tr/ktu-de-sosyal-medya-yasagi/gundem/detay/1822928/default.htm> (Erişim tarihi: 22.01.2014)
- Mills, N. (2011). Situated learning through social networking communities: The development of joint enterprise, mutual engagement, and a shared repertoire. *CALICO Journal*, 28(2), 345-368.
- Mishkin, S. (2012). Singapore's prime minister joins Facebook. FT.com: <http://search.proquest.com/docview/1009145440?accountid=7181> (Erişim tarihi: 12.08.2012)
- Mislove, A.; Marcon, M.; Gummadi, K. P.; Druschel, P. ve Bhattacharjee, B. (2007). Measurement and analysis of online social networks. *IMC'07*. San Diego, California: ACM.
- Mitchell, K. (2012). A social tool: Why and how ESOL students use Facebook. *CALICO Journal*, 29(3), 471-493.
- Mohan, P. ve Brooks, C. (2003). Learning objects on the Semantic Web. *Proceedings of International Conference on Advanced Learning Technologies*. Atina, Yunanistan.
- Moreno, J. L. (1953). *Who shall survive?: Foundations of sociometry, group psychotherapy, and sociodrama*. New York: Beacon House.
- Mourtada, R. ve Salem, F. (2011). Civil movements: The impact of Facebook and Twitter. *Arab Special Media Report*, 1(2), 1-30.
- Muise, A.; Christofides, E.; ve Desmarais, S. (2009). More information than you ever wanted: Does Facebook bring out the green-eyed monster of jealousy? *CyberPsychology & Behavior*, 12(4), 441-444. doi:doi:10.1089/cpb.2008.0263
- Mullaney, T. (2012). *Social media is reinventing how business is done*. usatoday.com: <http://www.usatoday.com/money/economy/story/2012-05-14/social-media-economy-companies/55029088/1> (Erişim tarihi: 11.08.2012)
- Muñoz, C. L. ve Towner, T. (2011). Back to the “wall”: How to use Facebook in the college classroom. *First Monday*, 16(12).
- Muñoz, C. L. ve Towner, T. L. (2009). Opening Facebook: How to use Facebook in the college classroom. *2009 Society for Information Technology and Teacher Education Conference*. Charleston, South Carolina: Society for Information Technology and Teacher Education , ss. 1-13

- Murphy, E. ve Loveless, J. (2005). Students' self analysis of contributions to online asynchronous discussions. *Australasian Journal of Educational Technology*, 21(2), 155-172.
- MySpace. (2012). Myspace gains over 1 million registrations with new music player. MySpace Press Release: <https://myspace.com/pressroom/pressreleases/2012/02/13/myspace-gains-over-1-million-registrations-with-new-music-player> (Erişim tarihi: 13.01.2014)
- Newcomb, A. (2013, 03 09). School official accused of accessing student's Facebook page. <http://abcnews.go.com/blogs/headlines/2013/03/school-official-accused-of-accessing-> (Erişim tarihi: 06.05.2013)
- Newitz, A. (2008). Web 3.0. *New Scientist*, 197(2647), 42-43.
- Newman, M. ve Barabási, A.-L. (2006). *The Structure and dynamics of networks*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.
- Ngak, C. (2013). Facebook privacy flaw let a hacker access any user account. CBSNews.com: <http://www.cbsnews.com/news/facebook-privacy-flaw-let-a-hacker-access-any-user-account/> (Erişim tarihi: 21.01.2014)
- Nguyen, L. V. (2010). Computer mediated collaborative learning within communicative language teaching approach: a sociocultural. *Asian EFL Journal*, 12(1), 202-233.
- Nooy, W. D., Mrvar, A., ve Batagelj, V. (2005). *Exploratory social network analysis with pajek*. Cambridge: Cambridge University Press.
- O'Reilly, T. ve Battelle, J. (2009). Web Squared: Web 2.0 Five Years On. O'Reilly Media, Inc. http://assets.en.oreilly.com/1/event/28/web2009_websquared-whitepaper.pdf (Erişim tarihi: 11.06.2013)
- Oblinger, D. G. (2008). Growing up with Google What it means to education. *Emerging technologies for learning*, 3(1), 11-29.
- Oblinger, D. ve Oblinger, J. (2005). Is it age or it: First steps toward understanding the net generation. (Ed: J. Oblinger ve D. Oblinger), *Educating the Net Generation*. Educause.
- Olanoff, D. (2012). For the last time, let's all say it together: "Google+ is NOT a Social Network". thenextweb.com: http://thenextweb.com/socialmedia/2012/03/08/for-the-last-time-lets-all-say-it-together-google-is-not-a-social-network/#disqus_thread (Erişim tarihi: 14.01.2014)

- Omar, H.; Embi, M. A. ve Yunus, M. M. (2012). ESL learners' interaction in an online discussion via Facebook. *Asian Social Science*, 8(11), 67-74.
- Ophus, J. D. ve Abbitt, J. T. (2009). Exploring the potential perceptions of social networking systems in university courses. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching Vol. 5*, 5(4), 639-648.
- O'Reilly, T. (2005a). What is Web 2.0. O'Reilly.Com: <http://oreilly.com/web2/archive/what-is-web-20.html> (Erişim tarihi: 27.07.2012)
- O'Reilly, T. (2005b). Not 2.0? O'Reilly Radar: <http://radar.oreilly.com/2005/08/not-20.html> (Erişim tarihi: 02.11.2013)
- O'Reilly, T. (2005c). Web 2.0: Compact Definition? O'Reilly Radar: <http://radar.oreilly.com/2005/10/web-20-compact-definition.html> (Erişim tarihi: 02.11.2013)
- O'Reilly, T. (2007). What is Web 2.0: Design patterns and business models for the next generation of software. *Communications & Strategies, First Quarter*(1), 17-37.
- orkut. (2014). orkut demografi. orkut: <https://www.orkut.com/MembersAll> (Erişim tarihi: 13.01.2014)
- Orr, E. S.; Sisic, M.; Ross, C.; Simmering, M. G.; Arseneault, J. M. ve Orr, R. R. (2009). The influence of shyness on the use of Facebook in an undergraduate sample. *CyberPsychology & Behavior*, 12(3), 337-340.
- O'Toole, C. (2010). Seventh-grade North Syracuse student suspended, 25 others disciplined for Facebook page about teacher. *syracuse.com*: http://www.syracuse.com/news/index.ssf/2010/01/seventh-grade_north_syracuse_s.html (Erişim tarihi: 02.03.2014)
- Owen, M.; Grant, L.; Sayers, S. ve Facer, K. (2006). Social software and learning. Bristol: Futurelab. Futurelab: http://www2.futurelab.org.uk/resources/documents/opening_education/Social_Software_report.pdf (Erişim tarihi: 13.03.2014)
- Pan, D.; Valliant, M. ve Reed, B. (2009). Creative collaboration: Developing a partnership with an academic advisor to promote information literacy and student success. *College & Undergraduate Libraries*, 16(2-3), 138-152.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods* (3rd ed.). California: Sage Publication Inc.

- Paul, J. A.; Baker, H. M. ve Cochran, J. D. (2012). Effect of online social networking on student academic performance. *Computers in Human Behavior*, Article in Press.
- Peluchette, J. ve Karl, K. (2009). Examining students' intended image on Facebook: "What were they thinking?!". *Journal of Education for Business*, 85(1), 30-37.
- Pempek, T. A.; Yermolayeva, Y. A. ve Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(3), 227-238.
- Piriyasilpa, Y. (2011). See You in Facebook: The effects of incorporating online social networking in the language classroom. *Journal of Global Management Research*, 7(1), 67-70.
- Popkin, H. A. (2011). Teachers told not to friend students on Facebook. today.com: <http://www.today.com/moms/teachers-told-not-friend-students-facebook-123728> (Erişim tarihi: 02.01.2014)
- Promnitz-Hayashi, L. (2011). A learning success story using Facebook. *Studies in Self-Access Learning Journal*, 2(4), 309-316.
- Protalinski, E. (2011). Students suspended, expelled over Facebook posts. ZDNet: <http://www.zdnet.com/blog/facebook/students-suspended-expelled-over-facebook-posts/517> (Erişim tarihi: 31.01.2014)
- Protalinski, E. (2012). NYC bans teachers from Facebook friending students. ZDNet: <http://www.zdnet.com/blog/facebook/nyc-bans-teachers-from-facebook-friending-students/12351> (Erişim tarihi: 31.01.2014)
- Pychyl, T. A. (2008). Facebook—a Whole New World of Wasting Time. Psychology Today: <http://www.psychologytoday.com/blog/dont-delay/200804/facebook-whole-new-world-wasting-time> (Erişim tarihi: 20.06.2013)
- Ractham, P. ve Firpo, D. (2011). Using social networking technology to enhance learning in higher education: A case study using Facebook. *System Sciences (HICSS), 2011 44th Hawaii International Conference*. Kauai, HI: IEEE, ss. 1 - 10
- Raman, R. (2012). Why and how companies use Facebook. rmndigital.com: <http://bx.businessweek.com/social-media-analytics/view?url=http%3A%2F%2Fwww.rmndigital.com%2Fwhy-and-how-companies-use-facebook%2F> (Erişim tarihi: 11.08.2012)
- Rapoport, A. ve Horrath, W. J. (1961). A study of a large sociogram. *Behavioral Science*, 4, 279-291.

- Redner, S. (1998). How popular is your paper? An empirical study of the citation distribution. *Eur. Phys. J. B.*, 4, 131-134.
- Reilly, G. (2013). 28 students suspended for 'Liking' explicit post about teacher. thejournal.ie: <http://www.thejournal.ie/students-suspended-facebook-teacher-post-828455-Mar2013/#comments> (Erişim tarihi: 31.01.2014)
- Richard, J. (2012). Connectivism and global collaboration in education. Learning for life: <http://jrichard64.wordpress.com/2012/05/18/connectivism-and-global-collaboration-in-education/> (Erişim tarihi: 24.02.2014)
- Richards, J. C. (2006). *Communicative language teaching today*. New York: Cambridge University Press.
- Richards, J. C. ve Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Rivlin, G. (2006). Wallflower at the web party. The New York Times: http://www.nytimes.com/2006/10/15/business/yourmoney/15friend.html?_r=2& (Erişim tarihi: 12.01.2014)
- Robinson, A. (2012). Most American companies use Facebook. The Business Journals: <http://www.bizjournals.com/louisville/blog/socialmadness/2012/06/most-american-companies-use-facebook.html> (Erişim tarihi: 11.08.2012)
- Roblyer, M., McDaniel, M., Webb, M., Herman, J., ve Witty, J. V. (2010). Findings on Facebook in higher education: A comparison of college faculty and student uses and perceptions of social networking sites. *Internet and Higher Education*, 13(3), 134-140.
- Roeder, L. (2008). What is Friendster.com? What does Friendster.com offer? About.com: <http://personalweb.about.com/od/easyblogsandwebpages/a/whatsfriendster.htm> (Erişim tarihi: 12.01.2014)
- Rosen, L. D. (2010). *Rewired: Understanding the iGeneration and the way they learn*. New York: Palgrave Macmillan.
- Rosen, L. D. (2011). Teaching the iGeneration. *Educational Leadership*, 68(5), 10-15.
- Ross, C.; Orr, E. S.; Sisic, M.; Arseneault, J. M.; Simmering, M. G. ve Orr, R. R. (2009). Personality and motivations associated with Facebook use. *Computers in Human Behavior*, 25(2), 578–586.
- Russell, J. ve Spada, N. (2006). The effectiveness of corrective feedback for second language acquisition: A meta-analysis of the research. *Synthesizing Research on*

Language Learning and Teaching. (Ed: J. M. Norris ve L. Ortega). Amsterdam: John Benjamins, ss. 133-164

Sabadello, M. (2012). The Role of New media for the Democratization Process in the Arab World. *Safran*(Paper No. 09), 11-19.

Sahinoglu, M.; Akkaya, A. D. ve Ang, D. (2012). Can we assess and monitor privacy and security risk for social networks? *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 57(9), 163-169.

Salaway, G.; Caruso, J. ve Nelson, M. R. (2008). *The ECAR study of undergraduate students and information technology 2008 Research Report*. Boulder, Colorado: EDUCAUSE Center for Applied Reseach.

Sarrio, J. ve Bazar, E. (2010). Expulsion feeds debate on online rights. USA Today: http://usatoday30.usatoday.com/NEWS/usaedition/2010-02-02-threats02_ST_U.htm (Erişim tarihi: 31.01.2014)

Saykili, A. (2010). Facebook: A potential to support foreign language teaching. *IODL&ICEM 2010 Joint Conference and Media Days*. Eskişehir: Anadolu Univesity, ss. 821-844

Saykili, A. ve Genç Kumtepe, E. (2014). Facebook's hidden potential: Facebook as an educational support tool in foreign language education. *The Social Classroom: Integrating Social Network Use in Education* (Ed: Ğ. Mallia). Hershey PA: IGI Global, ss. 120-146

Schlesinger, J. (2010). Votes, photos, and book recommendations: How politicians use Facebook. abcnews.go.com: <http://abcnews.go.com/Politics/politicians-facebook-photos-videos-votes-reach-constituents/story?id=12358070#UCb1HaHiZSd> (Erişim tarihi: 12.08.2012)

Schmidt, E. (2011). Google Plus. <https://plus.google.com/+AndyCarvin/posts/CjM2MPKocQP> (Erişim tarihi: 17.01.2014)

Schulz, S. (2012). Agencies using Facebook as a law enforcement tool. theindependent.com: http://www.theindependent.com/news/local/agencies-using-facebook-as-a-law-enforcement-tool/article_3db5b25a-65b2-11e1-9db0-0019bb2963f4.html (Erişim tarihi: 10.08.2012)

Science Channel. (2011). What is one major difference between Web 1.0 and Web 2.0? Curiosity.com: <http://curiosity.discovery.com/question/difference-web1-0-web2-0> (Erişim tarihi: 02.11.2013)

- Seferoğlu, S. S. ve Yıldız, H. (2014). Dijital çağın çocukları: İlköğretim öğrencilerinin Facebook kullanımları ve internet bağımlılıkları üzerine bir araştırma. *İletişim ve Diplomasi*(2).
- Sellami, A. (2000). Teaching towards cultural awareness and intercultural competence: How/Why culture means? *Proceedings of teachers of English to speakers of other languages*. Vancouver, Canada.
- Selwyn, N. (2007). 'Screw Blackboard... do it on Facebook!': an investigation of students' educational use of Facebook. *Poke 1.0 - Facebook social research symposium*. London: University of London, ss. 1-23
- Selwyn, N. (2009). Faceworking: exploring students' education-related use of Facebook. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 157-174.
- Sezgin, S.; Erol, O.; Dulkadir, N. ve Karakaş, A. (2011). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri (Böte) öğrencilerinin Facebook kullanım amaçları ve eğitsel bağlamda kullanımı ile ilgili görüşleri: Makü Örneği. *International Educational Technology Conference IETC-2011*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, ss. 1379-1384
- Shaughnessy, L. (2007). Victim uses Facebook to finger suspect. CNN News: <http://edition.cnn.com/2007/US/09/28/facebook.finds.attacker/index.html?iref=allsearch> (Erişim tarihi: 10.08.2013)
- Sheldon, P. (2008a). Student favourite: Facebook and motives for its use. *Southwestern Mass Communication Journal*, 23(2), 39-53.
- Sheldon, P. (2008b). The relationship between unwillingness-to-communicate and students' Facebook use. *Journal of Media Psychology*, 20(2), 67-75.
- Shelter, B. ve Arango, T. (2009). *Losing Popularity Contest, MySpace Tries a Makeover*. New York Times: <http://www.nytimes.com/2009/05/04/technology/companies/04myspace.html> (Erişim tarihi: 26.03.2012)
- Shih, R.-C. (2011). Can Web 2.0 technology assist college students in learning English writing? Integrating Facebook and peer assessment with blended learning. *Australasian Journal of Educational Technology*, 27 (Special Issue 5), 829-845.
- Siemens, G. (2003). Learning Ecology, Communities, and Networks: Extending the classroom. elearnspace.org: http://www.elearnspace.org/Articles/learning_communities.htm (Erişim tarihi: 05.11.2010)
- Siemens, G. (2004). Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. elearnspace.org: <http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism.htm> (Erişim tarihi: 05.11.2010)

- Siemens, G. (2005). *Connectivism: Learning as Network-Creation*. elearnspace.org: <http://www.elearnspace.org/Articles/networks.htm> (Erişim tarihi: 05.11.2010)
- Siemens, G. (2006a). *Knowledge and Our Structures of Learning*. elearnspace.org: <http://www.elearnspace.org/Articles/educa.htm> (Erişim tarihi: 05.11.2010)
- Siemens, G. (2006b). *Knowing Knowledge*. E-book: Creative Commons (ISBN 978-1-4303-0230-8).
- Siemens, G. (2006c). *Connectivism: Learning Theory or Pastime of the Self-Amused?* elearnspace.org: http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism_self-amused.htm (Erişim tarihi: 05.11.2010)
- Siemens, G. (2006d). *Learning in Synch with Life: New Models, New Processes*. *Google 2006 Training Summit*. Toronto: Complexive Systems Inc.
- Siemens, G. (2008). *Learning and Knowing in Networks: Changing roles for Educators and Designers*. *Instructional Technology Forum*: <http://it.coe.uga.edu/itforum/Paper105/Siemens.pdf> (Erişim tarihi: 19.03.2012)
- Siemens, G. ve Conole, G. (2011). *Special Issue - Connectivism: Design and delivery of social networked learning: Editorial*. *IRRODL*, 12(3), i-iv.
- Siemens, G. ve Tittenberger, P. (2009). *Handbook of Emerging Technologies for Learning*. Manitoba: University of Manitoba.
- Smith, B. L. ve MacGregor, J. T. (1992). *What is Collaborative Learning?* *National Center on Postsecondary Teaching, Learning, and Assessment at Pennsylvania State University*. <http://www.evergreen.edu/facultydevelopment/docs/WhatisCollaborativeLearning.pdf> (Erişim tarihi: 05.01.2014)
- Smith, M. L. ve Blanchard, C. (2008). *Facebook photos land Eden Prairie kids in trouble*. *Star Tribune*: <http://www.startribune.com/local/west/13549646.html> (Erişim tarihi: 31.01.2014)
- Smith, S. ve Caruso, J. (2010). *The ECAR study of undergraduate students and information technology 2010 Reseach Report*. Boulder, Colorado: EDUCAUSE Center for Applied Research.
- Smith, S.; Salaway, G. ve Caruso, J. (2009). *The ECAR study of undergraduate students and information technology 2009 Research Report*. Boulder, Colorado: EDUCAUSE Center for Applied Research.
- Smith, W. P. ve Kidder, D. L. (2010). *You've been tagged! (Then again, maybe not): Employers and Facebook*. *Business Horizons*, 53(5), 491–499.

- socialbakers. (2012). socialbakers.com. Facebook Statistics by Country: <http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/#chart-intervals> (Erişim tarihi: 10.08.2012)
- Spivack, N. (2006). Web 3.0. The third generation web is coming. the lifeboat foundation: <http://lifeboat.com/ex/web.3.0> (Erişim tarihi: 05.12.2013)
- Spivack, N. (2007). How the WebOS Evolves? Nova Spivack: Minding the Planet: http://novaspivack.typepad.com/nova_spivacks_weblog/2007/02/steps_towards_a.html (Erişim tarihi: 05.12.2013)
- Sponcil, M., ve Gitimu, P. (2013). Use of social media by college students: Relationship to communication and self-concept. *Journal of Technology Research*, 4, 1-13.
- Statistic Brain. (2014). Facebook Statistics. Statistic Brain: <http://www.statisticbrain.com/facebook-statistics/> (Erişim tarihi: 23.01.2014)
- Stepanova, E. (2011). The role of information communication technologies in the “Arab Spring”. *PONARS Eurasia Policy Memo No. 159*. Washington DC: George Washington University, Amerika Birleşik Devletleri.
- Stern, L. A. ve Taylor, K. (2007). Social networking on Facebook. *Journal of Communication, Speech & Theatre Association of North Dakota*, 20, 9-20.
- Strickland, J. (2008). How Web 3.0 will work. howstuffworks: <http://computer.howstuffworks.com/web-301.htm> (Erişim tarihi: 05.12.2013)
- Sunshine, J. (2011). How companies use Facebook to hire and fire employees. huffingtonpost.com: http://www.huffingtonpost.com/2011/08/04/new-infographic-shows-how-companies-target-unemployed_n_918816.html? (Erişim tarihi: 05.11.2013)
- Sutter, J. D. (2011). The faces of Egypt's 'Revolution 2.0'. CNN.com: <http://edition.cnn.com/2011/TECH/innovation/02/21/egypt.internet.revolution/index.html?iref=allsearch> (Erişim tarihi: 11.08.2012)
- Taydaş, O. (2012). Serbest zaman etkinliği olarak Facebook kullanımının yalnızlıkla ilişkisi: Cumhuriyet Üniversitesi örneği . Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi: Konya.
- Teclehaimanot, B. ve Hickman, T. (2011). Student-teacher interaction on Facebook: What students find appropriate. *TechTrends*, 55(3), 19-30.
- Templeton, A. (2010). Facebook distracts school children from studies: survey. couriermail.com.au: <http://www.couriermail.com.au/archive/news/facebook->

distracts-school-children-from-studies-survey/story-e6frep1o-1225844928422
(Erişim tarihi: 22.01.2014)

Terantino, J. M. (2011). Student perceptions of language learning with Facebook: An exploratory study of writing-based activities. *E-proceedings of the International Online Language Conference (IOLC)*. International Online Knowledge Service Provider (IOKSP), ss. 230-249

The Free Library. (1995). Beverly Hills Internet, builder of interactive cyber cities, launches 4 more virtual communities linked to real places. The Free Library: <http://www.thefreelibrary.com/Beverly+Hills+Internet,+builder+of+interactive+cyber+cities,+launches...-a017190114> (Erişim tarihi: 02.01.2014)

theglobe.com. (2009). About Us. theglobe.com: <http://www.theglobe.com/> (Erişim tarihi: 02.01.2014)

Thorne, S. L.; Black, R. W. ve Sykes, J. M. (2009). Second language use, socialization, and learning in internet interest communities and online gaming. *The Modern Language Journal*, 93(Issue Supplement s1), 802–821.

TİB. (2011). *Çocukların sosyal paylaşım sitelerini kullanım alışkanlıkları*. TİB. http://www.guvenliweb.org.tr/istatistikler/files/Cocuk_sosyal_paylasim_arastirma_raporu.pdf (Erişim tarihi: 02.01.2014)

Times. (2006). Person of the Year. *Times*, 168(27-28), Ön kapak.

Tınmaz, H. (2011). Utilization of social networking sites in education: A case of Facebook. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Middle East Technical University.

Tokunaga, R. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyber bullying, victimization. *Computers in Human Behaviour*, 26(3), 277-287.

Tong, S. T.; Heide, B. V. ve Langwell, L. (2008). Too much of a good thing? The relationship between number of friends and interpersonal impressions on Facebook. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(3), 531–549.

Toprak, A.; Yıldırım, A.; Aygül, E.; Binark, M.; Börekçi, S. ve Çomu, T. (2009). *Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook: "görülüyorum öyleyse varım!"*. İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.

Tu, C.-H.; Blocher, M. ve Ntoruru, J. (2008). Editorial. *Educational Media International*, 45(4), 249–251.

- Turan, Z.; Tinmaz, H. ve Goktas, Y. (2013). The reasons for non-use of social networking websites by university students. *Scientific Journal of Media Education*, 21(41), 137-145.
- Twitter. (2014). Twitter About. Twitter: <https://about.twitter.com/company> (Erişim tarihi: 02.03.2014)
- U.S. Politics on Facebook. (2012). Facebook.com: <http://www.facebook.com/uspolitics> (Erişim tarihi: 02.01.2014)
- Ucun, K. (2012). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyal ağlardan Facebook'u genel ve mesleki eğitimde kullanım amaçları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Ugander, J. (2012). Mapping Global Friendship Ties. Facebook Data: <http://www.facebook.com/notes/facebook-data-team/mapping-global-friendship-ties/10150642498258859> (Erişim tarihi: 09.08.2012)
- Urista, M. A., Dong, Q., ve Day, K. D. (2009). Explaining why young adults use MySpace and Facebook through uses and gratifications theory. *Human Communication*, 12(2), 215–229.
- USA Today. (2013). Teacher charged with propositioning student on Facebook. USA Today: <http://www.usatoday.com/story/news/nation/2013/03/09/teacher-messaging-student/1975619/> (Erişim tarihi: 21.01.2014)
- Valenzuela, S.; Park, N. ve Kee, K. F. (2009). Is there social capital in a social network site?: Facebook use and college students' life satisfaction, trust, and participation. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14(4), 875-901.
- Vural, Z. B. ve Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 20(5), 3348-3382.
- Wagner, A. ve Fell, D. (2001). The small world inside large metabolic networks. *Proc Biol Sci*, 268, 1803-1810.
- Wait, P. (2012). Police Make Wide Use Of Social Tools. InformationWeek: <http://www.informationweek.com/government/information-management/police-make-wide-use-of-social-tools/240004077> (Erişim tarihi: 10.08.2012)
- Walker, L. (1999). *Com – Live*. washingtonpost.com: <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/business/talk/transcripts/walker/walker032599.htm> (Erişim tarihi: 09.01.2014)

- Wang, S. S.; Moon, S.-I.; Kwon, K. H.; Evans, C. A. ve Stefanone, M. A. (2010). Face off: Implications of visual cues on initiating friendship on Facebook. *Computers in Human Behavior*, 26(2), 226–234.
- Warren, S. E. (2009). The internet and politics: Facebook as a campaign tool. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Warrensburg, MO: University of Central Missouri
- Waters, R.; Burnett, E.; Lamm, A. ve Lucas, J. (2009). Engaging stakeholders through social networking: How nonprofit organizations are using Facebook. *Public Relations Review*, 35(2), 102-106.
- Webopedia. (2013). Webopedia. Web 2.0: http://www.webopedia.com/TERM/W/Web_2_point_0.html (Erişim tarihi: 21.10.2013)
- Wentzel, K. R. (1994). Relations of social goal pursuit to social acceptance, classroom behavior, and perceived social support. *Journal of Educational Psychology*, 86(2), 173-182.
- West, A.; Lewis, J. ve Currie, P. (2009). Students' Facebook 'friends': public and private spheres. *Journal of Youth Studies*, 12(6), 615-627.
- Whitworth, C. (2011). The Death of MySpace. *Young Academic*: <http://www.youngacademic.co.uk/features/the-death-of-myspace-young-academic-columns-953> (Erişim tarihi: 13.01.2014)
- Wikipedia. (2013a). Wikipedia. en.wikipedia.org: <http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia> (Erişim tarihi: 05.11.2013)
- Wikipedia. (2013b). Tripod.com. Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Tripod.com> (Erişim tarihi: 13.01.2014)
- Wikipedia. (2014a). Usenet. Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Usenet> (Erişim tarihi: 09.01.2014)
- Wikipedia. (2014b). Social networking service. Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Social_networking (Erişim tarihi: 08.01.2014)
- Wikipedia. (2014c). GeoCities. Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Geocities#cite_note-Business_Wire-13 (Erişim tarihi: 08.01.2014)
- Williams, R.; Karousou, R. ve Mackness, J. (2011). Emergent learning and learning ecologies in Web 2.0. *IRRODL*, 12(3), 39-59.
- WLS. (2010). Student suspended for Facebook posting. WLS News: <http://abclocal.go.com/wls/story?id=7291780> (Erişim tarihi: 31.01.2014)

- Woo, Y. ve Reeves, T. C. (2007). Meaningful interaction in web-based learning: A social constructivist interpretation. *Internet and Higher Education*, 10, 15-25.
- Wu, P. ve Hsu, L. (2011). EFL learning on social networking site? : An action research on Facebook. *8th Annual Teaching and Learning Conference*. Elon, NC: Elon University
- Yıldırım, O. G. (2013). SMS ve Facebook'un İngilizce kelime öğrenmeye katkılarının incelenmesi: Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.
- Young, A. L. ve Quan-Haase, A. (2009). Information revelation and internet privacy concerns on social network sites: A case study of Facebook. *Proceedings of the fourth international conference on communities and technologies*. Pennsylvania: ACM, ss. 265–274
- Young, J. R. (2009). How not to lose face on Facebook, for professors. the chronicle of higher education: <http://chronicle.com/article/How-Not-to-Lose-Face-on/24101> (Erişim tarihi: 08.02.2014)
- Yunus, M. M.; Salehi, H. ve Chenzi, C. (2012). Integrating social networking tools into ESL writing classroom: Strengths and weaknesses. *English Language Teaching*, 5(8), 42-48.
- Zaidieh, A. J. (2012). The use of social networking in education: challenges and opportunities. *World of Computer Science and Information Technology Journal (WCSIT)*, 18(1), 18-21.
- Zhao, S.; Grasmuck, S. ve Martin, J. (2008). Identity construction on Facebook: Digital empowerment in anchored relationships. *Computers in Human Behavior*(24), 1816–1836.
- Ziegler, S. G. (2007). The (mis)education of generation M. *Learning, Media and Technology*, 32(1), 69-81.